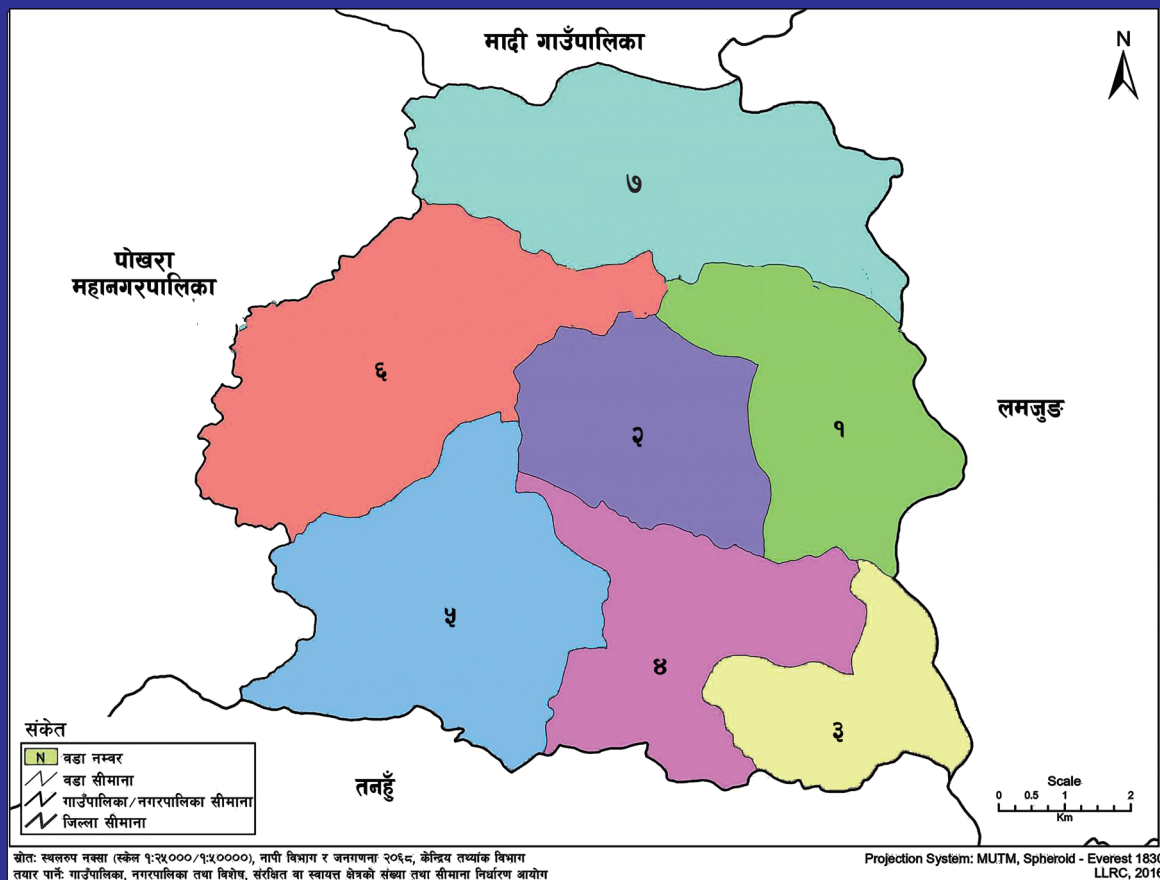

रूपा गाउँपालिका वस्तुगत विवरण

२०८१

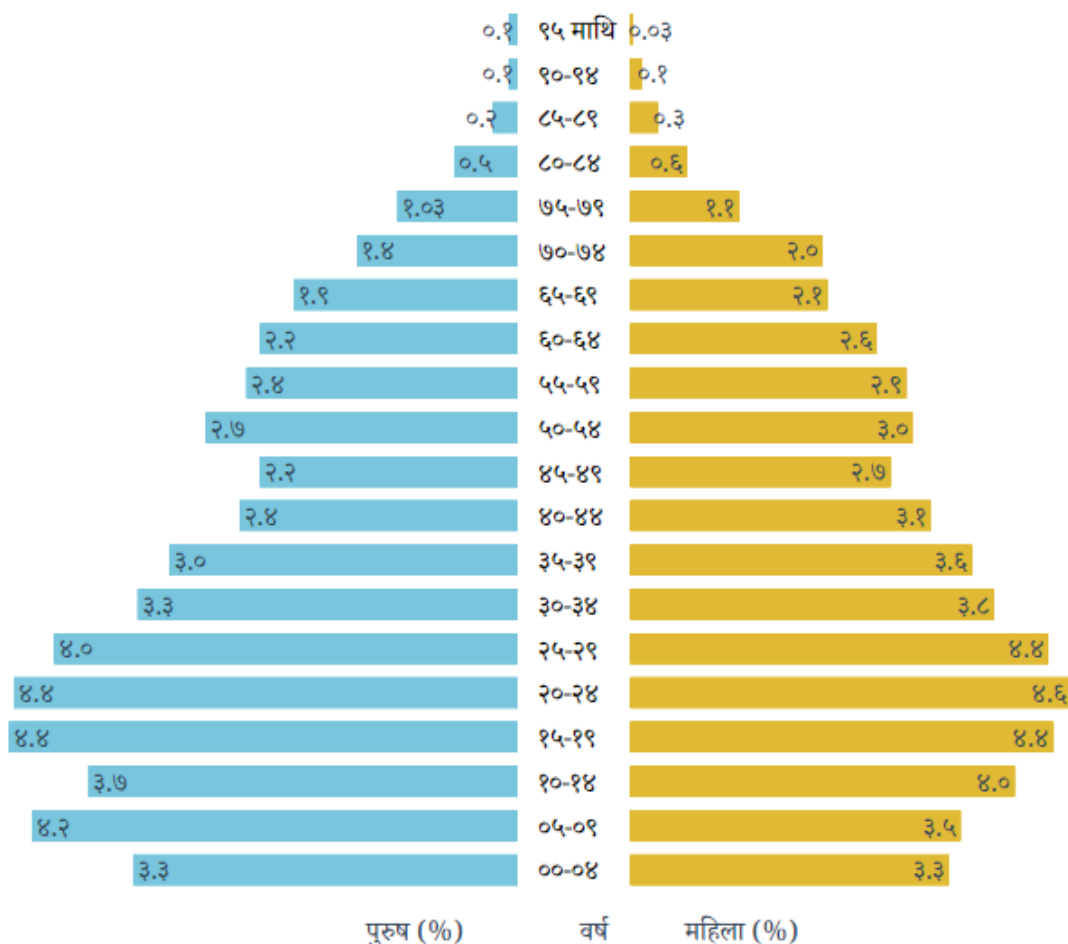
Rupa Rural Municipality Profile

नेपाल सरकार
प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय
राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय
तथ्याङ्क समन्वय कार्यालय, कास्की

रूपा गाउँपालिका वस्तुगत विवरण २०८१

(Rupa Rural Municipality Profile)

प्रकाशक

नेपाल सरकार
प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय
राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय
तथ्याङ्क समन्वय कार्यालय, कास्की

पुस्तकको नाम:

रुपा गाउँपालिका वस्तुगत विवरण २०८१

प्रकाशक: तथ्याङ्क समन्वय कार्यालय, कास्की

फोन नम्बर: ०६१ - ४५५३१३

E-mail: sokaski313@gmail.com

Web site : sokaski@nsonepal.gov.np

प्रकाशन मिति: २०८२, वैशाख

आवरण चित्र:

आवरणको अग्र भागमा रुपा गाउँपालिकाको वडा सहितको नक्सा रहेको छ भने अन्तिम भागमा रुपा गाउँ, रुपाकोटवाट देखिने रुपाताल र बेगनास ताल, मर्जाङ्गोट कालिका मन्दिर, हातीमैत्ता भ्यू टावर रहेको छ ।

रूपा गाउँपालिका
Rupa Rural Municipality
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
Office Of The Rural Municipal Executive
रूपाकोट, कास्की Rupakot, Kaski

गण्डकी प्रदेश, नेपाल Gandaki Province, Nepal

मिति: २०८१/१२/२१

“शुभकामना”

राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय अन्तर्गत रहेको तथ्याङ्क समन्वय कार्यालय, कास्कीले रूपा गाउँपालिकामा छरिएर रहेका तथ्याङ्कहरूलाई एकिकृत गरि रूपा गाउँपालिका वस्तुगत विवरण-२०८१ (Rupa Gaupalika Profile-2081) प्रकाशन गर्न लागेकोमा अत्यन्तै खुशी लागेको छ ।

उत्कृष्ट र परिणाममुखी नीति, योजना तथा कार्यक्रम बनाउन तथ्याङ्कको महत्वपूर्ण भूमिका रहन्छ । यस प्रकाशनले रूपा गाउँपालिकाको जनसाङ्ख्यिक, शैक्षिक, आर्थिक, सामाजिक, भौगोलिक सहित विभिन्न तथ्याङ्कहरूलाई एकिकृत रूपमा उजागर गरेकोले यस पालिकामा रहेको तथ्याङ्कको अभावलाई पूरा गर्ने कोशिश गरेको छ । आगामी दिनमा यस प्रकाशनले पालिकाको समग्र नीति निर्माण, योजना तर्जुमा तथा कार्यक्रम तर्जुमामा महत्वपूर्ण भूमिका खेल्नेछ, साथै रूपा गाउँपालिकाको विभिन्न क्षेत्रमा अध्ययन, अनुसन्धान गर्ने अध्येताहरूलाई पनि ठूलो सहयोग पुग्नेछ ।

अन्त्यमा यो प्रकाशन तयार गर्न खटिनुभएका तथ्याङ्क समन्वय कार्यालयका कार्यालय प्रमुख लगायत सम्पूर्ण तथ्याङ्क समन्वय कार्यालय परिवार र यहाँको तथ्याङ्क उपलब्ध गराउन सहयोग पुर्याउनुहुने यस गाउँपालिकाका जनप्रतिनिधिहरू तथा कर्मचारीहरूलाई धन्यवाद दिदै यस कार्यको निरन्तरताको अपेक्षा गर्दछु ।

(नवराज ओझा)

अध्यक्ष

"रूपाको पहिचान: सबै क्षेत्रमा समृद्धिको अभियान"

email: ruparumun@gmail.com Website: <https://rupamun.gov.np>

सम्पर्क नं. अध्यक्ष: ९८५६०८४००९, उपाध्यक्ष: ९८५६०८४००८, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत: ९८५६०७२१०१

रूपा गाउँपालिका
Rupa Rural Municipality
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
Office Of The Rural Municipal Executive
रूपाकोट, कास्की Rupakot, Kaski

गण्डकी प्रदेश, नेपाल Gandaki Province, Nepal

मिति: २०८१/१२/३१

“शुभकामना”

तथ्याङ्क समन्वय कार्यालय, कास्कीले समग्र रूपा गाउँपालिकाको वस्तुस्थिति झल्किने गरी रूपा गाउँपालिका वस्तुगत विवरण-२०८१ (Rupa Gaupalika Profile-2081) प्रकाशन गरी सराहनीय कार्य गरेकोमा अत्यन्तै खुशी लागेको छ ।

गाउँपालिकाको सर्वाङ्गिण समानुपातिक विकासको लागि उत्कृष्ट नीति, योजना निर्माण र सोको कार्यान्वयन जति महत्वपूर्ण छ सो भन्दा बढी महत्व नीति र योजना निर्माणको महत्वपूर्ण आधार सही तथ्याङ्क हो भन्ने कुरामा दुइमत रहेको पाईदैन । यस प्रकाशनले गाउँपालिकालाई आगामी वर्षका नीति तथा योजना निर्माणमा सही मार्ग निर्देश गर्नेछ भने गाउँपालिकाको विभिन्न क्षेत्रमा अध्ययन गर्ने अनुसन्धानकर्ताहरूलाई समेत आधारभूत तथ्याङ्क उपलब्ध गराई ठूलो सहयोग पुराने अपेक्षा गरेको छ ।

अन्त्यमा, यो प्रकाशन तयार गर्न खटिनुहुने तथ्याङ्क समन्वय कार्यालयका कार्यालय प्रमुख, कार्यालय परिवार एवम् गाउँपालिकाका जनप्रतिनिधिज्यूहरू कर्मचारी मित्रहरूमा हार्दिक आभार धन्यवाद व्यक्त गर्दै यस किसिमको प्रकाशनको निरन्तरताको लागि शुभकामना व्यक्त गर्दछु ।

(चिरन्जीवी बराल)

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

“रूपाको पहिचान: सबै क्षेत्रमा समृद्धिको अभियान”

email: ruparumun@gmail.com Website: <https://rupamun.gov.np>

सम्पर्क नं. अध्यक्ष: ९८५६०८४००९, उपाध्यक्ष: ९८५६०८४००८, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत: ९८५६०७२१०१

दुई शब्द

तथ्य र प्रमाणमा आधारित योजना तथा नीति आजको आवश्यकता हो । खण्डीकृत तथ्याङ्कको अभावले प्रभावकारी रूपमा योजना तर्जुमा हुन नसक्नुका साथै तर्जुमा भएका योजनाहरूबाट अपेक्षित नतिजा हासिल हुन सकेको छैन । तथ्याङ्कको उपलब्धता तथा सही विश्लेषणले मात्र आवश्यकता पहिचान, सेवा सुविधाको न्यायोचित वितरणका साथै भविष्यका लागि पूर्वानुमान र रोकथामका कार्यक्रम सञ्चालन गर्न महत्वपूर्ण भूमिका खेल्दछ । सामाजिक तथा आर्थिक विकासका लागि नीति, योजना, कार्यक्रम तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन, मूल्याङ्कनका लागि तथ्याङ्क अत्यन्त उपयोगी माध्यम हो ।

यस वस्तुगत विवरणमा राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालयबाट सञ्चालित राष्ट्रिय स्तरका जनगणना, कृषिगणना तथा विविध सर्वेक्षणका प्रतिवेदनहरू, गाउँपालिकाको विभिन्न शाखाहरू र संघसंस्थाहरूका प्रशासनिक विवरणहरू समेट्ने प्रयास गरिएको छ ।

यस कार्यको थालनीदेखि अन्तिम चरणसम्म निर्देशन, उत्प्रेरणा तथा हौसला प्रदान गर्नुहुने राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालयका श्रीमान् प्रमुख तथ्याङ्क अधिकारी श्री मधुसुदन बुर्लाकोटी, उप-प्रमुख तथ्याङ्क अधिकारीज्यूहरू र विभिन्न शाखाहरूका निर्देशक तथा अधिकृतज्यूहरू लगायत सम्पूर्ण कर्मचारी प्रति हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछु । त्यसैगरी, यस वस्तुगत विवरण तयारीका विभिन्न चरणमा सहयोग, समन्वय तथा सुझाव दिनुहुने रूपा गाउँपालिका अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, विभिन्न शाखाका प्रमुख एवं कर्मचारीहरू प्रति विशेष धन्यवाद ज्ञापन गर्न चाहन्छु ।

यो वस्तुगत विवरण तयार गर्नका लागि तथ्याङ्क सङ्कलन, सम्पादन र प्रकाशनको चरणसम्म सक्रिय रूपमा संलग्न हुनु भएका तथ्याङ्क समन्वय कार्यालय, कास्कीका सम्पूर्ण सहकर्मी साथीहरूलाई विशेष धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

अन्तमा, तथ्याङ्क समन्वय कार्यालय, कास्कीले प्रकाशन गरेको रूपा गाउँपालिका वस्तुगत विवरण स्थानीय तहका तथ्याङ्क प्रयोगकर्ताहरूको माग सम्बोधन भई सरोकारवाला सबैलाई सहयोगी सामाग्रीको रूपमा रहने छ, भन्ने विश्वास लिएको छु । यसलाई अबै समय सापेक्ष तथा परिस्कृत गराउनका लागि देखिएका त्रुटीहरूलाई औल्याइ सकारात्मक सुझाव तथा प्रतिक्रिया प्राप्त हुने अपेक्षा गर्दछु ।

नन्दलाल सापकोटा

तथ्याङ्क समन्वय अधिकारी

मिति: वि.सं. २०८२, वैशाख

विषय सूची

विषय

पेज नं.

खण्ड १ : गाउँपालिका परिचय

४-११

- १.१ पृष्ठभूमि
- १.२ भौगोलिक अवस्थिति
- १.३ राजनैतिक र प्रशासनिक विभाजन
- १.३ ऐतिहासिक सन्दर्भ
- १.४ आर्थिक अवस्था
- १.५ जलवायु
- १.६ भौगोलिक बनावट र भू-उपयोग
- १.७ सामाजिक अवस्था
- १.८ धार्मिक परम्परा, संस्कृति, भाषा, कला र चाडपर्वहरू
- १.९ प्रमुख पर्यटकीय स्थलहरू

खण्ड २ : घरपरिवार तथा जनसाङ्ख्यिक विवरण

१२-४७

- २.१ परिचय
- २.२ घर तथा पारिवारिक विवरण
 - २.२.१ घरको मुख्य प्रयोग
 - २.२.२ घरको तला
 - २.२.३ आवासिय घर निर्माणमा सरकारी अनुदान प्राप्त परिवार
 - २.२.४ वित्तीय संस्थामा बैंक खाता सम्बन्धी विवरण
 - २.२.५ प्राविधिक तथा व्यवसायिक शिक्षा वा तालिम सम्बन्धी विवरण
 - २.२.६ घरको स्वामित्व
 - २.२.७ घरको जग
 - २.२.८ घरको बाहिरी गारो
 - २.२.९ घरको छानो
 - २.२.१० घरको भुईँ
 - २.२.११ परिवारमा खानेपानीको मुख्य स्रोत
 - २.२.१२ परिवारमा खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गरिने इन्धन
 - २.२.१३ परिवारमा बत्ती बाल्न अक्सर प्रयोग गरिने स्रोत
 - २.२.१४ परिवारले प्रयोग गर्ने शौचालय
 - २.२.१५ परिवारमा उपलब्ध साधन/सुविधाहरू
 - २.२.१६ परिवारमा अनुपस्थित विदेश
 - २.२.१७ घर, जग्गामा महिलाको स्वामित्व
 - २.२.१८ आर्थिक अवस्था अनुसार परिवारको वर्गिकरण (Wealth Quintile in Household Level)
- २.३ जनसाङ्ख्यिक विवरण
 - २.३.१ जनसङ्ख्या र लैङ्गिक अनुपात
 - २.३.२ उमेर समूहअनुसार जनसङ्ख्याको संरचना
 - २.३.३ विशेष उमेर अनुसारको जनसङ्ख्या
 - २.३.४ जनसङ्ख्याको वैवाहिक स्थिति पहिलो विवाह गर्दाको उमेर
 - २.३.५ अपाङ्गता सम्बन्धी विवरण
 - २.३.६ बसाईसराई सम्बन्धी विवरण
 - २.३.७ पछिल्लो पटक बसाई सरेको स्थानको आधारमा जनसङ्ख्या
 - २.३.८ मुलुक भित्रकै अर्को स्थानबाट यस स्थानमा बसोवास गर्ने आउनुको कारण

खण्ड ३ : शैक्षिक तथ्याङ्क

४८-५५

- ३.१ पाँच वर्ष वा सो भन्दा माथिको साक्षरता अवस्था
- ३.२ साक्षर जनसङ्ख्याको उत्तीर्ण गरेको तह सम्बन्धी विवरण
- ३.३ प्रमाणपत्र तह वा सो भन्दा माथि योग्यता भएका कूल व्यक्तिहरूको अध्ययन क्षेत्रअनुसार विवरण

खण्ड ४ : स्वास्थ्य तथ्याङ्क

६०-७३

- ४.१ पृष्ठभूमि
- ४.२ जीवनकाल भरि जन्माएका बच्चाको सङ्ख्या अनुसारको महिला सङ्ख्या
- ४.३ उमेरगत प्रजनन दर र कूल प्रजनन दर (Age Specific Fertility Rate)
- ४.४ मृत्यु भएका व्यक्तिको उमेर समूह अनुसारको विवरण
- ४.५ विगत १२ महिनामा मृत्यु भएको कारण

खण्ड ५ : आर्थिक क्रियाकलाप र रोजगारी

७४-८०

- ५.१ पृष्ठभूमि

- ५.२ गाउँपालिकाको अर्थतन्त्रको संरचनात्मक स्वरूप
- ५.३ आर्थिक क्रियाकलाप सम्बन्धी विवरण
- ५.४ आर्थिक गणना २०७५ सम्बन्धी विवरण
- ५.५ पञ्चम आर्थिक सम्पन्नताको अवस्था अनुसार जनसङ्ख्याको वर्गिकरण (Wealth Quintile in Population Level)

खण्ड ६ : कृषि वन तथा वातावरण

९१-१०४

- ६.१ पृष्ठभूमि
- ६.२ कृषि सम्बन्धी तथ्याङ्क
- ६.३ राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८ सम्बन्धी विवरणहरू
- ६.४ पशु विकास तर्फको नीति
- ६.५ पशुपक्षी तथा मत्स्य तथ्याङ्क
- ६.६ पशुपक्षी तथा पशु जन्य पदार्थ वार्षिक आयात निर्यात
- ६.७ तालहरूको विवरण
- ६.८ व्यवस्थापनको आधारमा वन क्षेत्र

खण्ड ७ : भौतिक पदार्थाधार

१०५-१०९

- ७.१ पृष्ठभूमि
- ७.२ यातायात पूर्वाधार
- ७.३ एक भलकमा रुपा अंक २ अनुसार रुपा गौरवका आयोजनाहरू
- ७.३ सामुदायिक तथ्याङ्क

खण्ड ८ : पर्यटन तथा मनोरञ्जन

११०-११३

- ८.१ पृष्ठभूमि
- ८.२ रुपा गाउँपालिकाका केही पर्यटकीय गन्तव्यहरू एवं पर्यटकीय धार्मिक साँस्कृतिक सम्पदाहरू

खण्ड ९ : कानून न्याय एवं सार्वजनिक सेवा प्रवाह

११४-१२०

- ९.१ स्वीकृत कानूनहरूको सूची
- ९.२ कानून तथा न्याय, घटना दर्ता र पालिकाको आय विवरण
- ९.२.१ मुद्दा/विवाद दर्ता तथा फछ्यौट र न्यायिक समिति

खण्ड : १० विविध

१२१-१३९

- १०.१ आधिकारिक तथ्याङ्कका १० प्रमुख सिद्धान्तहरू
- १०.२ तथ्याङ्क समन्वय कार्यालय कास्कीको सामान्य परिचय काम कर्तव्य र प्रवाहित हुने सेवाहरू
- १०.३ निर्वाचन र गरिब पहिचान सम्बन्धी विवरण

अनुसूचीहरू

अनुसूची १

तथ्याङ्क समन्वय कार्यालयहरूको कार्यालय रहने स्थान कार्यक्षेत्र र समन्वय गर्नेपर्ने स्थानीय तह सङ्ख्या

अनुसूची २

गाउँपालिका र वडाको उमेर समुह अनुसार जनसङ्ख्या

अनुसूची ३

रुपा गाउँपालिकाको सन् २०५१ सम्मको जनसङ्ख्या प्रक्षेपण

अनुसूची ४

समूहकृत देशहरूको नाम र सो अन्तर्गत राखिएका देशको नाम

अनुसूची ५

अवधारणा र परिभाषा

अनुसूची ६

सन्दर्भ सामग्री तथा सामग्री प्राप्त स्रोत

तालिका सूची

तालिका नं. १.१	रूपा गाउँपालिकाको नयाँ प्रशासनिक संरचना र साविकको संरचना	५
तालिका नं. १.२	वेगनास कास्की मापन केन्द्रको तापक्रमको मासिक औषत स्थिति	८
तालिका नं. १.३	वेगनास कास्की मापन केन्द्रको मासिक कूल वर्षाको र औषत सापेक्षिक आद्रताको स्थिति	८
तालिका नं. २.१	घरको मुख्य प्रयोग अनुसारको विवरण (प्रतिशत)	१३
तालिका नं. २.२	घरको तला अनुसार विवरण (प्रतिशत)	१३
तालिका नं. २.३	आवासिय घर निर्माणमा सरकारी अनुदान प्राप्त परिवार विवरण (प्रतिशत)	१४
तालिका नं. २.४	वित्तीय संस्थामा बैंक खाता सम्बन्धी विवरण (प्रतिशत)	१४
तालिका नं. २.५	प्राविधिक तथा व्यवसायिक शिक्षा वा तालिम सम्बन्धी विवरण (प्रतिशत)	१४
तालिका नं. २.६	घरको स्वामित्व अनुसार परिवार सङ्ख्या	१५
तालिका नं. २.७	प्रयोग गरेको घरको जगको बनोट अनुसार परिवार सङ्ख्या	१५
तालिका नं. २.८	आवासीय एकाइको बाहिरी गारोको बनोट अनुसार परिवार सङ्ख्या	१६
तालिका नं. २.९	घरको छानाको बनोट अनुसार परिवारको सङ्ख्या	१७
तालिका नं. २.१०	घरको भुईँको बनोट अनुसार परिवार सङ्ख्या	१८
तालिका नं. २.११	खानेपानीको मुख्य स्रोत अनुसार परिवार सङ्ख्या	१९
तालिका नं. २.१२	परिवारमा खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गरिने इन्धन अनुसार परिवार सङ्ख्या	२०
तालिका नं. २.१३	परिवारमा बत्ती बाल्न अक्सर प्रयोग गरिने स्रोत अनुसार परिवार सङ्ख्या	२१
तालिका नं. २.१४	परिवारले प्रयोग गर्ने शौचालयको प्रकार अनुसार परिवार सङ्ख्या	२२
तालिका नं. २.१५	घरायसी साधन/सुविधा अनुसारको परिवार सङ्ख्या	२२
तालिका नं. २.१६	परिवारमा अनुपस्थित विदेश अक्सर बसोबास गर्ने परिवार र सदस्य सङ्ख्या	२४
तालिका नं. २.१७	परिवारमा अनुपस्थित विदेश रहेका व्यक्तिहरूको विदेश जाँदाको उमेर तथा लिङ्ग अनुसारको विवरण	२४
तालिका नं. २.१८	परिवारमा अनुपस्थित विदेश रहेका व्यक्तिको विदेश जानुको कारण अनुसारको विवरण	२५
तालिका नं. २.१९	अक्सर विदेश बसोबास गर्ने व्यक्तिको विदेश जानुको कारण अनुसारको विवरण	२५
तालिका नं. २.२०	वडा अनुसार स्थायी सम्पत्तिमा महिलाहरूको स्वामित्व सम्बन्धी विवरण	२६
तालिका नं. २.२१	घरको उपयुक्तताको वर्गीकरण (House Quintile in Household Level)	२६
तालिका नं. २.२२	पञ्चम आर्थिक सम्पन्नताको अवस्थाअनुसार परिवारको वर्गीकरण (Wealth Quintile in Household Level)	२८
तालिका नं. २.२३	वडा अनुसार परिवार सङ्ख्या, जनसङ्ख्या तथा लैङ्गिक अनुपात	२९
तालिका नं. २.२४	उमेर अनुसार जनसङ्ख्या र आश्रित अनुपात	२९
तालिका नं. २.२५	परिवार संरचना	२९
तालिका नं. २.२६	विधवा र एकल महिलाको अवस्था	३०
तालिका नं. २.२७	लिङ्गका आधारमा परिवार मूली	३०
तालिका नं. २.२८	उमेरगत (Single year) जनसङ्ख्या, प्रतिशत र लैङ्गिक अनुपात	३१
तालिका नं. २.२९	उमेर समूह अनुसार जनसङ्ख्या र लैङ्गिक अनुपात	३५
तालिका नं. २.३०	बालबालिकाहरूको लैङ्गिक अनुपात	३६
तालिका नं. २.३१	विशेष उमेर समूह अनुसार कास्की र रूपा गाउँपालिकाको जनसङ्ख्या	३६
तालिका नं. २.३२	विशेष उमेर समूहका आधारमा जनसङ्ख्या	३७
तालिका नं. २.३३	गाउँपालिकामा जातजातिको सङ्ख्यात्मक अवस्था	३८
तालिका नं. २.३४	मातृभाषा र लिङ्गका आधारमा जनसङ्ख्या अवस्था	३९
तालिका नं. २.३५	धर्म र लिङ्गका आधारमा जनसङ्ख्या	४०
तालिका नं. २.३६	दश वर्ष वा सो भन्दा माथि उमेरको जनसङ्ख्याको वैवाहिक स्थिति	४०
तालिका नं. २.३७	दश वर्ष वा सो भन्दा माथिका जनसङ्ख्याको पहिलो विवाह गर्दाको उमेर	४०
तालिका नं. २.३८	लिङ्ग र वडा अनुसार १५ वर्ष अगाडि हुने बाल विवाहको अवस्था	४१
तालिका नं. २.३९	लिङ्ग र वडा अनुसार १८ वर्ष अगाडि हुने बाल विवाहको अवस्था	४१
तालिका नं. २.४०	लिङ्ग अनुसार विवाह गर्ने मध्यम उमेर	४२
तालिका नं. २.४१	अपाङ्गता सम्बन्धी विवरण	४२
तालिका नं. २.४२	अपाङ्गताको प्रकार अनुसारको जनसङ्ख्या	४३
तालिका नं. २.४३	वडाअनुसार अपाङ्गताको विवरण (संस्थागत जनसङ्ख्या बाहेक)	४३
तालिका नं. २.४४	वडा अनुसार अपाङ्गताको अवस्था	४४
तालिका नं. २.४५	गाउँपालिकाको जन्मस्थानको आधारमा जनसङ्ख्या	४४
तालिका नं. २.४६	पछिल्लो पटक बसाई सरेको स्थानको आधारमा जनसङ्ख्या	४५
तालिका नं. २.४७	जीवनकाल बसाईसराईको अवस्था	४६
तालिका नं. २.४८	लिङ्ग अनुसार अक्सर अनुपस्थित(देश भित्र र देश बाहिर) घरपरिवार र जनसङ्ख्या	४७
तालिका नं. २.४९	लिङ्ग अनुसार अक्सर अनुपस्थित(देश भित्र र देश- बाहिर) घरपरिवार र जनसङ्ख्या प्रतिशतमा	४७
तालिका नं. ३.१	साक्षरता दर सम्बन्धी विवरण	४८
तालिका नं. ३.२	साक्षर जनसङ्ख्याले उत्तीर्ण गरेको तह	५०
तालिका नं. ३.३	१५ वर्ष माथिको वयस्क जनसङ्ख्याको शैक्षिक अवस्था	५१

तालिका नं. ३.४	अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको साक्षरताको अवस्था	५२
तालिका नं. ३.५	शिक्षाको विभिन्न तह हासिल गर्ने ५ वर्ष र सो भन्दा माथि उमेरको जनसङ्ख्या र प्रतिशत	५२
तालिका नं. ३.६	५ देखि १७ वर्ष उमेर समूहका बालबालिका विद्यालय उपस्थितिको वर्तमान अवस्था सङ्ख्यामा	५४
तालिका नं. ३.७	५ देखि १७ वर्ष उमेर समूहका बालबालिका विद्यालय उपस्थितिको वर्तमान अवस्था प्रतिशतमा	५४
तालिका नं. ३.८	१५-२४ उमेर समूहका युवाको साक्षरताको अवस्था	५५
तालिका नं. ३.९	जात र लिङ्ग अनुसार साक्षरताको अवस्था	५५
तालिका नं. ३.१०	वडा अनुसार विद्यालय विवरण	५६
तालिका नं. ३.११	वडा अनुसार विद्यार्थी विवरण (सामुदायिक)	५६
तालिका नं. ३.१२	वडा अनुसार विद्यार्थी विवरण (संस्थागत)	५७
तालिका नं. ३.१३	प्राविधिक धार तर्फको कक्षा ९ देखि १२ को कार्यक्रम सञ्चालन गरेका विद्यालयहरूको विवरण	५७
तालिका नं. ३.१४	सामुदायिक विद्यालयको शिक्षक दरबन्दी विवरण	५७
तालिका नं. ३.१५	लैङ्गिकता अनुसार शैक्षिक सूचकहरू (२०८०)	५८
तालिका नं. ३.१६	लैङ्गिकता अनुसार उत्तीर्ण दर, कक्षा दोहोर्‍याउने दर र बीचमा कक्षा छोड्ने दर	५८
तालिका नं. ३.१७	रूपा गाउँपालिकाका सामुदायिक विद्यालयहरूमा उपलब्ध सुविधाहरूको अवस्था	५८
तालिका नं. ३.१८	एस.ई.ई. परीक्षा नतिजा २०७९, २०८० र २०८१	५९
तालिका नं. ४.१	स्वास्थ्य सेवा सम्बन्धी आधारभूत विवरण	६०
तालिका नं. ४.२	हाल सञ्चालनमा रहेका औजार/उपकरण सम्बन्धी विवरण	६१
तालिका नं. ४.३	जनशक्ति विवरण	६२
तालिका नं. ४.४	प्रमुख खोपहरूको प्रगति विवरण	६२
तालिका नं. ४.५	पोषणमा जिल्लाको कार्यसम्पादन स्तर	६३
तालिका नं. ४.६	मातृ तथा नवशिशु स्वास्थ्य सम्बन्धी सूचकहरू	६४
तालिका नं. ४.७	परिवार नियोजन साधन लगातार प्रयोगकर्ता (current user) परिवार नियोजन विवरण	६५
तालिका नं. ४.८	Disease prevalence (New cases)	६५
तालिका नं. ४.९	पालिकाका प्रमुख १० रोगहरू	६५
तालिका नं. ४.१०	वडा अनुसार विपन्न नागरिक सिफारिस विवरण २०८०/८१	६६
तालिका नं. ४.११	टि.बी. नियन्त्रण कार्यक्रम कोहर्ट विश्लेषण	६६
तालिका नं. ४.१२	एच.आई.भी. र एड्स तथा यौनरोग सम्बन्धी सेवाहरू (२०८०/८१)	६७
तालिका नं. ४.१३	एच.आई.भी. र एड्स सम्बन्धी तथ्याङ्क	६७
तालिका नं. ४.१४	पन्ध्र वर्ष देखि ४९ वर्षको महिलाले अहिलेसम्म जीवित जन्माएको बच्चाको सङ्ख्या र महिलाको उमेर समूहका आधारमा महिलाको सङ्ख्या	६८
तालिका नं. ४.१५	महिलाको उमेर समूह अनुसार जीवितै जन्मिएका, जीवितै जन्मिएर मरेका र हालसम्म जीवित बच्चाहरूको सङ्ख्या	६९
तालिका नं. ४.१६	१५ वर्ष देखि ४९ वर्षको महिलाले विगत १ वर्षमा जीवित जन्माएको बच्चाको सङ्ख्याको आधारमा उमेर समूह अनुसार महिलाको सङ्ख्या	६९
तालिका नं. ४.१७	उमेर विशिष्ट प्रजनन दर	७०
तालिका नं. ४.१८	मृत्यु भएका व्यक्तिको लिङ्ग र उमेर समूह अनुसारको १२ महिनाको अवधिमा मृत्यु भएको विवरण	७१
तालिका नं. ४.१९	मृत्यु भएका व्यक्तिको मृत्युको कारण अनुसार विगत १२ महिनामा मृत्यु हुनेहरूको सङ्ख्या	७२
तालिका नं. ४.२०	लिङ्गको आधारमा विगत १२ महिनाको अवधि (गणनाको दिन भन्दा अघि) मा कम्तीमा १ सदस्यको मृत्यु भएको घर परिवार सङ्ख्या	७३
तालिका नं. ५.१	आर्थिक क्रियाकलापमा संलग्नता अनुसारको जनसङ्ख्या (१० वर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरका)	७५
तालिका नं. ५.२	आर्थिक रूपले सक्रिय जनसङ्ख्याको मुख्य पेशा अनुसारको विवरण (१० वर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरका)	७६
तालिका नं. ५.३	परिवार र मुख्य उद्यम सञ्चालकको लिङ्गका आधारमा कृषि बाहेक साना उद्यम सञ्चालन गर्ने परिवार	७६
तालिका नं. ५.४	आर्थिक काम गरेको अवधिको आधारमा जनसङ्ख्याको वितरण (१० वर्ष वा सो भन्दा बढी)	७६
तालिका नं. ५.५	दश वर्ष र सो भन्दा माथिका व्यक्तिले गणनाको समयदेखि अगाडि १२ महिनासम्म आर्थिक काम गरेको अवधि तथा उमेर समूह अनुसार जनसङ्ख्या	७७
तालिका नं. ५.६	दश वर्ष र सो भन्दा माथिका आर्थिक क्रियाकलामा सक्रिय रहेको अवधि र कामको खोजीको अवस्था अनुसारको जनसङ्ख्या	७८
तालिका नं. ५.७	सहकारी संस्थाहरूको प्रकार र सङ्ख्या	८४
तालिका नं. ५.८	गाउँपालिकाको वडा अनुसार आर्थिक क्रियाकलापमा संलग्न व्यक्ति र प्रतिष्ठानहरूको वितरण	८४
तालिका नं. ५.९	संलग्न जनशक्तिको सङ्ख्या अनुसार व्यावसायिक प्रतिष्ठान र संलग्न व्यक्ति सङ्ख्या	८४
तालिका नं. ५.१०	रूपा गाउँपालिकामा सञ्चालित आर्थिक प्रतिष्ठानहरूको विवरण	८५
तालिका नं. ५.११	कृषि कामदारको किसिम अनुसार कामदारहरूको सङ्ख्या र कामदार प्रयोग गर्ने कृषक परिवार सङ्ख्या	८६
तालिका नं. ५.१२	स्थानीय तह तथा कृषि कामदारको किसिम अनुसार कामदारहरूको सङ्ख्या र कामदार प्रयोग गर्ने कृषक परिवार सङ्ख्या	८६
तालिका नं. ५.१३	विगत १२ महिना (२०७७-२०७८ मंशिर)को अवधिमा १० वर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरको आर्थिक क्रियाकलापमा संलग्न भएको जनसङ्ख्या र संलग्न महिना	८६
तालिका नं. ५.१४	वडा र लिङ्गका आधारमा कृषि र गैरकृषि रोजगारीको अवस्था सङ्ख्यामा	८७

तालिका नं. ५.१५	वडा र लिङ्का आधारमा कृषि र गैरकृषि रोजगारीको अवस्था प्रतिशतमा	८८
तालिका नं. ५.१६	१०-१७ वर्ष उमेर समूहका बालबालिकाको रोजगारीको अवस्था	८८
तालिका नं. ५.१७	अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको रोजगारीको अवस्था (१०+ वर्ष)	८९
तालिका नं. ५.१८	आर्थिक सम्पन्नताको अवस्था अनुसार जनसङ्ख्याको वर्गिकरण	९०
तालिका नं. ६.१	प्रमुख वालीले ढाकेको क्षेत्रफल र उत्पादन परिमाण	९२
तालिका नं. ६.२	रुपा गाउँपालिकाबाट निर्यात हुने प्रमुख कृषिजन्य वस्तुहरू तथा परिमाण	९२
तालिका नं. ६.३	कृषि सम्बन्धी कार्यक्रम अनुसार कृषकले प्राप्त गरेको जिन्सी तथा नगद अनुदान सम्बन्धी विवरण	९३
तालिका नं. ६.४	सिञ्चित क्षेत्रफलको विवरण	९३
तालिका नं. ६.५	स्थानीय तह अनुसार बगैँचाको रुपमा लगाइएका जम्मा स्थायी वालीको क्षेत्रफल, बोट सङ्ख्या, छरिएर रहेका बोट सङ्ख्या र कृषक परिवार सङ्ख्या	९४
तालिका नं. ६.६	स्थानीय तह अनुसार बगैँचाको रुपमा लगाइएका मुख्य स्थायी वालीको क्षेत्रफल, बोट सङ्ख्या, छरिएर रहेका बोट सङ्ख्या र कृषक परिवार सङ्ख्या	९४
तालिका नं. ६.७	स्थानीय तह अनुसार बगैँचाको रुपमा लगाइएका मुख्य स्थायी वालीको क्षेत्रफल, बोट सङ्ख्या, छरिएर रहेका बोट सङ्ख्या र कृषक परिवार सङ्ख्या	९४
तालिका नं. ६.८	कृषक परिवार सङ्ख्या, क्षेत्रफल, कित्तासङ्ख्या, औषत कित्तासङ्ख्या तथा सिंचित क्षेत्रफल	९५
तालिका नं. ६.९	जग्गाको स्वामित्व अनुसार जग्गा कमाउने परिवार सङ्ख्या तथा कमाएको जग्गाको क्षेत्रफल	९५
तालिका नं. ६.१०	कृषिचलनले चलन गरेको जग्गाको उपयोग	९५
तालिका नं. ६.११	विभिन्न अस्थायी वालीको क्षेत्रफल तथा कृषक परिवार सङ्ख्या	९६
तालिका नं. ६.१२	मुख्य अस्थायी वाली लागेका जग्गाको क्षेत्रफल तथा कृषक परिवार सङ्ख्या	९६
तालिका नं. ६.१३	प्रमुख वालीहरूमा कृषि सामग्री (बीउविजन, विषादी, मल) प्रयोग गर्ने कृषक परिवार सङ्ख्या	९६
तालिका नं. ६.१४	पाल्तु चौपाया तथा पन्छीको सङ्ख्या र कृषक परिवार	९७
तालिका नं. ६.१५	कृषि ऋण, थप ऋणको आवश्यकता, विमा तथा अनुदान प्राप्त गर्ने कृषक परिवार सङ्ख्या	९७
तालिका नं. ६.१६	कृषि चलनको प्रमुख उत्पादन/क्रियाकलाप अनुसार कृषक परिवार सङ्ख्या	९७
तालिका नं. ६.१७	कृषि चलनबाट भएको प्रमुख उत्पादनको मुख्य प्रयोग अनुसार कृषक परिवार सङ्ख्या	९८
तालिका नं. ६.१८	कृषक परिवारको आम्दानीको मुख्य स्रोत, आफ्नै कृषि उत्पादनबाट भएको आम्दानीले मात्र वर्षभरी परिवारलाई खान नपुग्ने कृषि चलनको अवस्था तथा परिवारलाई खान नपुग्ने अवधि अनुसार कृषक परिवार सङ्ख्या	९८
तालिका नं. ६.१९	जलवायु परिवर्तन बारे जानकारी राख्ने र कृषि कार्यमा जलवायु परिवर्तनले पुऱ्याएको प्रभाव अनुसार कृषक परिवार सङ्ख्या	९८
तालिका नं. ६.२०	लिङ्ग अनुसार मुख्य कृषकको सङ्ख्या तथा कृषक परिवारको जनसङ्ख्या	९९
तालिका नं. ६.२१	लिङ्ग अनुसार कृषि तालिम, कृषि कार्य सम्बन्धी निर्णयमा सहभागिता तथा कृषि क्रियाकलापमा सरदर दिएको समय उल्लेख गर्ने १० वर्ष वा सोभन्दा माथि उमेरका कृषक परिवारको जनसङ्ख्या	९९
तालिका नं. ६.२२	पशु सम्बन्धी विवरण	१००
तालिका नं. ६.२३	हाँस कुखुरा सम्बन्धी विवरण	१०१
तालिका नं. ६.२४	माछापालन सम्बन्धी विवरण	१०१
तालिका नं. ६.२५	पशुपंक्षी जन्य पदार्थ (दूध, मासु, अण्डा र माछा) को उत्पादन सम्बन्धी विवरण	१०२
तालिका नं. ६.२६	आयात सम्बन्धी विवरण	१०२
तालिका नं. ६.२७	निर्यात सम्बन्धी विवरण	१०२
तालिका नं. ६.२८	पशुपंक्षी सम्बन्धी केही विवरणहरू	१०३
तालिका नं. ६.२९	रुपा गाउँपालिका अन्तर्गतका विभिन्न तालहरूको विवरण	१०३
तालिका नं. ६.३०	व्यवस्थापनको आधारमा वन क्षेत्र	१०४
तालिका नं. ७.१	गाउँपालिकाको कार्यालय देखि मातहतका वडा कार्यालय सम्मको दुरी	१०६
तालिका नं. ७.२	वडा अनुसार पक्की र भोलुङ्गे पुलकोको विवरण	१०६
तालिका नं. ७.३	सार्वजनिक शौचालय सेवाको सुविधा अनुसार वडाको वितरण	१०७
तालिका नं. ७.४	वडा भित्र रहेका वित्तिय सेवा लगायतका सुविधाको उपलब्धता अनुसार वडाको वितरण	१०७
तालिका नं. ७.५	वडा भित्र रहेका सहकारी संस्थाको सङ्ख्या अनुसार वडाको वितरण	१०७
तालिका नं. ७.६	बैंकको सङ्ख्या अनुसार वडाको सङ्ख्या	१०८
तालिका नं. ७.७	वडा भित्र रहेका समाज कल्याणसँग सम्बन्धीत सेवा सुविधाको सङ्ख्या अनुसार वडाको वितरण	१०८
तालिका नं. ७.८	वडाभित्र रहेका सामुदायिक भवन तथा सभाहलहरूको विवरण	१०८
तालिका नं. ७.९	वडाभित्र रहेका खेल मैदानको सङ्ख्या अनुसार वडाको वितरण	१०८
तालिका नं. ७.१०	वडा भित्र रहेका सार्वजनिक पार्कको सङ्ख्या अनुसार वडाको वितरण	१०९
तालिका नं. ७.११	वडाभित्र उपलब्ध सडक सुविधा अनुसार वडाको वितरण (गणनाको दिनसम्म)	१०९
तालिका नं. ७.१२	वडा कार्यालयबाट सबैभन्दा टाढाको बस्तीमा एकतर्फी पुग्न लाग्ने समयको आधारमा वडाको वितरण	१०९
तालिका नं. ९.१	रुपा गाउँपालिकाका हाल सम्म स्वीकृत कानुनहरूको सूची	११४
तालिका नं. ९.२	गाउँपालिकामा दर्ता भएका मुद्दाहरूको प्रकृति र सम्पादन भएका मुद्दाहरू	११६
तालिका नं. ९.३	रुपा गाउँपालिकाको व्यक्तिगत घटना दर्ता विवरण	११७
तालिका नं. ९.४	विगत ५ वर्षको आय व्ययको विवरण	११८

तालिका नं. ९.५	सामाजिक सुरक्षाको विवरण	११९
तालिका नं. ९.६	रुपा गाउँपालिका स्थित सूरक्षा निकायहरू	१२०
तालिका नं. ९.७	एम्बुलेन्स चालक र सम्पर्क नं.	१२०
तालिका नं. १०.१	नयाँ संगठन संरचना अनुसार तथ्याङ्क समन्वय कार्यालयको कर्मचारी विवरण	१२३
तालिका नं. १०.२	गरिब परिवार पहिचानका लागि सङ्कलित तथ्याङ्क विवरण	१२४
तालिका नं. १०.३	बहुसङ्ख्यक वडावासीहरूले वडाभित्र वा आधाघण्टा पैदल दुरीमा रहेको स्थानबाट उपभोग गर्दै आएको सामाजिक पूर्वाधार तथा सेवा सुविधा अनुसार वडाको वर्गीकरण	१२४
तालिका नं. १०.४	प्राकृतिक विपद् वा प्रकोपको खतरा अनुसारको वडाको वर्गीकरण	१२५
तालिका नं. १०.५	वडा कार्यालयबाट सबैभन्दा टाढाको बस्तीमा एकतर्फी पुग्न लाग्ने समयको आधारमा वडाको वितरण	१२५
तालिका नं. १०.६	रुपा गाउँपालिकाको मतदान केन्द्र अनुसार मतदाता सङ्ख्या खसेको मत र प्रतिशत एवं वडा/पालिका अध्यक्षको प्राप्त मतमा बढेर प्रतिशत	१२५
तालिका नं. १०.७	राजनितिक दल अनुसार रुपा गाउँपालिकामा निर्वाचित जनप्रतिनिधि सङ्ख्या	१२६

चित्रहरूको सूची

चित्र नं. १.१	रुपा गाउँपालिकाको प्रशासनिक नक्सा	६
चित्र नं. १.२	रुपा गाउँपालिका भौगोलिक/प्राकृतिक नक्सा	१०
चित्र नं. २.१	घरको भुईँको बनोट अनुसार परिवार सङ्ख्या	१९
चित्र नं. २.२	बत्ती बाल्न प्रयोग गरिने इन्धनको मुख्य श्रोत	२१
चित्र नं. २.३	घर, जग्गामा महिलाको स्वामित्व	२६
चित्र नं. २.४	गाउँपालिकाको जनसङ्ख्या पिरामिड	३५
चित्र नं. २.५	अर्को पालिका र अर्को जिल्लाबाट यस पालिकामा बसोवास गर्न आउनुको कारण सहितको जनसङ्ख्या	४६
चित्र नं. ३.१	वडागत साक्षरताको अवस्था	४९
चित्र नं. ३.२	१०+२ वा सो भन्दा माथि अध्ययन गरेको क्षेत्र अनुसारको विवरण (प्रतिशतमा)	५१
चित्र नं. ४.१	खोप कार्यक्रमको प्रगति अवस्था	६३
चित्र नं. ४.२	सुरक्षित मातृत्व कार्यक्रमको प्रगति अवस्था (प्रतिशत) परिवार नियोजन	६४
चित्र नं. ४.३	उमेर विशिष्ट प्रजनन दरको प्रवृत्ति	७१
चित्र नं. ९.१	पालिकामा हालसम्म न्यायिक समितिमा दर्ता भएका मुद्दाहरूको सङ्ख्या	११७

अनुसूचीहरू

अनुसूची १:	तथ्याङ्क समन्वय कार्यालयहरूको कार्यालय रहने स्थान कार्यक्षेत्र र समन्वय गर्नेपने स्थानीय तह सङ्ख्या	१२८
अनुसूची २:	गाउँपालिका र वडाको उमेर समुह अनुसार जनसङ्ख्या	१२९
अनुसूची ३:	रुपा गाउँपालिकाको सन् २०५१ सम्मको जनसङ्ख्या प्रक्षेपण	१३५
अनुसूची ४:	समूहकृत देशहरूको नाम र सो अन्तर्गत राखिएका देशको नाम	१३६

संक्षिप्त रूप

कि.मि. : किलोमिटर
राजग : राष्ट्रिय जनगणना
गा.वि.स. : गाउँ विकास समिति
गा.पा. : गाउँपालिका
नि मा वि : निम्न माध्यामिक विद्यालय
प्रा.वि. : प्राथमिक विद्यालय
मे.ट/हे : मेट्रिकन प्रति हेक्टर
के.जी. : किलोग्राम
म.न.पा. : महानगरपालिका
रु. : रुपैयाँ
मा.वि. : माध्यामिक विद्यालय
रा.प. : राजपत्राङ्कित
ने.आ.यो.त. : नेपाल आर्थिक योजना तथा तथ्याङ्क
ते.लि. : तेस्रो लिङ्गी
रा.प.अनं. : राजपत्र अनङ्कित
ECD : Early Childhood Developmental
GER : Gross enrolment ratio
NER : Net Enrolment ratio
GPA : Grade Point Average
SEE : Secondary Education Examination
बि.सं. : बिक्रम सम्बत
ART : Anti-Retroviral Therapy
BEONC : Basic emergency obstetric and newborn care
CEONC : Comprehensive Emergency Obstetric and Newborn Care
MUAC : Middle upper arm circumference
CCTV : closed-circuit television
ECG : electrocardiogram
हे.अ. : हेल्थ असिस्टेन्ट
ज.स्वा.नि. : जनस्वास्थ्य निरिक्षक
अ.हे.व. : अक्जिलरी हेल्थ वर्कर
सि.अ.हे.व. : सिनियर अक्जिलरी हेल्थ वर्कर
अ.न.मी. : अक्जिलरी मिडवाइफ नर्स
सि.अ.न.मी. : सिनियर अक्जिलरी मिडवाइफ नर्स
ल्या.अ. : ल्याव असिस्टेन्ट
ल्या.टे. : ल्याव टेक्नेसियन
का.स. : कार्यालय सहयोगी
बिसिजी : Bacillus Calmette-Guerin
CYP : Couple year of Protection
WRA : Women of reproctive age
OPD : Out patient Department
एच.आई.भि. : Human immune-deficiency virus
DOTS : Directly Observed Treatment, Short-course
PMTCT : Prevention of Mother-to-Child Transmission of HIV
SAS/MA : Safe abortion by surgical method/ Medical abortion
IUCD : Intra-uterine Contraceptive Device
ASRH : Adolescent sexual and reproductive health

रूपा गाउँपालिकाको संक्षिप्त चिनारी

१. भौगोलिक अवस्थिति

अक्षांस: २८° ०८' २६.०६" देखि २८° ११' ४१.३०" उत्तर सम्म

देशान्तर: ८४° ०६' ४२.५५" देखि ८४° १३' ५०.५०" पूर्व सम्म

क्षेत्रफल: ९४.८१ वर्ग कि.मि.

२. प्रशासनिक विभाजन

नेपाल सरकारको मन्त्रिपरिषद्द्वारा मिति २०७३ फागुन २७ गतेबाट स्थानीय तह लागू गर्ने निर्णय अनुसार कास्की जिल्लाको साविकका गाउँ विकास समितिहरू थुम्की, सिद्ध, देउराली, रुपाकोटका पुरै र हंसपूर गाउँ विकास समितिको वडा नं १, २, ३, ४, ६, ७ र ९ लाई समायोजन गरी ७ वडा सहितको रुपा गाउँपालिकाको स्थापना भएको हो ।

३. सिमाना

रूपा गाउँपालिका उत्तरमा कास्की जिल्लाको मादी गाउँपालिका र लमजुङ जिल्ला, पश्चिममा पोखरा महानगरपालिकाको वडा नं. २८, ३१ र ३२, दक्षिणमा तनहुँ जिल्लाका व्यास र शुक्लागण्डकी नगर पालिका तथा पूर्वमा लमजुङ जिल्लाको मध्य नेपाल नगरपालिकाको विचमा अवस्थित छ ।

४. भू उपयोग

कूल क्षेत्रफल ९४.८१ वर्ग कि.मि., मध्ये कृषि क्षेत्र ३६.८५ वर्ग कि.मि., वनजंगल ५४.१२ वर्ग कि.मि., बुट्यान १.१३ वर्ग कि.मि., जलक्षेत्र १.०७ वर्ग कि.मि., चरन क्षेत्र ०.५९ वर्ग कि.मि. र अन्य १.१५ वर्ग कि.मि.

५. जम्मा कृषक परिवार सङ्ख्या: ३२५६

६. कृषक परिवारले चलन गरेको जग्गाको जम्मा क्षेत्रफल: १८२५.४ हेक्टर

७. साक्षरता

गाउँपालिकाको समग्र साक्षरता दर ८२.४८ प्रतिशत रहेको छ । पुरुषको साक्षरता दर ९०.९५ प्रतिशत रहेको छ र महिलाको साक्षरता दर ७४.७८ प्रतिशत रहेको छ ।

८. स्वास्थ्य सेवा सम्बन्धी

सरकारी अस्पताल (आधारभूत): १, शैया सङ्ख्या: १५, स्वास्थ्य चौकी: ४, प्रसूती केन्द्र: २, खोप क्लिनिक: १९, गाउँघर क्लिनिक: १५, महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका: ७४, क्षयरोग उपचार केन्द्र (DOTS): (ल्यावहरूकोसङ्ख्या: १, ग्रामीण सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई: ४, VIA site: २, PMTCT site: ९, SAS/MA site: २, IUCD site: २, Implant site: ४, भवन भएका स्वास्थ्य संस्था सङ्ख्या: ८, भवन निर्माणाधीन स्वास्थ्य संस्थासङ्ख्या: १, ASRH: २, OTC: १ र आयुर्वेद औषधालय: २

६. आर्थिक गणना २०७५ अनुसार आर्थिक क्रियाकलापमा संलग्न व्यक्ति र प्रतिष्ठानहरू

प्रतिष्ठान: २९२, संलग्न व्यक्ति: ८७०

१०. यातायात पूर्वाधार सम्बन्धी विवरण

पहुँच पुगेका वडासङ्ख्या: ७, पक्की कालो पत्रे सडक: ६० कि.मि., पक्की ढलान सडक: १२ कि.मि., कच्ची सडक: ४५० कि.मि. अनुमानित, सडकको जम्मा लम्बाई: ५२२ कि.मि., भोलुङ्गे पुलसङ्ख्या: ९ वटा, नदीमा पक्की पुल: ८ वटा, सौर्य उर्जा प्लान्ट-Solar Home System: ४ मेगावाटको १ प्लाण्ट

११. पर्यटकीय धार्मिक साँस्कृतिक सम्पदाहरू

रुपा ताल, रुपाकोट रिसोर्ट, मोहरिया सामुदायिक होमस्टे, अजितमाला देवी, फल्याङ्गकोट कालिका मन्दिर र कोट, रिठुमाला मन्दिर, मुलपँधेरा शिवमन्दिर, हात्तीमैता भ्यू टावर आदि ।

१२. आधारभूत जनसाङ्ख्यिक विवरण

क्र.सं.	विवरण	एकाई	२०७८
१	जम्मा घर सङ्ख्या	सङ्ख्या	५१११
२	आफ्नै स्वामित्वको घरमा बस्ने परिवार	प्रतिशत	९५.६६
३	जम्मा परिवार सङ्ख्या	सङ्ख्या	३६६३
४	बिजुलीको पहुँच भएको परिवार	प्रतिशत	९८.८३
५	जम्मा जनसङ्ख्या	सङ्ख्या	१४८९१
६	पुरुषको सङ्ख्या	सङ्ख्या	७११३
७	महिलाको सङ्ख्या	सङ्ख्या	७७७८
८	जनसङ्ख्या बृद्धिदर	प्रतिशत	०.२४
९	लैङ्गिक अनुपात	प्रति सय महिलामा पुरुष	९१.४५
१०	विदेशमा रहेको जनसङ्ख्या	सङ्ख्या	१२१८
११	पुरुष	सङ्ख्या	१०७८
१२	महिला	सङ्ख्या	१४०
१३	अनुपस्थित सदस्य (विदेशमा) भएको परिवार सङ्ख्या	सङ्ख्या	९२४
१४	अपाङ्ग जनसङ्ख्या	सङ्ख्या	५८८
१५	पुरुष	सङ्ख्या	३००
१६	महिला	सङ्ख्या	२८८
१७	परिवारको औषत आकार	जना	४.०७
१८	जनघनत्व प्रति वर्ग कि.मी.	जना प्रति वर्ग कि.मी.	१५७
१९	परिवार घनत्व प्रति वर्ग कि.मी.	परिवार प्रति वर्ग कि.मी.	३८.६३
२०	शहरी जनसङ्ख्या	प्रतिशत	०

२१	ग्रामीण जनसङ्ख्या	प्रतिशत	१००
२२	५ वर्ष मुनिको जनसङ्ख्या जम्मा	सङ्ख्या	९९५
२३	पुरुष	सङ्ख्या	४९७
२४	महिला	सङ्ख्या	४९८
२५	कूल आश्रित अनुपात	प्रतिशत	५०.६४
२६	बाल आश्रित अनुपात	प्रतिशत	३३.३४
२७	वृद्ध आश्रित अनुपात	प्रतिशत	१७.३
२८	विधवा महिला	सङ्ख्या	६४५
२९	विधुर पुरुष	सङ्ख्या	१२७
३०	पुरुषको विवाह भएको औषत उमेर	वर्ष	१८-२०
३१	महिलाको विवाह भएको औषत उमेर	वर्ष	२०-२४
३२	कूल साक्षरता दर	प्रतिशत	८२.४८
३३	पुरुष साक्षरता दर	प्रतिशत	९०.९५
३४	महिला साक्षरता दर	प्रतिशत	७४.७८
३५	कस्तीमा एक जना विदेश अनुपस्थित भएको परिवार	प्रतिशत	२५.२३
३६	स्वदेश भित्रै अनुपस्थित जनसङ्ख्या	सङ्ख्या	१६७३
३७	स्वदेश भित्रै अनुपस्थित पुरुष	सङ्ख्या	८९०
३८	स्वदेश भित्रै अनुपस्थित महिला	सङ्ख्या	७८३
३९	घर र जग्गा दुवैमा महिलाको स्वामित्व परिवार	प्रतिशत	१८.३

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, राष्ट्रिय जनगणना २०७८ का नतिजाहरू

खण्ड १

गाउँपालिका परिचय

१.१ पृष्ठभूमि

रुपा गाउँपालिका नेपालको गण्डकी प्रदेश कास्की जिल्ला अन्तर्गत पर्ने प्राकृतिक सौन्दर्यतायुक्त पहाडी गाउँपालिका हो। यो गाउँपालिका गण्डकी प्रदेश अन्तर्गत कास्की जिल्लाका साविक सिद्ध थुम्की, रुपाकोट, देउराली गा.वि.स हरूको सबै र साविक हंसपुर गा.वि.स.का (वडा नं. ५ र ८ बाहेकका) भू-भाग समेटेको छ। वि.स २०७२ मा जारी भएको नेपालको संविधानको भाग ५ राज्यको सदरचना र राज्यशक्ति बाँडफाँड धारा ५६ ले गरेको व्यवस्था अनुरूप स्थानीय तहको रूपमा रुपा गाउँपालिका ७ वटा वडा सहित स्थापना भएको हो।

यस गाउँपालिकाको नाम रुपा गाउँपालिका रहनुका पछाडि कास्की जिल्लाका ७ ताल मध्ये एक ऐतिहासिक प्रसिद्ध ताल रुपाताल यसै गाउँपालिकामा रहनु एवं साविक रुपाकोट गाउँविकास समितिको नाम कायम राख्न गरेको अनुमान गर्न सकिन्छ। भौगोलिक रूपमा यस गाउँपालिकाको क्षेत्रफल ९४.८१ वर्ग कि.मि. रहेको र भू-बनोटका दृष्टिले पहाड, फाँट एवं टारहरू भएको, विविधतामा एकता कायम रहेको, प्राकृतिक रूपमा सुन्दर र विकासका अनेक सम्भावनाहरू भएको गाउँपालिका हो। यातायातको दृष्टिकोणले यस पालिकालाई पृथ्वी राजमार्ग समीप रहेको, बाह्रै महिना सवारी सञ्चालन हुने, ७ वटै वडाहरूमा यातायात सुविधा भएको, खानेपानी र बिजुलीको पहुँच भएको सुगम पहाडी गाउँपालिका हो। बाह्य र आन्तरिक पर्यटन विकासका लागि प्राकृतिक सौन्दर्ययुक्त रुपाताल, डाँडाकाँडा, तथा डाँडामा रहेका कोट मन्दिरहरूबाट देखिने रुपाताल, वेगनास तालको दृष्यावलोकन, धौलागिरि, मनास्लु, अन्नपूर्ण, माछापुच्छ्रे, गणेश हिमाल, लमजुङ हिमाल एवं हिमश्रृंखलाहरूको दृष्यावलोकनको महत्व भन्ने वही रहेको छ। यस्ता दृष्यावलोकन गर्ने स्थलहरूमा रुपाकोट रिसोर्ट, फल्याङ्गेट दरबार, बराहथोक कोट, रिपश्वारा कोट, रामकोट, हात्तीमैता टावर चिसापानी, माझकोट, स्याक्लुङकोट लगायतका मानव निर्मित, धार्मिक र पुरातात्विक स्थलहरू रहेका छन्। रुपाताल पुनःस्थापना तथा मत्स्य पालन सहकारी संस्थाको विकास गरी मत्स्य उत्पादन तथा संरक्षणको प्रवन्ध गरिएको छ। नेपालको गुणस्तरीय होटलको सूचीमा रहेको रुपाकोट रिसोर्टका कारण पनि रुपाकोट गाउँपालिका पर्यटकको उत्तम गन्तव्य बनेको छ। यद्यपी पर्यटकीय राजधानी पोखराको केन्द्र पोखरा महानगर र लेकसाइड नजिकै रहेकोले रुपा गाउँपालिकाको पर्यटकको वसाईलाई पार्ने प्रभावलाई रुपाकोट रिसोर्टले सम्बोधन गर्नेछ। राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार रुपा गाउँपालिकामा १४,८९१ जना मानिसहरू अक्सर बसोबास गर्दछन्। यो गाउँपालिकाले नेपालको कूल क्षेत्रफल र कास्की जिल्लाको कूल क्षेत्रफलको क्रमशः ०.०६४% र ४.७९% अंश ओगटेको छ। त्यसै गरी यस गाउँपालिकाले नेपालको कूल जनसङ्ख्याको ०.०५१% र कास्की जिल्लाको कूल जनसङ्ख्याको २.४८% हिस्सा रहेको छ।

१.२ भौगोलिक अवस्थिति

रुपा गाउँपालिका उत्तरमा कास्की जिल्लाको मादी गाउँपालिका र लमजुङ जिल्ला, पश्चिममा पोखरा महानगरपालिका, दक्षिणमा तनहुँ जिल्लाका व्यास र शुक्लागण्डकी नगरपालिका तथा पूर्वमा लमजुङ जिल्लाको मध्यनेपाल नगरपालिकाको विचमा अवस्थित छ। जम्मा क्षेत्रफल ९४.८१ वर्ग कि मि भएको

यस गाउँपालिकामा अधिकांश भू-भाग वन र पाखाहरू छन् भने केही फाँट र टारहरू पनि रहेका छन् । रुपाको संगालो २०७७ अनुसार समुद्री सतहबाट ३८० मिटर देखि १,४२२ मि. को उचाइमा अवस्थित यस गाउँपालिकाको अवस्थिति निम्नानुसार रहेको छः

अक्षांसः २८° ०८' २६.०६" देखि २८° ११' ४१.३०" उत्तर सम्म

देशान्तरः ८४° ०६' ४२.५५" देखि ८४° १३' ५०.५०" पूर्व सम्म

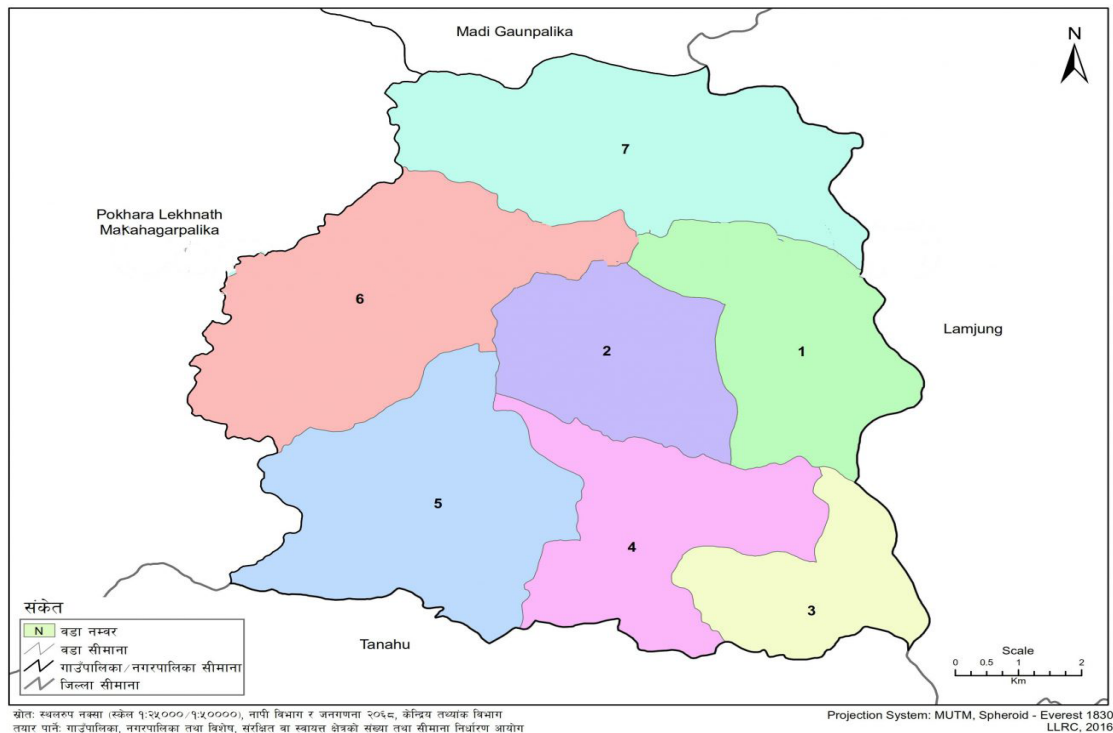
१.३ राजनैतिक र प्रशासनिक विभाजन

नेपालको संविधान बमोजिम नेपाल सरकारले स्थानीय निकायहरूको पुनर्संरचनाको लागि गठन गरेको उच्च स्तरीय आयोगले २०७३ पुष २२ मा नेपाल सरकारलाई बुझाएको प्रतिवेदनका आधारमा रहेर नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषद्बाट मिति २०७३ फागुन २७ गतेबाट स्थानीय तह लागु गर्ने निर्णय अनुसार कास्की जिल्लाको साविकका गाउँ विकास समितिहरू थुम्की, सिद्ध, देउराली, रुपाकोटका पुरै र हंसपूर गाउँ विकास समितिको वडा नं १, २, ३, ४, ६, ७ र ९ लाई समायोजन गरी रुपा गाउँपालिकाको स्थापना भएको हो । रुपा गाउँपालिका प्रतिनिधि सभा सदस्य निर्वाचनको क्षेत्र नं. १ र प्रदेश सभा सदस्य निर्वाचनको क्षेत्र नं. १ (क) मा पर्ने गरी राजनैतिक विभाजन गरिएको छ । रुपा गाउँपालिकाको केन्द्र वडा नं ६ को रुपाकोटमा रहेको छ । जम्मा क्षेत्रफल ९४.८१ वर्ग किलोमिटर रहेको यस गाउँपालिकालाई ७ वटा वडामा विभाजन गरिएको साथै यसको प्रशासनिक संरचनालाई निम्न तालिकामा प्रस्तुत गरिन्छ ।

तालिका नं. १.१ : रुपा गाउँपालिकाको नयाँ प्रशासनिक संरचना र साविकको संरचना

सि.नं.	हाल कायम भएको वडा नं.	क्षेत्रफल (वर्ग कि.मि.)	साविकको गा.वि.स. र वडाहरू
१	१	१२.१३	थुम्की (१-५)
२	२	१०.०१	थुम्की (६-९)
३	३	७.४३	सिद्ध (१, २, ८ र ९)
४	४	१२.०३	सिद्ध (३-७)
५	५	१६.०८	देउराली (१-९)
६	६	१८.५५	रुपाकोट (१-९)
७	७	१७.८६	हंसपूर (१-४, ६, ७ र ९)
जम्मा		९४.८१	

चित्र नं. १.१ : रूपा गाउँपालिकाको प्रशासनिक नक्सा

श्रोत: सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय, काठमाण्डौ

१.३ ऐतिहासिक सन्दर्भ

रूपा गाउँपालिका वडा नं. ६, रूपाकोट अवस्थित अजितमाला देवी पृथ्वी राजमार्ग बन्नु भन्दा अगाडि काठमाडौँ-पोखरा आउने जाने पैदलमार्ग रहेको यो ठाउँमा काजी दामोदर पाण्डेले पैदलयात्रीहरूलाई बास बस्नको लागि पाटी बनाई मन्दिर समेत स्थापना गरेको र मन्दिर संचालनको लागि गुठी जग्गा राखिदिएको भन्ने जानकारी पाइन्छ। नेपालको एकीकरण पछि रूपाकोट गा.वि.स. वडा नं. ३, भीरचोकमा काजी दामोदर पाण्डेले अजितमाला देवीको स्थापना गरी त्यसको निम्ति गुठीको पनि व्यवस्था गरेका थिए हाल मन्दिर आधुनिक सामग्री प्रयोग गरी तीन तले प्यागोडा शैलीमा पूर्णरूपमा पुनः निर्माण गरिएको छ। मन्दिरको गर्भगृहमा देवीको प्रतीक स्वरूपका शीलाहरू राखिएका छन्। ७ फिटको वर्गाकार रहेको यो मन्दिर १२ फिट उचाईको छ। चैत दशैँमा भाकल पूजा गरिन्छ। फल्याङ्गकोट कालिका मन्दिर र कोट बाईसे चौबिसे राज्यको पालामा कास्कीकोटको राजाको पुर्वी किल्लाको रूपमा चिनिएको लमजुङ र तनहुँसँग सिमानामा रहेको कोट जहाँ प्रत्येक वर्ष फूलपाती भित्त्याउने र फूलपाती देखि दशैँको टिकाको दिनसम्म कोटको पूजा गर्ने चलन छ। कोटमा कोट भैरवको पुरानो जिर्ण मन्दिर र कोट घर रहेको छ। फल्याङ्गकोटको गुठीखेत ६० मुनि कोटको मुखियाले मन्दिर रेखदेखको लागि धान खेत र १० मुनि खेत कोटको कटुवालले गर्दै आएको चलन रहिआएको छ। यसैगरी चिसापानी देवी मन्दिर, रूपाकोट भैरव मन्दिर रिठुमाला मन्दिर वडा नं. १, च्याप्रे, मुलपँधेरा शिवमन्दिर रूपा गा.पा. २, मुलपँधेरा सिर्कुतान, धारपानी महादेव मन्दिर, जामा मस्जिद वडा नं. ६, देउराली माई आदि यस क्षेत्रको ऐतिहासिक महत्वको धार्मिक सम्पदा रहेको छ।

ठाकुर प्रसाद त्रिपाठीका अनुसार स्याङ्जा नुवाकोट देखि कास्की जिल्लाका पूर्व दक्षिणमा रहेका ऐतिहासिक स्थल परिचय क्रममा पर्ने ऐतिहासिक ठाउँ रुपा गाउँपालिका देउरालीमा रहेको बहादुरे ठाँटी तत्कालीन समयमा काठमाडौं (नेपाल) सँग जोड्ने व्यस्त मार्गमा पर्छ। यातायातको सुविधा नभइन्जेल पूर्वमा लमजुङ गोरखा पल्लो नुवाकोट, धादिङ, काठमाडौं जानका लागि सर्वसाधारण यही बाटो प्रयोग गर्थे।

त्यस्तै पश्चिम कास्की, पर्वत, बागलुङ, रोल्पा, डोल्पासम्म यो बाटोबाट सजिलै आवतजावत गर्ने गरिन्थ्यो भने पवित्र तीर्थस्थल मुक्तिनाथ र लमजुङको केही भागका जनता नुन लिन भोट जानु पर्दा यही मार्ग भएर जाने गर्थे। पश्चिम एकीकरणको सिलसिलामा नेपाली सेनाले प्रयोग गरेको मुख्य पदमार्ग पनि यही भएर जाने गरिन्थ्यो। यही क्रममा पश्चिमी अभियानमा जुटेका नेपाली सेना नायक अमरसिंह थापा आफ्नो सैन्य फौज लिएर यही देउराली हटियामा बास बस्न पुगेछन्। त्यही ठाउँमा रहेको एउटा जीर्ण पाटी देखिन्छ। त्यस ठाँटी (पाटी) लाई संरक्षण गर्न मनासिब ठानेर नेपाल सरकारको तर्फबाट ईटा भिँगटीबाट अमरसिंह थापाले पुनर्मर्मत गरेको हुनाले बहादुरे ठाँटी भन्ने चलन पनि छ। यो ठाँटीको मार्ग र बासबाट नै नेपाल विशाल हुनुमा पश्चिमी अभियानमा सफलता मिल्यो।

१.४ आर्थिक अवस्था

पर्यटन, कृषि तथा व्यवसायिक पशुपालन रुपा गाउँपालिकाका आर्थिक सम्भावनाका क्षेत्रहरू हुन्। यस गाउँपालिकामा धेरै क्षेत्रमा सिचाईको अभाव भएकाले खाद्यान्न तरकारी फलफूलहरूको न्युन उत्पादन हुनका साथै उत्पादन भएका तरकारीहरूले पनि उचित मूल्य पाउन नसकेका कारण व्यवसायिक कृषि तथा पशुपालनमा उल्लेख्य उपलब्धि हुन सकेको छैन। यस गाउँपालिका भित्र तरकारी पकेट क्षेत्र १, मौरी पकेट क्षेत्र १ र धान पकेट क्षेत्र १ छन्।

यहाँको तल्लो भागमा आलु, काउली, बन्दा र गोलभेडा खेती सन्तोषजनक रहेको छ। अन्नवालीमा मकै र कोदो प्रमुख वाली हुन् भने अदुवा, वेसार, पिँडालु तथा केरा सम्भावना भएका नगदे वालीहरू हुन्। गाउँपालिकाले यहाँका वासिन्दाहरूको आयस्रोत दरिलो तथा नियमित बनाउनका लागि विभिन्न पेशा, व्यवसाय र उद्योगको स्थापना तथा सञ्चालन गर्न प्रोत्साहन स्वरूप विभिन्न अनुदान, तालिम जस्ता सृजनात्मक कार्यक्रमहरू कार्यान्वयनमा ल्याएको छ।

१.५ जलवायु

रुपा गाउँपालिकाको भू-धरातलीय बनावट अधिकांश पहाड र केही समथर वेंसी रहेकोले गृष्मकालमा वेंसी तथा नदी किनारहरूमा गर्मी र पहाडी भू-भागमा दिउँसो केही गर्मी भए पनि विहान वेलुका शितल हुन्छ। समशितोष्ण खालको हावापानी पाइने यस गाउँपालिकामा हिउँदमा केही चिसो हुन्छ। यहाँ हिउँदमा न्यूनतम औषत तापक्रम ७ डिग्री सेल्सियस र गर्मीमा अधिकतम औषत तापक्रम ३२.७ डिग्री सेल्सियस पुग्दछ, भने वार्षिक औषत वर्षा करीब ३५० मिलिमिटर हुन्छ।

तालिका नं. १.२ : बेगनास कास्की मापन केन्द्रको तापक्रमको मासिक औषत स्थिति:

महिना	मासिक औषत अधिकतम तापक्रम (डि.से.)			मासिक औषत न्यूनतम तापक्रम (डि.से.)		
	२०२१	२०२२	२०२३	२०२१	२०२२	२०२३
जनवरी	२२.३	२०.६	२२.९	८.०	८.९	७.९
फेब्रुअरी	२४.९	२९.२	२५.५	८.८	८.५	९०.६
मार्च	२८.९	३०.४	२७.७	९२.६	९४.५	९४.५
अप्रिल	३०.७	३९.८	३०.७	९३.९	९८.३	९७.७
मे	३०.५	३९.६	३०.९	९८.७	९९.८	९८.८
जुन	३९.२	३२.२	३३.९	२९.५	२२.३	२९.५
जुलाई	३२.९	३२.७	३३.०	२२.३	२३.२	२३.३
अगष्ट	३९.९	३२.०	३९.५	२३.३	२३.४	२३.५
सेप्टेम्बर	३९.९	३९.७	३२.९	२२.९	२९.९	२२.४
अक्टुबर	३०.५	२८.५	२९.२	९९.५	९६.६	९७.९
नोभेम्बर	२५.०	२६.०	२६.५	९२.९	९२.८	९३.६
डिसेम्बर	२२.९	२२.९	२३.०	८.८	९.४	९०.०

स्रोत: जल तथा मौसम विज्ञान कार्यालय, कास्की, २०८९

तालिका नं. १.३ : बेगनास कास्की मापन केन्द्रको मासिक कूल वर्षाको र औषत सापेक्षिक आद्रताको स्थिति

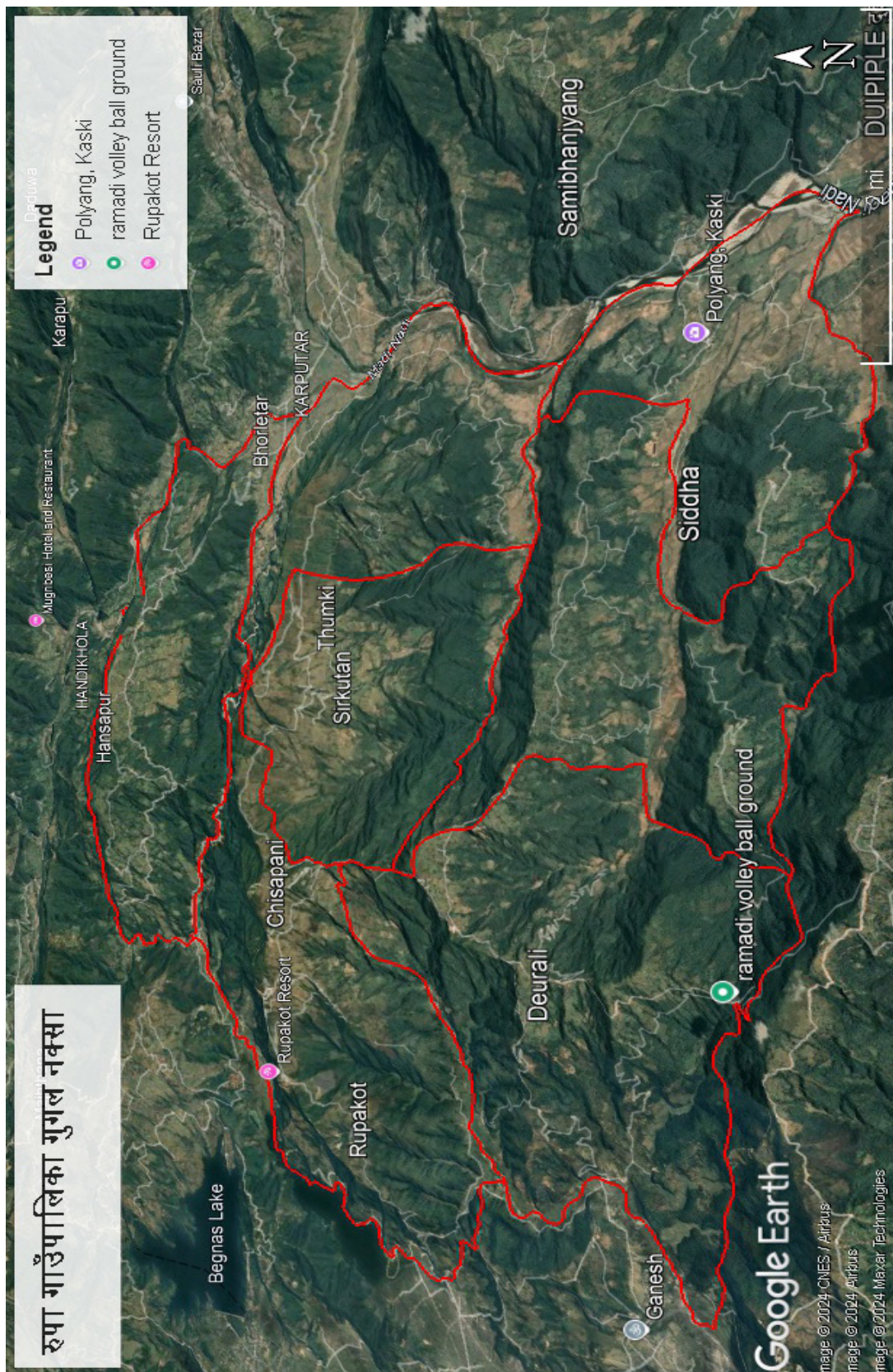
महिना	मासिक कूल वर्षा (मि.मि.)			मासिक औषत सापेक्षिक आद्रता (प्रतिशत)		
	२०२१	२०२२	२०२३	२०२१	२०२२	२०२३
जनवरी	०.०	९.६	०.०	८४.०	८९.२	९८.४
फेब्रुअरी	२८.४	९४.५	९८.९	७८.५	८५.९	९६.४
मार्च	९९.८	२३.५	९८९.०	७३.५	७९.३	९६.९
अप्रिल	९९२.९	९५०.७	४७.८	६७.४	८३.५	९५.६
मे	३८३.०	३०९.७	२८९.९	८९.८	८२.४	९४.८
जुन	९५९.४	८८४.५	३५२.६	८४.६	८५.४	९५.२
जुलाई	९३४०.०	५९९.६	८२३.०	८४.८	८६.९	८८.५
अगष्ट	९९९५.७	६५०.५	८७०.६	८५.८	८६.९	८८.२
सेप्टेम्बर	५३९.५	४४३.२	३९९.९	८६.३	९०.९	८५.९
अक्टुबर	३४४.७	२९९.९	२२९.६	८७.९	९३.५	८७.९
नोभेम्बर	०.०	०.०	९२.५	८७.३	९५.०	९०.०

महिना	मासिक कूल वर्षा (मि.मि.)			मासिक औषत सापेक्षिक आद्रता (प्रतिशत)		
	२०२१	२०२२	२०२३	२०२१	२०२२	२०२३
डिसेम्बर	४१.९	०.०	०.०	८८.९	९८.२	९०.७

स्रोत: जल तथा मौसम विज्ञान कार्यालय, कास्की, २०८१

१.६ भौगोलिक बनावट र भू-उपयोग

मादी नदीको किनार र रुपा तालको समथर वेसीहरू खाद्यान्न उत्पादनका लागि मलिलो भू-भाग रहेको छ। रुपा गाउँपालिकाका अनुसार कूल क्षेत्रफलको करीव ३९ प्रतिशत जग्गा कृषि योग्य छ। पालिकाका अधिकांश जनसङ्ख्या कृषि पेशामा आवद्ध छन्। पालिकाको समथर भागमा धान र मकै उत्पादन हुन्छ, भने भिरालो पाखा बारीमा मकै, कोदो, अदुवा, वेसार, फलफूल उत्पादन हुने एवं पशुपालनका लागि घाँसका पाखाहरू र चरनहरू रहेका छन्। भूगोलको यही बनावटलाई मध्यनजर गर्दै गाउँपालिकाले कृषिलाई व्यावसायिक बनाई अर्थ र पर्यटनसंग जोडेर Agro-eco Tourism को दीर्घकालीन लक्ष्य सहितको अवधारणा अगाडि सारेको छ। पालिकाकै अनुसार वन क्षेत्र करीव ५७ प्रतिशत र अन्य बुट्यान चरन क्षेत्र र पानी ४ प्रतिशत रहेको छ। यहाँको भू-भाग काष्ठ, गैरकाष्ठ एवं जडीबुटी उत्पादनका लागि पनि उपयोगी हुन सक्छ।

१.७ सामाजिक अवस्था

जातिय, भाषिक तथा धार्मिक विविधतायुक्त सामाजिक बनोट भएको यस गाउँपालिकामा विभिन्न जातजातिको बसोबास रहेको छ । जसमा ब्राहमण, क्षेत्री, गुरुङ, नेवार, मगर, मुसलमान, विश्वकर्मा, परियार, कुमाल, मिजार, भुजेल, वोटे, ठकुरी आदि रहेका छन् । यस गाउँपालिकाका वासिन्दाहरूले विभिन्न धर्म परम्परा संस्कृति चाडपर्व मनाउँदै आएका छन् । विभिन्न जातजाति धर्म परम्परा चाडवाड संस्कृतिमा अनेकतामा एकता रूपा गाउँपालिकाको सामाजिक विशेषता रहेको छ ।

१.८ धार्मिक परम्परा, संस्कृति, भाषा, कला र चाडपर्वहरू

रूपा गाउँपालिकामा बहुजाति, बहुभाषीक, बहुधार्मिक र सोही अनुसार बहुसांस्कृतिक परम्परा एवं रितिरिवाजको समिश्रण सहितको समाज रहेको छ । यहाँ १८ जातजाती ८ भन्दा बढी भाषाभाषी तथा ६ वटा धार्मिक समूहहरूको अक्सर बसोबास रहेको राष्ट्रिय जनगणना २०७८ बाट देखिन्छ । यस पालिकाका आ आफ्ना रैथाने परम्परा र मूल्य मान्यताका सामाजिक तथा सांस्कृतिक धरोहरहरूका मठ मन्दिर गुम्बा मस्जिद सहितको आधुनिक सभ्यता समेत रहेको छ । यद्यपी विभिन्न जातजाति र भाषा भाषी भए पनि केही साझा र प्रमुख चाडवाडहरूले मानिसहरूलाई मिलेर बस्ने चाडवाड मनाउने संस्कृतिको विकास भएको छ । विभिन्न प्रकारका जातजाति धर्म र सम्प्रदायका मानिसहरूको चाडपर्वहरूलाई धार्मिक र जातिगत संस्कारले निर्देशित गरेको पाईन्छ । परम्परागत रूपमा मान्दै आएको दशैं, कोजाग्रत पूर्णिमा, तिहार, बुद्ध पूर्णिमा, नागपञ्चमी, तिज, अक्षय तृतिया, बाला चतुर्दशी, रक्षाबन्धन, कुशेऔंशि, कृष्णाष्टमी, विवाह पञ्चमी, श्रीपञ्चमी, साउने सक्रान्ति, माघे सक्रान्ति, मातातीर्थ औंसी, हरिवोधनी र हरिसयनी एकादशी, लोसार, फागुपूर्णिमा, रामनवमी, मुशिलमहरूले मनाउने बकर ईद आदि रहेका छन् । जन्म, मृत्यु र विवाह संस्कार तथा रितिरिवाज जातजाति अनुसार फरक फरक रहेका छन् । गाउँ वस्ती टोलहरूमा कूल मन्दिर तथा इष्टदेवताहरूको मन्दिर बनाई पुजा गर्ने, भाँक्रीपुजा, भयरपुजा, माइपुजा गर्ने, तिज गीत, भजनकृतन भ्याउरे भाका, दोहोरी भाका, गुरुङहरूको घाँटु नाच, मारुनी नाचका साथै जातजाती अनुसार आआफ्नै मौलिक कला र संस्कृति रहेको छ ।

१.९ प्रमुख पर्यटकीय स्थलहरू

प्राकृतिक, ऐतिहासिक तथा धार्मिक रूपले सुन्दर यस गाउँपालिकामा आन्तरिक तथा वाह्य पर्यटकहरूका लागि मनोरम दृष्यावलोकनका लागि रुपाताल, हात्तीमैता भ्यू टावर, कालिका भ्यू टावर, चिसापानी माझकोट, स्याक्लुङकोट, इन्द्र गुफा, देउराली, मर्ज्याङकोट, सुन्दरी देवी हंसपुरमा रहेको रामकोट भूमिको स्थान, देउरालीको मन्दिर, औतारी माईको स्थान जस्ता धेरै स्थलहरू रहेका छन् ।

खण्ड २

घर परिवार तथा जनसाङ्ख्यिक वितरण

२.१ परिचय

कुनै देशको निर्धारित सिमानाभित्र निश्चित समयमा अक्सर बसोबास गरिरहेका व्यक्ति तथापरिवारहरूको जनसाङ्ख्यिक, सामाजिक तथा आर्थिक विवरणहरू व्यवस्थित रूपमा सङ्कलन गर्ने तिनीहरूको प्रशोधन तथा विश्लेषण मार्फत सान्दर्भिक सूचक तथा तथ्याङ्कहरू तयार गरी प्रकाशन गर्ने प्रक्रियालाई जनगणना भनिन्छ । नेपालको सन्दर्भमा राष्ट्रिय जनगणना २०७८ मा देशभित्र अक्सर बसोबास गर्ने हरेक व्यक्ति तथा परिवार कोही नछुट्ने र कोही नदोहोरिने सिद्धान्त अवलम्बन गर्नुको साथै सबै व्यक्तिको पूर्ण सहभागिता होस् भनी जनगणनाको नाम “मेरो गणना मेरो सहभागिता” राखि पारिवारिक तथा व्यक्तिगत विवरणहरू सङ्कलन गरिएको थियो । यस जनगणनाले जनसङ्ख्याको आकार, बनावट, वृद्धि र वितरणका विवरणहरू मात्र नभई देशको वास्तविक बिम्ब प्रस्तुत गर्ने सामाजिक, आर्थिक तथा जनसाङ्ख्यिक सूचकहरू उपलब्ध गराउनेछ । यसबाट प्राप्त सूचक तथा तथ्याङ्कहरू देशको समग्र विकासका लागि अवलम्बन गरिने योजना, सार्वजनिक नीति निर्माण र निर्णय प्रक्रियामा प्रयोग गरिन्छन् । जनगणनाबाट देश भित्र अक्सर बसोबास गर्ने हरेक व्यक्ति तथा परिवारहरूको पारिवारिक तथा व्यक्तिगत विवरणहरू तल्लो प्रशासनिक इकाइसम्म प्राप्त हुने भएकोले निर्वाचन क्षेत्र निर्धारण राज्य पुनर्संरचना तथा विकेन्द्रिकरण सापेक्ष योजना, नीति तथा कार्यक्रम तयार गर्नका लागि समेत महत्वपूर्ण हुन्छन् । नेपालमा वि.सं. १९६८ साल देखि जनगणना गर्ने काम शुरु भएको र त्यसपछि प्रत्येक १०/१० वर्षको अन्तरालमा जनगणना सञ्चालन हुँदै आएको छ । यस क्रममा वि.सं. २०७८ सालको राष्ट्रिय जनगणना नेपालको बाह्रौँ र वि.सं. २०७२ सालमा जारी भएको नेपालको संविधान बमोजिमको संघीय प्रणाली पश्चातको पहिलो जनगणना हो ।

२.२ घर तथा पारिवारिक विवरण

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ मा पहिलो पटक घरहरूको गणना भएको र घरहरूको संरचना, तला तथा प्रयोग र घरको उपयुक्तताको पञ्चास विश्लेषण सम्बन्धी विवरणहरू यहाँ प्रस्तुत गरिएको छ । त्यसै गरी विगतका राष्ट्रिय जनगणनामा जस्तै पारिवारिक विवरणहरूमा परिवारले प्रयोग गर्ने घरको छाना भित्ता भुईँ जग आदिको बोनोट, परिवारमा उपलब्ध खानेपानी, शौचालय, बत्ती बाल्न र खाना पकाउन प्रयोग हुने इन्धन तथा आवास र घरयासी सुविधा, घर जग्गाको स्वामित्व, अक्सर विदेश बस्ने परिवारका सदस्य सम्बन्धी विवरणहरू आदि तालिकाहरू र ग्राफमा उल्लेख गरिएको छ ।

२.२.१ घरको मुख्य प्रयोग

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार यस गाउँपालिकामा रहेका कूल ५ हजार १ सय ११ वटा घरहरू मध्ये मूल्यरूपमा आवासको लागि प्रयोग भएका घर ६८.५४ प्रतिशत, व्यापार व्यवसाय १.५५ प्रतिशत, गोठ/धन्सार/मतान ७.४९ प्रतिशत, अन्य (जस्तै: भान्सा घर) ८.६५ प्रतिशत, खाली घर ९.५९ प्रतिशत, होटल तथा लज ०.७ प्रतिशत, उद्योग/कलकारखाना ०.३१ प्रतिशत, शैक्षिक १.७८ प्रतिशत,

संस्थागत ०.७२ प्रतिशत, सरकारी ०.३५ प्रतिशत, बैंक तथा वित्तीय संस्था ०.१ प्रतिशत र स्वास्थ्यजन्य ०.२२ प्रतिशत रहेका छन् ।

जुन समग्र नेपालमा मूल्यरूपमा आवासको लागि प्रयोग भएका घर ७१.७ प्रतिशत, गोठ/धन्सार/मतान १०.१२ प्रतिशत, खाली घर ६.३ प्रतिशत, अन्य (जस्तै: भान्सा घर) ५.९ प्रतिशत, व्यापार ३.१ प्रतिशत, शैक्षिक १.१ प्रतिशत, उद्योग/कलकारखाना र संस्थागत ०.४ प्रतिशत, सरकारी ०.३ प्रतिशत, होटल तथा लज ०.३ प्रतिशत, स्वास्थ्यजन्य ०.२ प्रतिशत र बैंक तथा वित्तीय संस्था ०.१ प्रतिशत रहेका छन् । यस गरी कास्की जिल्लासंग तुलना आवासको लागि प्रयोग भएका ७५.८ व्यापार व्यवसायका लागि ५.३५ खाली ५.८७ आदि प्रस्तुत तालिकाबाट गर्न सकिन्छ ।

तालिका नं. २.१ : घरको मुख्य प्रयोग अनुसारको विवरण (प्रतिशत)

क्षेत्र	जम्मा घरसङ्ख्या	घरको मुख्य प्रयोग अनुसारको प्रतिशत											
		आवासीय	व्यापार व्यवसाय	सरकारी	शैक्षिक	स्वास्थ्य	उद्योग कलकार खाना	बैंक तथा वित्तीय संस्था	संस्थागत	होटल तथा लाज	गोठ /धनसार	अन्य	खाली
नेपाल	७५५२०६६	७१.७२	३.०९	०.३७	१.१२	०.२	०.४३	०.०९	०.४१	०.३२	१०.१२	५.८७	६.२६
कास्की	१४२६९८	७५.८	५.३५	०.३३	१.१४	०.२१	०.७२	०.१४	१.०२	१.४३	४.५१	३.४८	५.८७
रूपा गाउँपालिका	५१११	६८.५४	१.५५	०.३५	१.७८	०.२२	०.३१	०.१	०.७२	०.७	७.४९	८.६५	९.५९

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

२.२.२ घरको तला

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार यस गाउँपालिकामा रहेका कूल ५ हजार १ सय ११ वटा घरहरू मध्ये सबैभन्दा बढी ५१.४२ प्रतिशत घर दुई तले रहेका छन् जुन कास्की जिल्लामा ३६.५५ प्रतिशत रहेको छ । यसैगरी दोस्रोमा एक तले घर ४६.८ प्रतिशत छ । उक्त प्रतिशत कास्की जिल्लामा ४६.६२ प्रतिशत रहेको छ । ३ तले घर यस पालिकामा १.६ प्रतिशत छन् । विस्तृत विवरण नेपाल र जिल्लासंगको तुलना तलको प्रस्तुत तालिकामा दिइएको छ ।

तालिका नं. २.२ : घरको तला अनुसार विवरण (प्रतिशत)

क्षेत्र	जम्मा घर सङ्ख्या	घरको तला अनुसार प्रतिशत							
		१	२	३	४	५-७	८-९	१०+	नखुलेको
नेपाल	७५५२०६६	५९.८२	२८.७८	९.१७	१.३०	०.६४	०.०१	०.००	०.२८
कास्की	१४२६९८	४६.६२	३६.५५	१४.२९	१.९२	०.४६	०.००	०.००	०.१६
रूपा गा.पा	५१११	४६.८०	५१.४२	१.६०	०.०६	०.१२	०.००	०.००	०.००

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

२.२.३ : आवासीय घर निर्माणमा सरकारी अनुदान प्राप्त परिवार

तालिका नं. २.३ आवासीय घर निर्माणमा सरकारी अनुदान प्राप्त परिवार विवरण (प्रतिशत)

क्षेत्र	परिवार सङ्ख्या (संस्थागत बाहेक)	आवासीय घर निर्माणमा सरकारी अनुदान प्राप्त परिवारको प्रतिशत		
		लिएका	नलिएका	नखुलेको
नेपाल	६६६०८४१	१०.२७	८९.३३	०.४
कास्की	१६०४१६	३.९८	९५.७९	०.२२
रूपा	३६६३	२४.४२	७५.५२	०.०५

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ। (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

२.२.४ वित्तीय संस्थामा बैंक खाता सम्बन्धी विवरण:

तालिका नं. २.४ : वित्तीय संस्थामा बैंक खाता सम्बन्धी विवरण (प्रतिशत)

क्षेत्र	परिवार सङ्ख्या (संस्थागत बाहेक)	जनसङ्ख्या (संस्थागत बाहेक)			कम्तिमा एउटा खाता भएको परि वारको प्रतिशत	बैंक खाता भएको व्यक्तिको प्रतिशत		
		जम्मा	पुरुष	महिला		जम्मा	पुरुष	महिला
नेपाल	६६६०८४१	२८९८५३६४	१४११८९९१	१४८६६३७३	६१.८९	२५.५६	२६.४२	२४.७४
कास्की	१६०४१६	६००५१	२९२७९१	३०७२६०	७६.४०	४२.१६	४१.३६	४२.९२
रूपा गा.पा.	३६६३	१४८९१	७११३	७७७८	७६.८५	३२.७१	३३.०२	३२.४२

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ। (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

२.२.५ प्राविधिक तथा व्यवसायिक शिक्षा वा तालिम सम्बन्धी विवरण:

तालिका नं. २.५ प्राविधिक तथा व्यवसायिक शिक्षा वा तालिम सम्बन्धी विवरण (प्रतिशत)

क्षेत्र	परिवार सङ्ख्या (संस्थागत बाहेक)	१८ वर्ष र सो भन्दा माथिको जनसङ्ख्या	व्यवसायिक तथा प्राविधिक तालिम लिएको परिवार तथा जनसङ्ख्या			
			व्यवसायिक तथा प्राविधिक तालिम लिएको/ व्यक्ति कम्तिमा १ जना भएको परिवार		व्यवसायिक तथा प्राविधिक तालिम लिएको जनसङ्ख्या	प्रतिशत (१८ वर्ष र सो भन्दा माथिको जनसङ्ख्या)
			सङ्ख्या	प्रतिशत		
नेपाल	६६६०८४१	५०५८२०	८३६१२७	१२.५५	१०८१६४६	५.६७
कास्की	१६०४१६	४२५७६८	२४७१६	१५.४१	३२६००	७.६६
रूपा गा.पा.	३६६३	१०८०८	५६९	१५.५३	७५१	६.९५

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ। (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

२.२.६ घरको स्वामित्व

तालिका नं. २.६ : घरको स्वामित्व अनुसार परिवार सङ्ख्या

वडा नं.	सङ्ख्या / प्रतिशत	जम्मा परिवार सङ्ख्या	घरको स्वामित्व			
			आफ्नै	भाडामा	संस्थागत	अन्य
१	सङ्ख्या	५१७	५०२	१२	०	३
	%	१००	९७.१०	२.३२	०.००	०.५८
२	सङ्ख्या	२९७	२९०	२	०	५
	%	१००	९७.६४	०.६७	०.००	१.६८
३	सङ्ख्या	३९२	३८०	७	०	५
	%	१००	९६.९४	१.७९	०.००	१.२८
४	सङ्ख्या	३८९	३८३	२	१	३
	%	१००	९८.४६	०.५१	०.२६	०.७७
५	सङ्ख्या	६०३	५५७	२७	५	१४
	%	१००	९२.३७	४.४८	०.८३	२.३२
६	सङ्ख्या	७३९	७०३	३०	१	५
	%	१००	९५.१३	४.०६	०.१४	०.६८
७	सङ्ख्या	७२६	६८९	२९	१	७
	%	१००	९४.९०	३.९९	०.१४	०.९६
जम्मा	सङ्ख्या	३६६३	३५०४	१०९	८	४२
	%	१००	९५.६६	२.९८	०.२२	१.१५

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ। (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

२.२.७ घरको जग

तालिका नं. २.७ : प्रयोग गरेको घरको जगको बनोट अनुसार परिवार सङ्ख्या

वडा नं.	सङ्ख्या / %	जम्मा परिवार सङ्ख्या	घरको जग				
			माटो जडित इट्टा हुंगा	सिमेन्ट जडित इट्टा हुंगा	ढलान पिल्लर सहितको	काठ/बाँसको खम्बा गाढेको	अन्य
१	सङ्ख्या	५१७	३३५	१७४	४	३	१
	%	१००	६४.८०	३३.६६	०.७७	०.५८	०.१९
२	सङ्ख्या	२९७	१९५	९२	१०	०	०
	%	१००	६५.६६	३०.९८	३.३७	०.००	०.००

वडा नं.	सङ्ख्या / %	जम्मा परिवार सङ्ख्या	घरको जग				
			माटो जडित इट्टा हुंगा	सिमेन्ट जडित इट्टा हुंगा	ढलान पिल्लर सहितको	काठ/बाँसको खम्बा गाढेको	अन्य
३	सङ्ख्या	३९२	२४३	९१	५५	३	०
	%	१००	६१.९९	२३.२१	१४.०३	०.७७	०.००
४	सङ्ख्या	३८९	३२८	५६	५	०	०
	%	१००	८४.३२	१४.४०	१.२९	०.००	०.००
५	सङ्ख्या	६०३	४०१	१२३	७६	३	०
	%	१००	६६.५०	२०.४०	१२.६०	०.५०	०.००
६	सङ्ख्या	७३९	४३६	२०६	९५	१	१
	%	१००	५९.००	२७.८८	१२.८६	०.१४	०.१४
७	सङ्ख्या	७२६	५४३	१७१	११	०	१
	%	१००	७४.७९	२३.५५	१.५२	०.००	०.१४
जम्मा	सङ्ख्या	३६६३	२४८१	९१३	२५६	१०	३
	%	१००	६७.७३	२४.९२	६.९९	०.२७	०.०८

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

२.२.८ घरको बाहिरी गारो

तालिका नं. २.८ : आवासीय एकाइको बाहिरी गारोको बनोट अनुसार परिवार सङ्ख्या

वडा नं.	सङ्ख्या / %	जम्मा परिवार सङ्ख्या	घरको बाहिरी गारो							
			माटो जडित इट्टा हुंगा	सिमेन्ट जडित इट्टा हुंगा	काठ/फल्याक	बाँसजन्य सामग्री	काँचो इट्टा	जस्ता/टिन	प्लिम्ब	अन्य
१	सङ्ख्या	५१७	२६८	२४४	१	१	०	३	०	०
	%	१००	५१.८४	४७.२०	०.१९	०.१९	०.००	०.५८	०.००	०.००
२	सङ्ख्या	२९७	१९३	१०४	०	०	०	०	०	०
	%	१००	६४.९८	३५.०२	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
३	सङ्ख्या	३९२	२०२	१८७	०	१	०	२	०	०
	%	१००	५१.५३	४७.७०	०.००	०.२६	०.००	०.५१	०.००	०.००
४	सङ्ख्या	३८९	३२७	६१	०	१	०	०	०	०
	%	१००	८४.०६	१५.६८	०.००	०.२६	०.००	०.००	०.००	०.००
५	सङ्ख्या	६०३	३६०	२४०	०	२	०	१	०	०
	%	१००	५९.७०	३९.८०	०.००	०.३३	०.००	०.१७	०.००	०.००

वडा नं.	सङ्ख्या / %	जम्मा परिवार सङ्ख्या	घरको बाहिरी गारो							
			माटो जडित इट्टा हुंगा	सिमेन्ट जडित इट्टा हुंगा	काठ/ फल्याक	बाँसजन्य सामग्री	काँचो इट्टा	जस्ता/टिन	प्लियाब	अन्य
६	सङ्ख्या	७३९	४२३	३१५	०	०	०	१	०	०
	%	१००	५७.२४	४२.६३	०.००	०.००	०.००	०.१४	०.००	०.००
७	सङ्ख्या	७२६	५३१	१९२	१	१	०	०	०	१
	%	१००	७३.१४	२६.४५	०.१४	०.१४	०.००	०.००	०.००	०.१४
जम्मा	सङ्ख्या	३६६३	२३०४	१३४३	२	६	०	७	०	१
	%	१००	६२.९०	३६.६६	०.०५	०.१६	०.००	०.१९	०.००	०.०३

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

२.२.५ घरको छानो

तालिका नं. २.८ : घरको छानाको बनोट अनुसार परिवारको सङ्ख्या

वडा नं.	सङ्ख्या / %	जम्मा परिवार सङ्ख्या	घरको छानो						
			जस्ता/टिन / च्यादर	सिमेन्ट/ ढलान	खर/पराल / छ्वाली	टायल/खपडा / फिंगटी	हुंगा/ स्लेट	काठ/ फल्याक	अन्य
१	सङ्ख्या	५१७	४७८	२५	६	०	६	०	२
	%	१००	९२.४६	४.८४	१.१६	०.००	१.१६	०.००	०.३९
२	सङ्ख्या	२९७	२४८	१८	२७	०	४	०	०
	%	१००	८३.५०	६.०६	९.०९	०.००	१.३५	०.००	०.००
३	सङ्ख्या	३९२	३०३	७७	९	०	२	१	०
	%	१००	७७.३०	१९.६४	२.३०	०.००	०.५१	०.२६	०.००
४	सङ्ख्या	३८९	३६५	११	११	०	२	०	०
	%	१००	९३.८३	२.८३	२.८३	०.००	०.५१	०.००	०.००
५	सङ्ख्या	६०३	५०६	९२	२	०	३	०	०
	%	१००	८३.९१	१५.२६	०.३३	०.००	०.५०	०.००	०.००
६	सङ्ख्या	७३९	६०२	१२६	५	३	३	०	०
	%	१००	८१.४६	१७.०५	०.६८	०.४१	०.४१	०.००	०.००
७	सङ्ख्या	७२६	६५४	५९	८	३	२	०	०
	%	१००	९०.०८	८.१३	१.१०	०.४१	०.२८	०.००	०.००
जम्मा	सङ्ख्या	३६६३	३१५६	४०८	६८	६	२२	१	२
	%	१००	८६.१६	११.१४	१.८६	०.१६	०.६०	०.०३	०.०५

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

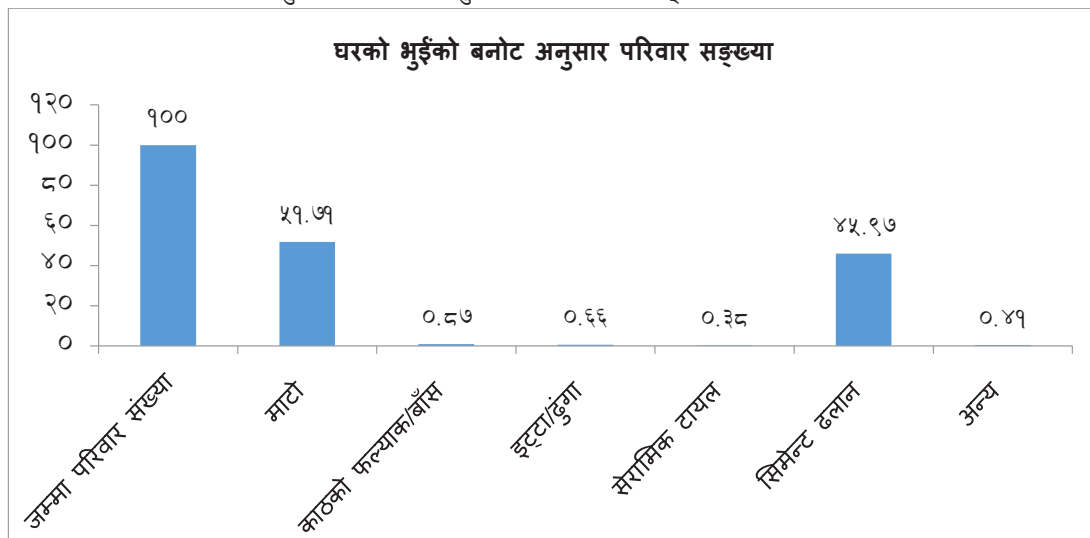
२.२.१० घरको भुई

तालिका नं. २.१० : घरको भुईको बनोट अनुसार परिवार सङ्ख्या

वडा नं.	जम्मा परिवार सङ्ख्या	घरको भुई					
		माटो	काठको फल्याक/बाँस	इट्टा/हुंगा	सेरामिक टायल	सिमेन्ट ढलान	अन्य
१	५१७	२१६	०	८	०	२९२	१
२	२९७	१८१	०	०	०	११३	३
३	३९२	१९३	२	४	०	१९२	१
४	३८९	२८४	४	२	०	९९	०
५	६०३	२६७	४	२	३	३२५	२
६	७३९	२९७	१७	३	११	४०५	६
७	७२६	४५६	५	५	०	२५८	२
जम्मा	३६६३	१८९४	३२	२४	१४	१६८४	१५

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

चित्र नं. २.१ : घरको भुईँको बनोट अनुसार परिवार सङ्ख्या

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

२.२.११ परिवारमा खानेपानीको मुख्य स्रोत

तालिका नं. २.११ : खानेपानीको मुख्य स्रोत अनुसार परिवार सङ्ख्या

वडा नं.	सङ्ख्या / %	जम्मा परिवार सङ्ख्या	पिउने पानीको मुख्य स्रोत								
			घर धारा/पाइप परिसर भित्र	घर धारा/पाइप परिसर बाहिर	ट्युबवेल/होतेपम्प	ढाँकिएको इनार/कुवा	खुला इनार/कुवा	मूल धारा	नदी/खोला	जार/बोतल	अन्य
१	सङ्ख्या	५१७	३६०	५०	३	४८	४	४९	३	०	०
	%	१००	६९.६३	९.६७	०.५८	९.२८	०.७७	९.४८	०.५८	०.०	०.०
२	सङ्ख्या	२९७	२२७	५	०	१	५	५९	०	०	०
	%	१००	७६.४३	१.६८	०.००	०.३४	१.६८	१९.८७	०.००	०.०	०.०
३	सङ्ख्या	३९२	११२	२१२	१	४	८	३२	२२	१	०
	%	१००	२८.५७	५४.०८	०.२६	१.०२	२.०४	८.१६	५.६१	०.२६	०.०
४	सङ्ख्या	३८९	३५३	३२	०	०	४	०	०	०	०
	%	१००	९०.७५	८.२३	०.००	०.००	१.०३	०.००	०.००	०.०	०.०
५	सङ्ख्या	६०३	३९७	१७९	०	१	६	१५	३	०	२
	%	१००	६५.८४	२९.६८	०.००	०.१७	१.००	२.४९	०.५०	०.०	०.३३
६	सङ्ख्या	७३९	६७७	३०	१	१	२७	१	०	०	२
	%	१००	९१.६१	४.०६	०.१४	०.१४	३.६५	०.१४	०.००	०.००	०.२७

वडा नं.	सङ्ख्या / %	जम्मा परिवार सङ्ख्या	पिउने पानीको मुख्य स्रोत								
			धारा/पाइप परिसर भित्र	धारा/पाइप परिसर बाहिर	ट्युबवेल/हातेपम्प	ढाँकिएको इनार/कुवा	खुला इनार/कुवा	मलू धारा	नदी/खोला	झार/बोतल	अन्य
७	सङ्ख्या	७२६	१०६	५३८	१	७२	४	२	०	०	३
	%	१००	१४.६०	७४.१०	०.१४	९.९२	०.५५	०.२८	०.००	०.००	०.४१
जम्मा	सङ्ख्या	३६६३	२२३२	१०४६	६	१२७	५८	१५८	२८	१	७
	%	१००	६०.९३	२८.५६	०.१६	३.४७	१.५८	४.३१	०.७६	०.०३	०.१९

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

२.२.१२ : परिवारमा खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गरिने इन्धन

तालिका नं. २.१२ : परिवारमा खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गरिने इन्धन अनुसार परिवार सङ्ख्या

वडा नं.	सङ्ख्या / %	जम्मा परिवार सङ्ख्या	खाना पकाउने इन्धनको मुख्य स्रोत						
			काठ/दाउरा	एल. पी.ग्यास	बिजुली	गुठ्टा/गोरहा	बायो ग्यास	मट्टितेल	अन्य
१	सङ्ख्या	५१७	४२८	८९	०	०	०	०	०
	%	१००	८२.७९	१७.२१	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
२	सङ्ख्या	२९७	२८६	११	०	०	०	०	०
	%	१००	९६.३०	३.७०	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
३	सङ्ख्या	३९२	२९२	९५	१	०	४	०	०
	%	१००	७४.४९	२४.२३	०.२६	०.००	१.०२	०.००	०.००
४	सङ्ख्या	३८९	३४४	४५	०	०	०	०	०
	%	१००	८८.४३	११.५७	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
५	सङ्ख्या	६०३	३७३	२२७	१	०	१	१	०
	%	१००	६१.८६	३७.६५	०.१७	०.००	०.१७	०.१७	०.००
६	सङ्ख्या	७३९	४५४	२८०	०	०	५	०	०
	%	१००	६१.४३	३७.८९	०.००	०.००	०.६८	०.००	०.००
७	सङ्ख्या	७२६	५७९	१४६	१	०	०	०	०
	%	१००	७९.७५	२०.११	०.१४	०.००	०.००	०.००	०.००
जम्मा	सङ्ख्या	३६६३	२७५६	८९३	३	०	१०	१	०
	%	१००	७५.२४	२४.३८	०.०८	०.००	०.२७	०.०३	०.००

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

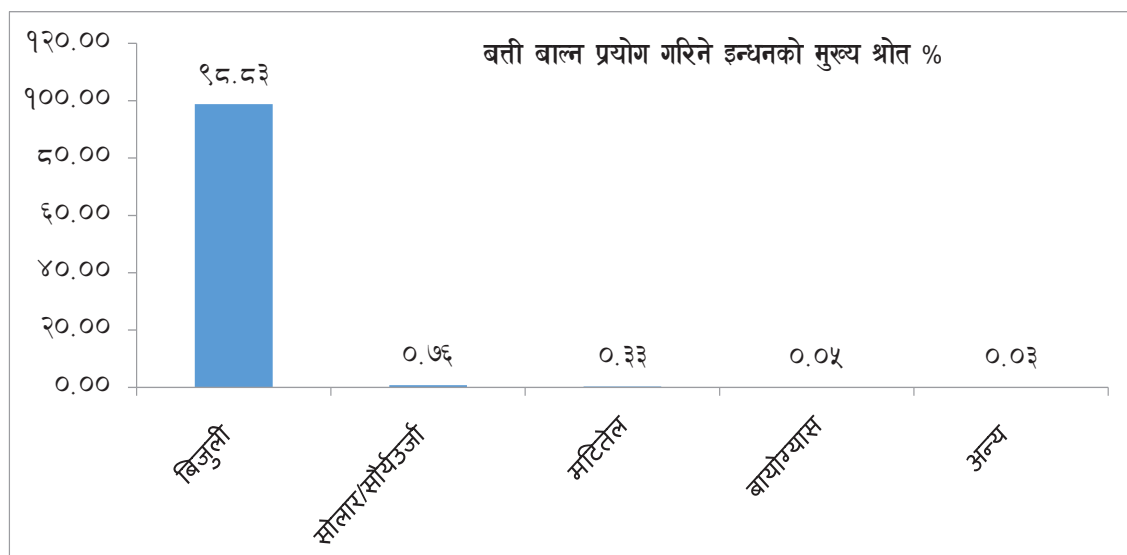
२.२.१३ परिवारमा बत्ती बाल्न अक्सर प्रयोग गरिने स्रोत

तालिका नं. २.१३ : परिवारमा बत्ती बाल्न अक्सर प्रयोग गरिने स्रोत अनुसार परिवार सङ्ख्या

वडा नं.	जम्मा परिवार सङ्ख्या	बत्ती बाल्न प्रयोग गरिने इन्धनको मुख्य स्रोत				
		बिजुली	सोलार/सौर्यउर्जा	मट्टितेल	बायोग्यास	अन्य
१	५१७	५१६	१	०	०	०
२	२९७	२९५	१	०	१	०
३	३९२	३९१	०	१	०	०
४	३८९	३७५	११	३	०	०
५	६०३	५९९	२	२	०	०
६	७३९	७२५	८	४	१	१
७	७२६	७१९	५	२	०	०
जम्मा	३६६३	३६२०	२८	१२	२	१

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

चित्र नं. २.२ : बत्ती बाल्न प्रयोग गरिने इन्धनको मुख्य स्रोत

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

२.२.१४ परिवारले प्रयोग गर्ने शौचालय

तालिका नं. २.१४ : परिवारले प्रयोग गर्ने शौचालयको प्रकार अनुसार परिवार सङ्ख्या

वडा नं.	सङ्ख्या / %	जम्मा परिवार सङ्ख्या	परिवारले प्रयोग गर्ने शौचालय				
			फलस भएको (सार्वजनिक ढल)	फलस भएको (सेप्टिक ट्यांक)	साधारण	सार्वजनिक	चर्पी नभएको
१	सङ्ख्या	५१७	५	३२७	१८०	२	३
	%	१००	०.९७	६३.२५	३४.८२	०.३९	०.५८
२	सङ्ख्या	२९७	३	१४१	१५३	०	०
	%	१००	१.०१	४७.४७	५१.५२	०.००	०.००
३	सङ्ख्या	३९२	२	२८४	१०४	०	२
	%	१००	०.५१	७२.४५	२६.५३	०.००	०.५१
४	सङ्ख्या	३८९	१८	३६४	५	०	२
	%	१००	४.६३	९३.५७	१.२९	०.००	०.५१
५	सङ्ख्या	६०३	५	५६२	३३	१	२
	%	१००	०.८३	९३.२०	५.४७	०.१७	०.३३
६	सङ्ख्या	७३९	३२	६५४	४८	२	३
	%	१००	४.३३	८८.५०	६.५०	०.२७	०.४१
७	सङ्ख्या	७२६	४८	३५६	३१५	३	४
	%	१००	६.६१	४९.०४	४३.३९	०.४१	०.५५
जम्मा	सङ्ख्या	३६६३	११३	२६८८	८३८	८	१६
	%	१००	३.०८	७३.३८	२२.८८	०.२२	०.४४

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

२.२.१५ : परिवारमा उपलब्ध साधन/सुविधाहरू

तालिका नं. २.१५ : घरायसी साधन/सुविधा अनुसारको परिवार सङ्ख्या

वडा नं.	सङ्ख्या / %	१	२	३	४	५	६	७	गाउँपालिका
जम्मा परिवार	सङ्ख्या	५१७	२९७	३९२	३८९	६०३	७३९	७२६	३६६३
कुनै सुविधा नभएको परिवार %	सङ्ख्या	९	१०	१७	१६	९	५७	२७	१४५
	१.७४	३.३७	४.३४	४.११	१.४९	७.७१	३.७२	३.९६	
कम्तिमा एक सुविधा भएको परिवार %	सङ्ख्या	५०८	२८७	३७५	३७३	५९४	६८२	६९९	३५१८
		९६.६३	९५.६६	९५.८९	९८.५१	९२.२९	९६.२८	९६.०४	

वडा नं.		सङ्ख्या / %	१	२	३	४	५	६	७	गाउँपालिका
घरायसी सुविधाका साधनहरू	रेडियो सुविधा	सङ्ख्या	३४९	८९	६२	११८	२६२	१५२	४६२	१४९४
		%	६७.५०	२९.९७	१५.८२	३०.३३	४३.४५	२०.५७	६३.६४	४०.७९
	टेलिभिजन	सङ्ख्या	३४७	१४७	२१०	२४१	४१६	४३९	४६१	२२६१
		%	६७.१२	४९.४९	५३.५७	६१.९५	६८.९९	५९.४०	६३.५०	६१.७३
	ल्याण्डलाइन टेलिफोन	सङ्ख्या	४	०	६	१	३	५	८	२७
		%	०.७७	०.००	१.५३	०.२६	०.५०	०.६८	१.१०	०.७४
	मोबाइल फोन (साधारण)	सङ्ख्या	४८४	२५४	२९६	३५७	४९८	४६८	६४९	३००६
		%	९३.६२	८५.५२	७५.५१	९१.७७	८२.५९	६३.३३	८९.३९	८२.०६
	स्मार्ट मोबाइल फोन	सङ्ख्या	४१९	२०२	२७४	२८१	४४१	५५८	४७८	२६५३
		%	८१.०४	६८.०१	६९.९०	७२.२४	७३.१३	७५.५१	६५.८४	७२.४३
	कम्प्युटर /ल्यापटप	सङ्ख्या	३१	४	७	१४	९५	८३	२६	२६०
		%	६.००	१.३५	१.७९	३.६०	१५.७५	११.२३	३.५८	७.१०
	इन्टरनेट सुविधा	सङ्ख्या	१४०	१२	४३	४५	१५२	१६९	८४	६४५
		%	२७.०८	४.०४	१०.९७	११.५७	२५.२१	२२.८७	११.५७	१७.६१
	कार/जीप/भ्यान	सङ्ख्या	३	१	४	२	३	१३	११	३७
		%	०.५८	०.३४	१.०२	०.५१	०.५०	१.७६	१.५२	१.०१
घरायसी सुविधाका साधनहरू	मोटरसाइकल /स्कुटर	सङ्ख्या	७१	५३	२४	५५	१६६	२३०	९८	६९७
		%	१३.७३	१७.८५	६.१२	१४.१४	२७.५३	३१.१२	१३.५०	१९.०३
	साइकल	सङ्ख्या	२३	१	३	२	२४	३०	०	८३
		%	४.४५	०.३४	०.७७	०.५१	३.९८	४.०६	०.००	२.२७
	विद्युतीय पंखा	सङ्ख्या	२४७	१८	१२२	६२	१७३	२२३	१४४	९८९
		%	४७.७८	६.०६	३१.१२	१५.९४	२८.६९	३०.१८	१९.८३	२७.००
	रेफ्रिजरेटर	सङ्ख्या	१२२	६	७२	६२	१८१	२२७	५३	७२३
		%	२३.६०	२.०२	१८.३७	१५.९४	३०.०२	३०.७२	७.३०	१९.७४
	वासिङ मेशिन	सङ्ख्या	२	०	०	०	१	३	२	८
		%	०.३९	०.००	०.००	०.००	०.१७	०.४१	०.२८	०.२२
	एयर कन्डिसनर	सङ्ख्या	१	२	०	१	०	३	०	७
		%	०.१९	०.६७	०.००	०.२६	०.००	०.४१	०.००	०.१९

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

२.२.१६ परिवारमा अनुपस्थित विदेश रहेको जनसङ्ख्या

यस रुपा गाउँपालिकामा कूल ३,६६३ परिवार मध्येमा ९२४ (२५.२३ %) परिवारमा अनुपस्थित भई कम्तिमा एक जना सदस्य अक्सर विदेशमा बसोबास गरेका छन् । कूल अनुपस्थित विदेश रहेका १,२१८ जना मध्येमा ९६.७२ प्रतिशत पुरुष र ३.२८ प्रतिशत महिला रहेका छन् । यस गाउँपालिकाका अक्सर विदेश बसोबास गरेका व्यक्ति कूल गाउँपालिकाको जनसङ्ख्याको ८.१८ प्रतिशत छ जुन कास्की जिल्लामा ११.०५ प्रतिशत रहेको छ । यसैगरी अनुपस्थित विदेश पुरुष कूल पुरुषको सङ्ख्याको १५.१६ प्रतिशत र महिला कूल महिलाको १.८० प्रतिशत छ जुन कास्की जिल्लामा क्रमशः १७.२८ र ५.१२ प्रतिशत छ ।

तालिका नं. २.१६ : परिवारमा अनुपस्थित विदेश अक्सर बसोबास गर्ने परिवार र सदस्य सङ्ख्या

विवरण	जम्मा परिवार	कम्तिमा एक जना विदेश अनुपस्थित भएको परिवार	जनसङ्ख्या	अनुपस्थित विदेश सङ्ख्या		
				जम्मा	पुरुष	महिला
कास्की जिल्ला	१६०४१६	४५४९९	६०००५१	६६३२७	५०५९४	१५७३३
प्रतिशत	१००	२८.३६	१००	११.०५	१७.२८	५.१२
रुपा गाउँपालिका	३६६३	९२४	१४८९१	१२१८	१०७८	१४०
प्रतिशत	१००	२५.२३	१००	८.१८	१५.१६	१.८०

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

तालिका नं. २.१७ : परिवारमा अनुपस्थित विदेश रहेका व्यक्तिहरूको विदेश जाँदाको उमेर तथा लिङ्ग अनुसारको विवरण

लिङ्ग	जम्मा	विदेश जाँदाको उमेर समूह														उल्लेख नभएको
		००-०४	५-९	१०-१४	१५-१९	२०-२४	२५-२९	३०-३४	३५-३९	४०-४४	४५-४९	५०-५४	५५-५९	६०-६४	६५+	
जम्मा	१२१८	२६	९	२२	१८७	४२०	२२६	१४८	७२	३८	१२	८	५	४	३	३८
%	१००	२.१३	०.७४	१.८१	१५.३५	३४.४८	१८.५६	१२.१५	५.९१	३.१२	०.९९	०.६६	०.४१	०.३३	०.२५	३.१२
पुरुष	१०७८	२०	४	१९	१७०	३८१	२०४	१३३	६१	३७	८	७	४	०	२	२८
%	१००	१.८६	०.३७	१.७६	१५.७७	३५.३४	१८.९२	१२.३४	५.६६	३.४३	०.७४	०.६५	०.३७	०.००	०.१९	२.६०
महिला	१४०	६	५	३	१७	३९	२२	१५	११	१	४	१	१	४	१	१०
%	१००	४.२९	३.५७	२.१४	१२.१४	२७.८६	१५.७१	१०.७१	७.८६	०.७१	२.८६	०.७१	०.७१	२.८६	०.७१	७.१४

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

तालिका नं. २.१८ : परिवारमा अनुपस्थित विदेश रहेका व्यक्तिको विदेश जानुको कारण अनुसारको विवरण

रूपा गाउँपालिका	जम्मा	परिवारमा अनुपस्थित रहनुको कारण						उल्लेख नभएको
		तलब/ज्याल	व्यापार/व्यवसाय	अध्ययन/तालिम	कामको खोजी	आश्रित	अन्य	
जम्मा सङ्ख्या	१२१८	९१३	६	५७	८०	१३३	९	२०
%	१००	७४.९६	०.४९	४.६८	६.५७	१०.९२	०.७४	१.६४
पुरुषसङ्ख्या	१०७८	८४९	३	४१	७४	९०	७	१४
%	१००	७८.७६	०.२८	३.८०	६.८६	८.३५	०.६५	१.३०
महिलासङ्ख्या	१४०	६४	३	१६	६	४३	२	६
%	१००	४५.७१	२.१४	११.४३	४.२९	३०.७१	१.४३	४.२९

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

तालिका नं. २.१९ : अक्सर विदेश बसोबास गर्ने व्यक्तिको विदेश जानुको कारण देश अनुसारको विवरण

अनुपस्थितको कारण	जम्मा	देश												उल्लेख नभएको
		भारत	सार्क राष्ट्र	आशियान	मध्यपूर्व	अन्य एसिया	युरोपियन देश	अन्य युरोपियन देश	उत्तर अमेरिका	दक्षिण अमेरिका	अफ्रिका	प्यासिफिक	अन्य	
जम्मा	१२१८	२३४	०	४३	६७४	११३	४२	३३	५१	२	३	२१	०	२
तलब ज्याला	९१३	१६८	०	३६	५७५	६५	२६	१५	१७	१	१	८	०	१
व्यापार/व्यवसाय	६	२	०	०	२	२	०	०	०	०	०	०	०	०
अध्ययन/तालिम	५७	५	०	०	०	२३	८	२	९	०	२	८	०	०
कामको खोजी	८०	१२	०	५	४८	१०	१	१	२	१	०	०	०	०
आश्रित	१३३	३४	०	२	४२	१३	६	१३	१८	०	०	५	०	०
अन्य	९	४	०	०	१	०	०	१	३	०	०	०	०	०
उल्लेख	२०	९	०	०	६	०	१	१	२	०	०	०	०	१

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

२.२.१७ : घर, जग्गामा महिलाको स्वामित्व

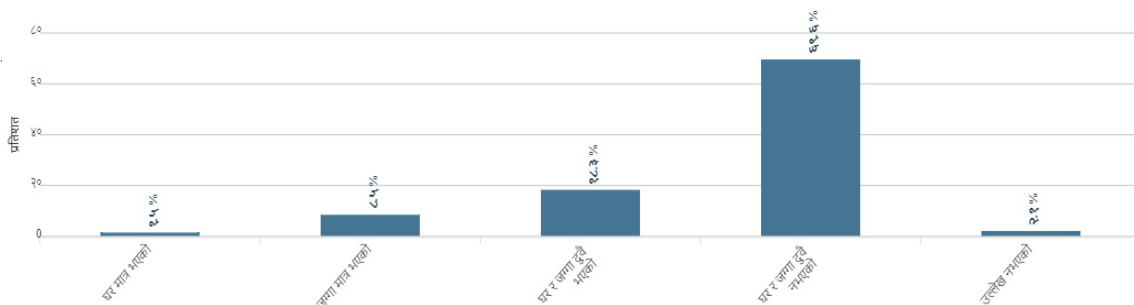
गाउँपालिकाका कूल ३,६६३ परिवार मध्ये १८.३ प्रतिशत परिवारमा कम्तिमा एक जना महिला सदस्यको घर र जग्गा दुवैमा स्वामित्व रहेको छ भने ८.५ प्रतिशत परिवारमा जग्गामा मात्र स्वामित्व रहेको छ । त्यस्तै १.५ प्रतिशत परिवारमा महिला सदस्यको स्वामित्वमा घरमात्र रहेको छ । ६९.६ प्रतिशत परिवारमा महिला सदस्यको नाममा कुनै प्रकारको स्थायी सम्पत्तिमा स्वामित्व नरहेको पाइएको छ ।

तालिका नं. २.२० : वडा अनुसार स्थायी सम्पत्तिमा महिलाहरूको स्वामित्व सम्बन्धी विवरण

नेपाल/ प्रदेश/ जिल्ला/पालिका/वडा नं.	जम्मा घर परिवार	जग्गा र घरको स्वामित्व भएका महिला सङ्ख्या	जग्गा र घरको स्वामित्व भएकाको जम्मा सङ्ख्या	उल्लेख नभएका	जग्गा र घरको स्वामित्व भएका महिला प्रतिशत
नेपाल	६६६०८४१	१५८८९६८	४९६६५४८	१०५३२५	२३.८६
गण्डकी	६६१६३२	१८७१४८	४५३४४०	२१०४४	२८.२९
कास्की	१६०४१६	५४४९५	१००३८०	५५४१	३३.९७
रूपा गाउँपालिका	३६६३	१०३६	२५५०	७७	२८.२८
१	५१७	१८८	३१२	१७	३६.३६
२	२९७	१११	१७४	१२	३७.३७
३	३९२	७५	२९४	२३	१९.१३
४	३८९	७७	३१०	२	१९.७९
५	६०३	१९४	४०४	५	३२.१७
६	७३९	२०७	५१९	१३	२८.०१
७	७२६	१८४	५३७	५	२५.३४

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

चित्र नं. २.३ : घर, जग्गामा महिलाको स्वामित्व

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

तालिका नं. २.२१ : घरको उपयुक्तताको वर्गीकरण (House Quintile in Household Level)

वडा नं.	जम्मा घर परिवार	घरको गुणस्तर (सङ्ख्या)					घरको गुणस्तर (%)				
	जम्मा	पूर्ण उपयुक्त	उपयुक्त	मध्यम उपयुक्त	अनुपयुक्त	पूर्ण अनुपयुक्त	पूर्ण उपयुक्त	उपयुक्त	मध्यम उपयुक्त	अनुपयुक्त	पूर्ण अनुपयुक्त
जम्मा	३६६३	४५०	१३८५	१७७०	५८	०	१२.२९	३७.८१	४८.३२	१.५८	०
१	५१७	२३	२८४	२०१	९	०	४.४५	५४.९३	३८.८८	१.७४	०

वडा नं	जम्मा घर परिवार	घरको गुणस्तर (सङ्ख्या)					घरको गुणस्तर (%)				
	जम्मा	पूर्ण उपयुक्त	उपयुक्त	मध्यम उपयुक्त	अनुपयुक्त	पूर्ण अनुपयुक्त	पूर्ण उपयुक्त	उपयुक्त	मध्यम उपयुक्त	अनुपयुक्त	पूर्ण अनुपयुक्त
२	२९७	४	९६	१७६	२१	०	१.३५	३२.३२	५९.२६	७.०७	०
३	३९२	५३	१४१	१८६	१२	०	१३.५२	३५.९७	४७.४५	३.०६	०
४	३८९	१९	१००	२६७	३	०	४.८८	२५.७१	६८.६४	०.७७	०
५	६०३	११२	२६६	२२२	३	०	१८.५७	४४.११	३६.८२	०.५	०
६	७३९	१८९	२७५	२७३	२	०	२५.५८	३७.२१	३६.९४	०.२७	०
७	७२६	५०	२२३	४४५	८	०	६.८९	३०.७२	६१.२९	१.१	०

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

२.२.१८ : आर्थिक अवस्था अनुसार परिवारको वर्गिकरण (Wealth Quintile in Household Level)

जनगणना २०७८ ले सङ्कलन गरेका घरको बनेट संरचना र किसिम (जग, पर्खाल, छानो, भूईँ आदि), खानेपानीको मुख्य स्रोत, खाना पकाउन र बत्ती बाल्न प्रयोग हुने इन्धन, शौचालयको सुविधा र अन्य घरायसी सम्पत्तिको आधारमा हाल देशका विभिन्न भूभागमा बसोबास गर्ने परिवारलाई पाँच बराबर भागमा विभाजन गरि आर्थिक अवस्थाको स्तर (Wealth quintile) निर्धारण गरिएको छ । यसरी सूचक निर्माण गर्दा घरायसी उपभोग, साधन तथा सुविधामा न्यून पहुँच भएका पहिलो (तल्लो २० %) वर्गमा र साधन तथा सुविधामा सहज पहुँच रहेका परिवार पाँचौ (माथिल्लो २० %) वर्गमा पर्ने गरी गरिएको छ ।

यस वर्गीकरणले देशका सबै परिवारलाई समान २० प्रतिशतमा विभाजन गर्ने हुनाले सबै तल्लो देखि माथिल्लो तहसम्मका पाँचै भागमा २० प्रतिशत नै परिवार भएको देखिन्छ । समग्र देशभरीका परिवारलाई समान ५ भागमा वितरण गर्दा यस गाउँपालिकामा भएको घर परिवार कुन तहमा रहेका छन् र तिनको वितरण कस्तो छ भनि विश्लेषण गरिएको छ ।

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार यस गाउँपालिकामा न्यून आर्थिक अवस्था भएका तल्लो अतिगरिव वर्गमा १६.७३ प्रतिशत र माथिल्लो सबैभन्दा माथिल्लो वर्गमा ७.८९ प्रतिशत परिवार रहेका छन् । यस गाउँपालिकाको प्रत्येक वडाको परिवारको आर्थिक पञ्चाम्श वर्गिकरण सङ्ख्या र प्रतिशतमा तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.: २.२२ : पञ्चम आर्थिक सम्पन्नताको अवस्था अनुसार परिवारको वर्गिकरण

वडा नं.	जम्मा घर परिवार	Wealth Quintile (सङ्ख्या)					Wealth Quintile (%)				
	जम्मा	अति न्यून वर्ग	न्यून वर्ग	मध्यम वर्ग	उच्च वर्ग	अति उच्च वर्ग	अति न्यून वर्ग	न्यून वर्ग	मध्यम वर्ग	उच्च वर्ग	अति उच्च वर्ग
जम्मा	३६६३	६१३	१०६६	११७७	५१८	२८९	१६.७३	२९.१	३२.१३	१४.१४	७.८९
१	५१७	६७	११३	२३१	७४	३२	१२.९६	२१.८६	४४.६८	१४.३१	६.१९
२	२९७	८७	९८	९१	२०	१	२९.२९	३३	३०.६४	६.७३	०.३४
३	३९२	८२	१००	१२४	७०	१६	२०.९२	२५.५१	३१.६३	१७.८६	४.०८
४	३८९	६२	१६४	१२६	२९	८	१५.९४	४२.१६	३२.३९	७.४६	२.०६
५	६०३	५१	१६४	१९४	११४	८०	८.४६	२७.२	३२.१७	१८.९१	१३.२७
६	७३९	९०	१८१	२१९	११९	१३०	१२.१८	२४.४९	२९.६३	१६.१	१७.५९
७	७२६	१७४	२४६	१९२	९२	२२	२३.९७	३३.८८	२६.४५	१२.६७	३.०३

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

२.३ जनसाङ्ख्यिक विवरण

नेपालमा वि.सं. १९६८ साल देखि शुरु भएको जनगणना करीब प्रत्येक १०/१० वर्षको अन्तरालमा सञ्चालन हुँदै आएको छ। वि.सं. १९९८ सम्म सञ्चालन भएका जनगणना सामान्य मुड गन्ति (Head count) का रूपमा मात्र सिमित थिए भने वि.सं. २००९/११ साल देखि सञ्चालन भएका जनगणनाहरू अन्तर्राष्ट्रिय विधि र मापदण्डको प्रयोग गरी जनसङ्ख्याका अन्य विशेषता समेत थपेर सञ्चालन गरिएका कारण आधुनिक (वैज्ञानिक जनगणना) मानिन्छन्।

वि.सं. २०१५ मा केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग (हाल राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय) स्थापना भए पछिका सबै जनगणना यस कार्यालय/विभागले गर्दै आएको छ। यस क्रममा वि.सं. २०७८ सालको जनगणना बाह्रौँ जनगणना भएको र प्राप्त नतिजा अनुसार तालिकाहरू र ग्राफमा तल प्रस्तुत गरिएकोछ।

२.३.१ जनसङ्ख्या र लैङ्गिक अनुपात

जनगणनाको अन्तिम नतिजा अनुसार (जनगणना सन्दर्भ दिन २०७८ साल मंसिर ९ गते) रुपा गाउँपालिकाको जनसङ्ख्या १४ हजार ८ सय ९१ जना रहेको छ, जुन २०६८ सालको जनसङ्ख्या १४५१९ को तुलनामा ३७२ ले बढी देखिन्छ। यसरी उक्त अवधिमा गाउँपालिकाको जनसङ्ख्या २.५६ प्रतिशत बढेको देखिन्छ। उक्त अवधि (१० वर्ष ५ महिना) मा सरदर वार्षिक जनसङ्ख्या वृद्धिदर ०.२४ प्रतिशत भएको देखिन्छ जुन नेपालको तुलनामा कम हो। यस जनगणनामा लैङ्गिक अनुपात ९१.४५ अर्थात १०० जना महिलामा ९१ जना पुरुष रहेको छ। वडा सहितको विस्तृत विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत छ। यस पालिकाको जनघनत्व १५७ प्रति वर्ग कि.मि. र औषत परिवारको आकार ४.०७ प्रति परिवार रहेको छ।

तालिका नं. २.२३ : वडा अनुसार परिवार सङ्ख्या, जनसङ्ख्या तथा लैङ्गिक अनुपात

क्षेत्र	२०६८		२०७८								वर्षिक जनसङ्ख्या वृद्धिदर	शहरी/ अर्ध- शहरी/ ग्रामीण क्षेत्र
	परिवार सङ्ख्या	जनसङ्ख्या	परिवार सङ्ख्या	जनसङ्ख्या			वडाको प्रतिशत	जनघनत्व	औसत परिवार आकार	लैङ्गिक अनुपात		
				जम्मा	पुरुष	महिला						
वडा नं.	३७८०	१४५१९	३६६३	१४८९१	७११३	७७७८	१००	१५७	४.०७	९१.४५	०.२४	ग्रामीण
१	४७८	१९८१	५१७	१९०४	८९२	१०१२	१२.७९	१५७	३.६८	८८.१४	-०.३८	ग्रामीण
२	३५०	१३४७	२९७	१२९५	६४३	६५२	८.७०	१२९	४.३६	९८.६२	-०.३८	ग्रामीण
३	३७५	१३७७	३९२	१४८६	६७२	८१४	९.९८	२००	३.७९	८२.५६	०.७३	ग्रामीण
४	४३९	१६०५	३८९	१४१७	६७६	७४१	९.५२	११८	३.६४	९१.२३	-१.२०	ग्रामीण
५	६४८	२३७३	६०३	२१९९	१०५५	११४४	१४.७७	१३७	३.६५	९२.२२	-०.७३	ग्रामीण
६	७२८	२९५८	७३९	३३९१	१६११	१७८०	२२.७७	१८३	४.५९	९०.५१	१.३१	ग्रामीण
७	७६२	२८७८	७२६	३१९९	१५६४	१६३५	२१.४८	१७९	४.४१	९५.६६	१.०१	ग्रामीण

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

तालिका नं. २.२४ उमेर अनुसार जनसङ्ख्या र आश्रित अनुपात

वडा नं	उमेर समूह अनुसार जनसङ्ख्या			जम्मा जनसङ्ख्या	आश्रित अनुपात		
	०-१४	१५-६४	६५+		०-१४	१५-६४	६५+
जम्मा	३२९६	९८८५	१७१०	जम्मा	३२९६	९८८५	१७१०
१	४५३	११९७	२५४	१	४५३	११९७	२५४
२	२७४	८७३	१४८	२	२७४	८७३	१४८
३	३५६	९७९	१५१	३	३५६	९७९	१५१

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

तालिका नं. २.२५ : परिवार संरचना

वडा नं	जनसङ्ख्या (संस्थागत बाहेक)			सङ्ख्या		प्रतिशत	
	जम्मा	पुरुष	महिला	एकल	संयुक्त	एकल	संयुक्त
जम्मा	१४८९१	७११३	७७७८	५८५२	९०३९	३९.३	६०.७
१	१९०४	८९२	१०१२	८३१	१०७३	४३.६४	५६.३६

२	१२९५	६४३	६५२	४५६	८३९	३५.२१	६४.७९
३	१४८६	६७२	८१४	६१५	८७१	४१.३९	५८.६१
४	१४१७	६७६	७४१	६४२	७७५	४५.३१	५४.६९
५	२१९९	१०५५	११४४	९१७	१२८२	४१.७	५८.३
६	३३९१	१६११	१७८०	१२३०	२१६१	३६.२७	६३.७३
७	३१९९	१५६४	१६३५	११६१	२०३८	३६.२९	६३.७१

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

तालिका नं. २.२६ : विधवा र एकल महिलाको अवस्था

वडा नं	१० वर्ष वा सो भन्दा माथिका महिलाको जनसङ्ख्या			प्रतिशत	
	जम्मा	विधवा	एकल महिला	विधवा	एकल महिला
जम्मा	६७६५	६४५	७५७	९.५३	११.१९
१	८६८	८४	८५	९.६८	९.७९
२	५६१	७८	९२	१३.९	१६.४
३	६९९	५५	६१	७.८७	८.७३
४	६३९	७५	८५	११.७४	१३.३
५	१०२६	९९	१२३	९.६५	११.९९
६	१५२९	१३२	१६७	८.६३	१०.९२
७	१४४३	१२२	१४४	८.४५	९.९८

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

तालिका नं. २.२७ : लिङ्गका आधारमा परिवार मूली

वडा नं	परिवार मूली			परिवार मूलीको %	
	जम्मा	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला
जम्मा	३६६३	२२७०	१३९३	६१.९७	३८.०३
१	५१७	३३०	१८७	६३.८३	३६.१७
२	२९७	१८७	११०	६२.९६	३७.०४
३	३९२	२४९	१४३	६३.५२	३६.४८
४	३८९	२५२	१३७	६४.७८	३५.२२
५	६०३	३७७	२२६	६२.५२	३७.४८
६	७३९	३८७	३५२	५२.३७	४७.६३
७	७२६	४८८	२३८	६७.२२	३२.७८

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

तालिका नं. २.२८ : उमेरगत (Single year) जनसङ्ख्या, प्रतिशत र लैंगिक अनुपात

उमेर	जनसङ्ख्या					
	जम्मा	प्रतिशत	पुरुष	प्रतिशत	महिला	प्रतिशत
सबै उमेरका	१४८९१	१००.००	७११३	१००.००	७७७८	१००.००
० वर्ष	१७८	१.२०	८४	१.१८	९४	१.२१
१ वर्ष	१८५	१.२४	९२	१.२९	९३	१.२०
२ वर्ष	२२२	१.४९	१२६	१.७७	९६	१.२३
३ वर्ष	१९१	१.२८	९१	१.२८	१००	१.२९
४ वर्ष	२१९	१.४७	१०४	१.४६	११५	१.४८
५ वर्ष	२११	१.४२	११४	१.६०	९७	१.२५
६ वर्ष	२४५	१.६५	१४०	१.९७	१०५	१.३५
७ वर्ष	२०७	१.३९	१११	१.५६	९६	१.२३
८ वर्ष	२४१	१.६२	१३३	१.८७	१०८	१.३९
९ वर्ष	२४१	१.६२	१३२	१.८६	१०९	१.४०
१० वर्ष	२२१	१.४८	१०९	१.५३	११२	१.४४
११ वर्ष	२०७	१.३९	९६	१.३५	१११	१.४३
१२ वर्ष	२३४	१.५७	११०	१.५५	१२४	१.५९
१३ वर्ष	२१९	१.४७	१०४	१.४६	११५	१.४८
१४ वर्ष	२७५	१.८५	१३८	१.९४	१३७	१.७६
१५ वर्ष	२६७	१.७९	१३३	१.८७	१३४	१.७२
१६ वर्ष	२५३	१.७०	१२८	१.८०	१२५	१.६१
१७ वर्ष	२६७	१.७९	१२५	१.७६	१४२	१.८३
१८ वर्ष	२९३	१.९७	१५१	२.१२	१४२	१.८३
१९ वर्ष	२४१	१.६२	१२४	१.७४	११७	१.५०
२० वर्ष	३१८	२.१४	१५१	२.१२	१६७	२.१५
२१ वर्ष	२५२	१.६९	१३२	१.८६	१२०	१.५४
२२ वर्ष	३०९	२.०८	१५३	२.१५	१५६	२.०१
२३ वर्ष	२३७	१.५९	१०९	१.५३	१२८	१.६५
२४ वर्ष	२२७	१.५२	१०९	१.५३	११८	१.५२
२५ वर्ष	३००	२.०१	१४२	२.००	१५८	२.०३
२६ वर्ष	२७८	१.८७	१३०	१.८३	१४८	१.९०

उमेर	जनसङ्ख्या					
	जम्मा	प्रतिशत	पुरुष	प्रतिशत	महिला	प्रतिशत
२७ वर्ष	१८६	१.२५	७९	१.११	१०७	१.३८
२८ वर्ष	२७८	१.८७	१३७	१.९३	१४१	१.८१
२९ वर्ष	२१४	१.४४	११३	१.५९	१०१	१.३०
३० वर्ष	२७९	१.८७	१३२	१.८६	१४७	१.८९
३१ वर्ष	१७८	१.२०	९६	१.३५	८२	१.०५
३२ वर्ष	२२५	१.५१	९२	१.२९	१३३	१.७१
३३ वर्ष	२०५	१.३८	९२	१.२९	११३	१.४५
३४ वर्ष	१७३	१.१६	८०	१.१२	९३	१.२०
३५ वर्ष	२५५	१.७१	१०८	१.५२	१४७	१.८९
३६ वर्ष	२०५	१.३८	९४	१.३२	१११	१.४३
३७ वर्ष	१४९	१.००	८०	१.१२	६९	०.८९
३८ वर्ष	२२०	१.४८	९६	१.३५	१२४	१.५९
३९ वर्ष	१५७	१.०५	७३	१.०३	८४	१.०८
४० वर्ष	२३१	१.५५	१००	१.४१	१३१	१.६८
४१ वर्ष	१२३	०.८३	५१	०.७२	७२	०.९३
४२ वर्ष	१७०	१.१४	७७	१.०८	९३	१.२०
४३ वर्ष	१५५	१.०४	६९	०.९७	८६	१.११
४४ वर्ष	१५२	१.०२	६५	०.९१	८७	१.१२
४५ वर्ष	१८६	१.२५	७९	१.११	१०७	१.३८
४६ वर्ष	१७३	१.१६	७६	१.०७	९७	१.२५
४७ वर्ष	११३	०.७६	५८	०.८२	५५	०.७१
४८ वर्ष	१४८	०.९९	७०	०.९८	७८	१.००
४९ वर्ष	१२१	०.८१	५०	०.७०	७१	०.९१
५० वर्ष	२३८	१.६०	१०९	१.५३	१२९	१.६६
५१ वर्ष	१३१	०.८८	६५	०.९१	६६	०.८५
५२ वर्ष	१७१	१.१५	७१	१.००	१००	१.२९
५३ वर्ष	१६१	१.०८	८६	१.२१	७५	०.९६
५४ वर्ष	१४३	०.९६	७३	१.०३	७०	०.९०
५५ वर्ष	१७४	१.१७	७८	१.१०	९६	१.२३

उमेर	जनसङ्ख्या					
	जम्मा	प्रतिशत	पुरुष	प्रतिशत	महिला	प्रतिशत
५६ वर्ष	१७३	१.१६	७६	१.०७	९७	१.२५
५७ वर्ष	१०५	०.७१	४५	०.६३	६०	०.७७
५८ वर्ष	१८०	१.२१	८९	१.२५	९१	१.१७
५९ वर्ष	१५१	१.०१	६३	०.८९	८८	१.१३
६० वर्ष	२१४	१.४४	११६	१.६३	९८	१.२६
६१ वर्ष	१२६	०.८५	५३	०.७५	७३	०.९४
६२ वर्ष	१३४	०.९०	६४	०.९०	७०	०.९०
६३ वर्ष	१२३	०.८३	५४	०.७६	६९	०.८९
६४ वर्ष	१२३	०.८३	४८	०.६७	७५	०.९६
६५ वर्ष	१४१	०.९५	७०	०.९८	७१	०.९१
६६ वर्ष	११२	०.७५	५३	०.७५	५९	०.७६
६७ वर्ष	११५	०.७७	५२	०.७३	६३	०.८१
६८ वर्ष	११६	०.७८	५३	०.७५	६३	०.८१
६९ वर्ष	१११	०.७५	६१	०.८६	५०	०.६४
७० वर्ष	१५५	१.०४	५९	०.८३	९६	१.२३
७१ वर्ष	९७	०.६५	४५	०.६३	५२	०.६७
७२ वर्ष	९२	०.६२	४६	०.६५	४६	०.५९
७३ वर्ष	९४	०.६३	३१	०.४४	६३	०.८१
७४ वर्ष	७०	०.४७	२७	०.३८	४३	०.५५
७५ वर्ष	७२	०.४८	२६	०.३७	४६	०.५९
७६ वर्ष	७३	०.४९	३२	०.४५	४१	०.५३
७७ वर्ष	७६	०.५१	३९	०.५५	३७	०.४८
७८ वर्ष	७०	०.४७	३५	०.४९	३५	०.४५
७९ वर्ष	३२	०.२१	२२	०.३१	१०	०.१३
८० वर्ष	४५	०.३०	२३	०.३२	२२	०.२८
८१ वर्ष	३०	०.२०	१७	०.२४	१३	०.१७
८२ वर्ष	३०	०.२०	१५	०.२१	१५	०.१९
८३ वर्ष	४१	०.२८	१९	०.२७	२२	०.२८
८४ वर्ष	२३	०.१५	७	०.१०	१६	०.२१

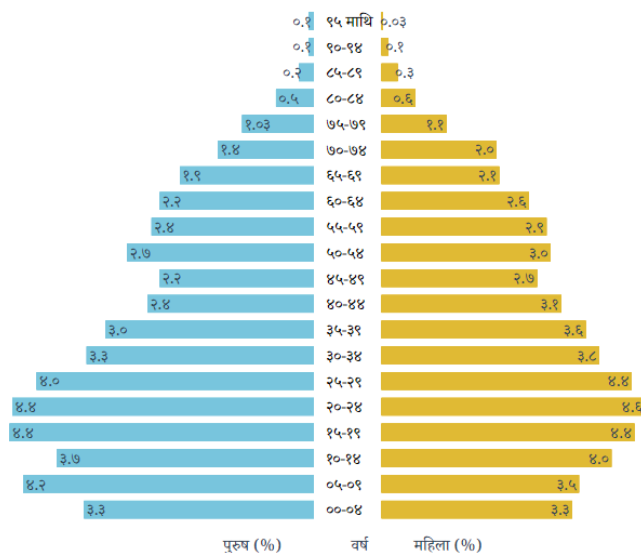
उमेर	जनसङ्ख्या					
	जम्मा	प्रतिशत	पुरुष	प्रतिशत	महिला	प्रतिशत
८५ वर्ष	१५	०.१०	९	०.१३	६	०.०८
८६ वर्ष	२०	०.१३	८	०.११	१२	०.१५
८७ वर्ष	१८	०.१२	७	०.१०	११	०.१४
८८ वर्ष	१२	०.०८	४	०.०६	८	०.१०
८९ वर्ष	७	०.०५	३	०.०४	४	०.०५
९० वर्ष	११	०.०७	३	०.०४	८	०.१०
९१ वर्ष	५	०.०३	२	०.०३	३	०.०४
९२ वर्ष	५	०.०३	३	०.०४	२	०.०३
९३ वर्ष	५	०.०३	२	०.०३	३	०.०४
९४ वर्ष	१	०.०१	१	०.०१	०	०.००
९५ वर्ष	२	०.०१	०	०.००	२	०.०३
९६ वर्ष	४	०.०३	३	०.०४	१	०.०१
९७ वर्ष	१	०.०१	१	०.०१	०	०.००
९८ वर्ष	३	०.०२	३	०.०४	०	०.००
९९ वर्ष	४	०.०३	३	०.०४	१	०.०१
१०० वर्ष र माथि	२	०.०१	१	०.०१	१	०.०१

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

२.३.२ उमेर समूह अनुसार जनसङ्ख्याको संरचना

यस गाउँपालिकामा जनसङ्ख्याको उमेरगत संरचनालाई ५ वर्षको उमेर समूहमा विभाजन गरी अध्ययन गर्दा २० देखि २४ वर्ष उमेर समूहमा कूल जनसङ्ख्याको सबैभन्दा बढी प्रतिशत (९.०२%) रहेको छ । जनसङ्ख्या १५ देखि १९ वर्ष उमेर समूहमा ८.८७ प्रतिशत जनसङ्ख्या रहेको छ । पुरुषको हकमा कूल पुरुष जनसङ्ख्याको सबैभन्दा धेरै (९.२९%) १५ देखि १९ वर्ष उमेर समूह र महिलातर्फ कूल महिलाको सबैभन्दा धेरै (८.८६%) २० देखि २४ वर्ष उमेर समूहका व्यक्तिहरू रहेको छ । २० देखि २४ वर्ष उमेर समूह पछि उमेर बढ्दै जाँदा जनसङ्ख्याको प्रतिशत पनि कम हुँदै गएको छ । गाउँपालिकाको उमेर समूह अनुसारको जनसङ्ख्या प्रस्तुत तालिकामा दिइएको छ । दिइएको जनसङ्ख्या पिरामिड अनुसार ३० वर्ष अगाडि सामान्यतया पुरुषको जनसङ्ख्या महिलाको भन्दा बढि देखिएको छ । ३० वर्ष देखि माथि पुरुषको भन्दा महिलाको जनसङ्ख्या बढ्दै गएको अवस्था छ । यसको अर्थ जन्मँदा पुरुषहरू बढी जन्मने र उमेर बढ्दै जाँदा अनुपस्थित जनसङ्ख्या (विदेश/स्वदेश) मा पुरुषको सङ्ख्या बढी भएको कारणले ३० वर्ष भन्दा माथि महिलाहरूको अक्सर बसोबास बढी रहेको देखिन्छ ।

चित्र नं. २.४ : गाउँपालिकाको जनसङ्ख्या पिरामिड

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ। (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

तालिका नं. २.२८ : उमेर समूह अनुसार जनसङ्ख्या र लैङ्गिक अनुपात

उमेर समूह	जम्मा		पुरुष		महिला		लैङ्गिक अनुपात प्रतिशत
	जनसङ्ख्या	प्रतिशत	जनसङ्ख्या	प्रतिशत	जनसङ्ख्या	प्रतिशत	
रूपा गा.पा. जम्मा	१४८९१	१००.००%	७११३	१००.००%	७७७८	१००.००%	९९.४५
००-०४ वर्ष	९९५	६.६८%	४९७	६.९९%	४९८	६.४०%	९९.८
०५-०९ वर्ष	११४५	७.६९%	६३०	८.८६%	५१५	६.६२%	१२२.३
१०-१४ वर्ष	११५६	७.७६%	५५७	७.८३%	५९९	७.७०%	९२.९९
१५-१९ वर्ष	१३२१	८.८७%	६६१	९.२९%	६६०	८.४९%	१००.२
२०-२४ वर्ष	१३४३	९.०२%	६५४	९.१९%	६८९	८.८६%	९४.९२
२५-२९ वर्ष	१२५६	८.४३%	६०१	८.४५%	६५५	८.४२%	९९.७६
३०-३४ वर्ष	१०६०	७.१२%	४९२	६.९२%	५६८	७.३०%	८६.६२
३५-३९ वर्ष	९८६	६.६२%	४५१	६.३४%	५३५	६.८८%	८४.३
४०-४४ वर्ष	८३१	५.५८%	३६२	५.०९%	४६९	६.०३%	७७.१९
४५-४९ वर्ष	७४१	४.९८%	३३३	४.६८%	४०८	५.२५%	८१.६२
५०-५४ वर्ष	८४४	५.६७%	४०४	५.६८%	४४०	५.६६%	९९.८२
५५-५९ वर्ष	७८३	५.२६%	३५१	४.९३%	४३२	५.५५%	८१.२५

उमेर समूह	जम्मा		पुरुष		महिला		लैङ्गिक अनुपात प्रतिशत
	जनसङ्ख्या	प्रतिशत	जनसङ्ख्या	प्रतिशत	जनसङ्ख्या	प्रतिशत	
६०-६४ वर्ष	७२०	४.८४%	३३५	४.७९%	३८५	४.९५%	८७.०९
६५-६९ वर्ष	५९५	४.००%	२८९	४.०६%	३०६	३.९३%	९४.४४
७०-७४ वर्ष	५०८	३.४९%	२०८	२.९२%	३००	३.८६%	६९.३३
७५-७९ वर्ष	३२३	२.९७%	१५४	२.९७%	१६९	२.९७%	९९.९२
८०-८४ वर्ष	१६९	१.९३%	८९	१.९४%	८८	१.९३%	९२.०५
८५-८९ वर्ष	७२	०.४८%	३९	०.४४%	४९	०.५३%	७५.६९
९०-९४ वर्ष	२७	०.१८%	११	०.१५%	१६	०.२१%	६८.७५
९५+ वर्ष	१६	०.११%	११	०.१५%	५	०.०६%	२२०

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

तालिका नं. २.३० : बालबालिकाहरूको लैङ्गिक अनुपात

वडा नं	बालबालिका (०-१७ वर्ष)			लैङ्गिक अनुपात
	जम्मा	पुरुष	महिला	
जम्मा	४०८३	२०७०	२०१३	१०२.८३
१	५४०	२७८	२६२	१०६.११
२	३५६	१८९	१६७	११३.१७
३	४२४	२०४	२२०	९२.७३
४	३४४	१७१	१७३	९८.८४
५	५५०	२८५	२६५	१०७.५५
६	९९३	४८६	५०७	९५.८६
७	८७६	४५७	४१९	१०९.०७

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

२.३.३ विशेष उमेर अनुसारको जनसङ्ख्या

तालिका नं. २.३१ : विशेष उमेर समूह अनुसार कास्की र रुपा गाउँपालिकाको जनसङ्ख्या

उमेर समुह अनुसार कास्की र रुपा गाउँपालिकाको जनसङ्ख्या					कैफियत
उमेर समूह	कास्की		रुपा गाउँपालिका		
	जम्मा	प्रतिशत	जम्मा	प्रतिशत	
१ वर्ष भन्दा कम	६००९	१.००	१७८	१.२०	खोपको पहुँच हुनु पर्ने जनसङ्ख्या

उमेर समुह अनुसार कास्की र रुपा गाउँपालिकाको जनसङ्ख्या					कैफियत
उमेर समूह	कास्की		रुपा गाउँपालिका		
	जम्मा	प्रतिशत	जम्मा	प्रतिशत	
५ वर्ष भन्दा कम	३७२१३	६.२०	९९५	६.६८	पोषणको ख्याल गर्नुपर्ने जनसङ्ख्या
०-१४ वर्ष	१३२३५६	२२.०६	३२९६	२२.१३	१५ वर्षमूनीका आश्रित जनसङ्ख्या
१६ वर्ष वा सो भन्दा बढी	४५७०४४	७६.१७	१६३२८	७६.०७	नागरिकता प्रमाणपत्र प्राप्त गर्न योग्य उमेर समूह
१०-१८ वर्ष	९५८६४	१५.९८	२२३६	१५.०२	किशोर किशोरी
१५-५९ वर्ष	४०२२६५	६७.०४	९१६५	६१.५५	क्रियाशील श्रमशक्ति
६० वर्ष र सो भन्दा बढि	६५४३०	१०.९०	२४३०	१६.३२	वृद्ध वृद्धाको जनसङ्ख्या
१६-४० वर्ष	२७५०२०	४५.८३	५९३०	३९.८२	युवा जनसङ्ख्या
१६-२४ वर्ष	११०५४६	१८.४२	२३९७	१६.१०	
६८ वर्ष वा सो भन्दा माथि	३४२७५	५.७१	१३४२	९.०१	सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाउनु पर्ने जनसङ्ख्या
१५-४९ वर्ष महिला	१८२९८४	५९.५५	३९८४	५१.२२	प्रजनन् उमेरका जनसङ्ख्या

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

तालिका नं. २.३२ : विशेष उमेर समूहका आधारमा जनसङ्ख्या

वडा नं		जम्मा	१	२	३	४	५	६	७
जम्मा जनसङ्ख्या	जम्मा	१४८८१	१८०४	१२८५	१४८६	१४१७	२१८८	३३८१	३१८८
	पुरुष	७११३	८८२	६४३	६७२	६७६	१०५५	१६११	१५६४
	महिला	७७७८	१०१२	६५२	८१४	७४१	११४४	१७८०	१६३५
१ वर्ष मुनिको जनसङ्ख्या	पुरुष	८४	६	१०	१५	९	८	२१	१५
	महिला	९४	१४	११	१६	६	९	२०	१८
०-४ वर्षको जनसङ्ख्या	पुरुष	४९७	६८	४६	६३	३५	६१	१२१	१०३
	महिला	४९८	६४	४५	५४	४८	५५	१३१	१०१
०-१४ वर्षको जनसङ्ख्या	पुरुष	१६८४	२३१	१४६	१६८	१३४	२१९	४०८	३७८
	महिला	१६१२	२२२	१२८	१८८	१४७	१९०	४०७	३३०
१६-२४ वर्षको जनसङ्ख्या	पुरुष	११८२	१२८	११८	११३	११३	१९३	२६९	२४८
	महिला	१२१५	१२६	९५	१३१	१२२	१७०	३०९	२६२

वडा नं		जम्मा	१	२	३	४	५	६	७
१६-४० वर्षको जनसङ्ख्या	पुरुष	२८२६	३३६	२७८	२६३	२६६	३९८	६४५	६४०
	महिला	३१०४	३६५	२७२	३२४	२६६	४२८	७७२	६७७
१६+ वर्षको जनसङ्ख्या	पुरुष	५२९६	६४३	४८३	४९७	५३०	८०९	११६८	११६६
	महिला	६०३२	७६८	५११	६१६	५८८	९२७	१३४४	१२७८
०-१७ वर्षको जनसङ्ख्या	पुरुष	२०७०	२७८	१८९	२०४	१७१	२८५	४८६	४५७
	महिला	२०१३	२६२	१६७	२२०	१७३	२६५	५०७	४१९
१५-५९ वर्षको जनसङ्ख्या	पुरुष	४३०९	५०१	४०६	३८६	४१३	६६०	९८२	९६१
	महिला	४८५६	५९६	४१३	५०७	४४८	७२१	११३१	१०४०
६०+ वर्षको जनसङ्ख्या	पुरुष	११२०	१६०	९१	११८	१२९	१७६	२२१	२२५
	महिला	१३१०	१९४	१११	११९	१४६	२३३	२४२	२६५
६५+ वर्षको जनसङ्ख्या	पुरुष	७८५	११७	६५	७७	९८	१२३	१५५	१५०
	महिला	९२५	१३७	८३	७४	११०	१७४	१६६	१८१
६८+ वर्षको जनसङ्ख्या	पुरुष	६१०	९१	५२	५८	७४	१०२	११७	११६
	महिला	७३२	१०२	७२	५६	८२	१५१	१२८	१४१
१५-४९ वर्षको महिलाको जनसङ्ख्या	महिला	३९८४	४७२	३३५	४११	३४०	५९१	९७२	८६३

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

तालिका नं. २.३३ : गाउँपालिकामा जातजातिको सङ्ख्यात्मक अवस्था

जात/जाति	जम्मा		पुरुष		महिला	
	सङ्ख्या	%	सङ्ख्या	%	सङ्ख्या	%
सबै जात	१४८९१	१००	७११३	१००	७७७८	१००
क्षेत्री	१५३५	१०.३१	६९३	९.७४	८४२	१०.८३
ब्राह्मण पहाड	३८५९	२५.९१	१९०८	२६.८२	१९५१	२५.०८
मगर	९५९	६.४४	४४६	६.२७	५१३	६.६०
तामाङ	७०	०.४७	३३	०.४६	३७	०.४८
नेवा/नेवार	८५१	५.७१	४१५	५.८३	४३६	५.६१
विश्वकर्मा/कामी	१४३४	९.६३	७०१	९.८६	७३३	९.४२
मुसलमान	६७२	४.५१	३०९	४.३४	३६३	४.६७
गुरुङ	२१२७	१४.२८	१००९	१४.१९	१११८	१४.३७

जात/जाति	जम्मा		पुरुष		महिला	
	सङ्ख्या	%	सङ्ख्या	%	सङ्ख्या	%
परियार/दमाई	७४१	४.९८	३४९	४.९१	३९२	५.०४
ठकुरी	६१७	४.१४	२९०	४.०८	३२७	४.२०
मिजार/सार्की	७६५	५.१४	३७३	५.२४	३९२	५.०४
सन्ध्यासी/दशनामी	४६	०.३१	२०	०.२८	२६	०.३३
कुमाल	६९६	४.६७	३२३	४.५४	३७३	४.८०
घर्ती/भुजेल	३३६	२.२६	१५९	२.२४	१७७	२.२८
माभी	१२	०.०८	५	०.०७	७	०.०९
सुनवार	४५	०.३०	२१	०.३०	२४	०.३१
वोटे	२८	०.१९	१२	०.१७	१६	०.२१
दुरा	३२	०.२१	१५	०.२१	१७	०.२२
अन्य	६६	०.४४	३२	०.४५	३४	०.४४

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

तालिका नं. २.३४ : मातृभाषा र लिङ्गका आधारमा जनसङ्ख्या अवस्था

मातृ भाषा	जम्मा		पुरुष		महिला	
	सङ्ख्या	%	सङ्ख्या	%	सङ्ख्या	%
सबै मातृभाषा	१४८९१	१००	७११३	१००	७७७८	१००
नेपाली	१२२४४	८२.२२	५८७२	८२.५५	६३७२	८१.९२
मैथिली	१८	०.१२	११	०.१५	७	०.०९
तामाङ	४४	०.३०	१७	०.२४	२७	०.३५
नेपाल भाषा/नेवारी	२३४	१.५७	१११	१.५६	१२३	१.५८
मगर धुत	४०१	२.६९	१९७	२.७७	२०४	२.६२
गुरुङ	१७१६	११.५२	८०८	११.३६	९०८	११.६७
भुजेल	२२	०.१५	१३	०.१८	९	०.१२
मुसलमान	१७५	१.१८	६३	०.८९	११२	१.४४
अन्य	३७	०.२५	२१	०.३०	१६	०.२१

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

तालिका नं. २.३५ धर्म र लिङ्गका आधारमा जनसङ्ख्या

	जम्मा जनसङ्ख्या	धर्म									
		हिन्दु	बौद्ध	इस्लाम	किराँत	क्रिश्चियन	प्रकृति	वोन	जैन	बहाई	शिख
जम्मा	१४८९१	१२३७५	११५२	६७२	१	८४	४२	५६५	०	०	०
प्रतिशत	१००	८३.१०	७.७४	४.५१	०.०१	०.५६	०.२८	३.७९	०.००	०.००	०.००
पुरुष	७११३	५९१७	५४७	३०९	१	४४	२०	२७५	०	०	०
प्रतिशत	१००	८३.१९	७.६९	४.३४	०.०१	०.६२	०.२८	३.८७	०.००	०.००	०.००
महिला	७७७८	६४५८	६०५	३६३	०	४०	२२	२९०	०	०	०
प्रतिशत	१००	८३.०३	७.७८	४.६७	०.००	०.५१	०.२८	३.७३	०.००	०.००	०.००

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ। (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

२.३.४ जनसङ्ख्याको वैवाहिक स्थिति

तालिका नं. २.३६ : दश वर्ष वा सो भन्दा माथि उमेरको जनसङ्ख्याको वैवाहिक स्थिति

वैवाहिक स्थिति	जम्मा	प्रतिशत	पुरुष	प्रतिशत	महिला	प्रतिशत
१० वर्ष वा सो भन्दा माथि	१२७५१	१००.००	५९८६	१००.००	६७६५	१००.००
विवाह नभएको	३६५२	२८.६४	२०९५	३५.००	१५५७	२३.०२
विवाहित	८२९९	६४.४६	३७०६	६१.९१	४५९३	६६.७१
विधुर/विधवा	७७२	६.०५	१२७	२.१२	६४५	९.५३
पारपाचुके	४१	०.३२	२२	०.३७	१९	०.२८
छुट्टिएको	६७	०.५३	३६	०.६०	३१	०.४६

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ। (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

पहिलो विवाह गर्दाको उमेर

तालिका नं. २.३७ : दश वर्ष वा सो भन्दा माथिका जनसङ्ख्याको पहिलो विवाह गर्दाको उमेर

उमेर समूह	जम्मा	प्रतिशत	पुरुष	प्रतिशत	महिला	प्रतिशत
जम्मा	९०९९	१००.००	३८९१	१००.००	५२०८	१००.००
दश वर्ष मुनि	३३	०.७०	१	०.०३	३२	०.६१
१०-१५	६६३	८.१०	९१	२.३४	५७२	१०.९८
१५-१७	२०७१	१९.४०	४१८	१०.७४	१६५३	३१.७४
१८-२०	२७७१	२९.२०	१०२४	२६.३२	१७४७	३३.५४

उमेर समूह	जम्मा	प्रतिशत	पुरुष	प्रतिशत	महिला	प्रतिशत
२१-२४	२०५३	२३.५०	१२०९	३१.०७	८४४	१६.२१
२५-२८	११५१	१४.६०	८८५	२२.७४	२६६	५.११
३०-३४	२३६	३.६०	१९३	४.९६	४३	०.८३
३५-३८	५७	०.६०	३९	१.००	१८	०.३५
४०-४४	२०	०.२०	१६	०.४१	४	०.०८
४५-४८	५	०.००	४	०.१०	१	०.०२
५० र सो भन्दा माथि	१	०.००	१	०.०३	०	०.००
उल्लेख नभएको	३८	०.१०	१०	०.२६	२८	०.५४

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

तालिका नं. २.३८ : लिङ्ग र वडा अनुसार १५ वर्ष अगाडि हुने बाल विवाहको अवस्था

वडा नं	२०-२४ उमेको जनसङ्ख्या			१५ वर्ष भन्दा अगाडिको उमेर मा विवाह गर्ने जनसङ्ख्या			बाल बिवाह दर		
	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला
जम्मा	१३४३	६५४	६८९	२१	३	१८	१.५६	०.४६	२.६१
१	१४६	६१	८५	३	०	३	२.०५	०	३.५३
२	११२	६१	५१	१	०	१	०.८९	०	१.९६
३	१४३	६४	७९	१	०	१	०.७	०	१.२७
४	१४६	६७	७९	२	०	२	१.३७	०	२.५३
५	१८७	१०३	८४	२	१	१	१.०७	०.९७	१.१९
६	३२१	१५६	१६५	४	१	३	१.२५	०.६४	१.८२
७	२८८	१४२	१४६	८	१	७	२.७८	०.७	४.७९

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

तालिका नं. २.३९ : लिङ्ग र वडा अनुसार १८ वर्ष अगाडि हुने बाल विवाहको अवस्था

वडा नं	२०-२४ उमेको जनसङ्ख्या			१८ वर्ष भन्दा अगाडिको उमेर मा विवाह गर्ने जनसङ्ख्या			बाल विवाह दर		
	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला
जम्मा	१३४३	६५४	६८९	१८६	२१	१६५	१३.८५	३.२१	२३.९५
१	१४६	६१	८५	२८	५	२३	१९.१८	८.२	२७.०६
२	११२	६१	५१	१०	०	१०	८.९३	०	१९.६१

३	१४३	६४	७९	२२	१	२१	१५.३८	१.५६	२६.५८
४	१४६	६७	७९	२०	३	१७	१३.७	४.४८	२१.५२
५	१८७	१०३	८४	२६	३	२३	१३.९	२.९१	२७.३८
६	३२१	१५६	१६५	४३	६	३७	१३.४	३.८५	२२.४२
७	२८८	१४२	१४६	३७	३	३४	१२.८५	२.११	२३.२९

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

तालिका नं. २.४० : लिङ्ग अनुसार विवाह गर्ने मध्यम उमेर

जिल्ला/गा.पा./वडा नं.	विवाह गर्ने मध्यम उमेर		
	जम्मा	पुरुष	महिला
कास्की जम्मा	२१	२२.९	१९.३
रूपा गाउँपालिका जम्मा	२०	२२.२	१८.३
१	१९.५	२१.८	१७.९
२	२०.५	२३.६	१८.२
३	१९.२	२१	१८
४	१९.६	२१.८	१७.९
५	२०.३	२२.५	१८.८
६	१९.९	२१.६	१८.५
७	२०.७	२३.१	१८.८

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

२.३.५ अपाङ्गता सम्बन्धी विवरण

तालिका नं. २.४१ : अपाङ्गता सम्बन्धी विवरण

अपाङ्गताको अवस्था	जम्मा		पुरुष		महिला	
	सङ्ख्या	%	सङ्ख्या	%	सङ्ख्या	%
जम्मा जनसङ्ख्या	१४८९१	१००	७११३	१००	७७७८	१००
अपाङ्गता नभएको	१४२८८	९५.९५	६८०४	९५.६६	७४८४	९६.२२
उत्तर नलेखिएको	१५	०.१०	९	०.१३	६	०.०८
अपाङ्गता भएको	५८८	३.९५	३००	४.२२	२८८	३.७०

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

तालिका नं. २.४२ : अपाङ्गताको प्रकार अनुसारको जनसङ्ख्या

अपाङ्गताको अवस्था	जम्मा		पुरुष		महिला	
	सङ्ख्या	%	सङ्ख्या	%	सङ्ख्या	%
शारीरिक अपाङ्गता	१६८	२८.५७	९९	३३.००	६९	२३.९६
न्यून दृष्टियुक्त	१२६	२१.४३	५५	१८.३३	७१	२४.६५
पूर्ण दृष्टिविहीन	१५	२.५५	११	३.६७	४	१.३९
बहिरोपन	६०	१०.२०	२८	९.३३	३२	११.११
सुस्तश्रवण	६५	११.०५	३३	११.००	३२	११.११
श्रवण दृष्टिविहीन	२	०.३४	२	०.६७	०	०.००
स्वर र बोलाइ	२३	३.९१	११	३.६७	१२	४.१७
मानसिक वा मनोसामाजिक	२५	४.२५	१३	४.३३	१२	४.१७
बौद्धिक अपाङ्गता	८	१.३६	२	०.६७	६	२.०८
अनुवंशीय रक्तश्राव (हेमोफेलिया)	०	०.००	०	०.००	०	०.००
अटिजम्	२	०.३४	०	०.००	२	०.६९
बहुअपाङ्गता	९४	१५.९९	४६	१५.३३	४८	१६.६७
जम्मा	५८८	१००.००	३००	१००.००	२८८	१००.००

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

तालिका नं. २.४३ वडाअनुसार अपाङ्गताको विवरण (संस्थागत जनसङ्ख्या बाहेक)

वडा	जम्मा जनसङ्ख्या			अपाङ्गता नभएका			अपाङ्गता भएका			नखुलेको		
	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला
जम्मा	१४८९१	७११३	७७७८	१४२८८	६८०४	७४८४	५८८	३००	२८८	१५	९	६
१	१९०४	८९२	१०१२	१८७९	८७६	१००३	२५	१६	९	०	०	०
२	१२९५	६४३	६५२	१२५१	६१५	६३६	४४	२८	१६	०	०	०
३	१४८६	६७२	८१४	१४६२	६५८	८०४	१७	१०	७	७	४	३
४	१४१७	६७६	७४१	१२५५	६१०	६४५	१५८	६३	९५	४	३	१
५	२१९९	१०५५	११४४	२०८०	९९६	१०८४	११७	५८	५९	२	१	१
६	३३९१	१६११	१७८०	३२९४	१५५३	१७४१	९५	५७	३८	२	१	१
७	३१९९	१५६४	१६३५	३०६७	१४९६	१५७१	१३२	६८	६४	०	०	०

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

तालिका नं. २.४४ : वडा अनुसार अपाङ्गताको अवस्था

वडा	जनसङ्ख्या				अपाङ्गता व्यापकता दर
	जम्मा	अपाङ्गता भएका	अपाङ्गता नभएका	उल्लेख नभएका	
जम्मा	१४८९१	५८८	१४२८८	१५	३.९५
१	१९०४	२५	१८७९	०	१.३१
२	१२९५	४४	१२५१	०	३.४
३	१४८६	१७	१४६२	७	१.१४
४	१४१७	१५८	१२५५	४	११.१५
५	२१९९	११७	२०८०	२	५.३२
६	३३९१	९५	३२९४	२	२.८
७	३१९९	१३२	३०६७	०	४.१३

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

२.३.६ बसाईसराई सम्बन्धी विवरण

जन्मस्थानको आधारमा जनसङ्ख्या

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार गाउँपालिकाका जम्मा १४८९१ जनसङ्ख्या मध्ये नेपालभित्र जन्मेका ९८.८२ प्रतिशत, विदेशमा जन्मेका १.०० प्रतिशत रहेका छन् । नेपाल भित्र जन्मेका मध्ये यहि (कास्की) जिल्लाको यहि पालिका (रूपा गाउँपालिका) मा जन्मेका कूल जनसङ्ख्याको ७६.२१ प्रतिशत, यहि (कास्की) जिल्लाकै अर्को पालिकामा जन्मेका ७.८६ प्रतिशत र कास्की जिल्ला बाहेक अर्को जिल्लामा जन्मेका कूल जनसङ्ख्याको १४.७६ प्रतिशत रहेको देखिन्छ ।

उल्लेखित जन्मस्थान हेर्दा अर्को पालिका वा अर्को जिल्लामा जन्मेको जनसङ्ख्यामा पुरुषको सङ्ख्या भन्दा बढी महिलाको सङ्ख्या रहेको देखिन्छ । विस्तृत विवरण तलको तालिकामा दिइएको छ ।

तालिका नं. २.४५ : गाउँपालिकाको जन्मस्थानको आधारमा जनसङ्ख्या

पुरुष/ महिला	जम्मा जनसङ्ख्या	नेपाल भित्र जन्मेको	यहि जिल्लामा जन्मेको			अर्को जिल्लामा जन्मेको	विदेशमा जन्मेको	जन्मस्थान नखुलेको
			जम्मा	यहि पालिकामा जन्मेको	अर्को पालिकामा जन्मेको			
जम्मा	१४८९१	१४७१६	१२५१८	११३४८	११७०	२१९८	१४९	२६
%	१००	९८.८२	८४.०६	७६.२१	७.८६	१४.७६	१.००	०.१७
पुरुष	७११३	७०२४	६७३७	६६२४	११३	२७८	७५	१४
%	१००	९८.७५	९४.७१	९३.१३	१.५९	३.९१	१.०५	०.२०
महिला	७७७८	७६९२	५७८१	४७२४	१०५७	१९११	७४	१२
%	१००	९८.८९	७४.३३	६०.७४	१३.५९	२४.५७	०.९५	०.१५

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

२.३.७ पछिल्लो पटक बसाई सरेको स्थानको आधारमा जनसङ्ख्या

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ मा जीवनपर्यन्त बसाईसराई (Lifetime Migration) को अलवा हालको बसाईसराई (Current Migration) सम्बन्धी विवरणहरू संकलन गरिएको थियो । यस गाउँपालिकामा गणना भएका व्यक्तिहरू यहाँ बसोवास गर्नु भन्दा लगत्तै अगाडि कुन ठाउँमा बसोवास थियो भन्ने विवरणलाई विश्लेषण गर्दा हाल अक्सर बसोवास गरिरहेको रुपा गाउँपालिकाबाट अर्को स्थानमा कहिल्यै पनि बसोवास नगरेको व्यक्तिहरू ७२.३५ प्रतिशत रहेका छन् । जसमध्ये पुरुष ८६.१२ प्रतिशत र महिला ५९.७५ प्रतिशत रहेका छन् ।

कूल जनसङ्ख्याको ८.६ प्रतिशत व्यक्तिहरू पछिल्लो पटक सम्बन्धित जिल्लाको अर्को गाउँपालिका वा नगरपालिकाबाट, १४.६३ प्रतिशत जनसङ्ख्या अर्को जिल्लाबाट र ४.४३ प्रतिशत व्यक्तिहरू विदेशबाट बसाई सरेर हालको स्थानमा बसिरहेको देखिन्छ । लिङ्ग अनुसार विश्लेषण गर्दा यस अधिको बसोवास यस गाउँपालिकाभन्दा अर्को स्थानमा बसोवास भएको पुरुषहरू मध्ये २.१२ प्रतिशत अर्को पालिकाबाट, ४.०२ प्रतिशत अर्को जिल्लाबाट र ७.७३ प्रतिशत विदेशबाट यस गाउँपालिकामा बसोवास गरेको देखिन्छ । त्यस्तै १४.५२ प्रतिशत महिला अर्को पालिकाबाट, २४.३४ प्रतिशत अर्को जिल्लाबाट र १.४० प्रतिशत महिला विदेशबाट यहाँ बसोवास गर्न आएको देखिन्छ । विस्तृत विवरण तलको तालिकामा दिइएको छ ।

तालिका नं. २.४६ पछिल्लो पटक बसाई सरेको स्थानको आधारमा जनसङ्ख्या

पुरुष/ महिला	जम्मा जनसङ्ख्या	यस अधिको बसोवास									
		यहि गाउँ पालिका	अर्को पालिका				अर्को जिल्ला				विदेश
			जम्मा	गा.पा.	न.पा.	नखुलेको	जम्मा	गा.पा.	न.पा.	नखुलेको	
जम्मा	१४८९१	१०७७३	१२८०	८११	३४२	१२७	२१७९	१८७४	२३४	७१	६५९
%	१००	७२.३५	८.६०	५.४५	२.३०	०.८५	१४.६३	१२.५८	१.५७	०.४८	४.४३
पुरुष	७११३	६१२६	१५१	७६	४९	२६	२८६	२३३	४२	११	५५०
%	१००	८६.१२	२.१२	१.०७	०.६९	०.३७	४.०२	३.२८	०.५९	०.१५	७.७३
महिला	७७७८	४६४७	११२९	७३५	२९३	१०१	१८९३	१६४१	१९२	६०	१०९
%	१००	५९.७५	१४.५२	९.४५	३.७७	१.३०	२४.३४	२१.१०	२.४७	०.७७	१.४०

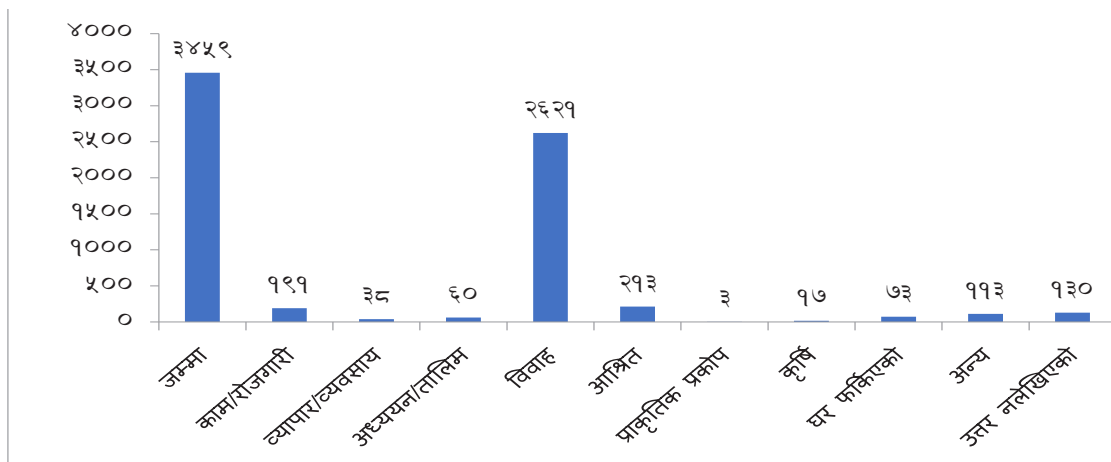
स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

२.३.८ मुलुक भित्रकै अर्को स्थानबाट यस स्थानमा बसोवास गर्न आउनुको कारण

जनगणनाको समयमा यस रुपा गाउँपालिकामा बसोवास भएको तर विगतमा रुपा भन्दा बाहिर कास्की जिल्ला कै अर्को पालिका वा अर्को जिल्लामा बसोवास भएका व्यक्तिहरू यस रुपा गाउँपालिकामा बसोवास गर्न आउनुको कारणको विश्लेषण गर्दा १९१ जना (५.५२%) व्यक्तिहरू काम वा रोजगारीको लागि, ३८ जना (१.१०%) व्यक्तिहरू व्यापार व्यवसायको लागि, ६० जना (१.७३%) व्यक्तिहरू अध्ययन/तालिमको लागि, २६२१ जना (७५.७७%) व्यक्तिहरू विवाह भई, ३१३ जना (६.१६%) व्यक्तिहरू

परिवारका अन्य व्यक्तिसँग आश्रित भई, ३ जना (०.०९%) व्यक्तिहरू प्राकृतिक प्रकोपको कारणले, १७ जना (०.४९%) व्यक्तिहरू कृषिको लागि, ७३ जना (२.११%) व्यक्तिहरू विभिन्न कामको सिलसिलामा अन्यत्र गएको र सो प्रयोजन सकिएर घर फर्किएको, ११३ जना (३.२७%) व्यक्तिहरू अन्य कारणले यस नगरपालिकामा बसोवास गरेको देखिन्छ । त्यस्तै १३० जना (३.७६%) व्यक्तिहरूको कारण उल्लेख नभएको पाइएको छ ।

चित्र नं. २.५ : अर्को पालिका र अर्को जिल्लाबाट यस पालिकामा बसोवास गर्न आउनुको कारण सहितको जनसङ्ख्या

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

तालिका नं. २.४७ : जीवनकाल बसाईसराईको अवस्था

वडा नं.	जनसङ्ख्या			आप्रवासीहरू			आप्रवासीहरूको %		
	जम्मा	पुरुष	महिला	गैर आप्रवासी	आन्तरिक आप्रवासीहरू	विदेशमा जन्मेका	गैर आप्रवासी	आन्तरिक आप्रवासीहरू	विदेशमा जन्मेका
जम्मा	१४८९१	७११३	७७७८	११३४८	३३६८	१४९	७६.२१	२२.६२	१
१	१९०४	८९२	१०१२	१३६२	५३६	५	७१.५३	२८.१५	०.२६
२	१२९५	६४३	६५२	९९१	२८७	१५	७६.५३	२२.१६	१.१६
३	१४८६	६७२	८१४	१११४	३४०	२५	७४.९७	२२.८८	१.६८
४	१४१७	६७६	७४१	१०५६	३३६	२५	७४.५२	२३.७१	१.७६
५	२१९९	१०५५	११४४	१५७१	५९४	२७	७१.४४	२७.०१	१.२३
६	३३९१	१६११	१७८०	२७२९	६२४	३४	८०.४८	१८.४	१
७	३१९९	१५६४	१६३५	२५२५	६५१	१८	७८.९३	२०.३५	०.५६

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

तालिका नं. २.४८ : लिङ्ग अनुसार अक्सर अनुपस्थित (देश भित्र र देश-बाहिर) घरपरिवार र जनसङ्ख्या

वडा नं.	अक्सर वसोवास गर्ने परिवार /जनसङ्ख्या				अक्सर आफ्नै देश भित्र बस्ने अनुपस्थित परिवार/जनसङ्ख्या				अक्सर विदेश बस्ने अनुपस्थित परिवार/जनसङ्ख्या			
	परिवार	जनसङ्ख्या			परिवार	जनसङ्ख्या			परिवार	जनसङ्ख्या		
		जम्मा	पुरुष	महिला		जम्मा	पुरुष	महिला		जम्मा	पुरुष	महिला
जम्मा	३६६३	१४८९१	७११३	७७७८	५४३	१६७३	८९०	७८३	९२४	१२१८	१०७८	१४०
१	५१७	१९०४	८९२	१०१२	१४२	४३१	२३६	१९५	१५७	१९५	१८३	१२
२	२९७	१२९५	६४३	६५२	३६	१५७	९२	६५	५८	८३	७०	१३
३	३९२	१४८६	६७२	८१४	८७	२४१	१३५	१०६	१०६	१३१	१२१	१०
४	३८९	१४१७	६७६	७४१	७२	२०४	१०९	९५	९०	११२	१००	१२
५	६०३	२१९९	१०५५	११४४	१३१	४०६	२०३	२०३	१६४	२१८	१८७	३१
६	७३९	३३९१	१६११	१७८०	४८	१६५	८०	८५	१९४	२७०	२३४	३६
७	७२६	३१९९	१५६४	१६३५	२७	६९	३५	३४	१५५	२०९	१८३	२६

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

तालिका नं. २.४९ : लिङ्ग अनुसार अक्सर अनुपस्थित (देश भित्र र देश- बाहिर) घरपरिवार र जनसङ्ख्या प्रतिशतमा

वडा नं	अक्सर आफ्नै देश भित्र बस्ने अनुपस्थित परिवार/जनसङ्ख्या %				अक्सर विदेश बस्ने अनुपस्थित परिवार/जनसङ्ख्या %			
	परिवार	जनसङ्ख्या			परिवार	जनसङ्ख्या		
		जम्मा	पुरुष	महिला		जम्मा	पुरुष	महिला
जम्मा	१४.८२	११.२३	१२.५१	१०.०७	२५.२३	८.१८	१५.१६	१.८
१	२७.४७	२२.६४	२६.४६	१८.२७	३०.३७	१०.२४	२०.५२	१.१८
२	१२.१२	१२.१२	१४.३१	८.८७	१८.५३	६.४१	१०.८८	१.८८
३	२२.१८	१६.२२	२०.०८	१३.०२	२७.०४	८.८२	१८.०९	१.२३
४	१८.५१	१४.४	१६.१२	१२.८२	२३.१४	७.८	१४.७८	१.६२
५	२१.७२	१८.४६	१८.२४	१७.७४	२७.२	८.८१	१७.७३	२.७१
६	६.५	४.८७	४.८७	४.७८	२६.२५	७.८६	१४.५३	२.०२
७	३.७२	२.१६	२.२४	२.०८	२१.३५	६.५३	११.७	१.५८

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

खण्ड ३

शैक्षिक तथ्याङ्क

३.१ पाँच वर्ष वा सो भन्दा माथिको साक्षरता अवस्था

राष्ट्रिय जनगणनामा ५ वर्ष वा सो भन्दा माथिल्लो उमेरका व्यक्तिहरूको शैक्षिक अवस्था सम्बन्धी विवरण संकलन गरिएको थियो। जनगणनाको नतिजाले यस रुपा गाउँपालिका भित्र बसोबास गर्ने ५ वर्ष वा सो भन्दा माथिल्लो उमेरका कूल १३,८९६ जनसङ्ख्यामा ११,४६१ जना पढ्न र लेख्न दुवै जान्ने देखाएको छ। यस अनुसार गाउँपालिकाको समग्र साक्षरता दर ८२.४८ प्रतिशत भएको देखिन्छ। पुरुषको साक्षरता दर ९०.९५ प्रतिशत रहेको छ र महिलाको साक्षरता दर ७४.७८ प्रतिशत रहेको छ। वडा अनुसार हेर्ने हो भने ८८.६८ प्रतिशत सहित वडा नं. ४ सबैभन्दा बढी साक्षरता दर भएको वडा हो भने त्यसपछि वडा नं. ६ मा सबैभन्दा बढी साक्षरता दर ८६.४३ प्रतिशत रहेको देखिन्छ। सबैभन्दा कम (७६.०४) वडा नं. ३ मा रहेको छ त्यसपछि कम साक्षरता दर (७८.२५) वडा नं. ५ रहेको छ। अन्य विस्तृत विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

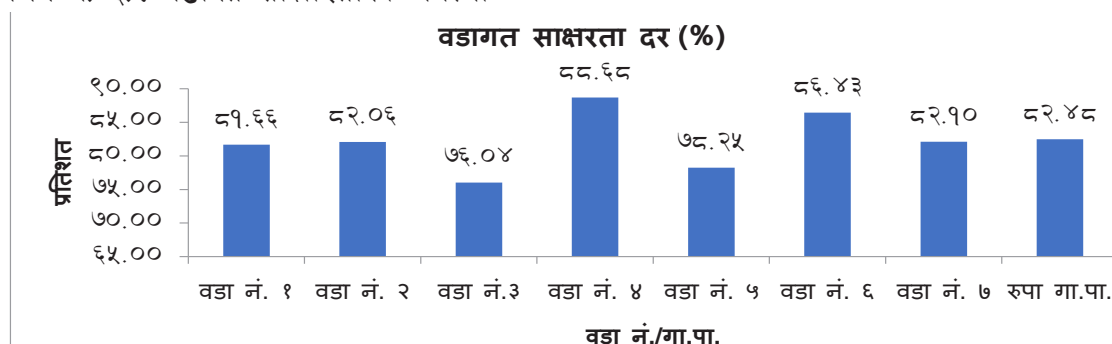
तालिका नं. ३.१ : साक्षरता दर सम्बन्धी विवरण

लिङ्ग	५ वर्ष र सो भन्दा माथिको जनसङ्ख्या	जनसङ्ख्या			नखुलेको	साक्षरता (%) मा) दर
		पढ्न र लेख्न दुवै जानेको	पढ्न मात्र जानेको	पढ्न र लेख्न दुवै नजानेको		
रूपा गा.पा.						
जम्मा	१३८९६	११४६१	१००	२२८६	४९	८२.४८
पुरुष	६६१६	६०१७	२७	५४८	२४	९०.९५
महिला	७२८०	५४४४	७३	१७३८	२५	७४.७८
वडा नं. १						
जम्मा	१७७२	१४४७	२	३१४	९	८१.६६
पुरुष	८२४	७३८	२	७९	५	८९.५६
महिला	९४८	७०९	०	२३५	४	७४.७९
वडा नं. २						
जम्मा	१२०४	९८८	९	२०५	२	८२.०६
पुरुष	५९७	५४६	४	४७	०	९१.४६
महिला	६०७	४४२	५	१५८	२	७२.८२
वडा नं. ३						
जम्मा	१३६९	१०४१	४	३१३	११	७६.०४
पुरुष	६०९	५३१	२	७०	६	८७.१९

महिला	७६०	५१०	२	२४३	५	६७.११
वडा नं. ४						
जम्मा	१३३४	११८३	२	१४७	२	८८.६८
पुरुष	६४१	६०८	०	३२	१	९४.८५
महिला	६९३	५७५	२	११५	१	८२.९७
वडा नं. ५						
जम्मा	२०८३	१६३०	२१	४२७	५	७८.२५
पुरुष	९९४	८८९	६	९७	२	८९.४४
महिला	१०८९	७४१	१५	३३०	३	६८.०४
वडा नं. ६						
जम्मा	३१३९	२७१३	४३	३७७	६	८६.४३
पुरुष	१४९०	१३९२	१०	८६	२	९३.४२
महिला	१६४९	१३२१	३३	२९१	४	८०.११
वडा नं. ७						
जम्मा	२९९५	२४५९	१९	५०३	१४	८२.१०
पुरुष	१४६१	१३१३	३	१३७	८	८९.८७
महिला	१५३४	११४६	१६	३६६	६	७४.७१

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

चित्र नं. ३.१ वडागत साक्षरताको अवस्था

३.२ साक्षर जनसङ्ख्याको उत्तीर्ण गरेको तह सम्बन्धी विवरण

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ मा प्राप्त नतिजाअनुसार कूल साक्षर जनसङ्ख्याको सबैभन्दा बढी २५.८९ प्रतिशत व्यक्तिहरूले प्राथमिक तह (कक्षा १ देखि ५ सम्म) मात्र उत्तीर्ण गरेका छन् । निम्न माध्यमिक तह (कक्षा ६ देखि ८ सम्म) मात्र उत्तीर्ण गरेका व्यक्तिहरू २०.८२ प्रतिशत रहेका छन् । माध्यमिक तह (९-१०) उत्तीर्ण गर्ने व्यक्तिहरू १६.०९ प्रतिशत देखिन्छन् । यसैगरी एस.एल.सी. वा सो सरह पास गर्ने

व्यक्तिहरू ९.८३ प्रतिशत, प्रमाणपत्र वा सो सरह पास गर्ने १३.९७ प्रतिशत, स्नातक वा सो सरह पास गर्ने ३.९४ प्रतिशत र स्नातकोत्तर वा सो सरह पास गर्ने १.६३ प्रतिशत रहेका छन् । यस्तै २.९३ प्रतिशत व्यक्तिहरूले अनौपचारिक शिक्षा अध्ययन गरेको देखिएको छ ।

प्राप्त नतिजाले देशका ५ वर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरका साक्षर पुरुष र महिलाहरूले सबैभन्दा बढी सङ्ख्याले प्राथमिक तह मात्र उत्तीर्ण गरेका छन् जसमा पुरुष र महिला क्रमशः २४.९६ प्रतिशत र २६.९१ प्रतिशत रहेका छन् । दोस्रो ठुलो हिस्सा निम्न माध्यमिक तह मात्र उत्तीर्ण गरेका पुरुष र महिलाहरूको छ जसको साक्षरता दर क्रमशः २०.२२ र २१.४८ प्रतिशत रहेको छ । प्रमाणपत्र तह पास गर्ने महिलाको प्रतिशत (१३.५३) सोही तह पास गर्ने पुरुषको प्रतिशत (१४.३७) भन्दा बढी देखिन्छ । यसो हुनुमा महिलाहरूले सो तह पास गरेपछि पढाई स्थगित गर्ने र पुरुषहरू थप अध्ययनमा अगाडि बढेकोले हुन सक्छ । रुपा गाउँपालिकाको विस्तृत विवरण तलको तालिकामा दिइएको छ ।

तालिका नं. ३.२ : साक्षर जनसङ्ख्याले उत्तीर्ण गरेको तह

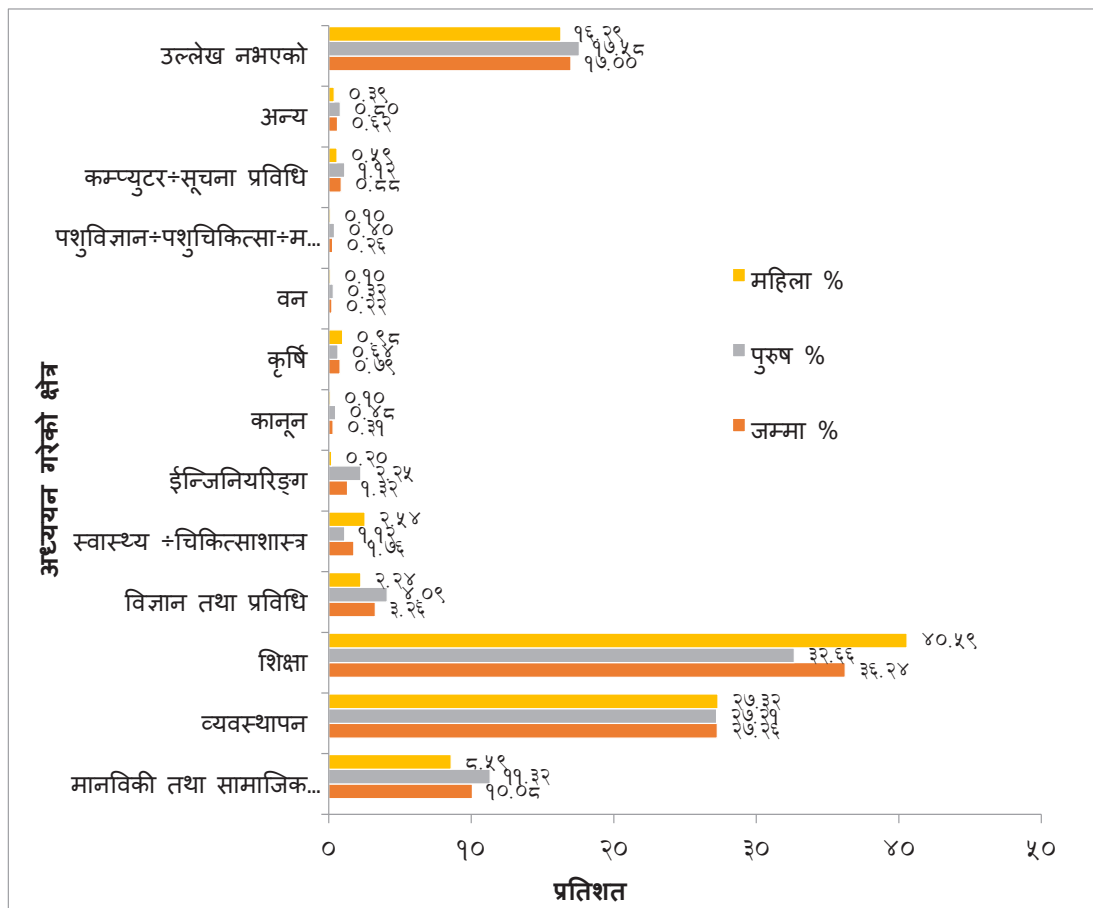
उत्तीर्ण गरेको तह	जम्मा		पुरुष		महिला	
	सङ्ख्या	%	सङ्ख्या	%	सङ्ख्या	%
जम्मा ५ वर्ष माथिको जनसङ्ख्या	११६२३	१००.००	६०७४	१००.००	५५४९	१००.००
पूर्व प्राथमिक तह	३४१	२.९३	१९३	३.१८	१४८	२.६७
प्राथमिक तह (१-५)	३००९	२५.८९	१५१६	२४.९६	१४९३	२६.९१
निम्न माध्यमिक तह (६-८)	२४२०	२०.८२	१२२८	२०.२२	११९२	२१.४८
माध्यमिक तह (९-१०)	१८७०	१६.०९	१०१५	१६.७१	८५५	१५.४१
एस.एल.सि. वा सो सरह	११४३	९.८३	६७६	११.१३	४६७	८.४२
प्रमाणपत्र वा सो सरह	१६२४	१३.९७	८७३	१४.३७	७५१	१३.५३
स्नातक वा सो सरह	४५८	३.९४	२५२	४.१५	२०६	३.७१
स्नातकोत्तर वा सो सरह	१८९	१.६३	१२१	१.९९	६८	१.२३
अन्य	५	०.०४	३	०.०५	२	०.०४
तह नभएको/तह नखुलेको	११३	०.९७	३९	०.६४	७४	१.३३
उल्लेख नभएको	४५१	३.८८	१५८	२.६०	२९३	०.८

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

३.३ प्रमाणपत्र तह वा सो भन्दा माथि योग्यता भएका कूल व्यक्तिहरूको अध्ययन क्षेत्र अनुसार विवरण
राष्ट्रिय जनगणना अनुसार यस गाउँपालिकाका प्रमाण पत्र तह वा सो भन्दा माथिको शैक्षिक योग्यता भएका कूल २२७१ जना व्यक्तिहरूको अध्ययन गरेको क्षेत्र हेर्दा ३६.२४ प्रतिशतले शिक्षा, २७.२६ प्रतिशतले व्यवस्थापन, १०.०८ प्रतिशतले मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र, ३.२६ प्रतिशतले विज्ञान तथा प्रविधि, १.७६ प्रतिशत ले स्वास्थ्य/चिकित्साशास्त्र, १.३२ प्रतिशतले ईन्जिनियरिङ्ग, ०.३१ प्रतिशतले कानून, ०.७९ प्रतिशतले कृषि, ०.२२ प्रतिशतले वन, ०.२६ प्रतिशतले पशुविज्ञान/

पशुचिकित्सा/मत्स्यपालन, ०.८८ प्रतिशतले कम्प्युटर/सूचना प्रविधिको क्षेत्रमा अध्ययन गरेको पाइन्छ भने ०.६२ प्रतिशतले अन्य यी क्षेत्रहरू भन्दा बाहिरका क्षेत्रमा अध्ययन गरेको देखिन्छ। त्यस्तै १७.०० प्रतिशतले अध्ययन गरेको क्षेत्र उल्लेख नगरेको पाइयो। त्यस्तै लैङ्गिक रूपको विश्लेषण प्रस्तुत चित्रबाट अध्ययन गर्न सकिन्छ।

चित्र नं. ३.२ १०+२ वा सो भन्दा माथि अध्ययन गरेको क्षेत्र अनुसारको विवरण (प्रतिशतमा)

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ। (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

तालिका नं. ३.३ : १५ वर्ष माथिको वयस्क जनसङ्ख्याको शैक्षिक अवस्था

वडा	जम्मा जनसङ्ख्या (१५+)			जम्मा साक्षर जनसङ्ख्या (१५+)			साक्षरता दर (१५+)		
	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला
जम्मा	११५९५	५४२९	६१६६	९२३५	४८७४	४३६१	७९.६५	८९.७८	७०.७३
१	१४५१	६६१	७९०	११४८	५८९	५५९	७९.१२	८९.११	७०.७६
२	१०२१	४९७	५२४	८०८	४४६	३६२	७९.१४	८९.७४	६९.०८

३	११३०	५०४	६२६	८११	४३२	३७९	७१.७७	८५.७१	६०.५४
४	११३६	५४२	५९४	९९०	५१२	४७८	८७.१५	९४.४६	८०.४७
५	१७९०	८३६	९५४	१३३९	७३२	६०७	७४.८	८७.५६	६३.६३
६	२५७६	१२०३	१३७३	२१७१	१११६	१०५५	८४.२८	९२.७७	७६.८४
७	२४९१	११८६	१३०५	१९६८	१०४७	९२१	७९	८८.२८	७०.५७

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

तालिका नं. ३.४ अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको साक्षरताको अवस्था

वडा	अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू (५ वर्ष र सो भन्दा माथि)				साक्षरता दर
	जम्मा	साक्षर	निरक्षर	उल्लेख नभएका	
जम्मा	५७८	३२६	२५१	१	५६.४
१	२५	१९	६	०	७६
२	४३	२१	२२	०	४८.८४
३	१७	९	८	०	५२.९४
४	१५६	११४	४२	०	७३.०८
५	११६	४९	६६	१	४२.२४
६	९०	५८	३२	०	६४.४४
७	१३१	५६	७५	०	४२.७५

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

तालिका नं. ३.५ शिक्षाको विभिन्न तह हासिल गर्ने ५ वर्ष र सो भन्दा माथि उमेरको जनसङ्ख्या र प्रतिशत

वडा नं		जम्मा	१	२	३	४	५	६	७
५ वर्ष माथिको जम्मा जनसङ्ख्या	जम्मा	१३८९६	१७७२	१२०४	१३६९	१३३४	२०८३	३१३९	२९९५
	पुरुष	६६१६	८२४	५९७	६०९	६४१	९९४	१४९०	१४६१
	महिला	७२८०	९४८	६०७	७६०	६९३	१०८९	१६४९	१५३४
अशिक्षित	पुरुष	५७५	८१	५१	७२	३२	१०३	९६	१४०
	महिला	१८११	२३५	१६३	२४५	११७	३४५	३२४	३८२
शिशु Early Childhood	पुरुष	१८१	१८	९	२२	१७	२३	४०	५२
	महिला	१४०	१६	८	१४	१६	२१	३४	३१
आधारभूत तह	पुरुष	२७२४	३६१	२५०	२४७	२९४	३६७	६९२	५१३
	महिला	२६६४	४०९	२२२	२८२	२८६	३४२	६१८	५०५

वडा नं		जम्मा	१	२	३	४	५	६	७
माध्यामिक तह	पुरुष	२५६४	२९८	२३५	२३२	२३२	४२९	५२५	६९३
	महिला	२०७३	२४६	१८१	१७३	१५४	३१७	५१९	४८३
उच्च शिक्षा	पुरुष	३७३	५५	४३	२७	४६	४६	६४	९२
	महिला	२७४	२१	२७	२७	३१	२६	७२	७०
अन्य	पुरुष	१९९	११	९	९	२०	२६	७३	५१
	महिला	३१८	२१	६	१९	८९	३८	८२	६३
अशिक्षित %	जम्मा	१७.१७	१७.८३	१७.७७	२३.१६	११.१७	२१.५१	१३.३८	१७.४३
	पुरुष	८.६९	९.८३	८.५४	११.८२	४.९९	१०.३६	६.४४	९.५८
	महिला	२४.८८	२४.७९	२६.८५	३२.२४	१६.८८	३१.६८	१९.६५	२४.९
शिशु Early Childhood %	जम्मा	२.३१	१.९२	१.४१	२.६३	२.४७	२.११	२.३६	२.७७
	पुरुष	२.७४	२.१८	१.५१	३.६१	२.६५	२.३१	२.६८	३.५६
	महिला	१.९२	१.६९	१.३२	१.८४	२.३१	१.९३	२.०६	२.०२
आधारभूत तह %	जम्मा	३८.७७	४३.४५	३९.२	३८.६४	४३.४८	३४.०४	४१.७३	३३.९९
	पुरुष	४१.१७	४३.८१	४१.८८	४०.५६	४५.८७	३६.९२	४६.४४	३५.११
	महिला	३६.५९	४३.१४	३६.५७	३७.११	४१.२७	३१.४	३७.४८	३२.९२
माध्यामिक तह %	जम्मा	३३.३७	३०.७	३४.५५	२९.५८	२८.९४	३५.८१	३३.२६	३६.५९
	पुरुष	३८.७५	३६.१७	३९.३६	३८.१	३६.१९	४३.१६	३५.२३	४१.९६
	महिला	२८.४८	२५.९५	२९.८२	२२.७६	२२.२२	२९.११	३१.४७	३१.४९
उच्च शिक्षा %	जम्मा	४.६६	४.२९	५.८१	३.९४	५.७७	३.४६	४.३३	५.४१
	पुरुष	५.६४	६.६७	७.२	४.४३	७.१८	४.६३	४.३	६.३
	महिला	३.७६	२.२२	४.४५	३.५५	४.४७	२.३९	४.३७	४.५६
अन्य %	जम्मा	३.७२	१.८१	१.२५	२.०५	८.१७	३.०७	४.९४	३.८१
	पुरुष	३.०१	१.३३	१.५१	१.४८	३.१२	२.६२	४.९	३.४९
	महिला	४.३७	२.२२	०.९९	२.५	१२.८४	३.४९	४.९७	४.११

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

तालिका नं. ३.६ : ५ देखि १७ वर्ष उमेर समूहका बालबालिका विद्यालय उपस्थितिको वर्तमान अवस्था सङ्ख्यामा

वडा	५-१७ वर्षका बालबालिका			हाल विद्यालय गर्दैरहेका		कुनै बेला विद्यालय गएका		कहिल्यै पनि विद्यालय नगएका	
	जम्मा	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला
जम्मा	३०८८	१५७३	१५१५	१४५९	१४१०	७६	७२	१७	१६
१	४०८	२१०	१९८	१९४	१८२	९	१०	१	०
२	२६५	१४३	१२२	१४०	११७	१	३	१	१
३	३०७	१४१	१६६	१३०	१५३	७	९	१	२
४	२६१	१३६	१२५	१२४	११८	१०	५	१	१
५	४३४	२२४	२१०	२१२	२०१	१०	७	१	१
६	७४१	३६५	३७६	३२५	३३२	३२	३२	७	१०
७	६७२	३५४	३१८	३३४	३०७	७	६	५	१

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

तालिका नं. ३.७ : ५ देखि १७ वर्ष उमेर समूहका बालबालिका विद्यालय उपस्थितिको वर्तमान अवस्था प्रतिशतमा

वडा नं.	हाल विद्यालय गर्दैरहेका (%)			कुनै बेला विद्यालय गएका (%)			कहिल्यै विद्यालय नगएका (%)		
	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला
जम्मा	९२.९१	९२.७५	९३.०७	४.७९	४.८३	४.७५	१.०७	१.०८	१.०६
१	९२.१६	९२.३८	९१.९२	४.६६	४.२९	५.०५	०.२५	०.४८	०
२	९६.९८	९७.९	९५.९	१.५१	०.७	२.४६	०.७५	०.७	०.८२
३	९२.१८	९२.२	९२.१७	५.२१	४.९६	५.४२	०.९८	०.७१	१.२
४	९२.७२	९१.१८	९४.४	५.७५	७.३५	४	०.७७	०.७४	०.८
५	९५.१६	९४.६४	९५.७१	३.९२	४.४६	३.३३	०.४६	०.४५	०.४८
६	८८.६६	८९.०४	८८.३	८.६४	८.७७	८.५१	२.२९	१.९२	२.६६
७	९५.३९	९४.३५	९६.५४	१.९३	१.९८	१.८९	०.८९	१.४१	०.३१

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

तालिका नं. ३.८ : १५-२४ उमेर समूहका युवाको साक्षरताको अवस्था

वडा	१५-२४ उमेर समूहको जम्मा जनसङ्ख्या			१५-२४ उमेर समूहका साक्षर जनसङ्ख्या			१५-२४ उमेर समूहको साक्षरता दर		
	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला
जम्मा	२६६४	१३१५	१३४९	२६३६	१३०२	१३३४	९९	९९	९८.९
१	२९४	१४६	१४८	२९३	१४६	१४७	९९.७	१००	९९.३
२	२४०	१३२	१०८	२४०	१३२	१०८	१००	१००	१००
३	२६१	१२०	१४१	२५८	११८	१४०	९८.९	९८.३	९९.३
४	२५३	१२५	१२८	२५१	१२५	१२६	९९.२	१००	९८.४
५	४१७	२२०	१९७	४१२	२१९	१९३	९८.८	९९.६	९८
६	६४२	३०४	३३८	६३२	२९८	३३४	९८.४	९८	९८.८
७	५५७	२६८	२८९	५५०	२६४	२८६	९८.७	९८.५	९९

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ। (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

तालिका नं. ३.९ जात र लिङ्ग अनुसार साक्षरताको अवस्था

जातको नाम	५ वर्ष माथिको जम्मा जनसङ्ख्या					साक्षरता दर		
	जम्मा	पढ्न र लेख्न सक्ने	पढ्न मात्र सक्ने	पढ्न र लेख्न नसक्ने	उल्लेख नभएको	जम्मा	पुरुष	महिला
सबै जात	१३८९६	११४६१	१००	२२८६	४९	८२.४८	९०.९५	७४.७८
क्षेत्री	१४४९	११९३	९	२४५	२	८२.३३	९३.१७	७३.६६
ब्राह्ममण	३६३८	३०५९	२५	५४३	११	८४.०८	९३.५०	७५.०१
मगर	८८७	७४७	०	१३६	४	८४.२२	९०.२७	७८.९९
तामाङ	६२	४८	०	१४	०	७७.४२	८५.७१	७०.५९
नेवा (नेवार)	८०१	६७०	९	१२१	१	८३.६५	९१.१२	७६.४१
विश्वकर्मा	१३१७	१०३२	१३	२६८	४	७८.३६	८४.४१	७२.५०
मुसलमान	५९५	४९५	१	९८	१	८३.१९	९१.५८	७६.०९
गरुड	२०१८	१७००	१४	२९७	७	८४.२४	९२.७०	७६.५८
परियार	६८८	५५६	२	१२२	८	८०.८१	८९.५७	७२.९३
ठकुरी	५७७	५०४	१	७२	०	८७.३५	९५.६०	७९.९३
मिजार	७१४	५५६	२३	१३१	४	७७.८७	८५.५९	७०.५७
सन्ध्यासी/दसनामी	४२	३०	०	१२	०	७१.४३	८३.३३	६२.५०

जातको नाम	५ वर्ष माथिको जम्मा जनसङ्ख्या					साक्षरता दर		
	जम्मा	पढ्न र लेख्न सक्ने	पढ्न मात्र सक्ने	पढ्न र लेख्न नसक्ने	उल्लेख नभएको	जम्मा	पुरुष	महिला
कुमाल	६३६	४८५	०	१४५	६	७६.२६	८७.५९	६६.७६
घर्ती/भुजेल	३११	२५७	३	५१	०	८२.६४	८९.१२	७६.८३
माफ्ती	१०	६	०	४	०	६०.००	५०.००	६६.६७
सुनुवार	३८	२९	०	९	०	७६.३२	७७.७८	७५.००
बोटे	२५	२१	०	४	०	८४.००	८०.००	८६.६७
दुरा	२८	२५	०	२	१	८९.२९	८५.७१	९२.८६
अन्य विदेशी र उल्लेख नभएका	६०	४८	०	१२	०	८०.००	८१.४८	७८.७९

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

तालिका नं. ३.१० : वडा अनुसार विद्यालय विवरण

क्र. स.	वडा नं.	बाल विकास केन्द्र	सामुदायिक					संस्थागत					सामुदायिक विकास केन्द्र	मदरशा	बौद्ध शिक्षा	जम्मा विद्यालय	क्याम्पस	
			आधारभूत तह		माध्यामिक तह		जम्मा	आधारभूत तह		माध्यामिक तह		जम्मा						
			१-५	६-८	९-१०	१-१२		१-५	६-८	९-१०	१-१२							
१	१	३२	३	०	२	०	५	०	०	०	०	०	०	०	०	५	०	
२	२		१	०	०	१	२	०	०	०	०	०	०	०	०	२	०	
३	३		३	०	१		४	०	०	०	०	०	१	०	०	५	०	
४	४		२	०	१	०	३	०	०	०	०	०	०	०	०	३	०	
५	५		३	०	०	१	४	०	०	०	०	०	१	०	०	५	०	
६	६		३	०	३	०	६	१	००	०	०	१	०	०	०	७	०	
७	७		२	२	०	१	५	०	०	०	०	०	०	०	०	५	०	
पालिका जम्मा			३२	१७	२	७	३	२९	१	०	०	०	१	२	०	०	३२	०

स्रोत: रुपा गाउँपालिका शिक्षा शाखा, २०८१

तालिका नं. ३.११ : वडा अनुसार विद्यार्थी विवरण (सामुदायिक)

क्र.सं.	वडा नं.	बाल विकास		सामुदायिक							
				आधारभूत तह				माध्यामिक तह			
				१-५		६-८		९-१०		कक्षा ११-१२	
		छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र
१	१	३०	३३	६३	६३	३८	३५	१७	१२	०	०

क्र.सं.	वडा नं	बाल विकास		सामुदायिक							
				आधारभूत तह				माध्यमिक तह			
				१-५		६-८		९-१०		कक्षा ११-१२	
		छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र
२	२	१४	१२	२१	२१	१९	१९	१५	१८	१०	१०
३	३	३८	३०	२७	३३	२३	१३	२५	७	०	०
४	४	१४	१३	३०	१८	१९	११	४	४	०	०
५	५	२८	२७	५२	५६	३२	४२	३५	२०	०	०
६	६	५४	५७	१०१	१०५	५२	४५	३०	२८	०	१०
७	७	३८	३०	४३	६५	२९	२४	२०	१९	७	१२
	जम्मा	२२६	२३१	३३७	३६१	२१२	१८९	१४६	१०८	१७	३२

स्रोत: रुपा गाउँपालिका शिक्षा शाखा, २०८१ emis

तालिका नं. ३.१२ : वडा अनुसार विद्यार्थी विवरण (संस्थागत)

क्र.सं.	वडा नं	बाल विकास		सामुदायिक							
				आधारभूत तह				माध्यमिक तह			
				१-५		६-८		९-१०		कक्षा ११-१२	
		छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र
१	६	१४	१६	१३	१६	०	०	०	०	०	०

स्रोत: रुपा गाउँपालिका शिक्षा शाखा, २०८१ emis

तालिका नं. ३.१३ : प्राविधिकधार तर्फको कक्षा ८ देखि १२ को कार्यक्रम सञ्चालन गरेका विद्यालयहरूको विवरण

क्र.सं.	विद्यालय/कलेजको नाम	ठेगाना	पढाइ हुने विषय क्षेत्र	तह	विद्यार्थी सङ्ख्या
१	विश्वशान्ति मा.वि.	रुपा-५	सिभिल इन्जिनियरिङ	११/१२	४८
२	रामकोट नमूना मा.वि.	रुपा-७	कृषि डिप्लोमा	११/१२	१३

स्रोत: रुपा गाउँपालिका शिक्षा शाखा

तालिका नं. ३.१४ : सामुदायिक विद्यालयको शिक्षक दरबन्दी विवरण

शिक्षकको तह	शिक्षक दरबन्दी विवरण				सिकाइ सहयोग अनुदान	बालविकास सहजकर्ता	कार्यालय सहयोगी	लेखा सहायक
	स्थायी	करार	राहत	११ र १२ को अनुदान				
				८	६	३२	३२	१०
प्रा वि	९७	२४	३					

शिक्षकको तह	शिक्षक दरवन्दी विवरण				सिकाइ सहयोग अनुदान	बालविकास सहजकर्ता	कार्यालय सहयोगी	लेखा सहायक
	स्थायी	करार	राहत	११ र १२ को अनुदान				
नि मा वि	२५	०	१०					
मा वि	२२	२	७					
जम्मा	१४४	२६	२०	८	६	३२	३२	१०

स्रोत: रुपा गाउँपालिका शिक्षा शाखा २०८१

तालिका नं. ३.१५ : लैङ्गिकता अनुसार शैक्षिक सूचकहरू (२०८०)

विवरण	GER	% of NER ECD/PPC	GER Class 1-5	NER Class 1-5	GER Class 1-8	NER Class 1-8	GER Class 9-10	NER Class 9-10	GER Class 11-12	NER Class 11-12
	ECD									
छात्रा	८४.५	६३.४	८१.७	९१.८	८२.५	९३.६	१०५.१	८५.२	५२.६	३१.४
छात्र	१०१.१	७५.४	७४.४	९०.२	७३.९	९१.६	११७.९	९५.५	६१.८	३५.३
जम्मा	९२.७	६९.३	७७.७	९१.०	७८.०	९२.६	१११.१	९०.१	५६.८	३३.२

स्रोत: कास्की शैक्षिक दर्पण, २०८१ (IEMIS Report 2080, CEHRD)

तालिका नं. ३.१६ : लैङ्गिकता अनुसार उत्तीर्ण दर, कक्षा दोहोर्‍याउने दर र बीचमा कक्षा छोड्ने दर

विवरण	उत्तीर्ण दर %			कक्षा दोहोर्‍याउने दर %			बीचमा कक्षा छोड्ने दर %		
	Class 1-5	Class 6-8	Class 9-10	Class 1-5	Class 6-8	Class 9-10	Class 1-5	Class 6-8	Class 9-10
छात्रा	९१.६	९५.०	८८.६	८३.७	१.७	८.२	३.५	३.०	२.७
छात्र	८९.४	९४.४	९१.१	४.७	२.७	६.१	४.९	२.७	२.५
जम्मा	९०.५	९४.७	८९.९	४.२	२.१	४७.३	४.२	२.९	२.६

स्रोत: कास्की शैक्षिक दर्पण, २०८१ (IEMIS Report 2080, CEHRD)

तालिका नं. ३.१७ : रुपा गाउँपालिकाका सामुदायिक विद्यालयहरूमा उपलब्ध सुविधाहरूको अवस्था

विवरण	प्रतिशत
विद्यालयमा विजुली	१००%
विद्यालयमा इन्टरनेट सुविधा	१००%
विद्यालयमा पिउने पानी	१००%
विद्यालयमा शौचालय सुविधा	१००%
विद्यालयमा छुट्टै शौचालय सुविधा	१००%
जलवायु परिवर्तन सुविधा	०%
विद्यालयमा खेल मैदान	१००%

विवरण	प्रतिशत
विद्यालयमा कम्प्युटर ल्याब	३५%
विद्यालयमा बिज्ञान प्रयोगशाला	३५%
विद्यालयमा पुस्तकालय	२५%
न्याम्स सुविधा	१०% भन्दा कम
स्यानेटरी प्याड सुविधा	१००%
स्वास्थ्यकर्मी सुविधा	०%

स्रोत: रुपा गाउँपालिका शिक्षा शाखा २०८१

तालिका नं. ३.१८ : एस.ई.ई. परीक्षा नतिजा २०७८ र २०८०

GPA	वर्ष	१.६-२.०	२.०१-२.४	२.४१-२.८०	२.८१-३.२०	३.२१-३.६०	३.६१-४.००	Absent	जम्मा
साधारण	२०७८	-	-	६	१९	१	०	-	२६
	२०८०	५	११	८	१	-	-	-	२५

स्रोत: रुपा गाउँपालिका शिक्षा शाखा २०८१

खण्ड ८

स्वास्थ्य तथाङ्क

८.१ पृष्ठभूमि

रूपा गाउँपालिकाको स्वास्थ्य सम्बन्धी अवस्था वर्तमानमा कस्तो रहेको छ ? भन्ने जानकारीका लागि स्वास्थ्य शाखा, रूपा गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा सम्पादित स्वास्थ्य कार्यक्रमको उद्देश्य, लक्ष्य र रणनीति; विगत तीन आर्थिक वर्षमा सेवा प्रवाहका सूचकहरूको सूक्ष्म विश्लेषण, छलफल तथा अन्तर्क्रियाबाट प्राप्त सूचनाहरूको समष्टिगत रूपमा पालिकाको स्वास्थ्य क्षेत्रमा भएका महत्वपूर्ण गतिविधिहरू, उपलब्धि र प्रवृत्तिहरू, कठिनाई, समस्या, र अवरोधहरू साथै अवसर तथा भावी कार्यदिशा समेत रेखाङ्कित गर्दछ । रूपा गाउँपालिकामा काम गर्ने सबै स्वास्थ्य संस्थाहरूद्वारा प्रदान गरिएका प्रवर्द्धनात्मक, प्रतिकारात्मक, उपचारात्मक र पुनर्स्थापना स्वास्थ्य सेवाहरूको कार्यसम्पादनलाई संकलित र संक्षेपण गरी विद्यमान समस्या तथा चुनौतीहरू समाधानका लागि चाल्नुपर्ने कदमहरू र थप विश्लेषण र योजनाका लागि मार्ग चित्रको जानकारी पनि प्रदान गर्दछ । तसर्थ आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा सम्पादित स्वास्थ्य सम्बन्धी विभिन्न कार्यक्रमहरूको सूचकलाई विगत २ आर्थिक वर्षको कार्य सम्पादनसँग तुलना गरी रूपा गाउँपालिकाको समग्र स्वास्थ्य प्रणाली र अवस्थाबारे प्रस्तुत गर्ने प्रयास गरिएको छ । स्वास्थ्य व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (HMIS), DHIS-2 सफ्टवेयर, रोग निगरानी प्रतिवेदनहरूको आधारमा तयार गरिएको रूपा गाउँपालिका स्वास्थ्य शाखाको वार्षिक प्रतिवेदन तथा जिल्ला स्तरीय वार्षिक समीक्षामा तयार गरिएको पालिकाको प्रस्तुति एवं स्वास्थ्य कार्यालय कास्कीलाई स्रोतको रूपमा लिइएको छ । साथै जन्म, मृत्यु र प्रजनन स्वास्थ्यसँग सम्बन्धित विषय भएकोले राष्ट्रिय जनगणना २०७८ बाट प्राप्त उपरोक्त अनुसारका विषयहरू पनि स्रोतको रूपमा रहेका छन् ।

स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्ने संरचनाहरूमा १ वटा सरकारी अस्पताल (आधारभूत), ४ स्वास्थ्य चौकी, ४ सामुदायिक स्वास्थ्य इकाइ, १५ गाउँघर क्लिनिक, १९ खोप क्लिनिक, ७५ महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयं सेविका लगायत करिब ६५ जना कर्मचारी सरकारी संस्थामा तथा अस्पतालमा कार्यरत छन् । उल्लेखित संस्थाहरू मध्ये २ वटा बर्थिङ्ग सेन्टर, १ वटा संस्था OTC, २ वटा Safe Abortion Sites र २ वटा संस्थामा प्रयोगशाला सेवा समेत संचालनमा रहेको छ । स्वास्थ्य सम्बन्धी रूपा गाउँपालिका र स्वास्थ्य कार्यालय पोखराबाट प्राप्त विवरणहरू र राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को नतिजा अनुसार प्रजनन र मृत्यु सम्बन्धी विवरणहरू तलका तालिकाहरूमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ४.१ : स्वास्थ्य सेवा सम्बन्धी आधारभूत विवरण

विवरण	एकाइ	मान	विवरण	एकाइ	मान
सरकारी अस्पताल	सङ्ख्या	०	आयुर्वेद केन्द्र	सङ्ख्या	०
सरकारी अस्पताल (आधारभूत)	सङ्ख्या	१	ल्यावहरूको सङ्ख्या	सङ्ख्या	१
सामुदायिक अस्पताल	सङ्ख्या	०	आयुर्वेद औषधालय	सङ्ख्या	२
नीजि अस्पताल	सङ्ख्या	०	एम्बुलेन्सहरू	सङ्ख्या	२

विवरण	एकाइ	मान	विवरण	एकाइ	मान
बाल अस्पताल	सङ्ख्या	०	शहरी स्वास्थ्य केन्द्र	सङ्ख्या	०
आयुर्वेद अस्पताल	सङ्ख्या	०	ग्रामीण सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई BHSC	सङ्ख्या	४
प्राकृतिक चिकित्सा	सङ्ख्या	०	VIA site	सङ्ख्या	३
शैयासङ्ख्या	सङ्ख्या	१५	IUCD site	सङ्ख्या	२
प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र	सङ्ख्या	०	Implant site	सङ्ख्या	४
स्वास्थ्य चौकी	सङ्ख्या	४	PMTCT site	सङ्ख्या	९
प्रसूती केन्द्र	सङ्ख्या	२	SAS/MA site	सङ्ख्या	२
खोप क्लिनिक	सङ्ख्या	१९	ASRH	सङ्ख्या	२
गाउँघर क्लिनिक	सङ्ख्या	१५	HTC	सङ्ख्या	०
महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका	सङ्ख्या	७४	OTC	सङ्ख्या	१
क्षयरोग निदान तथा उपचार केन्द्र (TB microscopy)	सङ्ख्या	१	Minilap	सङ्ख्या	०
क्षयरोग उपचार केन्द्र (DOTS)	सङ्ख्या	९	भवन भएका स्वास्थ्य संस्था सङ्ख्या	सङ्ख्या	८
ART केन्द्र	सङ्ख्या	०	भवन निर्माणाधीन स्वास्थ्य संस्था सङ्ख्या	सङ्ख्या	१
Gene xpert centre	सङ्ख्या	०	BEONC Site	सङ्ख्या	०
DR Sub centre	सङ्ख्या	०	CEONC Site	सङ्ख्या	०

स्रोत: वार्षिक समीक्षा प्रस्तुतीकरण र वार्षिक स्वास्थ्य प्रतिवेदन, स्वास्थ्य कार्यालय कास्की २०८०/८१

तालिका नं. ४.२ : हाल सञ्चालनमा रहेका औजार/उपकरण सम्बन्धी विवरण

औजार उपकरण	चालु सङ्ख्या	औजार उपकरण	चालु सङ्ख्या	औजार उपकरण	चालु सङ्ख्या
Autoclave Machine	९	Thermometer	१४	Tablet	९
BP Set	१२	Dressing Set	२३	Ambu Bag	०
ENT Set	५	Delivery Set	९	Measuring Tape	९
ANC Bed	२	Pulse Oximeter	५	MUAC Tape	१२
Weight Machine (Adult)	१२	CCTV Camera	२	IV Stand	७
Surgical Drum	९	Peri Light	१	Fetoscope	२
Refrigerator	७	Water Purifier	५	Fetal Doppler	२
Vaccine Carrier	१५	Solar Panel	५	IUCD Set	२

औजार उपकरण	चालु सङ्ख्या	औजार उपकरण	चालु सङ्ख्या	औजार उपकरण	चालु सङ्ख्या
Desktop Computer	९	X Ray Machine	२	Timer	४
Laptop	२	ECG Machine	१	Lab Set	१
Printer	९	Implant Set	७		

स्रोत: वार्षिक समीक्षा प्रस्तुतीकरण रुपा गापा स्वास्थ्य शाखा र स्वास्थ्य कार्यालय कास्की २०८०/८१

तालिका नं. ४.३ : जनशक्ति विवरण

पद	स्वीकृत दरवन्दी सङ्ख्या	पदपूर्ति	कार्यरत			अध्यायन बिदामा रहेको
			स्थायी	दरवन्दी करार	करार अन्य	
कन्सल्टेण्ट फिजिसियन	०	०	०	०	०	०
मेडिकल अधिकृत	०	२	०	०	२	०
हे.अ./ज.स्वा.नि.	६	५	४	०	१	०
अ.हे.ब./ सि.अ.हे.व	१०	१९	१०	१	५	०
स्टाफ नर्स	०	१	०	०	१	०
अ.न.मी./सि.अ.न.मी.	११	२१	११	०	१०	२
ल्या.अ./ल्या.टे.	०	२	०	०	२	०
फार्मसी सहायक	०	१	०	०	१	०
एनेस्थेसिया असिस्टेण्ट	०		०	०	०	०
रेडियोग्राफर	०	१	०	०	१	०
का.स./सवारी चालक	१	१३	१	०	११	०
जम्मा	२८	६५	१९	१	३४	२

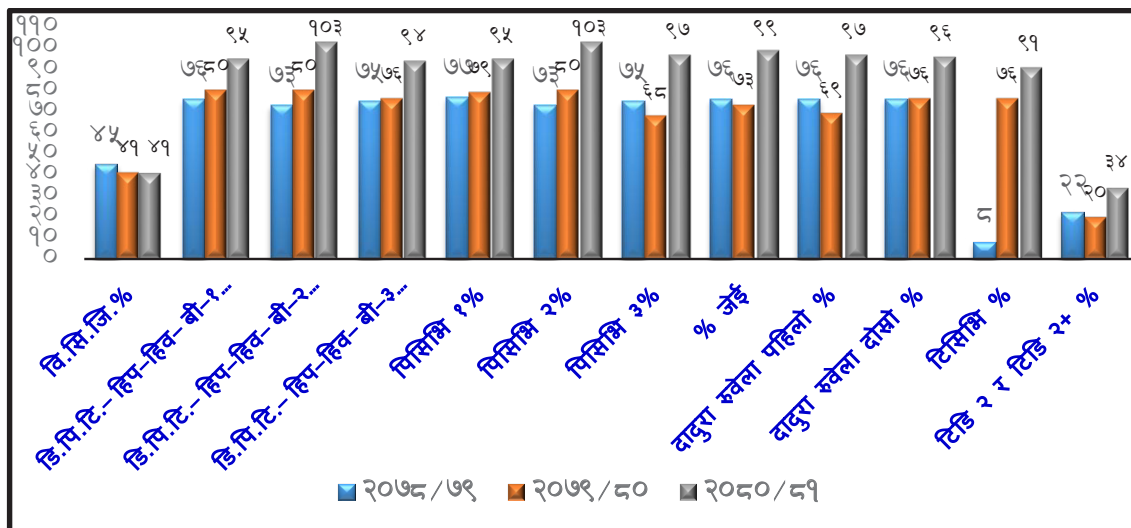
स्रोत: वार्षिक समीक्षा प्रस्तुतीकरण रुपा गापा स्वास्थ्य शाखा र स्वास्थ्य कार्यालय कास्की २०८०/८१

तालिका नं. ४.४ : प्रमुख खोपहरूको प्रगति विवरण

सूचकहरू	२०७८-७९	२०७९-८०	२०८०-८१
वि.सि.जि.%	४४.७	४०.५	४०.९
डि.पि.टी- हिप-हिव- बी -३ %	७५	७५.८	९५.१
दादुरा रुवेला % (९-११) महिना	७६.३	६८.७	९७.६
दादुरा रुवेला % (१२-२३) महिना	७६	७५.३	९४.६
पि.सि.भी. ३	७५.४	६८.३	९७.६
टीडी २ र २+	३७.२	४३	४१.५

सूचकहरू	२०७८-७९	२०७९-८०	२०८०-८१
जापानिज इन्सेफ्लाइटिस प्रगति %	७५.६	७४	९५.२
पूर्ण खोप प्राप्त बालबालिका	-	६२.६	७४.१
विसिजी भर्सेज मिजल्सको ड्रपआउट रेट	-७०.९	६९.६	-१३८.८

चित्र नं. ४.१ : खोप कार्यक्रमको प्रगति अवस्था

स्रोत: वार्षिक समीक्षा प्रस्तुतीकरण रुपा गापा स्वास्थ्य शाखा र स्वास्थ्य कार्यालय कास्की २०८०/८१

तालिका नं. ४.५ : पोषणमा जिल्लाको कार्यसम्पादन स्तर

सूचकांक	२०७८-७९	२०७९-८०	२०८०-८१
वृद्धि अनुगमन गरिएका ०-११ महिनाका बालबालिकाहरूको प्रतिशत (नयाँ)	७२	६७.८	१४३.९
वृद्धि अनुगमन गरिएका ०-२३ महिनाका बालबालिकाहरूको प्रतिशत (नयाँ)	८०.३	६०.१	११४.७
वृद्धि अनुगमन गरिएका मध्ये कुपोषण भएका बाल बालिकाहरूको प्रतिशत (२ वर्ष मुनि)	०.१९	०.०६	०.६८
वृद्धि अनुगमन गरिएका बाल बालिकाहरूको औषत भेट प्रतिशत (२ वर्ष मुनि)	४.४	६.३	४.२
जन्मदा न्यून तौल भएका बच्चाको प्रतिशत	१०	३.९	१०
आइरनको मात्रा पुरा गर्ने (४५ चक्की)गर्भावतीको प्रतिशत	२४.५	१९.८	२२.६
१८० आइरन चक्की वितरण गरिएका अपेक्षित जीवित जन्ममा महिलाहरूको %	३७.९	२३.७	४२.७
वृद्धि अनुगमनमा दर्ता भएका बालबालिका मध्ये ६ महिना सम्म आमाको दुध मात्र खाएका प्रतिशत	-	१००	८४.७
भिटमिन ए प्राप्त गर्ने सुत्केरी आमाहरूको %	४२.६	४४.९	२९.९

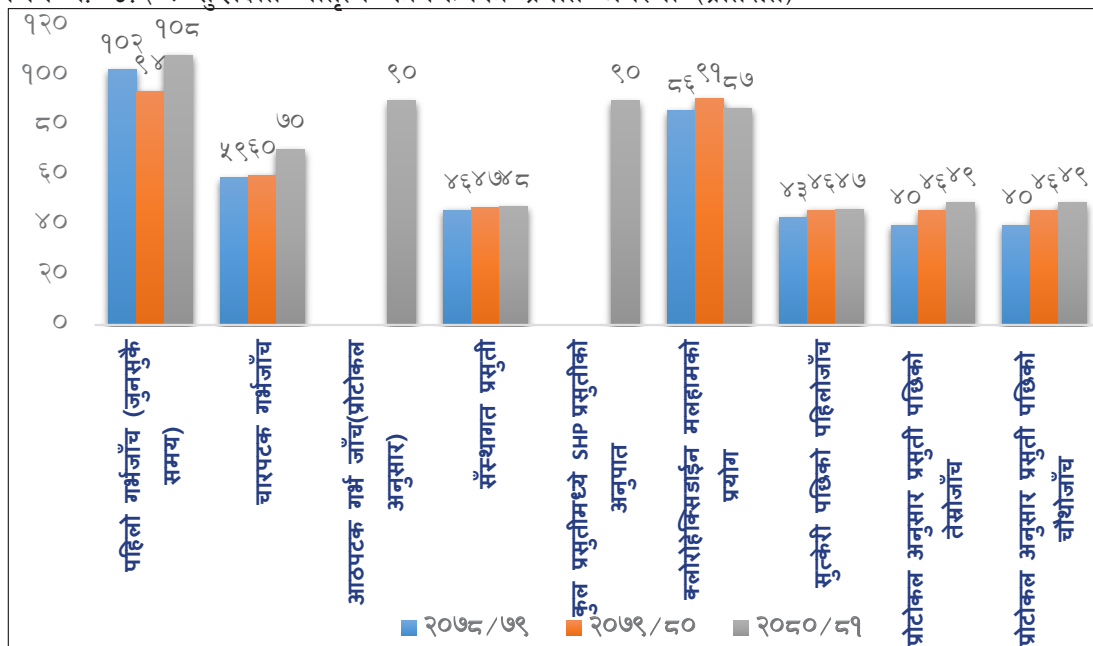
स्रोत: वार्षिक समीक्षा प्रस्तुतीकरण रुपा गापा स्वास्थ्य शाखा र स्वास्थ्य कार्यालय कास्की २०८०/८१

तालिका नं. ४.६ : मातृ तथा नवशिशु स्वास्थ्य सम्बन्धी सूचकहरू

सि.नं.	विवरण	२०७८-७९	२०७९-८०	२०८०-८१
१	संचालनमा आएका आधारभुत अत्यावश्यक प्रसुति केन्द्र (BEONC Site)	०	०	०
२	संचालनमा आएका सम्पूर्ण अत्यावश्यक प्रसुती केन्द्र (CEONC Site)	०	०	०
३	प्रसुति केन्द्र (BirthingCenter)	२	२	२
४	अपेक्षित जीवित जन्म मध्ये पहिलो गर्भ जाँच गर्ने गर्भावतीको % (जुनसुकै समय)	६३.७	६३.८	७६.२
५	अनुमानित जन्मको आधारमा दक्ष प्रसुतिकर्मीबाट प्रसुती %	-	१२.६	६.१
६	अनुमानित जन्मको आधारमा स्वास्थ्यकर्मी बाट प्रसुती %	-	१२.६	६.१
७	अनुमानित जन्मको आधारमा स्वास्थ्य संस्थामा प्रसुति %	७.८	१२.६	६.१
८	सुरक्षित गर्भपतन सेवा लिने सङ्ख्या	१४	०	१८

स्रोत: वार्षिक समीक्षा प्रस्तुतीकरण रुपा गापा स्वास्थ्य शाखा र स्वास्थ्य कार्यालय कास्की २०८०/८१

चित्र नं. ४.२ : सुरक्षित मातृत्व कार्यक्रमको प्रगति अवस्था (प्रतिशत)

स्रोत: वार्षिक समीक्षा प्रस्तुतीकरण रुपा गापा स्वास्थ्य शाखा र स्वास्थ्य कार्यालय कास्की २०८०/८१

परिवार नियोजन

तालिका नं. ४.७ : परिवार नियोजन साधन लगातार प्रयोगकर्ता (current user) परिवार नियोजन विवरण

सि.नं.	साधनको नाम	प्रयोगकर्तासङ्ख्या	प्रतिशत
१	पिल्स	३३	०.८५
२	डिपो	९७	२.४८
३	आई.यु.सी.डी	१५	०.३८
४	इम्प्लान्ट	२६२	६.७१
५	कण्डम CYP	८.४	०.२२

Contraceptive Prevalance Rate (Un adjusted WRA)

२२.६%

स्रोत: वार्षिक समीक्षा प्रस्तुतीकरण रुपा गापा स्वास्थ्य शाखा र स्वास्थ्य कार्यालय कास्की २०८०/८१

तालिका नं. ४.८ : Disease prevalence (New cases)

विवरण	सङ्ख्या
HIV Positive Incidence	०
Tuberculosis Case Notification	४८/१०००००
Malaria incidence	०
Kalaa-zar Case	०
Dengue Case	०
Hepatitis B Prevalence	-
Lymphatic Filariasis	०
H1N1	-

स्रोत: वार्षिक समीक्षा प्रस्तुतीकरण रुपा गापा स्वास्थ्य शाखा र स्वास्थ्य कार्यालय कास्की २०८०/८१

तालिका नं. ४.९ : पालिकाका प्रमुख १० रोगहरू

क्र.सं	रोग	२०७६/८० (%)	२०८०/८१ (%)	क्र.सं	रोग	२०७६/८० (%)	२०८०/८१ (%)
१	OPD-Morbidity Other Diseases & Injuries Gastritis (APD)	९.४९	१२.८२	६	Outpatient Morbidity Conjunctivitis Cases	४.५५	४.७४

क्र.सं	रोग	२०७८/८० (%)	२०८०/८१ (%)	क्र.सं	रोग	२०७८/८० (%)	२०८०/८१ (%)
२	Other Diseases & Injuries Headache	८.७९	९.४५	७	Other Infected Diseases Upper Respiratory Tract Infection (URTI) Cases	४.२८	४.४२
३	Skin Diseases Fungal Infection (Lichen Planus) Cases	८.५२	६.०४	८	Common Symptoms Cough	३.६०	४.२७
४	Common Symptoms Fever	६.३८	५.०७	९	Other Diseases & Injuries-Cut injuries	३.२७	३.६५
५	Cardiovascular & Respiratory Related Problems Hypertension	५.२६	४.७९	१०	ENT Infection Acute Tonsillitis Cases	३.१४	३.५३
बहिरङ सेवा लिने जम्मा सेवाग्राहीको सङ्ख्या						१५३५१	१२०४१

स्रोत: वार्षिक समीक्षा प्रस्तुतीकरण रुपा गापा स्वास्थ्य शाखा र स्वास्थ्य कार्यालय कास्की २०८०/८१

तालिका नं. ४.१० : वडा अनुसार विपन्न नागरिक सिफारिस विवरण २०८०/८१

सिफारिस गरिएका रोग र सङ्ख्या												जम्मा	
मुटु		मृगौला		क्यान्सर		अल्जाइमर/ पार्किन्सन्स		स्पाइनल इन्जुरी		मस्तिस्क घात/हेड इन्जुरी अन्य			
महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष
६	८	२	५	८	७	०	०	०	०	०	७	१७	२१

स्रोत: वार्षिक समीक्षा प्रस्तुतीकरण रुपा गापा स्वास्थ्य शाखा र स्वास्थ्य कार्यालय कास्की २०८०/८१

तालिका नं. ४.११ : टि.बी. नियन्त्रण कार्यक्रम कोहर्ट विश्लेषण

SN	TB Indicators	०७/८७८२	२०७८/८०	२०८०/८१	विश्लेषणको आधार
1	% of 0-4 years cases	०	०	०	उमेर समुह अनुसार
2	% of 5-14 years cases	०	०	०	
3	% of 15-24 years cases	०	०	०	
4	% of 25-34 years cases	९.०९	०	१४.२८	
5	% of 35-44 years cases	०		२८.५८	
6	% of 45-54 years cases	२७.२७	१००	०	उमेर समुह अनुसार
7	% of 55-64 years cases	३६.३६	०	१४.२८	
8	% of >= 65 years cases	१८.१८	०	४२.८६	

SN	TB Indicators	०७/८७९२	२०७९/८०	२०८०/८१	विश्लेषणको आधार
9	% of female among notified cases	३७.५	०	२८.५७	लिङ्गको आधारमा
10	% of male among notified cases	६२.५	१००	७१.७३	
11	% of HIV tested among total TB patients	०	१००	१००	HIV जाँचको आधारमा
12	% notified cases community referred	०	०	०	प्रेषणका आधारमा
13	% notified cases private sector referred	००	०	२८.५७	
14	% notified cases self referred	१००	१००	७१.४३	
15	% notified cases by contact investigation	०	०	०	

स्रोत: वार्षिक समीक्षा प्रस्तुतीकरण रुपा गापा स्वास्थ्य शाखा र स्वास्थ्य कार्यालय कास्की २०८०/८१

तालिका नं. ४.१२ : एच.आई.भी. र एड्स तथा यौनरोग सम्बन्धी सेवाहरू (२०८०/८१)

क्र.सं.	सेवाहरू	केन्द्र सङ्ख्या	सेवा उपलब्ध हुने स्थान
१	HIV परामर्श तथा रक्त परिक्षण सेवा (HCT Service)	छैन	छैन
२	सक्रियितहरूको लागि औषधि सेवा (ART centre)	छैन	छैन
३	अवसरवादी रोग उपचार केन्द्र । (OI Service)	छैन	छैन
४	यौन रोग उपचार केन्द्र (STI Service)	छैन	छैन
५	एच.आई.भी सम्बन्धी कार्यरत संस्थाहरू	छैन	छैन
६	कम्युनिटी केयर सेन्टर	छैन	छैन
७	गर्भवती महिलालाई परामर्श तथा एच.आई.भी परिक्षण गर्ने संस्था	१	१

स्रोत: वार्षिक समीक्षा प्रस्तुतीकरण रुपा गापा स्वास्थ्य शाखा र स्वास्थ्य कार्यालय कास्की २०८०/८१

तालिका नं. ४.१३ : एच.आई.भी. र एड्स सम्बन्धी तथ्याङ्क

मूख्य सूचक	२०७८ /७९	२०७९/८०	२०८०/८१
No of PMTCT sites	०	०	०
No of ART sites	९	९	९
परामर्श र जाँच गरिएको सङ्ख्या	९	९	९
एच.आई.भी. संक्रमित नयाँ	९	९	९
ए.आर.टि.उपचारमा संलग्न सङ्ख्या	९	९	३१
गर्भवती महिलालाई परामर्श तथा एच.आई.भी परिक्षण गरेको सङ्ख्या	४६	२५	५७

स्रोत: वार्षिक समीक्षा प्रस्तुतीकरण रुपा गापा स्वास्थ्य शाखा र स्वास्थ्य कार्यालय कास्की २०८०/८१

४.२ जीवनकाल भरि जन्माएका बच्चाको सङ्ख्या अनुसारको महिला सङ्ख्या

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को प्रजनन सम्बन्धीत नतिजा विश्लेषण गर्दा रुपा गाउँपालिकामा एक पटक विवाह भएका १५ देखि ४९ वर्षका महिला (Ever Married Female Aged 15-49 years) को सङ्ख्या ३०४३ जना रहेका छन्। यी महिलाहरूको पाँच पाँच वर्ष उमेर समूह र यी उमेर समूहका महिलाहरूले अहिलेसम्म जीवितै जन्माएका बच्चाहरूको सङ्ख्याको आधारमा हेर्दा ४१२ जना विवाह भएका १५-४९ वर्षका महिलाले अहिलेसम्म एउटा बच्चा पनि नजन्माएको देखिन्छ। यो समूहमा विवाह भएको अवधि एक वर्ष वा सो भन्दा बढी भएको तर बच्चा नजन्माएको र विवाह भएको एक वर्ष पनि पुरा नभएर बच्चा नजन्माएको दुवै अवस्थाको महिलाहरू समावेश भएको हुन्छ। एक वटा बच्चा जन्माएको महिलाको सङ्ख्या ७८४ जना, दुई वटा बच्चा जन्माएको महिलाको सङ्ख्या ११३९ जना, तीन वटा बच्चा जन्माएका महिलाको सङ्ख्या ४८३ जना, चारवटा बच्चा जन्माएका महिलाको सङ्ख्या १४४ जना, पाँचवटा बच्चा जन्माएका महिलाको सङ्ख्या ५५ जना, छ वटा बच्चा जन्माएका महिलाको सङ्ख्या १६ जना, सात वटा बच्चा जन्माएका महिलाको सङ्ख्या ७, आठवटा बच्चा जन्माएका महिलाको सङ्ख्या २ जना र नौ वा सो भन्दा बढी बच्चा जन्माएका महिलाको सङ्ख्या १ जना रहेको देखिन्छ। महिलाको उमेर समूह अनुसार जन्माएको बच्चाको सङ्ख्यालाई प्रस्तुत तालिकामा दिइएको छ।

तालिका नं. ४.१४ : पन्ध्र वर्ष देखि ४९ वर्षको महिलाले अहिलेसम्म जीवित जन्माएको बच्चाको सङ्ख्या र महिलाको उमेर समूहको आधारमा महिलाको सङ्ख्या

एक पटक विवाह भएको महिला	जम्मा	महिलाको उमेर समूह						
		१५-१९ वर्ष	२०-२४ वर्ष	२५-२९ वर्ष	३०-३४ वर्ष	३५-३९ वर्ष	४०-४४ वर्ष	४५-४९ वर्ष
जम्मा महिला सङ्ख्या	३०४३	९७	४४३	५७५	५५३	५१८	४६१	३९६
बच्चा नजन्माएको	४१२	५१	१२४	१००	३६	४०	२९	३२
एकवटा बच्चा जन्माएका	७८४	४३	२३६	२४२	१२७	५९	४८	२९
दुईवटा बच्चा जन्माएका	११३९	३	७४	१८६	२८५	२६६	१९७	१२८
तीनवटा बच्चा जन्माएका	४८३	०	९	३८	८४	११४	१२१	११७
चारवटा बच्चा जन्माएका	१४४	०	०	८	१४	२४	४४	५४
पाँचवटा बच्चा जन्माएका	५५	०	०	१	७	९	१८	२०
छवटा बच्चा जन्माएका	१६	०	०	०	०	४	३	९
सातवटा बच्चा जन्माएका	७	०	०	०	०	०	१	६
आठवटा बच्चा जन्माएका	२	०	०	०	०	१	०	१
नौवटा वा सो भन्दा बढी बच्चा जन्माएका	१	०	०	०	०	१	०	०

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ। (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

तालिका नं. ४.१५ महिलाको उमेर समूह अनुसार जीवितै जन्मिएका, जीवितै जन्मिएर मरेका र हालसम्म जीवित बच्चाहरूको सङ्ख्या

बच्चाको अवस्था र लिङ्ग	जम्मा	महिलाको उमेर समूह						
		१५-१९ वर्ष	२०-२४ वर्ष	२५-२९ वर्ष	३०-३४ वर्ष	३५-३९ वर्ष	४०-४४ वर्ष	४५-४९ वर्ष
हालसम्म जीवितै जन्मेका बच्चाको सङ्ख्या (CEB)								
जम्मा	५५३३	४९	४९९	७६५	९०४०	९९९६	९०९६	९०५६
पुरुष	२८३६	२८	२९७	३९०	५५५	५५४	५६२	५३०
महिला	२६९७	२१	९९४	३७५	४८५	५६२	५३४	५२६
हालसम्म जीवितै रहेका बच्चाको सङ्ख्या (Children Still Alive)								
जम्मा	५४९३	४८	४०४	७५३	९०२८	९०७७	९०७५	९०२८
पुरुष	२७६७	२७	२९९	३८९	५४७	५३३	५५९	५९७
महिला	२६४६	२१	९९३	३७२	४८९	५४४	५२४	५९९
जीवितै जन्मेर मृत्युभएको बच्चाको सङ्ख्या (Children Dead)								
जम्मा	९२०	१	७	९२	९२	३९	२९	२८
पुरुष	६९	१	६	९	८	२९	१९	१३
महिला	५९	०	१	३	४	१०	१०	१५

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

तालिका नं. ४.१६ : १५ वर्ष देखि ४८ वर्षको महिलाले विगत १ वर्षमा जीवित जन्माएको बच्चाको सङ्ख्याको आधारमा उमेर समूह अनुसार महिलाको सङ्ख्या

एक पटक विवाह भएको महिला	जम्मा	महिलाको उमेर समुह						
		१५-१९ वर्ष	२०-२४ वर्ष	२५-२९ वर्ष	३०-३४ वर्ष	३५-३९ वर्ष	४०-४४ वर्ष	४५-४९ वर्ष
एक पटक विवाह भएको महिला								
जम्मा महिला सङ्ख्या	३०४३	९७	४४३	५७५	५५३	५१८	४६१	३९६
बच्चा नजन्माएको	२८६९	८०	३८०	५२३	५२३	५०८	४६०	३९५
एक वटा बच्चा जन्माएको	१७२	१७	६३	५१	३०	९	१	१
दुई वटा बच्चा जन्माएको	२	०	०	१	०	१	०	०

एक पटक विवाह भएको महिला	जम्मा	महिलाको उमेर समुह						
		१५-१९ वर्ष	२०-२४ वर्ष	२५-२९ वर्ष	३०-३४ वर्ष	३५-३९ वर्ष	४०-४४ वर्ष	४५-४९ वर्ष
एकवर्ष भित्र जीवितै जन्मेका बच्चाको सङ्ख्या								
जम्मा	१७६	१७	६३	५३	३०	११	१	१
पुरुष	८७	११	२४	२६	१९	५	१	१
महिला	८९	६	३९	२७	११	६	०	०

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

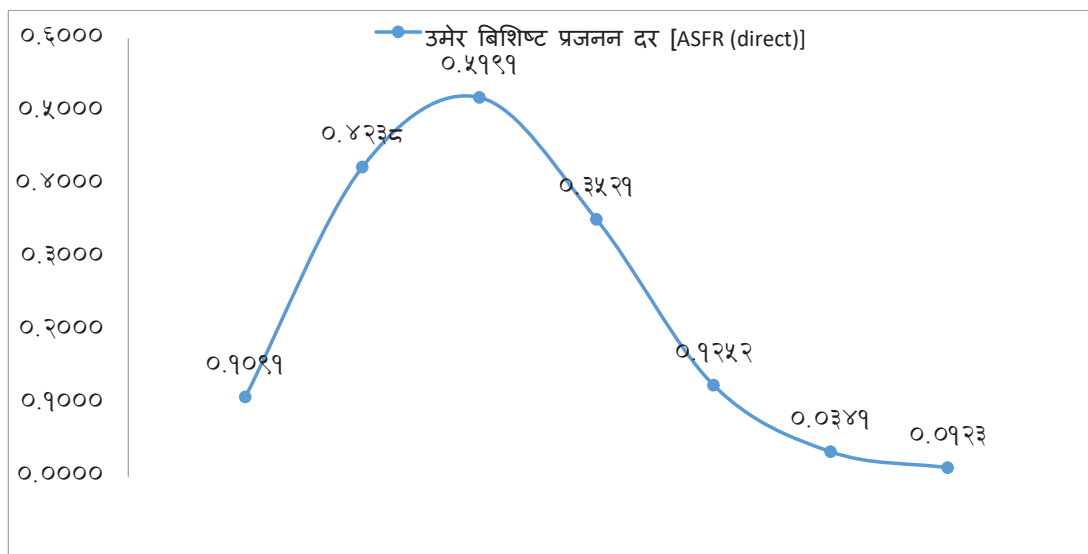
४.३ : उमेरगत प्रजनन् दर र कूल प्रजनन् दर (Age Specific Fertility Rate)

तालिका नं. ४.१७ : उमेर विशिष्ट प्रजनन् दर

उमेर समूह	कूल महिला	एक पटक विवाह भएका महिलाको सङ्ख्या	एक वर्षमा जीवितै जन्मेका बच्चाको सङ्ख्या	उमेर विशिष्ट प्रजनन् दर [ASFR (direct)]	उमेर विशिष्ट वैवाहिक प्रजनन् दर [Marital ASFR (direct)]
१५-१९ वर्ष	६६०	९७	७२	०.१०९१	०.७४२३
२०-२४ वर्ष	६८९	४४३	२९२	०.४२३८	०.६५९१
२५-२९ वर्ष	६५५	५७५	३४०	०.५१९१	०.५९१३
३०-३४ वर्ष	५६८	५५३	२००	०.३५२१	०.३६१७
३५-३९ वर्ष	५३५	५१८	६७	०.१२५२	०.१२९३
४०-४४ वर्ष	४६९	४६१	१६	०.०३४१	०.०३४७
४५-४९ वर्ष	४०८	३९६	५	०.०१२३	०.०१२६

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

चित्र नं. ४.३ : उमेर विशिष्ट प्रजनन् दरको प्रवृत्ति

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

४.४ मृत्यु भएका व्यक्तिको उमेर समूह अनुसारको विवरण

रूपा गाउँपालिकामा जनगणनाको समयअघि विगत १२ महिनामा जम्मा ११५ जना व्यक्तिको मृत्यु भएको देखिन्छ । जसमध्ये पुरुष मृत्यु ६६ जना (५७.४० %) र महिला मृत्यु ४९ (४२.६ %) रहेको देखिन्छ । उमेर समूह अनुसार मृत्यु हेर्दा २६.९६ प्रतिशत व्यक्तिको मृत्यु ८० वर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरमा भएको देखिन्छ । ७० देखि ७४ वर्षको उमेरमा १४.७८ प्रतिशत, ७५ देखि ७९ वर्षको उमेरमा ८.७ प्रतिशत, ६५ देखि ६९ वर्षको उमेरमा ९.५७ प्रतिशत, ५० देखि ५४ वर्षको उमेरमा ६.९६ प्रतिशत र १ वर्षभन्दा कम उमेरमा ०.८७ प्रतिशत व्यक्तिको मृत्यु भएको देखिन्छ । त्यसै गरी लैङ्गिकता र उमेर समूह अनुसारको विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ४.१८ : मृत्यु भएका व्यक्तिको लिङ्ग र उमेर समूह अनुसारको १२ महिनाको अवधीमा मृत्यु भएको विवरण

उमेर समूह	मृत्यु भएको सङ्ख्या/ प्रतिशत					
	जम्मा	%	पुरुष	%	महिला	%
जम्मा	११५	१००	६६	१००	४९	१००
< १	१	०.८७	१	१.५२	०	०.००
०१ - ०४	०	०.००	०	०.००	०	०.००
०५ - ०९	०	०.००	०	०.००	०	०.००
१० - १४	१	०.८७	१	१.५२	०	०.००
१५ - १९	२	१.७४	१	१.५२	१	२.०४

उमेर समूह	मृत्यु भएको सङ्ख्या/ प्रतिशत					
	जम्मा	%	पुरुष	%	महिला	%
२० - २४	२	१.७४	२	३.०३	०	०.००
२५ - २९	३	२.६१	३	४.५५	०	०.००
३० - ३४	१	०.८७	१	१.५२	०	०.००
३५ - ३९	४	३.४८	४	६.०६	०	०.००
४० - ४४	७	६.०९	५	७.५८	२	४.०८
४५ - ४९	२	१.७४	२	३.०३	०	०.००
५० - ५४	८	६.९६	५	७.५८	३	६.१२
५५ - ५९	४	३.४८	२	३.०३	२	४.०८
६० - ६४	११	९.५७	७	१०.६१	४	८.१६
६५ - ६९	११	९.५७	४	६.०६	७	१४.२९
७० - ७४	१७	१४.७८	१०	१५.१५	७	१४.२९
७५ - ७९	१०	८.७०	४	६.०६	६	१२.२४
८० +	३१	२६.९६	१४	२१.२१	१७	३४.६९
उल्लेख नभएको	०	०.००	०	०.००	०	०.००

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

४.५ विगत १२ महिनामा मृत्यु भएको कारण

जनगणना भएको समयदेखि १२ महिना अघिसम्म रुपा गाउँपालिकामा ११५ जनाको मृत्यु भएको थियो । मृत्यु हुनेमा ५७.३९ प्रतिशत पुरुष र ४२.६१ प्रतिशत महिला रहेका थिए ।

कूल मृत्यु हुनेमध्ये ५३.०४ प्रतिशत नसर्ने रोगबाट, १४.७८ प्रतिशतको सरुवा रोगबाट, २३.४८ प्रतिशतको कारण नखुलेको, ५.२ प्रतिशत आत्महत्या, १.७४ प्रतिशत अन्य दुर्घटना, प्राकृतिक प्रकोपबाट ०.८७ प्रतिशत, अपराध हत्याबाट ०.८७ प्रतिशतबाट र २३.४८ प्रतिशत अन्य कारण रहेको देखिन्छ । त्यसै गरी महिला र पुरुष व्यक्तिहरूको मृत्यु सङ्ख्या र प्रतिशत संलग्न तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ । १५-४९ वर्ष उमेर समूहका महिलाहरूको प्रजनन सम्बन्धी मृत्यु शुन्य रहेको छ ।

तालिका नं. ४.१८ मृत्यु भएका व्यक्तिको मृत्युको कारण अनुसार विगत १२ महिनामा मृत्यु हुनेहरूको सङ्ख्या

विवरण	कूल मृत्यु	मृत्युको कारण								
		सरुवा रोग	नसर्ने रोग	यातायात दुर्घटना	अन्य दुर्घटना	प्रजनन तथा प्रसुति जटिलता	अपराध /हत्या	आत्म हत्या	प्राकृतिक प्रकोप	अन्य
जम्मा	११५	१७	६१	०	२	०	१	६	१	२७

विवरण	कुल मृत्यु	मृत्युको कारण								
		सरुवा रोग	नसर्ने रोग	यातायात दुर्घटना	अन्य दुर्घटना	प्रजनन तथा प्रसुति जटिलता	अपराध / हत्या	आत्म हत्या	प्राकृतिक प्रकोप	अन्य
%	१००	१४.७८	५३.०४	०.००	१.७४	०.००	०.८७	५.२२	०.८७	२३.४८
पुरुष	६६	१२	३४	०	२	०	१	४	०	१३
%	१००	१८.१८	५१.५२	०.००	३.०३	०.००	१.५२	६.०६	०.००	१९.७०
महिला	४८	५	२७	०	०	०	०	२	१	१४
%	१००	१०.२०	५५.१०	०.००	०.००	०.००	०.००	४.०८	२.०४	२८.५७

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

तालिका नं. ४.२० : लिङ्गको आधारमा विगत १२ महिनाको अवधी (गणनाको दिन भन्दा अघि) मा कम्तिमा १ सदस्यको मृत्यु भएको घर परिवार सङ्ख्या

क्षेत्र	जम्मा	कम्तिमा एक जना मृत्यु भएको परिवार सङ्ख्या	मृत्यु हुनेको विवरण		
			जम्मा	पुरुष	महिला
कास्की जिल्ला	१६०४१६	४७०४	४८७४	२८६७	२००७
रूपा गा.पा.	३६६३	११२	११५	६६	४९

खण्ड ५

आर्थिक क्रियाकलाप र रोजगारी

५.१ पृष्ठभूमि

आर्थिक क्रियाकलाप एक परिवार सञ्चालन देखि राज्य सञ्चालनसम्म प्रणालीको एक अभिन्न अंश हो । यसको भूमिकालाई हाम्रो रक्त प्रणालीसँग दाँज्न सकिन्छ । यसको आपूर्ति प्रत्यक्ष आर्थिक क्रियाकलापमा संलग्न भएर तथा अप्रत्यक्ष रोजगारीमा समावेश भएर गर्न सकिन्छ । अन्तर्राष्ट्रिय मापदण्ड अनुसार नै राज्यको आर्थिक क्षेत्रलाई २१ वटा समूहमा विभाजन गरिएको र कुन क्षेत्रको कति योगदान छ भनि राष्ट्रिय लेखा प्रणालीले मापन, अनुमान र प्रकाशन गर्दछ । नेपालमा पहिलो पटक राष्ट्रिय आर्थिक गणना २०७५ सञ्चालन गरी वडा तह देखि पालिका हुँदै नेपालकै आर्थिक गतिविधिको अध्ययन भएको छ । यस अध्यायमा राष्ट्रिय आर्थिक गणना २०७५, राष्ट्रिय जनगणना २०७८ र सम्बन्धित अन्य क्षेत्रबाट सङ्कलित आर्थिक तथ्याङ्कको प्रस्तुती विभिन्न आयामबाट हुनेछ ।

५.२ गाउँपालिकाको अर्थतन्त्रको संरचनात्मक स्वरूप

यस पालिकाको अर्थतन्त्रको संरचनात्मक स्वरूप मिश्रित किसिमको रहेको छ । कृषि तथा पशुपालन अर्थतन्त्रको मुख्य आधार हो । यस पालिकाले परम्परागत अन्न उत्पादनका साथसाथै मसला तथा कन्दमुल, फलफुल, पशुपालन, मत्स्य, मौरी र तरकारी बाली उत्पादन आर्थिक गतिविधिको प्रमुख स्थान क्रियाकलाप मान्न सकिन्छ । राष्ट्रिय जनगणना २०७८ बाट प्राप्त नतिजा विश्लेषणका आधारमा पालिकाको आर्थिक रूपले कूल सक्रिय जनसङ्ख्या ८५९४ मध्ये ५८२७ अथवा ६७.८ प्रतिशत जनसङ्ख्याको जीविकोपार्जनको प्रमुख स्रोत तथा मुख्य पेशा कृषि रहेको छ । यो जानकारीले यस पालिकाको अर्थतन्त्र कृषि क्रियाकलाप र रोजगारीको आधार पनि कृषि नै हुने देखिन्छ । अब खाँचो कृषि कार्यलाई आधुनिक प्रविधिमा आधारित र व्यावसायिक बनाउनु हो । वनमा आधारित उद्यम स्थानीय कृषि उत्पादनमा आधारित स्थानीय परिकार र संस्कृति प्रवर्द्धन गर्न स्थापना भएको होमस्टे, होटल रेष्टुरेण्ट तथा रिसोर्टसाथै धार्मिक र प्राकृतिक सम्पदा, वन जन्य सम्पदा, जडिबुटी, खानी आदि पर्यटकीय अर्थतन्त्रको एक हिस्सा रहने सम्भावना छ । यिनै सम्पदाको वैकल्पिक उपयोग र विकासले अर्थतन्त्रको अर्को स्वरूप धारण गर्ने सम्भावना अधिक छ । यी क्षेत्रका साथसाथै स्वदेश तथा विदेशमा रोजगारी गर्नेहरूबाट प्राप्त रकमले पनि जिल्लाको अर्थतन्त्रमा महत्वपूर्ण योगदान गरेको छ ।

५.३ आर्थिक क्रियाकलाप सम्बन्धी विवरण

सन्दर्भ अवधिमा जुनसुकै आर्थिक काम जतिसुकै अवधिको लागि गरेका वा कुनै पनि आर्थिक कामको खोजी गरेका १० वर्ष वा सोभन्दा माथिका व्यक्तिहरू आर्थिक रूपले सक्रिय जनसङ्ख्या अन्तर्गत पर्दछन् । यसै गरी सन्दर्भ अवधिमा कुनै पनि आर्थिक काम नगरेका र आर्थिक काम नखोजेका व्यक्तिहरू आर्थिक रूपले निष्क्रिय जनसङ्ख्या अन्तर्गत पर्दछन् । यस मापदण्ड अनुसार १० वर्ष वा सोभन्दा माथिका १२,७५१ जना व्यक्तिहरू मध्ये पुरुष ५९८६ जना (४६.९ %) र महिला ६७६५ जना (५३.१ %) रहेका छन् । १० वर्ष वा सोभन्दा माथिका पुरुषहरू मध्ये ४३२० जना (७२.२%) आर्थिक रूपले सक्रिय र १५०७ जना (२५.०२ %) आर्थिक रूपले निष्क्रिय देखिन्छन् । आर्थिक रूपले सक्रिय वा निष्क्रिय अवस्था

अक्सर आर्थिक रुपले सक्रिय जनसङ्ख्या: सन्दर्भ अवधिमा कुनै पनि आर्थिक काम गरेको वा आर्थिक काम खोजेको समयको जोड ६ महिना वा सोभन्दा बढी भएका व्यक्तिहरूलाई अक्सर आर्थिक रुपले सक्रिय जनसङ्ख्या मानिएको छ । त्यसैगरी आर्थिक काम गरेको र आर्थिक काम खोजेको महिनाको जोड ६ महिना भन्दा कम भएमा त्यस्ता व्यक्तिलाई अक्सर आर्थिक रुपले निष्क्रिय जनसङ्ख्या मानिन्छ । सन्दर्भ अवधिमा कम्तिमा ६ महिना काम गरेका वा पूर्ण समय काम खोजेका सबै व्यक्तिहरू स्वतः अक्सर आर्थिक रुपले सक्रिय जनसङ्ख्यामा पर्दछन् । यसैगरी ६ महिना भन्दा कम समय काम गरेको र आर्थिक काम नखोजेको व्यक्तिहरू स्वतः अक्सर आर्थिक रुपले निष्क्रिय जनसङ्ख्यामा पर्दछन् । ३ देखि ५ महिना काम गरी आङ्शिक रुपमा काम खोजेका व्यक्तिहरूलाई अक्सर आर्थिक रुपले सक्रिय अन्तर्गत र ३ महिनाभन्दा कम काम गरी आङ्शिक रुपमा काम खोजेका व्यक्तिहरूलाई अक्सर आर्थिक रुपले निष्क्रिय मानेर वर्गिकरण गरिएको छ । अक्सर रोजगार जनसङ्ख्या: अक्सर आर्थिक रुपले सक्रिय जनसङ्ख्यालाई अक्सर रोजगार र अक्सर बेरोजगार गरी दुई समूहमा विभाजन गर्न सकिन्छ । सन्दर्भ अवधिमा काम गरेको समय काम नगरेको समयभन्दा बढी भएमा अक्सर रोजगार र काम गरेको समय काम नगरेको भन्दा कम भएमा अक्सर बेरोजगार मानिन्छ । आर्थिक रुपले सक्रिय ८७६५ जना मध्ये ७३.०९ प्रतिशत रोजगार र २६.९७ प्रतिशत बेरोजगार रहेका छन् ।

[illegible]

94

तालिका ५.२ : आर्थिक रूपले सक्रिय जनसङ्ख्याको मुख्य पेशा अनुसारको विवरण (१० वर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरका)

आर्थिक कामको पेशागत विवरण	जम्मा	प्रतिशत	पुरुष	प्रतिशत	महिला	प्रतिशत
जम्मा	८५८४	१००	४२०८	१००	४३८६	१००
सैनिक अधिकारीहरू	४६	०.५४	४४	१.०५	२	०.०५
व्यवस्थापकहरू	४८५	५.६४	२९६	७.०३	१८९	४.३१
पेशाविद्हरू	३४२	३.९८	२०१	४.७८	१४१	३.२१
प्राविधिक तथा सहायक पेशा विद्हरू	८८	१.१५	५६	१.३३	४३	०.९८
कार्यालय सहायकहरू	८२	०.९५	४६	१.०९	३६	०.८२
सेवा तथा वस्तु बिक्री गर्ने कामदारहरू	२२५	२.६२	१४३	३.४०	८२	१.८७
कृषि, वन र माछापालन कार्यका दक्ष कामदारहरू	५८२७	६७.८०	२६६०	६३.२१	३१६७	७२.२१
शिल्पकला तथा कालिगढ र यस सम्बन्धी व्यापार गर्ने कामदारहरू	२२१	२.५७	१७६	४.१८	४५	१.०३
यन्त्र तथा मेशिन अपरेटर र जडान गर्ने कामदारहरू	१४८	१.७२	१४२	३.३७	६	०.१४
सामान्य वा प्राथमिक पेशाका	१०६१	१२.३५	४२१	१०.००	६४०	१४.५९
कामदारहरू	१०६१	१२.३५	४२१	१०.००	६४०	१४.५९
उल्लेख नभएका	५८	०.६७	२३	०.५५	३५	०.८०

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

तालिका नं. ५.३ : परिवार र मुख्य उद्यम सञ्चालकको लिङ्गका आधारमा कृषि बाहेक साना उद्यम सञ्चालन गर्ने परिवार

जम्मा परिवार सङ्ख्या	साना तथा घरेलु उद्यम नभएका परिवार सङ्ख्या	साना उद्यमहरूको प्रकार र मुख्य उद्यमीको लिङ्ग र परिवार सङ्ख्या										
		घरेलु उद्योग		व्यापार व्यवसाय		यातायात		सेवा		अन्य		उल्लेख नभएका
		पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	
३६६३	३५३०	२२	१५	९	३४	२	३	९	२	६	४	२७

तालिका ५.४ : आर्थिक काम गरेको अवधिको आधारमा जनसङ्ख्याको वितरण (१० वर्ष वा सो भन्दा बढी)

क्षेत्र	सङ्ख्या/%	जम्मा	६ महिना वा सो भन्दा बढी काम गरेको	३ देखि ६ महिना काम गरेको	३ महिना भन्दा कम काम गरेको	कुनै पनि आर्थिक काम नगरेको
जम्मा	सङ्ख्या	१२७५१	६१०९	१४७८	१००७	४१५७
	%	१००	४७.९१	११.५९	७.९०	३२.६०

क्षेत्र	सङ्ख्या/%	जम्मा	६ महिना वा सो भन्दा बढी काम गरेको	३ देखि ६ महिना काम गरेको	३ महिना भन्दा कम काम गरेको	कुनै पनि आर्थिक काम नगरेको
पुरुष	सङ्ख्या	५८८६	३१९०	६०५	४१३	१७७८
	%	१००	५३.२९	१०.११	६.९०	२९.७०
महिला	सङ्ख्या	६७६५	२९१९	८७३	५९४	२३७९
	%	१००	४३.१५	१२.९०	८.७८	३५.१७

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

तालिका ५.५ : दश वर्ष र सो भन्दा माथिका व्यक्तिले गणनाको समयदेखि अगाडि १२ महिनासम्म आर्थिक काम गरेको अवधि तथा उमेर समूह अनुसार जनसङ्ख्या

आर्थिक क्रियाकलापमा सक्रिय रहेको महिना	जम्मा	उमेर समूह											
		१०-१४	१५-१९	२०-२४	२५-२९	३०-३४	३५-३९	४०-४४	४५-४९	५०-५४	५५-५९	६०-६४	६५+
जम्मा													
जम्मा	१२७५१	११५६	१३२१	१३४३	१२५६	१०६०	९८६	८३१	७४१	८४४	७८३	७२०	१७१०
६ महिना वा सो भन्दा बढी	६९०९	४३	१६९	५६३	७८९	७५२	७५६	६२९	५५१	५९१	५१४	३७७	३७५
३-६ महिना	१४७०	८६	१३८	१६४	१४४	१२०	९८	८९	९७	१०७	१२०	१०६	२०९
३ महिना भन्दा कम	१००७	१४८	१५९	१३६	७०	४६	४५	३६	३३	५५	३५	५०	१९४
काम नगरेको	४१५७	८७९	८५५	४८०	२५३	१४२	८७	७७	६०	९१	११४	१८७	९३२
पुरुष													
जम्मा	५८८६	५५७	६६१	६५४	६०१	४९२	४५१	३६२	३३३	४०४	३५१	३३५	७८५
६ महिना वा सो भन्दा बढी	३१९०	२२	८६	२८५	४४८	३९३	३७७	२८९	२६५	३१७	२६१	२१३	२३४
३-६ महिना	६०५	३७	६३	६५	५८	४०	३६	३७	३५	४४	४४	४६	१००
३ महिना भन्दा कम	४१३	६३	८६	७२	१८	१२	१५	१०	९	१७	१४	१८	७९
काम नगरेको	२७०१	४३५	४२६	२३२	७७	४७	२३	२६	२४	२६	३२	५८	३७२
महिला													
जम्मा	६७६५	५९९	६६०	६८९	६५५	५९८	५३५	४६९	४०८	४०४	४३२	३८५	९२५

आर्थिक क्रियाकलापमा सक्रिय रहेको महिना	जम्मा	उमेर समूह											
		१०-१४	१५-१९	२०-२४	२५-२९	३०-३४	३५-३९	४०-४४	४५-४९	५०-५४	५५-५९	६०-६४	६५+
६ महिना वा सो भन्दा बढी	२९१९	२१	८३	२७८	३४१	३५९	३७९	३४०	२८६	२७४	२५३	१६४	१४१
३-६ महिना	८७३	४९	७५	९९	८६	८०	६२	५२	६२	६३	७६	६०	१०९
३ महिना भन्दा कम	५९४	८५	७३	६४	५२	३४	३०	२६	२४	३८	२१	३२	११५
काम नगरेको	२३७९	४४४	४२९	२४८	१७६	९५	६४	५१	३६	६५	८२	१२९	५६०

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

उमेर समूह वर्षमा	जम्मा जनसङ्ख्या	काम गरेको महिना र कामको खोजीको अवस्था											
		३-५ महिना काम गरेको				३ महिना भन्दा कम काम गरेको				काम नगरेको			
		कामको खोजी गरेको (पूर्ण समय)	कामको खोजी गरेको (आंशिक)	कामको खोजी नगरेको	उल्लेख नभएको	कामको खोजी गरेको (पूर्ण समय)	कामको खोजी गरेको (आंशिक)	कामको खोजी नगरेको	उल्लेख नभएको	कामको खोजी गरेको (पूर्ण समय)	कामको खोजी गरेको (आंशिक)	कामको खोजी नगरेको	उल्लेख नभएको
४० - ४४	८३१	४	२३	५६	६	१	५	२१	९	९	७	५२	९
४५ - ४९	७४१	२	१७	७०	८	२	४	२१	६	५	८	४१	६
५० - ५४	८४४	१	३२	६८	६	५	७	३९	४	२	९	६२	१८
५५ - ५९	७८३	३	२४	८३	१०	१	६	२६	२	३	३	९९	९
६० - ६४	७२०	३	१९	७८	६	०	७	३९	४	१	९	१६४	१३
६५+	१७१०	१	२४	१७६	८	०	१२	१७१	११	४	१२	८८६	३०
पुरुष													
जम्मा	५९८६	४३	१४६	३६८	४८	४२	९०	२४४	३७	११०	८७	१५०७	७४
१० - १४	५५७	०	०	३२	५	०	१८	४४	१	४	६	४०७	१८

उमेर समूह वर्षमा	जम्मा जनसङ्ख्या	काम गरेको महिना र कामको खोजीको अवस्था											
		३-५ महिना काम गरेको				३ महिना भन्दा कम काम गरेको				काम नगरेको			
		कामको खोजी गरेको (पूर्ण समय)	कामको खोजी गरेको (आंशिक)	कामको खोजी नगरेको	उल्लेख नभएको	कामको खोजी गरेको (पूर्ण समय)	कामको खोजी गरेको (आंशिक)	कामको खोजी नगरेको	उल्लेख नभएको	कामको खोजी गरेको (पूर्ण समय)	कामको खोजी गरेको (आंशिक)	कामको खोजी नगरेको	उल्लेख नभएको
१५ - १९	६६१	४	१२	४४	३	३	३२	४८	३	११	२१	३८०	१४
२० - २४	६५४	७	१८	२९	११	२०	१६	३०	६	३०	२५	१६८	९
२५ - २९	६०१	११	१६	२४	७	४	४	७	३	२२	९	४१	५
३० - ३४	४८२	८	१३	१७	२	५	१	५	१	२४	२	२०	१
३५ - ३९	४५१	५	११	१९	१	३	२	३	७	४	७	११	१
४० - ४४	३६२	४	१३	१९	१	०	२	३	५	७	३	१३	३
४५ - ४९	३३३	१	१०	२१	३	२	१	५	१	५	२	१४	३
५० - ५४	४०४	१	१३	२६	४	४	२	९	२	१	३	१९	३

उमेर समूह वर्षमा	जम्मा जनसङ्ख्या	काम गरेको महिना र कामको खोजीको अवस्था													
		६ महिना वा सो भन्दा बढी समय काम गरेको	३-५ महिना काम गरेको				३ महिना भन्दा कम काम गरेको				काम नगरेको				
			कामको खोजी गरेको (पूर्ण समय)	कामको खोजी गरेको (आंशिक)	कामको खोजी नगरेको	उल्लेख नभएको	कामको खोजी गरेको (पूर्ण समय)	कामको खोजी गरेको (आंशिक)	कामको खोजी नगरेको	उल्लेख नभएको	कामको खोजी गरेको (पूर्ण समय)	कामको खोजी गरेको (आंशिक)	कामको खोजी नगरेको	उल्लेख नभएको	
५५ - ५९	३५१	२६१	१	१२	३१	०	१	५	७	१	१	१	२९	१	
६० - ६४	३३५	२१३	१	१२	२९	४	०	३	१३	२	०	२	५०	६	
६५+	७८५	२३४	०	१६	७७	७	०	४	७०	५	१	६	३५५	१०	
महिला															
जम्मा	६७६५	२९१९	२५	१४६	६१७	८५	२०	९६	४३७	४१	६२	१२३	२०६८	१२६	
१० - १४	५८८	२१	०	०	४३	६	१	१७	६५	२	२	२	४२६	१४	
१५ - १९	६६०	८३	१	२	५४	१८	२	१८	५१	२	१२	१५	३९०	१२	
२० - २४	६८८	२७८	५	१९	६६	९	२	१४	४१	७	१३	२६	१९४	१५	
२५ - २९	६५५	३४१	७	२१	४६	१२	६	११	३१	४	१८	२६	१२२	१०	

उमेर समूह वर्षमा	जम्मा जनसङ्ख्या	काम गरेको महिना र कामको खोजीको अवस्था											
		३-५ महिना काम गरेको				३ महिना भन्दा कम काम गरेको				काम नगरेको			
		कामको खोजी गरेको (पूर्ण समय)	कामको खोजी गरेको (आंशिक)	कामको खोजी नगरेको	उल्लेख नभएको	कामको खोजी गरेको (पूर्ण समय)	कामको खोजी गरेको (आंशिक)	कामको खोजी नगरेको	उल्लेख नभएको	कामको खोजी गरेको (पूर्ण समय)	कामको खोजी गरेको (आंशिक)	कामको खोजी नगरेको	उल्लेख नभएको
३० - ३४	५६८	४	२५	४३	८	३	७	२१	३	४	१६	६५	१०
३५ - ३९	५३५	२	१६	३७	७	४	५	१८	३	४	७	४७	६
४० - ४४	४६८	०	१०	३७	५	१	३	१८	४	२	४	३९	६
४५ - ४९	४०८	१	७	४९	५	०	३	१६	५	०	६	२७	३
५० - ५४	४४०	०	१९	४२	२	१	५	३०	२	१	६	४३	१५
५५ - ५९	४३२	२	१२	५२	१०	०	१	१९	१	२	२	७०	८
६० - ६४	३८५	२	७	४९	२	०	४	२६	२	१	७	११४	७
६५+	६२५	१	८	९९	१	०	८	१०१	६	३	६	५३१	२०

तालिका ५.७ : सहकारी संस्थाहरूको प्रकार र सङ्ख्या

क्र.सं	१	२	३	४	५	६	७	८	जम्मा
सहकारीको प्रकृति	बचत तथा ऋण	कृषि सहकारी	बहुउद्देशीय	उपभोक्ता	तरकारी तथा फलफूल	कफी सहकारी	दुग्ध सहकारी	पशुपालन सहकारी	
सङ्ख्या	८	१०	३	०	३	१	०	१	२६

स्रोत: रुपा गाउँपालिका २०८१

तालिका ५.८ : गाउँपालिकाको वडा अनुसार आर्थिक क्रियाकलापमा संलग्न व्यक्ति प्रतिष्ठानहरूको वितरण

वडा नं.	प्रतिष्ठानहरूको सङ्ख्या	रुपा गाउँपालिका		
		संलग्न व्यक्तिहरूको सङ्ख्या		
		जम्मा	पुरुष	महिला
सबै वडाको जम्मा	२९२	८७०	५०३	३६७
१	३२	८८	५५	३३
२	२८	७०	४४	२६
३	२३	६८	४१	२७
४	२१	६४	३२	३२
५	६४	१५५	८४	७१
६	५२	२३३	१३५	९८
७	७२	१९२	११२	८०

स्रोत: राष्ट्रिय आर्थिक गणना २०७५, केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग, काठमाण्डौ (ward profile no. 1)

५.४ आर्थिक गणना २०७५ सम्बन्धी

तालिका ५.९ : संलग्न जनशक्तिको सङ्ख्या अनुसार व्यावसायिक प्रतिष्ठान र संलग्न व्यक्ति सङ्ख्या

जम्मा		१ जना		२ जना		३-९ जना		१० जना र सो भन्दा बढी	
प्रतिष्ठानको सङ्ख्या	संलग्न व्यक्तिको सङ्ख्या	प्रतिष्ठानको सङ्ख्या	संलग्न व्यक्तिको सङ्ख्या	प्रतिष्ठानको सङ्ख्या	संलग्न व्यक्तिको सङ्ख्या	प्रतिष्ठानको सङ्ख्या	संलग्न व्यक्तिको सङ्ख्या	प्रतिष्ठानको सङ्ख्या	संलग्न व्यक्तिको सङ्ख्या
२८२	८७०	१२४	१२४	१०३	२०६	५०	२४३	१५	२८७

स्रोत: राष्ट्रिय आर्थिक गणना २०७५, केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग, काठमाण्डौ (ward profile no. 2)

तालिका ५.१० : रूपा गाउँपालिकामा सञ्चालित आर्थिक प्रतिष्ठानहरूको विवरण

क्र.सं	प्रतिष्ठानको किसिम	प्रतिष्ठानको सङ्ख्या	संलग्न व्यक्तिहरू
१	कृषि वन र माछापालन(Agriculture, forestry and fishing)	४०	६०
२	औद्योगिक उत्पादन (Manufacturing)	२९	५३
३	विद्युत ग्यास वाष्प र वातानुकूलित सेवा (Electricity, gas, steam and air conditioning supply)	३	३
४	खानी तथा उत्खनन (Mining and quarrying)		
५	पानी ढल फोहर व्यवस्थापन र शुद्धिकरणका क्रियाकलापहरू (Water supply; sewerage, waste mgmt. & remediation activities)		
६	निर्माण (Construction)		
७	थोक एवं खुद्रा व्यापार मोटरगाडी तथा मोटर साइकल मर्मत सम्भारका कार्यहरू (Wholesale and retail trade; repair of vehicles & motorcycles)	१०८	१७९
८	यातायात तथा भण्डारण (Transportation and storage)	३	१४
९	सूचना तथा सञ्चार (Information and communication)		
१०	आवास तथा भोजन सेवासम्बन्धी क्रियाकलापहरू (Accommodation and food service activities)	३७	१३३
११	वित्तीय तथा विमा सम्बन्धी क्रियाकलापहरू (Accommodation and food service activities)	४	१५
१२	घरजग्गा कारोबारका व्यवसायिक क्रियाकलापहरू (Real estate activities)	१६	२०
१३	पेशगत वैज्ञानिक तथा प्राविधिक क्रियाकलापहरू (Professional, scientific and technical activities)		
१४	प्रशासनिक तथा सहयोगी सेवाका क्रियाकलापहरू (Administrative and support service activities)		
१५	कला मनोरञ्जन तथा मनोविनोद (Arts, entertainment and recreation)		
१६	अन्य सेवा प्रदान गर्ने क्रियाकलापहरू (Other service activities)		
	नखुलेको र अन्य		
१७	Education शिक्षा	३४	३४६
१८	मानव स्वास्थ्य तथा सामाजिक कार्यका क्रियाकलाप	१८	४७
	जम्मा	२९२	८७०

स्रोत: राष्ट्रिय आर्थिक गणना २०७५, ward profile no.2 Urban Municipality केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग, काठमाण्डौ

तालिका ५.११ : कृषि कामदारको किसिम अनुसार कामदारहरूको सङ्ख्या र कामदार प्रयोग गर्ने कृषक परिवार सङ्ख्या

जम्मा कृषक परिवार सङ्ख्या	स्थायी कामदार				अस्थायी कामदार			
	कामदार प्रयोग गर्ने कृषक परिवार सङ्ख्या	स्थायी कामदार सङ्ख्या			कामदार प्रयोग गर्ने कृषक परिवार सङ्ख्या	अस्थायी कामदारको व्यक्ति दिन		
		जम्मा	पुरुष	महिला		जम्मा	पुरुष	महिला
३२५६	३८	८५	५६	२८	२४५६	६६४२३	२८१७२	३७२५१

स्रोत: राष्ट्रिय कृषि गणना २०७८ (www.agricensusnepal.gov.np)

तालिका ५.१२ : स्थानीय तह तथा कृषि कामदारको किसिम अनुसार कामदारहरूको सङ्ख्या र कामदार प्रयोग गर्ने कृषक परिवार सङ्ख्या

जम्मा कृषक परिवार सङ्ख्या	पर्ममा लगाएका कामदार				ठेक्कामा लगाएका कामदार			
	कामदार प्रयोग गर्ने कृषक परिवार सङ्ख्या	पर्ममा लगाएका कामदारको व्यक्ति दिन			कामदार प्रयोग गर्ने कृषक परिवार सङ्ख्या	ठेक्कामा लगाएका कामदारको व्यक्ति दिन		
		जम्मा	पुरुष	महिला		जम्मा	पुरुष	महिला
३२५६	१९९५	५५०५०	१९४०६	३५६४४	५६	७८१	५६४	२१६

स्रोत: राष्ट्रिय कृषि गणना २०७८ (www.agricensusnepal.gov.np)

तालिका ५.१३ : विगत १२ महिना (२०७७-२०७८ मंसिर) को अवधीमा १० वर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरको आर्थिक क्रियाकलापमा संलग्न भएको जनसङ्ख्या र संलग्न महिना

वडा नं		जम्मा	१	२	३	४	५	६	७
१० वर्ष वा सो भन्दा माथिको जनसङ्ख्या	जम्मा	१२७५१	१६०४	१११४	१२५४	१२३२	१९३८	२८५९	२७५०
	पुरुष	५८८६	७३६	५५३	५५५	५९३	९१२	१३३०	१३०७
	महिला	६७६५	८६८	५६१	६९९	६३९	१०२६	१५२९	१४४३
६ महिना भन्दा बढी काम गरेको	जम्मा	६१०८	९४९	४७२	४७६	६००	१००५	१०२६	१५८१
	पुरुष	३१८०	४४१	२६७	२७७	३२६	५१७	५३५	८२७
	महिला	२९२८	५०८	२०५	१९९	२७४	४८८	४९१	७५४
३-६ महिना काम गरेको	जम्मा	१४७८	१४८	१५३	१०६	१८३	१२४	५७९	१८५
	पुरुष	६०५	५७	५७	३४	६४	४१	२४९	१०३
	महिला	८७३	९१	९६	७२	११९	८३	३३०	८२

वडा नं		जम्मा	१	२	३	४	५	६	७
३ महिना भन्दा कम काम गरेको	जम्मा	१००७	७९	२१७	१३८	८२	१४५	१७२	१७४
	पुरुष	४१३	३६	१०४	५२	३९	५३	७५	५४
	महिला	५९४	४३	११३	८६	४३	९२	९७	१२०
काम नगरेको	जम्मा	४१५७	४२८	२७२	५३४	३६७	६६४	१०८२	८१०
	पुरुष	१७७८	२०२	१२५	१९२	१६४	३०१	४७१	३२३
	महिला	२३७९	२२६	१४७	३४२	२०३	३६३	६११	४८७
६ महिना भन्दा बढी काम गरेको (%)	जम्मा	४७.८१	५९.१६	४२.३७	३७.९६	४८.७	५१.८६	३५.८९	५७.४९
	पुरुष	५३.२८	५९.९२	४८.२८	४९.९१	५४.९७	५६.६९	४०.२३	६३.२७
	महिला	४३.१५	५८.५३	३६.५४	२८.४७	४२.८८	४७.५६	३२.११	५२.२५
३-६ महिना काम गरेको (%)	जम्मा	११.५८	९.२३	१३.७३	८.४५	१४.८५	६.४	२०.२५	६.७३
	पुरुष	१०.११	७.७४	१०.३१	६.१३	१०.७९	४.५	१८.७२	७.८८
	महिला	१२.८	१०.४८	१७.११	१०.३	१८.६२	८.०९	२१.५८	५.६८
३ महिना भन्दा कम काम गरेको (%)	जम्मा	८.३२	५.३६	२०.२९	१३.७२	६.९८	९.४९	६.७९	८.७३
	पुरुष	६.८	४.८९	१८.८१	९.३७	६.५८	५.८१	५.६४	४.१३
	महिला	८.७८	४.९५	२०.१४	१२.३	६.७३	८.९७	६.३४	८.३२
काम नगरेको (%)	जम्मा	३२.६	२६.६८	२४.४२	४२.५८	२९.७९	३४.२६	३७.८५	२९.४५
	पुरुष	२८.७	२७.४५	२२.६	३४.५९	२७.६६	३३	३५.४१	२४.७१
	महिला	३५.१७	२६.०४	२६.२	४८.९३	३१.७७	३५.३८	३९.९६	३३.७५

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

तालिका ५.१४ : वडा र लिङ्गका आधारमा कृषि र गैरकृषि रोजगारीको अबस्था सङ्ख्यामा

वडा नं	रोजगार जनसङ्ख्या			कृषि रोजगार			गैरकृषि रोजगार		
	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला
जम्मा	८५८४	४२०८	४३८६	६२३७	२८८३	३३५४	२२८८	१२९८	९९०
१	११७६	५३४	६४२	९३९	३९४	५४५	२३६	१४०	९६
२	८४२	४२८	४१४	६९४	३३८	३५६	१४८	९०	५८
३	७२०	३६३	३५७	४९६	२६०	२३६	२१२	९९	११३
४	८६५	४२९	४३६	६६२	३०५	३५७	२०३	१२४	७९
५	१२७४	६११	६६३	९२८	४२१	५०७	३४४	१९०	१५४
६	१७७७	८५९	९१८	११००	४९६	६०४	६३३	३४५	२८८
७	१८४०	९८४	९५६	१४१८	६६९	७४९	५१२	३१०	२०२

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

तालिका ५.१५ : वडा र लिङ्गका आधारमा कृषि र गैरकृषि रोजगारीको अवस्था प्रतिशतमा

वडा नं	कृषि रोजगार %			गैरकृषि रोजगार %		
	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला
जम्मा	७२.५७	६८.५१	७६.४७	२६.६२	३०.८५	२२.५७
१	७८.८५	७३.७८	८४.८९	२०.०७	२६.२२	१४.९५
२	८२.४२	७८.९७	८५.९९	१७.५८	२१.०३	१४.०१
३	६८.८८	७१.६३	६६.११	२९.४४	२७.२७	३१.६५
४	७६.५३	७१.१	८१.८८	२३.४७	२८.९	१८.१२
५	७२.८४	६८.९	७६.४७	२७	३१.१	२३.२३
६	६१.८	५७.७४	६५.८	३५.६२	४०.१६	३१.३७
७	७३.०८	६७.९९	७८.३५	२६.३९	३१.५	२१.१३

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

तालिका ५.१६ : १०-१७ वर्ष उमेर समूहका बालबालिकाको रोजगारीको अवस्था

वडा नं	१०-१७ वर्ष उमेरका बालबालिका			काम			काम %		
	जम्मा	पुरुष	महिला	घरपरिवार बाहिरको काम	घरयासी काम	काम नगरेको	घरपरिवार बाहिरको काम	घरयासी काम	काम नगरेको
जम्मा	१९४३	९४३	१०००	२४४	२६८	१४२७	१२.५६	१३.७९	७३.४४
१	२४०	१२२	११८	३१	३२	१७७	१२.९२	१३.३३	७३.७५
२	१७५	९९	७६	१४	८०	८१	८	४५.७१	४६.२९
३	१९२	८७	१०५	२३	५	१६४	११.९८	२.६	८५.४२
४	१५९	८८	७१	१९	१५	१२५	११.९५	९.४३	७८.६२
५	२८९	१४२	१४७	४८	१४	२२७	१६.६१	४.८४	७८.५५
६	४६१	२०५	२५६	५७	५८	३४२	१२.३६	१२.५८	७४.१९
७	४२७	२००	२२७	५२	६४	३११	१२.१८	१४.९९	७२.८३

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

तालिका ५.१७ : अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको रोजगारीको अवस्था (१०+ वर्ष)

वडा नं	१० वर्ष वा सो भन्दा माथि उमेर समूहका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको सङ्ख्या			रोजगारीको क्षेत्र			रोजगारीको क्षेत्र %		
	जम्मा	पुरुष	महिला	गैरघरेलु	घरेलु	काम नगर्ने	गैरघरेलु	घरेलु	काम नगर्ने
जम्मा	५६०	२८२	२७८	१	२०५	२७२	१४.६४	३६.६१	४८.५७
१	२३	१४	९	१	७	१३	१३.०४	३०.४३	५६.५२
२	४२	२६	१६	१	१९	१९	९.५२	४५.२४	४५.२४
३	१७	१०	७	१	२	१२	१७.६५	११.७६	७०.५९
४	१५४	६०	९४	१	७३	५७	१५.५८	४७.४	३७.०१
५	११५	५६	५९	१	३२	६६	१४.७८	२७.८३	५७.३९
६	८३	५०	३३	१	१८	५०	१८.०७	२१.६९	६०.२४
७	१२६	६६	६०	१	५४	५५	१२.७	४२.८६	४३.६५

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

५.५ : पञ्चम आर्थिक सम्पन्नताको अवस्था अनुसार जनसङ्ख्याको वर्गिकरण (Wealth Quintile in Population Level)

जनगणना २०७८ ले सङ्कलन गरेका घरको बनोट संरचना र किसिम (जग, पर्खाल, छानो, भूईँ आदि), खानेपानीको मूल्य स्रोत, खाना पकाउन र बत्ती बाल्न प्रयोग हुने इन्धन, शौचालयको सुविधा र अन्य घरायसी सम्पतिको आधारमा हाल देशका विभिन्न भूभागमा बसोबास गर्ने जनसङ्ख्यालाई पाँच बराबर भागमा विभाजन गरि आर्थिक अवस्थाको स्तर (Wealth quintile) निर्धारण गरिएको छ । यसरी सूचक निर्माण गर्दा घरायसी उपभोग, साधन तथा सुविधामा न्यून पहुँच भएका पहिलो (तल्लो २० %) वर्गमा र साधन तथा सुविधामा सहज पहुँच रहेका जनसङ्ख्या पाँचौ (माथिल्लो २० %) वर्गमा पर्ने गरी गरिएको छ ।

यस वर्गीकरणले देशका सबै जनसङ्ख्यालाई समान २० प्रतिशतमा विभाजन गर्ने हुनाले सबै तल्लो देखि माथिल्लो तहसम्मका पाँचै भागमा २० प्रतिशत नै जनसङ्ख्या भएको देखिन्छ । समग्र देशभरीका जनसङ्ख्यालाई समान ५ भागमा वितरण गर्दा यस गाउँपालिकामा भएको घर र पारिवारिक सुविधा कुन तहमा रहेका छन् र तिनको वितरण कस्तो छ भनि विश्लेषण गरिएको छ ।

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार यस गाउँपालिकामा न्यून आर्थिक अवस्था भएका तल्लो अति गरिब वर्गमा १३.६६ प्रतिशत र माथिल्लो सबैभन्दा माथिल्लो वर्गमा ८.८६ प्रतिशत जनसङ्ख्या रहेका छन् । यस गाउँपालिकाको प्रत्येक वडाको जनसङ्ख्याको आर्थिक पञ्चाम्श वर्गिकरणसङ्ख्या र प्रतिशतमा तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

अति न्यून वर्ग = प्रथम आर्थिक पञ्चाम्श
न्यून वर्ग = द्वितीय आर्थिक पञ्चाम्श
मध्यम वर्ग = तृतीय आर्थिक पञ्चाम्श
उच्च वर्ग = चतुर्थ आर्थिक पञ्चाम्श
अति उच्च वर्ग = पञ्चम आर्थिक पञ्चाम्श

तालिका ५.१८ : आर्थिक अवस्था अनुसार जनसङ्ख्याको वर्गिकरण

वडा नं	जम्मा जनसङ्ख्या			Wealth Quintile (Count)					Wealth Quintile %				
	जम्मा	पुरुष	महिला	अति न्यून वर्ग	न्यून वर्ग	मध्यम वर्ग	उच्च वर्ग	अति उच्च वर्ग	अति गरिब	गरिब	मध्यम	धनी	सबै भन्दा धनी
जम्मा	१४८८१	७९९३	७७७८	२०३४	४३५९	५०५७	२९२९	९३२०	९३.६६	२९.२२	३३.९६	९४.३	८.८६
१	१८०४	८९२	९०९२	२९८	४०६	८५२	३०६	९२२	९९.४५	२९.३२	४४.७५	९६.०७	६.४९
२	१२८५	६४३	६५२	३३५	४५४	४०५	९५	६	२५.८७	३५.०६	३९.२७	७.३४	०.४६
३	१४८६	६७२	८१४	२३८	३७६	५९६	२८५	७९	९६.०२	२५.३	३४.७२	९९.९८	४.७८
४	१४१७	६७६	७४९	९४९	६२४	५९९	९७	४४	९.९५	४४.०४	३६.०६	६.८५	३.९९
५	२१८८	९०५५	९९४४	९२५	५२३	७७०	४२०	३६९	५.६८	२३.७८	३५.०२	९९.९	९६.४२
६	३३८१	९६९९	९७८०	३३६	८४६	९०९३	५२०	५९६	९.९९	२४.९५	३२.२३	९५.३३	९७.५८
७	३१८८	९५६४	९६३५	६४९	९९२२	९९०	४०६	९२०	२०.०४	३५.०७	२८.४५	९२.६९	३.७५

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

खण्ड ६

कृषि वन तथा वातावरण

६.१ पृष्ठभूमि

यस गाउँपालिकाको कूल क्षेत्रफल ९४.८१वर्ग कि.मि.मध्ये कृषि क्षेत्र ३६.८५ वर्ग कि.मि. वनजंगल ५४.१२ वर्ग कि.मि. बुट्ट्यान १.१३ वर्ग कि.मि. जलक्षेत्र १.०७ वर्ग कि.मि. चरन क्षेत्र ०.५९ वर्ग कि.मि. र अन्य १.१५ वर्ग कि.मि. रहेको रुपा गाउँपालिकाको अभिलेखबाट देखिन्छ। घरधुरी ३६६३ छन् भने क्षेत्रफल ९५.७७ (वर्ग कि.मि.) रहेको छ जसमा ३२५६ घरधुरी कृषि पेशामा आबद्ध रहेका छन् (राष्ट्रिय कृषि गणना, २०७८ अनुसार) रुपा गाउँपालिकामा जम्मा जग्गा कित्ता सङ्ख्या ८४३२ रहेकोमा ८३५.७ हेक्टर जमिन मात्र सिंचित रहेको छ भने वन पोखरी लगाएत क्षेत्र ३५७.५७ हेक्टर रहेको छ। यस पालिकाको कूल जनसङ्ख्या पुरुष ७११३ जना महिला ७७७८ गरि कूल जनसङ्ख्या १४८९१ रहेको छ। समुन्द्री सतहबाट ३८० मिटर देखि १४२२ मिटरको उचाई रहेको छ।

यस रुपा गाउँपालिकाका धेरै क्षेत्रमा सिँचाईको अभाव भएकोले खाद्यान्न फलफूलहरू तरकारीको पर्याप्त उत्पादन नहुने साथै उत्पादन भएको तरकारीहरूले पनि उचित मूल्य पाउन सकेको छैनन्। व्यावसायिक कृषि तथा पशुपालन प्रति यहाँका मानिसहरू एकदम कम आकर्षित भएको पाइन्छ। साथै यस गाउँपालिका भित्र १/१ वटा मौरी पकेट क्षेत्र, कफि पकेट क्षेत्र, सुन्तला पकेट क्षेत्र, तरकारी पकेट क्षेत्र र धान पकेट क्षेत्र स्थापना भैसकेका छन्। यहाँको हावापानी उपोष्ण भएकोले अदुवा, पिंडालु, बेसार उत्पादनको सम्भावना धेरै छ। पशुपालन तर्फ कुखुरापालन, गाई, भैँसीपालन र बाख्रा पालन व्यवसाय पनि हावापानीका दृष्टिले उपयुक्त छ। यहाँको तल्लो भागमा आलु, बन्दा, काउली, गोलभेडा खेती हुन्छ भने यस पालिकाका प्रमुख बालीहरूमा धान, मकै र कोदो हुन्। कृषि उपज बजारीकरणका लागि सबै वडा सम्म यातायात सुविधाले बजारीकरणको सम्भावनालाई फराकिलो बनाएको छ। गाउँपालिकामा जम्मा कृषि प्राविधिकहरूको सङ्ख्या ४ जना र पशु सेवा केन्द्रमा पशु प्राविधिकहरूको सङ्ख्या ५ रहेको छ।

कूल क्षेत्रफल मध्ये वन क्षेत्रको अंश पनि उल्लेखनीय रहेकोले वन क्षेत्रको संरक्षण र जनताको आय आर्जनको सम्भावना पनि प्रचुर रहेको देखिन्छ। पशुपालनका लागि घाँस औषधीजन्य जडिवुटी उत्पादन काष्ठ र गैरकाष्ठ वन जन्य उत्पादन, जंगली पशुपंक्षी, पर्यटन र खोज अनुसन्धान आदि सम्भावना वन क्षेत्रले ओगटेको छ। वि.सं. २०३३ अगाडि सरकारको एक्लो प्रयासबाट मात्र वन क्षेत्रको संरक्षण, सम्बर्धन, विकास र व्यवस्थापन गरिदै आएकोमा राष्ट्रिय वन नीति २०३३ ले वनको संरक्षण, विकास र व्यवस्थापनमा जनताको सहभागिता अपरिहार्यतालाई महशुस गरी २०३५/०३६ देखि जनसहभागितामा आधारित सामुदायिक वन व्यवस्थापन नीति लागु भयो। जसको प्रभावकारिता यद्यपी छँदैछ। वन ऐन २०४९ पछि वन ऐन २०७६ ले समेत वन व्यवस्थापनमा सामुदायिक वन विकास कार्यक्रमलाई प्राथमिकता दिइएको छ।

६.२ कृषि सम्बन्धी तथ्याङ्क

रूपा गाउँपालिकाका अधिकांश जनसङ्ख्या कृषि पेसामा आवद्ध छन् । कूल क्षेत्रफलको ३८ प्रतिशत भू-भाग खेतीयोग्य छ । निर्वाहमुखी कृषि प्रणालीलाई व्यावसायिक तर्फ आकर्षित गराउँदै कृषिलाई पर्यटनसँग जोड्दै कृषि पर्यटन र आर्थिक पर्यटन क्षेत्रको रूपमा विकास गर्ने लक्ष्य गाउँपालिकाको रहेको छ । गुणस्तरीय कृषि उत्पादन उचित प्रशोधन भण्डारण तथा बजारीकरण कृषिमा आधुनिकीकरण, व्यावसायिकरण, विविधीकरण एवम् विशिष्टीकरण गरी प्राङ्गारिक खेतीलाई प्राथमिकता दिँदै आएको छ । गाउँपालिकाको कृषि नीति अनुरूप कृषि उत्पादन र उत्पादकत्वमा बृद्धि गरी खाद्य तथा पोषण सुरक्षामा योगदान पुर्याउन रैथाने बाली तथा जैविक विविधताको संरक्षण र सम्बर्धन गरी वातावरण मैत्री कृषि प्रणालीलाई प्रवर्धन गर्न विभिन्न कार्यक्रमहरू गर्दै आइरहेको छ ।

तालिका नं. ६.१ : प्रमुख बालीले ढाकेको क्षेत्रफल र उत्पादन परिमाण

क्र.सं.	बाली	उत्पादन (मे.ट.)	क्षेत्रफल (हेक्टर)	उत्पादकत्व (मे.ट./हे)
१	धान	४८६९.३१	१२४५.१९	३.९१
२	मकै	१३४५.६	४६४.४२	२.८९
३	कोदो	६३७	४९०	१.३
४	आलु	१६५२	९२.६८	१७.८२
५	तरकारी	११३४.६५	५५	२०.६३
६	केरा	१२७०	२५.४	५०
७	सुन्तला	१३५	४.५	३०
८	मौरी	३६००० के जी मह	३६०० घर	१० के जी प्रती घर
९	मसला बाली (अदुवा बेसार)	११२५	४३.२६	२६.०१
१०	सुर्यमुखी	९.७५	७.५	१.३
११	तोरी	२९७.६६	४५१.५	०.६६
१२	दलहन	११.५९	३९.९	०.२९

स्रोत: रूपा गाउँपालिका कृषि शाखा २०८१

तालिका नं. ६.२ : रूपा गाउँपालिकाबाट निर्यात हुने प्रमुख कृषिजन्य बस्तुहरू तथा परिमाण

क्र.सं.	कृषि जन्य बस्तुहरूको नाम	उत्पादकत्व मे. टन /हे.	उत्पादनशिल क्षेत्रफल हे.	कूल निर्यात मे. टन	कैफियत
१	सेतो अनदि धान	३.९	१५	५८.५	
२	कोदो	१.३	१८०	२३४	
३	पोखेली जेतोबुढो धान	३.९	२०	७८	
४	मह उत्पादन	१० के.जी. प्रति घर प्रति वर्ष	३६०० मौरी घर	२५०० के.जी.	२५ प्रतिशत अन्तरिक खपत

स्रोत: रूपा गाउँपालिका कृषि शाखा २०८१

तालिका नं. ६.३ : कृषि सम्बन्धी कार्यक्रम अनुसार कृषकले प्राप्त गरेको जिन्सी तथा नगद अनुदान सम्बन्धी विवरण

क्र.स	कार्यक्रमको नाम	कृषकले प्राप्त गरेको जिन्सी तथा नगद अनुदान	लाभान्वित कृषक	कैफियत
१	मौरि प्रवर्द्धन कार्यक्रम	१८८५ वटा मौरि सहितको घर	८२०	५०% अनुदान
२	उत्पादनमा आधारित अनुदान कार्यक्रम हुवानीमा अनुदान	४७८०००	१८	
३	सिप्लिकान तथा स्थानीय सम्भावना भएका बाली प्रवर्द्धन कार्यक्रम	१८०००	१००	२०० वटा बिरुवा

स्रोत: रुपा गाउँपालिका कृषि शाखा २०८१

तालिका नं. ६.४ : सिञ्चित क्षेत्रफलको विवरण

क्र.स.	विवरण	क्षेत्रफल हेक्टरमा
१	पालिकाको जम्मा क्षेत्रफल	८८८१
२	खेती गरिएको जमिनको क्षेत्रफल	१३५७
३	खेती गरिएको जमिन मध्ये सिंचित क्षेत्रफल	१२४५
४	बाढी महिना सिंचाइ हुने क्षेत्रफल	४१०
५	मौसमी सिंचाई हुने क्षेत्रफल	८३४

स्रोत: रुपा गाउँपालिका कृषि शाखा २०८१

६.३ राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८ सम्बन्धी विवरणहरू

नेपालमा विक्रम सम्बत २०१८ सालदेखि प्रत्येक १०/१० वर्षमा कृषि गणना सञ्चलन हुँदै आएको छ । यही क्रमको सातौँ राष्ट्रिय कृषि गणना २०७८ सालमा तत्कालिन केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागद्वारा सम्पन्न भएको छ । २०७८ सालको यो कृषिगणना संघीयता पछिको पहिलो कृषिगणना हो । विगतका गणनाहरूले कृषि संरचना, कृषि गतिविधि तथा कृषि उत्पादन सम्बन्धी विवरण जिल्ला तह सम्म मात्र दिँदै आएकोमा यस पटक संघीय ढाँचा अनुसारका ७५३ वटै गाउँपालिका/नगरपालिका तह सम्मको तथ्याङ्क उपलब्ध गराएको छ । यस शिर्षकमा राष्ट्रिय कृषि गणना २०७८ बाट प्राप्त नतिजाको आधारमा रुपा गाउँपालिकाको कृषक परिवार, जग्गाको स्वामित्व, जग्गाको उपयोग, अस्थायी तथा स्थायी बाली लागेको क्षेत्र, सिँचाईको स्थिति, प्रमुख बालीहरूमा कृषि सामाग्रीको प्रयोग, पाल्तु चौपाया तथा पन्छी, कृषि कामदार, कृषि तालिम, कृषि उत्पादन लगायतका विवरणहरू प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ६.५ : स्थानीय तह अनुसार बगैँचाको रुपमा लगाइएका जम्मा स्थायी बालीको क्षेत्रफल, बोट सङ्ख्या, छरिएर रहेका बोट सङ्ख्या र कृषक परिवार सङ्ख्या

जम्मा कृषक परिवार सङ्ख्या	कृषक परिवारले चलन गरेको जग्गाको जम्मा क्षेत्रफल (हेक्टर)	स्थायी बाली									
		कृषक परिवार सङ्ख्या	बगैँचाको रुपमा लगाइएका जम्मा स्थायी बालीको क्षेत्रफल (हेक्टर)	बगैँचाको रुपमा लगाइएका						छरिएका बोट सङ्ख्या	
				फल लाग्ने उमेरको			फल नलाग्ने उमेरको			फल लाग्ने उमेरको	फल नलाग्ने उमेरको
				परिवार सङ्ख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)	बोट सङ्ख्या	परिवार सङ्ख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)	बोट सङ्ख्या		
३२५६	१८२९.४	२९७४	२३६.२	९६९	५८.०	४१२६८	१३८३	१७८.२	३१७१८	५२४३३	९७२७

स्रोत: NATIONAL SAMPLE CENSUS OF AGRICULTURE २०२१/२२

तालिका नं. ६.६ : स्थानीय तह अनुसार बगैँचाको रुपमा लगाइएका मुख्य स्थायी बालीको क्षेत्रफल, बोट सङ्ख्या, छरिएर रहेका बोट सङ्ख्या र कृषक परिवार सङ्ख्या

स्थानीय तह	सुन्तला				कागती			
	कृषक परिवार सङ्ख्या	बगैँचाको रुपमा लगाइएका		छरिएका बोट सङ्ख्या	कृषक परिवार सङ्ख्या	बगैँचाको रुपमा लगाइएका		छरिएका बोट सङ्ख्या
		क्षेत्रफल (हेक्टर)	बोट सङ्ख्या			क्षेत्रफल (हेक्टर)	बोट सङ्ख्या	
रूपा गाउँपालिका	८७५	८.९	४३६३	३९६०	६१२	१०.७	१७१२	१९८७

स्रोत: NATIONAL SAMPLE CENSUS OF AGRICULTURE २०२१/२२

तालिका नं. ६.७ : स्थानीय तह अनुसार बगैँचाको रुपमा लगाइएका मुख्य स्थायी बालीको क्षेत्रफल, बोट सङ्ख्या, छरिएर रहेका बोट सङ्ख्या र कृषक परिवार सङ्ख्या

स्थानीय तह	आँप				केरा			
	कृषक परिवार सङ्ख्या	बगैँचाको रुपमा लगाइएका		छरिएका बोट सङ्ख्या	कृषक परिवार सङ्ख्या	बगैँचाको रुपमा लगाइएका		छरिएका बोट सङ्ख्या
		क्षेत्रफल (हेक्टर)	बोट सङ्ख्या			क्षेत्रफल (हेक्टर)	बोट सङ्ख्या	
रूपा गाउँपालिका	१३६४	४.०	६११	४१०३	१९२९	४१.०	४३९७०	१०१८९

स्रोत: NATIONAL SAMPLE CENSUS OF AGRICULTURE २०२१/२२

तालिका नं. ६.८ : कृषक परिवार सङ्ख्या, क्षेत्रफल, कित्ता सङ्ख्या, औषत कित्ता सङ्ख्या तथा सिंचित क्षेत्रफल

स्थानीय तह	जम्मा कृषक परिवार सङ्ख्या	कृषक परिवारले चलन गरेको जग्गाको जम्मा क्षेत्रफल (हेक्टर)	जम्मा कित्ता सङ्ख्या	औषत कित्ता सङ्ख्या	सिंचाई सुविधा प्रयोग गर्ने कृषक परिवारको सङ्ख्या	सिंचित क्षेत्रफल (हेक्टर)
रूपा गाउँपालिका	३२५६	१८२८.४	८४३२	२.६	२२४८	८३५.७

स्रोत: NATIONAL SAMPLE CENSUS OF AGRICULTURE २०२१/२२

तालिका नं. ६.९ : जग्गाको स्वामित्व अनुसार जग्गा कमाउने परिवार सङ्ख्या तथा कमाएको जग्गाको क्षेत्रफल

स्थानीय तह	जम्मा कृषक परिवार सङ्ख्या	कृषक परिवारले चलन गरेको जग्गाको जम्मा क्षेत्रफल	एक प्रकारको स्वामित्व						एकभन्दा बढी प्रकारको स्वामित्व	
			परिवारको हकको जग्गामात्र कमाउने		अरुको हकको जग्गामात्र कमाउने		अन्य प्रकारको उपभोग अन्तरगत			
			परिवार सङ्ख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)	परिवार सङ्ख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)	परिवार सङ्ख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)	परिवार सङ्ख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)
रूपा गाउँपालिका	३२५६	१८२९.४	२२११	१२०२.७	४७	३६.८	०		९९८	५९०.०

स्रोत: NATIONAL SAMPLE CENSUS OF AGRICULTURE २०२१/२२

तालिका नं. ६.१० : कृषिचलनले चलन गरेको जग्गाको उपयोग

जिल्ला अनुसार स्थानीय तह	जम्मा कृषक परिवार सङ्ख्या	कृषक परिवारले चलन गरेको जग्गाको जम्मा क्षेत्रफल (हेक्टर)	जम्मा खेतीयोग्य जग्गा		अस्थायी बाली लागेको जग्गा		अन्य खेतीयोग्य जग्गा		स्थायी बाली लागेको जग्गा		अन्य जग्गा	
			परिवार सङ्ख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)	परिवार सङ्ख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)	परिवार सङ्ख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)	परिवार सङ्ख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)	परिवार सङ्ख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)
रूपा गा.पा.	३२५६	१८२९.४	३२४७	१३५७.५	३२३७	११८८.६	८१९	१६८.९	१८५३	२३६.२	३२५६	२३५.८

स्रोत: NATIONAL SAMPLE CENSUS OF AGRICULTURE २०२१/२२

तालिका नं. ६.११ : विभिन्न अस्थायी बालीको क्षेत्रफल तथा कृषक परिवार सङ्ख्या

जिल्ला अनुसार स्थानीय तह	खाद्यान्न बाली		कोसे/दाल बाली		कन्दमूल बाली		तेल बाली		तरकारी बाली		अन्य अस्थायी बाली	
	परिवार सङ्ख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)	परिवार सङ्ख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)	परिवार सङ्ख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)	परिवार सङ्ख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)	परिवार सङ्ख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)	परिवार सङ्ख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)
रूपा गा.पा.	३१८१	१५१७.३	२३६२	१०८.५	२१४६	४५.०	१५०६	१९१.७	३००२	११४.७	२२८६	८०.०

स्रोत: NATIONAL SAMPLE CENSUS OF AGRICULTURE २०२१/२२

तालिका नं. ६.१२ : मुख्य अस्थायी बाली लागेका जग्गाको क्षेत्रफल तथा कृषक परिवार सङ्ख्या

जिल्ला अनुसार स्थानीय तह	धान		गहुँ		मकै		कोदो		जौ/एवं		फापर	
	परिवार सङ्ख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)	परिवार सङ्ख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)	परिवार सङ्ख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)	परिवार सङ्ख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)	परिवार सङ्ख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)	परिवार सङ्ख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)
रूपा गा.पा.	२११७	७४०.९	१४१	२३.१	३०५८	५११.०	१८५४	२२४.८	९	०.५	७५	११.१

स्रोत: NATIONAL SAMPLE CENSUS OF AGRICULTURE २०२१/२२

तालिका नं. ६.१३ : प्रमुख बालीहरूमा कृषि सामग्री (बीउविजन, विषादी, मल) प्रयोग गर्ने कृषक परिवार सङ्ख्या

स्थानीय तह	जम्मा कृषक परिवार सङ्ख्या	कृषक परिवार सङ्ख्या	विजनको किसिम			कीटनाशक विषादीको प्रयोग गर्ने कृषक परिवार सङ्ख्या	मलको प्रयोग		
			प्रयोग गर्ने कृषक परिवार सङ्ख्या				कृषक परिवार सङ्ख्या		
			स्थानीय	उन्नत	वर्णशंकर (हाइब्रिड)		स्थानीय/ जैविक मल	खनिज/ रासायनिक मल	दुवै
धान	३२५६	२११७	११०१	३५७	६५८	२५४	१०३	३५७	१६५६
मकै	३२५६	३०५८	१९८६	५७४	४९८	५७	४२३	१२२	२५१३
गहुँ	३२५६	१४१	१०३	३८	-	९	५६	०	८५

स्रोत: NATIONAL SAMPLE CENSUS OF AGRICULTURE २०२१/२२

तालिका नं. ६.१४ : पाल्तु चौपाया तथा पन्थीको सङ्ख्या र कृषक परिवार

३२५६	जम्मा कृषक परिवार सङ्ख्या	पाल्तु चौपाया										पाल्तु पन्थी					
		पशु चौपाया पाल्ने कृषक परिवारको जम्मा सङ्ख्या	गाई/गोरु		राँगा/भैसी		बाख्रा/च्याङ्ग्रा		भैँडा/भैँडी		सुँगुर/बंगुर		अन्य पशु		कुखुरा	अन्य पन्थी	
			कृषक परिवार सङ्ख्या	गाई/गोरु सङ्ख्या	कृषक परिवार सङ्ख्या	राँगा/भैसी सङ्ख्या	कृषक परिवार सङ्ख्या	बाख्रा/च्याङ्ग्रासङ्ख्या	कृषक परिवार सङ्ख्या	भैँडा/भैँडी सङ्ख्या	कृषक परिवार सङ्ख्या	सुँगुर/बंगुरसङ्ख्या	कृषक परिवार सङ्ख्या	अन्य पशु सङ्ख्या	कृषक परिवार सङ्ख्या	कुखुरा सङ्ख्या	कृषक परिवार सङ्ख्या
२८६१		९१३	१८२५	२०४२	४६११	२१८४	१३११९	०		२८२	१५४३	०		२२११	४१६९३	२०७	६११

स्रोत: NATIONAL SAMPLE CENSUS OF AGRICULTURE २०२१/२२

तालिका नं. ६.१५ : कृषि ऋण, थप ऋणको आवश्यकता, बिमा तथा अनुदान प्राप्त गर्ने कृषक परिवार सङ्ख्या

स्थानीय तह	जम्मा कृषक परिवार सङ्ख्या	कृषि ऋण लिएका कृषक परिवार सङ्ख्या	कृषि ऋण / थप ऋणको आवश्यकता उल्लेख गर्ने कृषक परिवार सङ्ख्या	कृषि क्रियाकलापको लागि बिमा गरेका कृषक परिवार सङ्ख्या	कृषि कार्यको लागि सरकारी अनुदान प्राप्त गरेका कृषक परिवार सङ्ख्या
रूपा गाउँपालिका	३२५६	१६९	९०३	२१६	७४४

स्रोत: NATIONAL SAMPLE CENSUS OF AGRICULTURE २०२१/२२

तालिका नं. ६.१६ : कृषि चलनको प्रमुख उत्पादन/क्रियाकलाप अनुसार कृषक परिवार सङ्ख्या

स्थानीय तह	जम्मा कृषक परिवार सङ्ख्या	कृषि चलनको प्रमुख उत्पादन/क्रियाकलाप अनुसार कृषक परिवार सङ्ख्या						
		खाद्यान्न बाली	तरकारी बाली	फलफूल बाली	नगदे बाली	पशुपालन	पन्थीपालन	अन्य
रूपा गाउँपालिका	३२५६	३०५८	८५	३८	०	३८	१९	१९

स्रोत: NATIONAL SAMPLE CENSUS OF AGRICULTURE २०२१/२२

तालिका नं. ६.१७ : कृषि चलनबाट भएको प्रमुख उत्पादनको मुख्य प्रयोग अनुसार कृषक परिवार सङ्ख्या

स्थानीय तह	जम्मा कृषक परिवार सङ्ख्या	कृषि उत्पादनको मुख्य प्रयोगअनुसार कृषक परिवार सङ्ख्या			
		सबै घरायसी उपभोग	मूल्य घरायसी उपभोग र केही बिक्री	मूल्य बिक्री र केही घरायसी उपभोग	सबै बिक्री
रूपा गाउँपालिका	३२५६	२६२५	४९९	१०४	२८

स्रोत: NATIONAL SAMPLE CENSUS OF AGRICULTURE २०२१/२२

तालिका नं. ६.१८ : कृषक परिवारको आम्दानीको मुख्य स्रोत, आफ्नै कृषि उत्पादनबाट भएको आम्दानीले मात्र वर्षभरी परिवारलाई खान नपुग्ने कृषि चलनको अवस्था तथा परिवारलाई खान नपुग्ने अवधिअनुसार कृषक परिवार सङ्ख्या

स्थानीय तह	जम्मा कृषक परिवार सङ्ख्या	कृषक परिवारको आम्दानीको मुख्य स्रोत		कृषि उत्पादनबाट भएको आम्दानीले मात्र वर्षभरी परिवारलाई खान नपुग्ने कृषक परिवार सङ्ख्या	परिवारलाई खान नपुग्ने अवधिअनुसार कृषक परिवार सङ्ख्या			
		कृषि	गैर कृषि		१ देखि ३ महिना	४ देखि ६ महिना	७ देखि ९ महिना	१० देखि १२ महिना
रूपा गाउँपालिका	३२५६	२५०२	७५४	१८८३	५१८	७४३	३९५	२२६

स्रोत: NATIONAL SAMPLE CENSUS OF AGRICULTURE २०२१/२२

तालिका नं. ६.१९ : जलवायु परिवर्तन बारे जानकारी राख्ने र कृषि कार्यमा जलवायु परिवर्तनले पुर्‍याएको प्रभाव अनुसार कृषक परिवार सङ्ख्या

जम्मा कृषक परिवार सङ्ख्या	जलवायु परिवर्तन बारे थाहा हुने कृषक परिवार सङ्ख्या	कृषि कार्यमा जलवायु परिवर्तनले पुर्‍याएको प्रभाव उल्लेख गर्ने कृषक परिवार	कृषि कार्यमा जलवायु परिवर्तनले पुर्‍याएको प्रभाव अनुसार कृषक परिवार									
			उत्पादनमा कमी	उत्पादनमा बृद्धि	फल/फसलको आकारमा परिवर्तन	स्वादमा परिवर्तन	बाली लगाउने समयमा फरक	धेरै वा कम वर्षा	रोग/ किराको प्रकोपमा बृद्धि	बिडिङ समयमा परिवर्तन	प्रजातिको लोप/ उत्थान	अन्य
३२५६	२४३६	२२७६	२०२२	४०५	३८६	२४५	४०४	१५७१	८०९	३८	१३२	०

स्रोत: NATIONAL SAMPLE CENSUS OF AGRICULTURE २०२१/२२

तालिका नं. ६.२० : लिङ्ग अनुसार मुख्य कृषकको सङ्ख्या तथा कृषक परिवारको जनसङ्ख्या

जम्मा कृषक परिवार सङ्ख्या	लिङ्ग अनुसार मुख्य कृषक सङ्ख्या		कृषक परिवारको जनसङ्ख्या	
	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला
३२५६	१६८४	१५६२	५४३८	६४४६

स्रोत : राष्ट्रिय कृषि गणना २०७८ (www.agricensusnepal.gov.np)

तालिका नं. ६.२१ : लिङ्ग अनुसार कृषि तालिम, कृषि कार्यसम्बन्धी निर्णयमा सहभागिता तथा कृषि क्रियाकलापमा सरदर दिएको समय उल्लेख गर्ने १० वर्ष वा सोभन्दा माथि उमेरका कृषक परिवारको जनसङ्ख्या

औपचारिक कृषि तालिम लिएका कृषक परिवारको जनसङ्ख्या		कृषि कार्यसम्बन्धी निर्णयमा सहभागिता जनाउने कृषक परिवारको जनसङ्ख्या कम (४०%)		कृषि क्रियाकलापमा सरदर दिएको समय अनुसार कृषक परिवारको जनसङ्ख्या									
				करिब आधा (४०%-५५%)	धेरै (६० %-८५%)	सबै (१०० %)	समय नै नदिएको						
पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला
४९९	४८९	३२६५	४०२८	१०६३	१०३५	१००७	१२८९	१३५५	१७७८	६४०	८६५	५६५	६४०

स्रोत : राष्ट्रिय कृषि गणना २०७८ (www.agricensusnepal.gov.np)

६.४ पशु बिकास तर्फको नीति

- १) किसानहरूलाई पशु उपचारमा सहजीकरण गर्न पशु चिकित्सक मार्फत प्राविधिक घुम्ती सेवा प्रदान गरिने छ ।
- २) पशु पालनलाई व्यावस्थित गर्न भकारो सुधार कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- ३) उत्पादनको आधारमा कृषक तथा फर्मलाई अनुदान दिने व्यावस्था गरीनेछ ।
- ४) पशु स्वास्थ्य शिविर संचालन गरिने छ ।
- ५) पशु बिमा कार्यक्रमको लागि सचेतना अभियान सुरु गरिने छ ।
- ६) उत्पादन लागत घटाउन घाँस खेति कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- ७) पूर्ण खोप कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- ८) नश्ल सुधारको लागि उन्नत साँढे तथा राँगोबाट प्राकृतिक प्रजनन तथा निशुल्क कृतिम गर्भाधान कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- ९) कृषकको क्षमता वृद्धिको लागि तालिम, भ्रमण, गोष्ठी संचालन गरिने छ ।
- १०) पशुबाट मानिसमा र मानिसबाट पशुमा सर्न सक्ने जुनोटिक रोग बारेमा जनचेतना कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- ११) पशु सेवाको विभिन्न कार्यक्रमको लागि राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय दात्री निकायसम्म सहकार्यमा कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- १२) कृषि व्यावसायीहरूलाई युवा स्वरोजगार कोष मार्फत सस्तो ब्याजदरमा ऋण प्रदान गरिने ।

विश्व खाद्य संगठनका अनुसार प्रतिव्यक्ति प्रति वर्ष आवश्यकता

दुध: ९१ लिटर

मासु: १४ के.जी

अन्डा: ४५ गोटा

रुपा गाउँपालिकाको हालको उपलब्धता

दुध: ११३.७ लिटर (नेपालको औसत: ७९ लिटर/व्यक्ति)

मासु: ४८.९ के.जी

अन्डा: ७१ गोटा

यसरी दुध, अन्डा र मासुमा राष्ट्रिय मापदण्ड (नेपालको) अनुसार रुपा आत्मनिर्भर भई निर्यात समेत गर्दछ ।

६.५ पशुपंक्षी तथा मत्स्य तथ्याङ्क

तालिका नं. ६.२२ पशु सम्बन्धी विवरण

पशु	गाई	साँढे	गोरु	दुधालु गाई	थारा गाई	बहर	कोरेली	बाच्छा	बाच्छी	जम्मा
गाई	स्थानीय	१२	३५२	२०१	१११	४१	१६१	३६	१४४	१०५८
	बर्णशंकर		-	११२	२८	-	५६	६७	८६	३४९
	उन्नत	३	-	९६	२४	-	४६	६	५७	२३२
	जम्मा	१५	३५२	४०९	१६३	४१	२६३	१०९	२८७	१६३९
भैसी	भैसी	राँगो	जोत्ने राँगो	दुधालु भैसी	थारा भैसी	बहर राँगो	कोरेली	पाडा	पाडी	जम्मा
	स्थानीय	६	-	९८६	३७६	२१	६७४	४७	३६४	२५७४
	बर्णशंकर	२३	-	७०८	१२१	११	३६६	२६	२०२	१४५७
	उन्नत	-	-	२०७	९७	-	८७	३१	७६	४९८
	जम्मा	२९	-	१९०१	५९४	३२	११२७	१०४	६४२	४५२९

स्रोत: रुपा गाउँपालिकाको पशुपंक्षी प्रोफाईल २०८०/०८१

पशु	बाख्रा	बोका	खसी	व्याएको बाख्री	थारा बाख्री	पाठा १ वर्ष मुनि	पाठी १ वर्ष मुनि	पाठा ६ महिना मुनि	पाठी ६ महिना मुनि	जम्मा
बाख्रा	स्थानीय	११०२	४५७	४३३७	४५७१	३२११	११५७	११२५	११४६	१६६४९
	बर्णशंकर	४३	-	१२१	९१	४६	४९	६३	७६	४८९
	उन्नत	३	-	७	२	-	-	-	-	१२
	जम्मा	११४८	४५७	४४६५	४६६४	३२५७	१२०६	११८८	१२२२	१७१५०

	भेडा	थुमा	खसि	व्याएको भेडी	थारा भेडी	छतौरा १ वर्ष मुनि	छतौरी १ वर्ष मुनि	पाठा ६ महिना मुनि	पाठी ६ महिना मुनि	जम्मा
भेडा	स्थानीय	११		६५	४४	३१	२६	२३	१५	२१५
	बर्णशंकर	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	उन्नत	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	जम्मा	११		६५	४४	३१	२६	२३	१५	२१५
	बंगुर	भुनि	खसि	व्याएको	थारा भुनि	छतौरा १ वर्ष मुनि	छतौरी १ वर्ष मुनि	पाठा ६ महिना मुनि	पाठी ६ महिना मुनि	जम्मा
बंगुर	स्थानीय	१७	१०	१५७	५६	८४	८६	७३	९४	५७७
	बर्णशंकर	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	उन्नत	११	२२	१०२	७८	९६	७३	५६	१०१	५३९
	जम्मा	२८	३२	२५९	१३४	१८०	१५९	१२९	१९५	१११६

स्रोत: रुपा गाँपालिकाको पशुपन्थी प्रोफाईल २०८०/०८१

तालिका नं. ६.२३ : हाँस कुखुरा सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	कुखुरा	भाले	फुल पार्ने	फुल नपार्ने	ककरेल भाले	ककरेल पोथी	चल्ला	जम्मा
१	स्थानीय	५५५६	११०५	९७६	५७६	४३१	८३२	९४७६
२	उन्नत	-	-	-	-	-	-	-
क	कमर्सियल लेयर्स	५	५६००	-	-	-	-	५६०५
ख	कमर्सियल ब्रोइलर्स	९६६००	-	-	-	-	-	९६६००
ग	ड्यूल प्रपोज	७६	९६	८२	३२	३७	२२१	५४४
जम्मा		१०२२३७	६८०१	१०५८	६०८	४६८	१०५३	११२२२५
हाँस स्थानीय		१२१	२२३	८६	६४	८६	१८४	७६४

स्रोत: रुपा गाँपालिकाको पशुपन्थी प्रोफाईल २०८०/०८१

तालिका नं. ६.२४ माछापालन सम्बन्धी विवरण

कृषि फर्म/कृषकहरूको सङ्ख्या	पोखरीको क्षेत्रफल (रोपनी)	माछा सङ्ख्या	माछाको जात
१५ र रुपाताल	२७ (रुपा ताल बाहेक)	७६५०० (रुपा ताल बाहेक)	ग्रास, कमन, रहु, नैनी र रुपातालमा स्थानीय र उन्नत दुवै जातका माछा रहेका

स्रोत: रुपा गाँपालिकाको पशुपन्थी प्रोफाईल २०८०/०८१

तालिका नं. ६.२५ पशुपंक्षी जन्य पदार्थ (दूध, मासु, अण्डा र माछा) को उत्पादन सम्बन्धी विवरण

क्र.सं	उत्पादन विवरण	पशुपंक्षी जन्य पदार्थ	इकाइ	उत्पादन	प्रति इकाइ मुल्य
१	दुध उत्पादन	गाईको दूध	लिट्र	४६१५११	१००
		भैसीको दूध	लिट्र	१२३४८१२	१२५
२	मासु उत्पादन	राँगा/भैसीको मासु	के.जि.	१९१४५६	५००
३		खसी/बोकाको मासु	के.जि.	२८७४३४	१०००
४		भेडाको मासु	के.जि.	२५०९	१०००
५		सुँगुर/बडगुरको मासु	के.जि.	५०९६७	५००
६		कुखुराको मासु	के.जि.	१९३२००	४६०
७		हाँसको मासु	के.जि.	१९१३	४६०
८	अण्डा उत्पादन	कुखुराको अण्डा उत्पादन	गोटा	१०५२०००	२०
९		हाँसको अण्डा उत्पादन	गोटा	८६९७	-
१०	माछा उत्पादन	माछा उत्पादन	के.जि.	७६५००	५००

स्रोत: रुपा गाँपालिकाको पशुपन्छी प्रोफाईल २०८०/०८१

६.६ पशुपक्षी तथा पशु जन्य पदार्थ वार्षिक आयात निर्यात

तालिका नं. ६.२६ : आयात सम्बन्धी विवरण

जिल्ला	पशुको जात (सङ्ख्या)					
	गाई/गोरु	भैसी/रांगो	बाख्रा/बोका	भेडा/थुमा	बंगुर	कुखुरा चल्ला
अन्य पालिका	३०	१५१	३५२	५	१७२	८६६००

स्रोत: रुपा गाँपालिकाको पशुपन्छी प्रोफाईल २०८०/०८१

तालिका नं. ६.२७ : निर्यात सम्बन्धी विवरण

जिल्ला	पशुको जात (सङ्ख्या)					
	गाईगोरु	भैसी/रांगो	बाख्राबोका	भेडाथुमा	बंगुर	कुखुरा
अन्य पालिका	११	३६१	११६४	६४	३७५	८६४००

निर्यात भएको पालिका	पशुजन्य पदार्थ		
	दुध (लिट्र)	मासु (के.जि.)	माछा (के.जि.)
पोखरा, शुक्लागण्डकी, व्यास, मध्यनेपाल, मादी	५११६५१	३०६८६०	२६३७०

स्रोत: रुपा गाँपालिकाको पशुपन्छी प्रोफाईल २०८०/०८१

तालिका नं. ६.२८ पशुपंछी सम्बन्धी केही विवरणहरू

क्र.सं.	विवरण	सङ्ख्या	उत्पादन
१	सञ्चालनमा रहेका डेरी उद्योग सङ्ख्या र उत्पादन	३	९४९०० लिटर
२	मासु पसल	१४	
३	व्यवसायिक फार्महरू (गाई र भैसी र बंगुर र कुखुरा र वटाई र माछा अन्य)	२५७	
४	१० मौरी घर भन्दा बढी पाल्ने किसानहरू	५३ जना	
५	एक रोपनी भन्दा बढी उन्नत घास खेती गर्ने फर्म	२८ वटा	विभिन्न जातको डाले तथा भुईँ घाँसहरू
६	प्रजननको लागि बितरित उन्नत पशु	३ राँगा ५ बोका	
७	पशु स्वास्थ्य सेवा उपचार सेवा	४७६९	
८	पशु प्रयोगशाला		४७३
९	पशु खोप सेवा	२३५७६	
१०	भकारो सुधार कार्यक्रम तर्फ रु ७००० प्राप्त गर्ने किसान	३१ जना	
११	उत्पादनमा आधारित कृषक अनुदान कार्यक्रम		
	पशु कृषि फर्म	२६ फर्म	
	माछा र कुखुरा फर्म	९	
	हरियो घाँस विस्तार कार्यक्रम	२८ फर्म	

स्रोत: रुपा गाउँपालिकाको पशुपंछी प्रोफाइल २०८०/०८१

६.७ तालहरूको विवरण

तालिका नं. ६.२९ : रुपा गाउँपालिका अन्तर्गतका विभिन्न तालहरूको विवरण :

क्र.सं.	तालहरूको नाम	स्थानीय तह	बर्षा यामको क्षेत्रफल (व.मि)	सुक्खा यामको क्षेत्रफल (व.मि)	उचाई (मिटर)
१	नयाँ पोखरी	रुपा गा.पा.-७	७०७	५९७	११६७
२	रुपा ताल	रुपा गा.पा.-६ र पोखरा म.न.पा.-३१, ३२	१२०३७५८	१०८३९३५	६२४
जम्मा			१२०४४६५	१०८४५३२	

स्रोत: रुपा गाउँपालिकाको पशुपंछी प्रोफाइल २०८०

६.८ व्यवस्थापनको आधारमा वन क्षेत्र

तालिका नं. ६.३० : व्यवस्थापनको आधारमा वन क्षेत्र

क्र.सं.	वन क्षेत्र	सङ्ख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)	कैफियत
१	सरकारद्वारा व्यवस्थित वन	-	-	
२	सामुदायिक वन	५७	६२०७.३७	वडा नं १ देखि ७ सम्म
३	संरक्षित वन	०	०	
४	धार्मिक वन	०	०	
५	कवुलियती वन	०	०	
६	निजी वन	८ वटा	४.४२	
जम्मा		६२११.७९		

स्रोत: वार्षिक प्रतिवेदन २०८०, डिभिजन वन कार्यालय, कास्की

खण्ड ७

भौतिक पूर्वाधार

७.१ पृष्ठभूमि

रुपा गाउँपालिका कास्की जिल्लाको पर्यटकीय राजधानी पोखराको केन्द्र पोखरा महानगरपालिकाको समीप रहेको र यस पालिका पनि पर्यटकी दृष्टिकोणबाट पनि महत्व पूर्ण रहेकाले पूर्वाधार विकास अनिवार्य छ र भौतिक पूर्वाधारको विकासमा अगाडि बढिरहेको छ । यातायात, सञ्चार, बिद्युत, खानेपानी, विज्ञान तथा प्रविधि (बैकल्पिक उर्जा) लाई भौतिक तथा सार्वजनिक पूर्वाधारको रूपमा यहाँ विवरण प्रस्तुत गरिएको छ । अन्य सामाजिक, आर्थिक, प्राकृतिक, साँस्कृतिक, राजनीतिक क्षेत्रको विकासका लागि पनि भौतिक पूर्वाधारको विकास र यसको प्रयोग र अभ्यास अपरिहार्य छ । यस गाउँपालिकाको अधिकांश क्षेत्र पहाडी भिरालो भुगोल भएकोले पनि पूर्वाधारको विकासमा केही कठिनाई र बढी समय लाग्ने हुन सक्छ तर पनि यस गाउँपालिकाका ७ वटै वडाहरूमा सडक सुविधा पुगेको छ, बिद्युत सेवा पुगेको छ, सञ्चार सुविधा पुगेको छ, बैकल्पिक उर्जाको उदाहरण ४ मेगावाटको १ प्लाण्ट सौर्य उर्जा प्लाण्ट समेत रहेको छ, पर्यटन क्षेत्रको विकासका लागि पनि विभिन्न पूर्वाधार विकासका प्रयासहरू भैरहेका छन् । गाउँपालिकाका अनुसार यातायात पूर्वाधारमा रुपा गाउँपालिकाका सबै वडा, विद्यालयहरू तथा टोलटोलमा कच्ची मोटरवाटो पुगिसकेको छ भने मुख्य सडकहरू करीव ९० प्रतिशत भन्दा बढी सडकहरू पक्की भैसकेका छन् ।

७.२ यातायात पूर्वाधार

गाउँपालिकाका अनुसार यातायात पूर्वाधारमा रुपा गाउँपालिकाका सबै वडा, विद्यालयहरू तथा टोलटोलमा कच्ची मोटरवाटो पुगिसकेको छ भने मुख्य सडकहरू करीव ९० प्रतिशत भन्दा बढी सडकहरू पक्की भैसकेका छन् । मुख्य सडकबाट वडा कार्यालयहरू जोड्ने कार्य भैरहेको छ । गाउँपालिकाको सबैजसो ठाउँहरूमा तालिका बमोजिम नियमित सार्वजनिक बस सेवा उपलब्ध छन् । बाह्रै महिना यातायात सञ्चालन गर्ने योजना अनुसार नयाँवाटो निर्माण तथा स्तरोन्नतीका लागि आवश्यक कार्यहरू गरिरहेको छ । गाउँपालिकाबाट प्राप्त विवरण अनुसार ७२ कि.मि. पक्की सडक र अनुमानित ४५० कि.मि. कच्ची सडक गरी ५२२ कि.मि. सडक यस गाउँपालिका भित्र निर्माण भैसकेको छ । त्यसै गरी नदी खोलामा ८ वटा पक्की र ९ वटा भोलुङ्गे पुलहरू छन् ।

यातायात पूर्वाधार सम्बन्धी विवरण

पहुँच पुगेका वडा सङ्ख्या: ७

पक्की कालो पत्रे सडक: ६० कि.मि.

पक्की ढलान सडक: १२ कि.मि.

ग्राभेल सडक: -

कच्ची सडक: ४५० कि.मि. अनुमानित

सडकको जम्मा लम्बाई: ५२२ कि.मि.

भोलुङ्गे पुलसङ्ख्या: ९ वटा

नदीमा पक्की पुल: ८ वटा

तालिका नं. ७.१ : गाउँपालिकाको कार्यालय देखि मातहतका वडा कार्यालय सम्मको दुरी

वडा	वडा नं १	वडा नं २	वडा नं ३	वडा नं ४	वडा नं ५	वडा नं ६	वडा नं ७
दुरी(कि.मि.)	९.७	७.८	१४	१०	६.६	०.२	७.५
वाटोको किसिम	पक्की / कच्ची	पक्की	पक्की	पक्की	पक्की	कच्ची	पक्की

स्रोत: रुपा गाउँपालिका गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय, भौतिक पूर्वाधार शाखा, २०८१

तालिका नं. ७.२ : वडा अनुसार पक्की र भोलुङ्गे पुलको विवरण

विवरण	वडा नं १	वडा नं २	वडा नं ३	वडा नं ४	वडा नं ५	वडा नं ६	वडा नं ७
पक्की पुल सङ्ख्या	२	०	१	०	१	२	२
भोलुङ्गे पुल सङ्ख्या	३	१	१	१	०	१	२

स्रोत: रुपा गाउँपालिका गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय, भौतिक पूर्वाधार शाखा, २०८१

७.३ विद्युत र वैकल्पिक उर्जा र अन्य पूर्वाधार सम्बन्धी विवरण

सौर्यउर्जाप्लान्ट-Solar Home System: ४ मेगावाटको १ प्लाण्ट

खेल मैदान: १ वटा

७.४ एक भलकमा रुपा अंक २ अनुसार रुपा गौरवका आयोजनाहरू

- ◆ खोलाछेउ - थुम्की - रुपाकोट - ओट्टाशील १३.५ कि.मि. सम्पन्न
- ◆ शिशुवा - पोल्याड्टार - अस्फाल्ट पिच १६.२ कि.मि. सम्पन्न
- ◆ बेगनास - भोर्लेटार पिच ११.८ कि.मि. ।
- ◆ पालिका भित्रका सबै वडाको सडक सञ्जालका रुपमा रामकोट रामदी अस्फाल्ट पिच ५.२ कि.मि. सम्पन्न ।
- ◆ रुपा रिङरोड (रामकोट - हाँसपोखरी - ठूलीबेंसी - स्यास्त्री - दरपगाउँ - देउपुरबेंसी -पोल्याङ्) परियोजना निर्माणाधीन ।
- ◆ टाकञ्जा - फैचोक सडकखण्ड १० कि.मि. कालोपत्रे सम्पन्न (रुपा रिङरोड अन्तर्गत)
- ◆ हाङ्गेबाङ्गे - ठूलबेंसी - माभबेंसी सडक स्तरोन्नति
- ◆ फालभञ्ज्याङ - चिसापानी मोटरबाटो ४.५ कि.मि., DBST सम्पन्न ।
- ◆ शिवचण्डी मोटरबाटो स्तरोन्नती
- ◆ मादी करिडोर (पोल्याङ - कोइलेनी) स्यास्त्री देउपुरबेंसी निर्माणाधिन
- ◆ एक घर एकधारा खानेपानी परियोजना सम्पन्नको चरणमा
- ◆ विश्वशान्ति उद्यान निर्माण परियोजना १०८ चौतारी, डाँडा जोड्ने सिँढी बाटो (रोयल ट्रायक), डाँडामा कटेज म्युजियम तथा सभाहल सहितका पार्कको डि.पि.आर. तयार भै कार्य अगाडि बढेको

।

- ◆ रुपा गाउँपालिका स्तरीय खेलमैदान भिरचोक खेल मैदान रुपा ६ मा निर्माणाधिन ।
- ◆ रुपाकोट अस्पताल सञ्चालन ।
- ◆ मादी गाउँपालिकाबाट रुपा गाउँपालिकाका लागि बृहद खानेपानी आयोजना ।
- ◆ कोइलेनी हाइड्रो रुपा गाउँपालिकाको कार्यक्षेत्र भित्र रहेको मादी खोलामा ।
- ◆ रुपाताल संरक्षण परियोजना निर्माणाधिन ।
- ◆ वडा कार्यालय जोड्ने ढलान - बाटो निर्माण ।
- ◆ विमली कूलो, सरकारी कूलो, तल्लो कूलो, माभको कूलो, माथिल्लो कूलो निर्माण ।
- ◆ रुपाकोट अस्पताल र गाउँपालिकाको प्रशासकीय भवन निर्माण ।
- ◆ २ नं वडा कार्यालय भवन निर्माण ।
- ◆ कृषि तथा पशु सेवा केन्द्र निर्माणाधीन ।
- ◆ पोल्याड - टाकाञ्जा भोलुङ्गे पुल ।

७.५ सामुदायिक तथ्याङ्क

तालिका नं. ७.३ : सार्वजनिक शौचालय सेवाको सुविधा अनुसार वडाको वितरण

क्षेत्र	जम्मा वडा सङ्ख्या	सार्वजनिक शौचालयको सङ्ख्या				
		नभएको	१-२	३-४	५-९	१०+
कास्की जिल्ला	७२	३४	२५	७	५	१
रुपा गाउँपालिका	७	२	४	१	०	०

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, सामुदायिक तथ्याङ्क, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

तालिका नं. ७.४ : वडा भित्र रहेका वित्तिय सेवा लगायतका सुविधाको उपलब्धता अनुसार वडाको वितरण

क्षेत्र	जम्मा वडा सङ्ख्या	वडा सङ्ख्या				
		हाट बजार	मूल बजार	कृषि उपज संकलन केन्द्र	सहकारी संस्था	बैंक तथा वित्तिय संस्था
कास्की जिल्ला	७२	११	२५	२५	६६	४०
रुपा गाउँपालिका	७	०	१	५	६	१

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, सामुदायिक तथ्याङ्क, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

तालिका नं. ७.५ : वडा भित्र रहेका सहकारी संस्थाको सङ्ख्या अनुसार वडाको वितरण

क्षेत्र	जम्मा वडा सङ्ख्या	सहकारी संस्थाको सङ्ख्या				
		नभएको	१-२	३-४	५-९	१०+
कास्की जिल्ला	७२	६	२३	११	१७	१५
रुपा गाउँपालिका	७	१	३	३	०	०

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, सामुदायिक तथ्याङ्क, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

तालिका नं. ७.६ : बैंकको सङ्ख्या अनुसार वडाको सङ्ख्या

क्षेत्र	जम्मा वडा सङ्ख्या	बैंकहरूको सङ्ख्या				
		नभएको	१-२	३-४	५-९	१०+
कास्की जिल्ला	७२	३२	१७	४	१२	७
रूपा गाउँपालिका	७	६	१	०	०	०

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, सामुदायिक तथ्याङ्क, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

तालिका नं. ७.७ : वडा भित्र रहेका समाज कल्याणसँग सम्बन्धित सेवा सुविधाको सङ्ख्या अनुसार वडाको वितरण

क्षेत्र	जम्मा वडा सङ्ख्या	वडा सङ्ख्या									
		प्रहरी कार्यालय/चौकी	बुद्धाश्रम	बाल गृह	सामुदायिक भवन तथा सभाहल	व्यवस्थित स्वदाह स्थल/सव गाड्ने स्थल	खेल मैदान/टुडिखेल	सार्वजनिक पार्क	ताल सिमसार तलाउ र पोखरीहरू	आफ्नै प्रशासकीय भवन	मठ मन्दिर गुम्ब चैत्य/विहार चर्च.....
कास्की	७२	४०	७	७	६१	३६	४८	३५	४४	५७	७२
रूपा गापा	७	३	०	०	६	५	५	२	४	५	७

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, सामुदायिक तथ्याङ्क, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

तालिका नं. ७.८ : वडा भित्र रहेका सामुदायिक भवन तथा सभाहलहरूको विवरण

क्षेत्र	जम्मा वडा सङ्ख्या	सामुदायिक भवन तथा सभाहलहरूको सङ्ख्या				
		नभएको	१-२	३-४	५-९	१०+
कास्की जिल्ला	७२	११	२०	९	२३	९
रूपा गाउँपालिका	७	१	२	१	३	०

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, सामुदायिक तथ्याङ्क, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

तालिका नं. ७.९ : वडा भित्र रहेका खेल मैदानको सङ्ख्या अनुसार वडाको वितरण

क्षेत्र	जम्मा वडा सङ्ख्या	खेल मैदानहरूको सङ्ख्या				
		नभएको	१-२	३-४	५-९	१०+
कास्की जिल्ला	७२	२४	३२	१०	६	०
रूपा गाउँपालिका	७	२	२	२	१	०

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, सामुदायिक तथ्याङ्क, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

तालिका नं. ७.१० : वडा भित्र रहेका सार्वजनिक पार्कको सङ्ख्या अनुसार वडाको वितरण

क्षेत्र	जम्मा वडा सङ्ख्या	सार्वजनिक पार्कहरूको सङ्ख्या				
		नभएको	१-२	३-४	५-९	१०+
कास्की जिल्ला	७२	३७	२३	११	१	०
रूपा गाउँपालिका	७	५	१	१	०	०

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, सामुदायिक तथ्याङ्क, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौं । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

तालिका नं. ७.११ : वडा भित्र उपलब्ध सडक सुविधा अनुसार वडाको वितरण (गणनाको दिन सम्म)

क्षेत्र	जम्मा वडा सङ्ख्या	वितरण		
		वडाको केन्द्र सम्म बर्षे भरी सडक यातायात सञ्चलान हुने	बहु संख्यक वडावासीले आधा घण्टाको दुरीमा सार्वजनिक यातायातको सुविधा प्राप्त हुने	स्थानीय यातायात/नगर यातायात सेवा
कास्की	७२	६३	६२	५४
रूपा गापा	७	७	७	४

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, सामुदायिक तथ्याङ्क, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौं । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

तालिका नं. ७.१२ : वडा कार्यालयवाट सबैभन्दा टाढाको बस्तीमा एकतर्फी पुग्न लाग्ने समयको आधारमा वडाको वितरण

७	जम्मा वडा सङ्ख्या		वडा कार्यालयवाट सबैभन्दा टाढाको बस्तीमा पुग्न लाग्ने समय (एकतर्फी)																			
			सवारी साधनवाट					पैदलवाट					सवारी साधन र पैदल दुवै					जम्मा जुनसुकै माध्यम				
			३० मिनेट भित्र	३०-६० मिनेट	१-२ घण्टा	३-४ घण्टा	४-५ घण्टा	५ घण्टाभन्दा बढी	३० मिनेट भित्र	३०-६० मिनेट	१-२ घण्टा	३-४ घण्टा	४-५ घण्टा	५ घण्टा भन्दा बढी	३० मिनेट भित्र	३०-६० मिनेट	१-२ घण्टा	३-४ घण्टा	४-५ घण्टा	५ घण्टाभन्दा बढी		
०	०	०	०	०	०	०	०	२	०	०	०	०	०	२	३	०	०	०	४	३	०	०

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, सामुदायिक तथ्याङ्क, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौं । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

खण्ड ८

पर्यटन तथा मनोरञ्जन

८.१ पृष्ठभूमि

गण्डकी प्रदेशको एक सुन्दर, शान्त र मनोरम प्रकृति रहेको रुपा गाउँपालिकाका सबैजसो ठाउँहरू प्रकृतिमा रमन चाहने पारखीहरूका लागि उपयुक्त रहेका छन् । एक भ्रमणमा रुपा २०८० का अनुसार गाउँपालिका भित्रका मुख्य ३२ डाँडाकाँडाहरूलाई जोडेर पर्यटकीय गन्तव्यको रूपमा विकास गर्ने रुपाको योजना अनुरूप हाल अग्ला डाँडाकाँडाहरूमा म्युजियम, सभाहल, भ्यूटावर, पार्क, गेष्टहाउस, क्याम्पिङ, चौतारी, पोखरी तथा पैदल मार्ग निर्माण गर्ने योजनाहरू क्रमिक रूपमा कार्यान्वयन भइरहेका छन् । रुपाकोट रिसोर्ट देश विदेशका पर्यटकहरूको आकर्षणमा छ । पालिकामा आफ्नै मौलिकताका परम्परागत जात जातिका मौलिक संस्कृति, साँस्कृतिक विविधता समेत पर्यटकको केन्द्र बन्न सक्ने देखिन्छ । भाषा धर्म भेषभुषामा विविधता एकता रहेको छ । सुविधा सम्पन्न होमस्टे र पिकनिक स्पोटका विभिन्न कार्यक्रमले पर्यटकलाई आकर्षित गरेको छ । बंगलादेशका राष्ट्रपति महामहिम मोहम्मद अब्दुल हमिदको वि.सं. २०७६ सालको रूपामा आगमन र प्राकृतिक सुन्दरताको प्रशंसा र वि.सं. २०४५ मा तत्कालिन बेलायती युवराज चार्ल्स स्याक्लुङ्कोटमा आई रात विताएको घटनाले पनि रुपा गाउँपालिकाको पर्यटन क्षेत्रको आकर्षणताको पुष्टि गर्दछ । प्राकृतिक, ऐतिहासिक तथा धार्मिक रूपले सुन्दर यस गाउँपालिकामा आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटकहरूका लागि मनोरम दृष्यवलोकनका लागि रुपाताल, हात्तीमैता भ्यूटावर, कालिका भ्यूटावर, चिसापानी माझकोट, स्यालुङ्कोट, इन्द्रगुफा, देउराली, मर्ज्याङ्कोट, सुन्दरीदेवी जस्ता थुप्रै स्थलहरू रहेका छन् ।

८.२ रुपा गाउँपालिकाका केही पर्यटकीय गन्तव्यहरू एवं पर्यटकीय धार्मिक साँस्कृतिक सम्पदाहरू

रुपा ताल

पोखराको एक प्रमुख पर्यटकिय आकर्षणको गन्तव्य हो । यो तालमा राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय पर्यटकका लागि नौका बिहारको रोमाञ्चक अवसर पाउन सकिन्छ । यस तालमा रुपाताल मत्स्य सहकारी संस्थाको अधिनमा रहेर व्यवसायीक माछापालन गरिएको छ । साथै कुनाकानीमा स्थानिय द्वारा निश्चित सर्तको परिधिमा रहेर निजि स्तरमा पनि केज (जाली) बनाएर माछापालन पनि गरिन्छ ।

रुपाकोट रिसोर्ट

शान्त वातावरणमा सुन्दर दृश्यहरू अवलोकन गर्दै रमाउन चाहने पर्यटकका लागि रुपाकोट रिसोर्ट आकर्षक गन्तव्य । लक्जरियस टुरिस्टको लागि मात्र नभएर अन्तर्राष्ट्रिय स्तरका राष्ट्र प्रमुख, सरकार प्रमुख लगायत ठुला ठुला कर्पोरेट तथा विजनेश सिइओहरूलाई समेत टार्गेट गरेर धेरै सुविधा सम्पन्न रुम तथा अन्य सेवा सुविधा । पाँच तारे होटलमा हुने सबै सुविधा हुने ।

मोहरिया सामुदायिक होमस्टे, रुपा गाउँ पालिका-६, कास्की

घर, कोठा र बेड सङ्ख्या: ५ घर, ९ कोठा, २० बेड

प्रमुख विशेषताहरू: बुद्ध गुम्बा, देवीको मन्दिर, गुरुङ नाँच (घाँटु, सुर्खा) तथा स्थानीय अर्गानिक खाना (दाल, भात, तरकारी), गिरिराज कुखुरा, सिजन अनुसारको तरकारी जस्ता परिकारहरूले थप आर्कषण थपेको । रूपा र बेगनाश ताल, पोखरा शहर, माछापुच्छ्रे हिमाल, अवलोकन गर्न सकिने । स्थानीय उत्पादनहरू: कोदो, मकै, धान, सिजन अनुसारका तरकारी, भाडग्रा ।

अजितमाला देवी

रूपा गाउँपालिका वडा नं. ६, रूपाकोट

अ. ऐतिहासिकता: पृथ्वी राजमार्ग बन्नु भन्दा अगाडि काठमाडौँ-पोखरा आउने जाने पैदलमार्ग रहेको यो ठाउँमा काजी दामोदर पाण्डेले पैदलयात्रीहरूलाई बास बस्नको लागि पाटी बनाई मन्दिर समेत स्थापना गरेको र मन्दिर संचालनको लागि गुठीजग्गा राखिदिएको भन्ने जानकारी पाइन्छ । नेपालको एकीकरण पछि रूपाकोट गा.वि.स. वडा नं. ३ भीरचोकमा काजी दामोदर पाण्डेले अजितमाला देवीको स्थापना गरी त्यसको निम्ति गुठीको पनि व्यवस्था गरेका थिए । भोलानाथ पंगेनीले ६० वर्ष पूजारीको रूपमा पूजा चलाएका ।

आ. महत्वपूर्ण सम्पदाहरू कला/वास्तुकला: एक आधारपेटीमा माटोको जोडाईमा ढुंगाको गारो र ढुंगाले छाँना भएको एक तले मन्दिर उत्तराभिमुख थियो । हाल मन्दिर आधुनिक सामग्री प्रयोग गरी तीन तले प्यागोडा शैलीमा पूर्णरूपमा पुनःनिर्माण गरिएको छ । मन्दिरको गर्भगृहमा देवीको प्रतीक स्वरूपका शीलाहरू राखिएका छन् । ७ फिटको वर्गाकार रहेको यो मन्दिर १२ फिट उचाईको छ । पूजा/परम्परा: पर्व विशेषमा बाहेक अन्य समयमा पूजाआजा नहुने । विशेषतः ७०० रूपाकोटेले पूजा गर्ने प्रचलन छ । जेठ १५ गते (खेत रोप्नुभन्दा पहिले) र कात्तिकमा धान काट्नुभन्दा पहिला गुठियारहरूले पूजा गर्दछन् । चैत दशैँमा भाकल पूजा गरिन्छ । बाखाको पाठीबाट मात्र पूजा चल्दछ ।

फल्याङ्गकोट कालिका मन्दिर र कोट

बाईसे चौबिसे राज्यको पालामा कास्कीकोटको राजाको पुर्वी किल्लाको रूपमा चिनिएको लमजुङ र तनहुँसँग सिमानामा रहेको कोट । जहाँ प्रत्येक वर्ष फुलपाती भित्र्याउने र फुलपाती देखि दशैँको टिकाको दिनसम्म कोटको पूजा गर्ने चलन छ । कोटमा कोट भैरवको पुरानो जिर्ण मन्दिर र कोट घर रहेको छ । फल्याङ्गकोटको गुठीखेत ६० मुनि कोटको मुखियाले मन्दिर रेखदेखको लागि धान खेत र १० मुनि खेत कोटको कटुवालले गर्दै आएको चलन रहिआएको छ ।

रिठुमाला मन्दिर

करिब १५० वर्ष पहिला जित बहादुर गोदारले स्थापना गरेको ५ रोपनी, ल.१० मि. चौ. १० मि. उ. ५ मि.। प्यागोडा शैली, शिव भगवानका पुराना मूर्तिहरू । भजन कृतन गरिन्छ ।

मुलपँधेरा शिवमन्दिर

सिर्कुतान गाउँमा सभ्यता बसेदेखि नै खानेपानीको आधारभूत स्रोतको रूपमा यस पँधेराको प्रयोग हुँदै आएको । वि.सं. २०५० तिर शिवमन्दिरको स्थापना । ऐतिहासिक मुलपँधेरा/कुवा । शिवजीको मन्दिर । किरियापुत्रीको लागि टिनको सत्तल । काज क्रिया र पुन्यकर्म सञ्चालन हुने ।

धारापानी महादेव मन्दिर र धारा

परापूर्वकालदेखि भगवान शिव र सरस्वतीको पूजा आरधना गरिँदै आएको । गाउँको पवित्र स्थल ऐतिहासिकता भल्कने महादेव मन्दिर, परापूर्वकालदेखि प्रयोगमा ल्याइएका पानीका धारा, पाटी पौवा र पर्याप्त जग्गा । शिवरात्री, तीज, श्रीपञ्चमीमा विशेष पूजा हुने गरेको ।

अत्री गोत्र ओभा बन्धु कूल मन्दिर

अत्री ऋषिको जन्मस्थान मानिने बभाङ जिल्लाबाट ओभाहरूको कास्की जिल्लाकै लिपेयानी गाउँ हुँदै १६ औं शताब्दीबाट थुम्की सिर्कुतानमा बसोवास सुरु भएको । त्यसै समयबाट कूल पूजा हुँदै आएको । पहिले पहिले बलि पूजा हुँदै आएकोमा कूल देवता व्यक्तिमा प्रकट भई अब उपरान्त बलि नचढाउनु भनेपछि खीर, रोटीबाट पूजा गर्न थालियो । हरेक पाँच वर्षमा कूल पूजाको रूपमा विशेष गरी मष्ट, मण्डली र महादेवको पूजा गरिन्छ । पितृहरूको पूजा गरिन्छ । रुद्री पाठ परायण हुन्छ । माभाको पोखरी भन्ने ठाउँमा नयाँ मन्दिर लगायतका धार्मिक पूर्वाधारहरूको कार्य अगाडि बढेको छ ।

जामा मस्जिद रूपाकोट

२०० वर्ष नविवक्स मिया र उजिर मिया । करिब २८३८ वर्गफिट, ल. ६६ फिट, चौ. ४३ फिट, उ. १० फिट । मुगल शैली, मिनारा, मेहराब । प्रार्थना गर्ने, नवाज पढ्ने ।

चिसापानी देवी मन्दिर

वि.सं. १७०० तिर कञ्चन आकाश भएको बेलामा चट्याङ पर्दा एक जना व्यूमूल मन्दिरको ७०० मिटर दक्षिण तर्फ जलदेवी मन्दिरको स्थापना गरिएको छ । चिसापानी कुवामा भलमल बलेको शीला देखिएपछि चिसापानीको बहिनीको रूपमा स्थापना । वैशाख र मंसिरको पञ्चमी र पूर्णिमामा मात्र पूजा गरिन्छ । किशोर युवाले मात्र वली दिने प्रचलन छ ।

सुनज्यूरी मन्दिर

२०४० सालमा निर्माण भएको सो जीर्ण भई भत्केकाले पुनर्निर्माण गर्नुपर्ने । करिब ३ रोपनी ल. ९ फुट, चौ. ९ फुट, उ. ११ । मूर्ति, गजुर, स्थानीय कला भल्कने भ्याल ढोका । मंसिर पूर्णिमाको दिन पूजा गरिन्छ ।

इन्द्र गुफा

कास्की जिल्लाको हंसपुरको माथिल्लो टापुमा यो इन्द्र गुफा अवस्थित छ । स्याकलुङकोट देखि करिब २.५ कि.मी पूर्वमा रहेको गुफाको उचित व्यवस्थापन भई नसकेता पनि गुफाको लम्वाई मादी नदीसम्म पुगेको स्थानीय बासिन्दाको अनुमान रहेको छ । यस गुफामा वर्षको एकपटक चैत्र वैशाख महिनामा पूजा गरी खिर र रोटी चढाउने र पूजा सिद्धिए पछि हरहर महादेव भन्दै घरघरबाट भाँडोमा पानी ल्याई एकआपसमा छ्यापाछ्याप गरिने र पानीले छ्याप्दा कोही रिसाउन नपाइने प्रचलन रहेको छ ।

स्याक्लुङकोट

कास्की जिल्लाको हंसपुरमा रहेको स्याक्लुङकोट समुद्र सतहदेखी १४२० मिटरको उचाइमा रहेको चुचुरो हो । यसको वरिपरि रङ्गी विरङ्गी गुराँसले सिंगारिएको छ, उत्तरतर्फ नजिकै माछापुच्छ्रे हिमाल र अन्नपूर्ण हिमश्रृंखला, पूर्वतर्फ सुन्दर मादी नदीको दृश्य, दक्षिणतर्फ महाभारत र चुरे श्रृंखला एवं पश्चिमतर्फ रुपा बेगनास उपत्यकाको दृश्य देख्न सकिन्छ । पर्यटकीय दृष्टिले महत्वपूर्ण रहेको यस ठाउँमा सन् १९८० मा बेलायतका राजकुमार चार्ल्स पनि पुगेका थिए । यस ठाउँमा हाल नेपाल पर्यटन बोर्ड समेतको सहयोगमा पर्यटकीय भ्यू-टावरको निर्माण भएको छ ।

खण्ड ८

कानून न्याय एवं सार्वजनिक सेवा प्रवाह

८.१ स्वीकृत कानूनहरूको सूची

तालिका नं. ८.१ : रुपा गाउँपालिकाका हाल सम्म स्वीकृत कानूनहरूको सूची

क्र.सं	ऐन/ नियम /कार्यविधि
१	रुपा गाउँपालिका, कास्कीको निर्णय वा आदेश वा अधिकार पत्रको प्रमाणिकरण कार्यविधि, २०७४
२	रुपा गाउँपालिका, कास्कीको पदाधिकारीहरूको आचारसंहिता, २०७४
३	रुपा गाउँपालिका, कास्कीको कार्यपालिका (कार्यसम्पादन) नियमावली, २०७४
४	रुपा गाउँपालिका, कास्कीको गाउँपालिकाको बैठक सञ्चालन सम्बन्धी कार्यविधि, २०७४
५	रुपा गाउँपालिका, कास्कीको सालबसाली विनियोजन ऐन
६	रुपा गाउँपालिका, कास्कीको सालबसाली आर्थिक ऐन
७	रुपा गाउँपालिका, कास्कीको भवन तथा योजना मापदण्ड, २०७४
८	रुपा गाउँपालिका, कास्कीको शिक्षा नियमावली, २०७४
९	रुपा गाउँपालिका, कास्कीको सेवा करारमा कर्मचारी सम्बन्धी कार्यविधि २०७४
१०	रुपा गाउँपालिका, कास्कीको कार्यविभाजन नियमावली २०७५
११	रुपा गाउँपालिका, कास्कीको प्रशासकीय कार्यविधि नियमित गर्ने ऐन २०७५
१२	रुपा गाउँपालिका, कास्कीको सम्पत्ति कर तथा भुमिकर व्यवस्थापन ऐन २०७५
१३	रुपा गाउँपालिका, कास्कीको विपद् जोखिम न्यूनीकरण ऐन २०७५
१४	रुपा गाउँपालिका, कास्कीको उपभोक्ता समिति गठन परिचालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यविधि २०७५.
१५	रुपा गाउँपालिका, कास्कीको सम्पत्ति कर भूमिकर ऐन २०७५
१६	रुपा गाउँपालिका, कास्कीको बजार अनुगमन निर्देशिका २०७५
१७	रुपा गाउँपालिका, कास्कीको आर्थिक सहायता प्रदान गर्ने सम्बन्धी कार्यविधि २०७५
१८	रुपा गाउँपालिका, कास्कीको अपाङ्ग परिचय पत्र वितरण निर्देशिका २०७५
१९	रुपा गाउँपालिका, कास्कीको बालबालिकाको अधिकार व्यवस्थित गर्ने ऐन २०७५
२०	रुपा गाउँपालिका, कास्कीको जेष्ठ नागरिक परिचय पत्र वितरण निर्देशिका २०७५
२१	रुपा गाउँपालिका, कास्कीको कृषि प्रसार व्यवस्थापन सञ्चालन र नियन्त्रण ऐन २०७५
२२	रुपा गाउँपालिका, कास्कीको कृषि नीति २०७५
२३	रुपा गाउँपालिका, कास्कीको मर्मत सम्भार विशेष कोष सञ्चालन निर्देशिका २०७५
२४	रुपा गाउँपालिका, कास्कीको घ वर्ग लाइसेन्स कार्यविधि २०७५
२५	रुपा गाउँपालिका, कास्कीको स्वास्थ्य सरसफाई सेवा ऐन २०७५

क्र.सं	ऐन/ नियम /कार्यविधि
२६	रुपा गाउँपालिका, कास्कीको बाल विवाह विरुद्ध कार्यक्रम सञ्चालन खर्च कार्यविधि २०७५
२७	रुपा गाउँपालिका, कास्कीको एक गाउँ एक उत्पादन सम्बन्धी कार्यविधि २०७६
२८	रुपा गाउँपालिका, कास्कीको दुध तरकारी तथा फलफूल ढुवानी तथा उत्पादनमा आधारित अनुदान सञ्चालन कार्यविधि २०७६
२९	रुपा गाउँपालिका, कास्कीको चक्लाबन्दी प्रवर्दन गह्वा सुधार कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि २०७६
३०	रुपा गाउँपालिका, कास्कीको बाखा पैचो कार्यक्रमको कार्यविधि २०७६
३१	रुपा गाउँपालिका, कास्कीको कोरोना भाइरस सम्बन्धी क्वारेन्टिन र कोरोना कोष सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गर्न बनेको मापदण्ड २०७६
३२	रुपा गाउँपालिका, कास्कीको नश्ल सुधार कार्यविधि २०७७
३३	रुपा गाउँपालिका, कास्कीको साना किसान अनुदान कार्यक्रम कार्यविधि २०७७
३४	रुपा गाउँपालिका, कास्कीको सहकारी ऐन २०७७
३५	रुपा गाउँपालिका, कास्कीको संस्था दर्ता तथा नविकरण सम्बन्धी ऐन २०७७
३६	रुपा गाउँपालिका, कास्कीको खर्चको मापदण्ड २०७७
३७	रुपा गाउँपालिका, कास्कीको सार्वजनिक खरिद नियमावली २०७७
३८	रुपा गाउँपालिका, कास्कीको योजना अनुगमन मुल्याङ्कन तथा फरफारक एवम् भुक्तानी प्रक्रियालाई व्यवस्थित गर्न बनेको कार्यविधि २०७७
३९	रुपा गाउँपालिका, कास्कीको कृषि व्यवसाय सञ्चालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि २०७७
४०	रुपा गाउँपालिका, कास्कीको पशुपंक्षी विकास क्षेत्रसँग सम्बन्धित कार्यक्रम कार्यान्वयन निर्देशिका २०७७
४१	रुपा गाउँपालिका, कास्कीको शिक्षासँगको साभेदारीमा प्रविधिमैत्री शिक्षाको लागि एक शिक्षकसँगको साभेदारीमा रुपा गाउँपालिका, कास्कीको प्रविधिमैत्री शिक्षाको लागि एक शिक्षक एक ल्यापटप कार्यविधि २०७७
४२	रुपा गाउँपालिका, कास्कीको संक्षिप्त वातावरणीय अध्ययन तथा प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण कार्यविधि २०७७
४३	रुपा गाउँपालिका, कास्कीको सामाजिक समावेसीकरण कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि २०७८
४४	रुपा गाउँपालिका, कास्कीको राजश्व परामर्श समितिको कार्यसञ्चालन कार्यविधि २०७८
४५	रुपा गाउँपालिका, कास्कीको बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समितिको कार्यसञ्चालन सम्बन्धी कार्यविधि २०७८
४६	रुपा गाउँपालिका, कास्कीको लैङ्गिक समानता तथा समावेसीकरण कार्यविधि २०७८
४७	रुपा गाउँपालिका, कास्कीको विषयगत सिकाइ समूह गठन तथा परिचालन कार्यविधि २०७८
४८	रुपा गाउँपालिका, कास्कीको अपाङ्गता भएका व्यक्तिको परिचय पत्र कार्यविधि २०७९
४९	रुपा गाउँपालिका, कास्कीको वन ऐन २०८०

क्र.सं	ऐन/ नियम /कार्यविधि
५०	रुपा गाउँपालिका, कास्कीको जलचर तथा जलीय जैविक विविधता संरक्षण सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको ऐन २०८०
५१	रुपा गाउँपालिका, कास्कीको स्थानीय मदिरा उत्पादन ब्राण्डिङ्ग तथा बिक्री वितरण व्यवस्थापन ऐन २०८०
५२	रुपा गाउँपालिका, कास्कीको लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि २०८०

स्रोत: एक भेलकमा रुपा अंक २, २०८०, रुपा गाउँपालिका

६.२ कानून तथा न्याय, घटना दर्ता र पालिकाको आय विवरण

६.२.१ मुद्दा/विवाद दर्ता तथा फछ्यौट र न्यायिक समिति

नेपालको संविधानको धार २१७ अनुसार आफ्नो कार्यक्षेत्र भित्र नगरपालिका तथा गाउँपालिकाका विवाद निरूपण गर्न गाउँ/नगरपालिकाका उपाध्यक्षको संयोजकत्वमा गठीत न्यायिक समिति रहने र स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को परिच्छेद ८ मा न्यायिक समितिलाई न्यायिक अधिकारको व्यवस्था छ। सो अधिकार अनुसार यस गाउँपालिकाको स्थापना काल देखि २०८०/८१ सम्म दर्ता हुन आएका मुद्दाहरु र न्याय सम्पादनको विवरण निम्नानुसार छ।

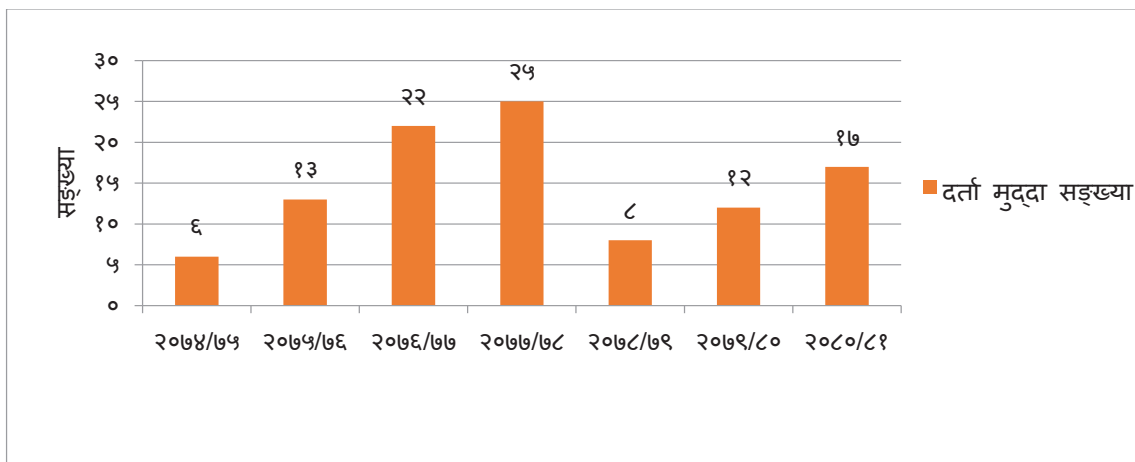
तालिका नं. ८.२ गाउँपालिकामा दर्ता भएका मुद्दाहरुको प्रकृति र सम्पादन भएका मुद्दाहरु

क्र.सं	मुद्दाको प्रकृति	सम्पादन भएका मुद्दा सङ्ख्या
१	पतिपत्नी बिचको सम्बन्ध विच्छेद	२१
२	जग्गा आवाद तथा भोगचलन सम्बन्धी	४६
३	ज्याल मजदुरी सम्बन्धी	१०
४	गाली बेइज्जती	७
५	पालन पोषण तथा हेरचाह माना चामल	१२
६	सिँचाई कुलो सम्बन्धी	३
७	घाँस दाउरा चरन सम्बन्धी	१
८	रुख विरुवाले सेप गरेको	२
९	आगलागी भएको	१

स्रोत: एक भेलकमा रुपा अंक २, २०८०, रुपा गाउँपालिका

उल्लेखित दर्ता हुन आएका १०३ वटा मुद्दाहरु मध्ये ९७ वटा मुद्दाहरु पछ्यौट भएकोमा १६ वटा न्याय निरूपणको माध्यमबाट ७७ वटा मुद्दाहरु मेलमिलापको माध्यमबाट र ४ वटा फिर्ता भएको ६ वटा मुद्दाहरु अर्को आ.व. मा सरेका छन्। ३० जना मेलमिलाप कर्ता गाउँपालिकामा सूचिकृत छन्।

चित्र नं. ८.१ : पालिका हाल सम्म न्यायिक समितिमा दर्ता भएका मुद्दाहरूको सङ्ख्या

स्रोत: रुपा गाउँपालिका प्रशासन शाखा २०८०

तालिका नं. ८.३ : रुपा गाउँपालिकाको व्यक्तिगत घटना दर्ता विवरण

जन्म			मृत्यु			सम्बन्ध विच्छेद	बिबाह	बसाई सरी आएको		बसाई सरी जाने		जम्मा
पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	जम्मा	जम्मा	दर्ता सङ्ख्या	सदस्य सङ्ख्या	दर्ता सङ्ख्या	सदस्य सङ्ख्या	
मिति २०७८/०१/०१ देखि २०७८/१२/३० सम्म												
१९५	१९४	३८९	७२	५९	१३१	६	१६३	८	२८	२१	५५	७१८
मिति २०७९/०१/०१ देखि २०७९/१२/३० सम्म												
२२८	२१९	४४७	७५	६२	१३७	२५	२२४	१५	५१	४९	१७९	८९७
मिति २०८०/०१/०१ देखि २०८०/१२/३० सम्म												
२७१	२४३	५१४	९५	८७	१८२	३८	२६१	१३	४२	६०	१८८	१०६८

स्रोत: रुपा गाउँपालिका प्रशासन शाखा २०८०

तालिका नं. ८.३ : वडा अनुसार रुपा गाउँपालिकाको व्यक्तिगत घटना दर्ता विवरण

वडा नं.	जन्म			मृत्यु			सम्बन्ध विच्छेद			बिवाह			बसाई सरी आउने सदस्य			बसाई सरी जाने सदस्य		
	२०७८	२०७९	२०८०	२०७८	२०७९	२०८०	२०७८	२०७९	२०८०	२०७८	२०७९	२०८०	२०७८	२०७९	२०८०	२०७८	२०७९	२०८०
१	२	४५	५४		११	२२		२	६	३	२४	३४		२	८		२०	२५
२	२८	३१	३३	१८	१२	१४	१	२	३	२२	२०	१८					१५	१२

वडा नं	जन्म			मृत्यु			सम्बन्ध विच्छेद			बिवाह			बसाई सरी आउने सदस्य			बसाई सरी जाने सदस्य		
	२००८	२००८	०२०८	२००८	२००८	०२०८	२००८	२००८	०२०८	२००८	२००८	०२०८	२००८	२००८	०२०८	२००८	२००८	०२०८
३		३०	४३		७	२०		१	३		१०	१८		२३	१३		६	१९
४		४५	६५		१५	२३		२	३	२	१७	३२		४	९		२८	२७
५	१	३५	८५	१	२४	२३		३	१०	१	२५	४३	४	३	५		२४	४५
६	८५	१७२	११८	५४	४५	४१	१	१०	६	६७	७५	५६	१७	६	३	१४	४७	२४
७	७९	९०	११५	५८	२३	३९	४	५	७	६८	५३	६०	७	१३	४	२४	३९	३६
जम्मा	१९५	४४८	५१३	१३१	१३७	१८२	६	२५	३८	१६३	२२४	२६१	२८	५१	४२	५५	१७९	१८८

तालिका नं. ८.४ : विगत ५ वर्षको आय व्ययको विवरण

क्र.सं.	वर्ष	आ.व.२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	०२/२०७९	२०८०/८१
१	वार्षिक विनियोजन र कम रु.	४४५२५५५७२.६१	५४९०७२८२०.१९	५६६६६४३१३.१०	५५७२४७४३३.८१	४९६०७९४१३.१४
२	वार्षिक खर्च रु.	३०७७२५७८८.६२	३९४०८०५०९.९८	३५८२९७८९६.२७	३९२३३७७७.३४	३६१७०३३१५.३९
३	कुल बजेटमा स्थानीय तहको अर्गन आन्तरिक आयको हिस्सा	९५६४६६३४.६१	१०२६८२६०४.१८	८८३३७५९४.४९	१०९५५५२२३.८४	४९४४७७७.००
४	खर्चको प्रतिशत	६९.११	७१.७७	६२.२२	७०.४	७२.९१
५	कुल खर्चमा बेरुजु प्रतिशत					
विनियोजित रकममा सघीय सरकार र प्रदेश सरकारको अनुदान						
क	सघीय सरकारको अनुदान	२६४२२००००.०	२९७८७२२६२.०३	२९६८६२०१२.००	२८८०२५९०७.६८	२८२७८६३४०.५८
१	समानिकरण अनुदान	७५२०००००.०	७८२०००००	८३१०००००	८२१४००००.००	७२५४००००.००
२	शर्त अनुदान चालु	१६६६२००००.०	१९७७९४०७.००	१७६६७९९६४.६५	१८४३५०१५५.६८	१७८८३६३३१.५८
३	शर्त अनुदान पुँजीगत	-		२२२१४१४७.५०	२१५३५७६५२.००	१२६१०००९.००
४	विशेष अनुदान चालु	-		६०६०२१६.००	-	१२००००००

५	समपुरक अनुदान पूँजीगत	२२४०००००.०	२१९५२८५५.००	८८०६८०४.००	-	६८०००००
ख	प्रदेश सरकारको अनुदान	१७१८८२२५.०	२२०६९९९९.४२	१३७७६०६३	१२६११६१३.००	११४५५०२१.००
१	समानिकरण अनुदान	१२८८९०००.०	१२०७००००.००	८९२३०००	८२५२२५०.००४३५९३६३.००	७०९५०००
२	विशेष अनुदान चालु	०	९९९९९९९.४२	-	-	-
३	शर्त अनुदान पूँजीगत	०	-	-	-	१८९८१२२.००
४	समपुरक अनुदान पूँजीगत	०	-	४८५३०६३.००	५०३०७७५३.०५	२४६१८९९.००
५	अन्य अनुदान चालु	४२९९५२५.०	-	-	-	-

स्रोत: एक भलकमा रुपा अंक २, २०८०, रुपा गाउँपालिका

५.३ सामाजिक सुरक्षाको, सुरक्षा र एम्बुलेन्स

तालिका नं. ८.५ : सामाजिक सुरक्षाको विवरण

पहिलो त्रैमासिक २०८०/८१		
लक्षित समूह	सङ्ख्या	खर्च रकम रु.
अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	१८५८	२२०२९९७३
जेष्ठ नागरिक भत्ता दलित	२१२	१६७३१४०
जेष्ठ नागरिक एकल महिला	२१२	१६८६४४०
विधवा आर्थिक सहायता	२६४	२०८५४४०
क वर्ग	८५	१००९२१३
ख वर्ग	१६२	१०२५३५३
दलित बालबालिका	२४०	९७९२८१
जम्मा	३०३३	२९८८८८४०
दोस्रो त्रैमासिक २०८०/८१		
लक्षित समूह	सङ्ख्या	खर्च रकम रु.
अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	१८८२	२२३४६३७४
जेष्ठ नागरिक भत्ता दलित	२१७	१७१५७००
जेष्ठ नागरिक एकल महिला	२०३	१६११९६०
विधवा आर्थिक सहायता	२६९	२१३०६६०
क वर्ग	८३	९९३५१०

पहिलो त्रैमासिक २०८०/८१		
ख वर्ग	१६२	१०२९९५२
दलित बालबालिका	२५३	३८०५५१
जम्मा	३०६९	३०२०८७०७

स्रोत: एक भलकमा रुपा अंक २, २०८०, रुपा गाउँपालिका

तालिका नं. ८.६ : रुपा गाउँपालिका स्थित सूरक्षा निकायहरू

क्र.सं.	प्रहरी चौकी	सम्पर्क
१	देउराली प्रहरी चौकी, रुपा-५	९८५६०८४१११
२	भिरचोक प्रहरी चौकी, रुपा-६	९८५६०१५१६९
३	तालबेसी प्रहरी चौकी, रुपा-६	९८५६०१५१६९
४	स्यास्त्री प्रहरी चौकी, रुपा-१	९८४६३६०३४०
५	पोल्याड प्रहरी चौकी, रुपा-३	९८४६१६८७३५

स्रोत: एक भलकमा रुपा अंक २, २०८०, रुपा गाउँपालिका

तालिका नं. ८.७ : एम्बुलेन्स चालक र सम्पर्क नं.

क्र.सं.	स्थान	चालकको नाम थर	सम्पर्क नं.
१	रुपाकोट अस्पताल	थमन थापा	९८१५१७२७२५
		सुवास तिवारी	९८४२००६५३७
२	नेपाल रेडक्रस देउराली उपशाखा	राजु जोशी	९८०६५२५५०७

स्रोत: एक भलकमा रुपा अंक २, २०८०, रुपा गाउँपालिका

खण्ड १०

विविध

१०.१ आधिकारिक तथ्याङ्कका १० प्रमुख सिद्धान्तहरू

वैज्ञानिक र भरपर्दो तथ्याङ्क उत्पादन गर्न र विश्वव्यापी आधिकारिक तथ्याङ्क प्रणालीको विकासका लागि एक आधारभूत सिद्धान्तको महसुस भएकोले युरोपेली तथ्याङ्क विदहरुले विकास गरेको आधिकारिक तथ्याङ्कका आधारभूत सिद्धान्तहरुलाई सन् १९९४ मा संयुक्त राष्ट्रसंघीय तथ्याङ्क आयोग (United Nations Statistical Commission) ले अनुमोदन गर्यो । सो आयोगले सन् २०१३ मा संशोधन सहित सिद्धान्तहरुको प्रस्तावना स्वीकृत गरी सोही बैठकको सिफारिसमा आर्थिक तथा सामाजिक परिषद्द्वारा तथ्याङ्कका आधारभूत सिद्धान्त सम्बन्धी मस्यौदा पेश भै संयुक्त राष्ट्रसंघको महासभाले २९ जनवरी २०१४ मा अनुमोदन भयो । देशमा वैज्ञानिक र भरपर्दो तथ्याङ्क उत्पादन गर्न यी सिद्धान्त सान्दर्भिक छन् । यी सिद्धान्तहरुले राष्ट्रिय तथ्याङ्क प्रणालीका विविध पक्षहरुलाई समेटेका छन् । देशको तथ्याङ्क प्रणाली आधिकारिक तथ्याङ्कका आधारभूत सिद्धान्तद्वारा निर्देशित हुन्छ जुन विश्वव्यापी तथ्याङ्क प्रणालीको आधार स्तम्भ हो । यहाँ आधिकारिक तथ्याङ्कका १० आधारभूत सिद्धान्तहरु संक्षिप्त रूपमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

१. **प्रासङ्गिकता, निष्पक्षता र सुलभता** – लोकतान्त्रिक समाजका सूचना प्रणालीमा आधिकारिक तथ्याङ्क एक अपरिहार्य तत्व मानिन्छ । यसले सरकार, अर्थतन्त्र र आमजनतालाई आर्थिक, जनसाङ्ख्यिक, सामाजिक तथा वातावरणीय परिस्थिति सम्बन्धी सूचना उपलब्ध गराउँछ । लोकतान्त्रिक समाजमा सरकारी तथ्याङ्क निकायहरुले (Official Statistical Agencies) नागरिकका सार्वजनिक सूचना पाउने हकको सम्मान गर्नु पर्दछ । यसका लागि यी निकायहरुले व्यवसायिक उपयोगिता भएका आधिकारिक तथ्याङ्क निकालेर निष्पक्षताका साथ उपलब्ध गराउनु पर्दछ ।
२. **व्यवसायिक मापदण्ड र आचार** – तथ्याङ्क सङ्कलन, प्रशोधन, भण्डारण तथा प्रस्तुतिका विधि एवं प्रक्रिया निर्धारण गर्दा तथ्याङ्क निकायहरुले वैज्ञानिक सिद्धान्त र व्यवसायिक आचारसंहिता नितान्त व्यवसायिक सोच-विचारका साथ निर्णय लिनु पर्दछ । आधिकारिक वा सरकारी तथ्याङ्कमा विश्वास जगाई तथ्याङ्कमा आस्था कायम राख्न यस्ता प्रक्रिया महत्वपूर्ण हुन्छ ।
३. **उत्तरदायित्व र पारदर्शिता** – तथ्याङ्कको सही अर्थ लगाउने काम सहज तुल्याउन तथ्याङ्क निकायहरुले तथ्याङ्कका सात, विधि र प्रक्रियाका विवरण वैज्ञानिक मापदण्ड अनुसार प्रस्तुत गर्नुपर्दछ ।
४. **दुरुपयोग निवारण** – तथ्याङ्कका त्रुटिपूर्ण व्याख्या भएमा वा दुरुपयोग भएमा तथ्याङ्क निकायहरुले यस्ता कुराको टिप्पणी वा खण्डन गर्न सक्नु पर्छ ।
५. **आधिकारिक वा सरकारी तथ्याङ्कका स्रोतहरू** – तथ्याङ्कीय सर्वेक्षण अथवा प्रशासनिक अभिलेख लगायत सबै प्रकारका स्रोतहरुबाट तथ्याङ्कीय प्रयोजनका लागि आँकडा वा विवरण लिन सकिन्छ । तथ्याङ्क निकायले स्रोत चयन गर्दा गुणस्तर, सामयिकता, लागत एवम् उत्तरदाताको बोझलाई

विचार गरेर उपयुक्त स्रोत चयन गर्नुपर्दछ ।

६. **गोपनीयता** - तथ्याङ्क निकायहरूले तथ्याङ्क निकाल्नको लागि सडकलन गरेका व्यक्तिगत विवरण वा आँकडाहरू प्राकृतिक वा कानुनी व्यक्ति जो-जसको भएतापनि एकदम गोप्य राख्नु पर्दछ । सडकलन गरिएका यस्ता व्यक्तिगत विवरणहरू तथ्याङ्कीय प्रयोजनका लागि मात्र प्रयोग गर्नुपर्दछ ।
७. **कानून** - कानून ऐन, नियम र आदर्श अन्तर्गत तथ्याङ्क-प्रणाली सञ्चालन भएका छन ती सबै कानुनी प्रावधानहरू सार्वजनिक हुनुपर्दछ ।
८. **राष्ट्रिय समन्वय** - तथ्याङ्क-प्रणालीमा सामञ्जस्यता र दक्षता प्राप्त गर्न देशभित्रका सबै तथ्याङ्क निकायहरूबीच समन्वय अत्यावश्यक हुन्छ ।
९. **अन्तर्राष्ट्रिय मादपण्डको उपयोग** - प्रत्येक देशका तथ्याङ्कीय निकायहरूले अन्तर्राष्ट्रिय अवधारणा, वर्गीकरण तथा विधिहरूको प्रयोग गर्दा सबै सरकारी तहमा सामञ्जस्यता र दक्षताको बृद्धि हुन्छ ।
१०. **अन्तर्राष्ट्रिय सहयोग** - तथ्याङ्कमा द्विपक्षीय एवम् बहुपक्षीय सहयोगले सब देशमा आधिकारिक तथ्याङ्क प्रणालीका सूधार गर्न सघाउ पुर्याउँछ ।

१०.२ तथ्याङ्क समन्वय कार्यालय कास्कीको सामान्य परिचय काम कर्तव्य र प्रवाहित हुने सेवाहरू

कार्यालयको गठन र अवस्थिति

विगतमा तथ्याङ्क ऐन २०१५ मा व्यवस्था भए बमोजिम केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग राष्ट्रिय योजना आयोगको सचिवालय अन्तरगत वि.सं. २०१५ साल मार्ग १५ गते स्थापना भएको हो । साविकको केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग तथ्याङ्क ऐन २०७९ बमोजिम वि.सं. २०७९ साल आश्विन २८ गते देखि प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय मातहत राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालयमा परिणत भएको छ । ऐन अनुसार राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालयको प्रमुखको रूपमा संघीय निजामती सेवाको विशिष्ट श्रेणीको प्रमुख तथ्याङ्क अधिकारी रहने व्यवस्था छ । साविकको केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग र हालको राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालयको कार्य सम्पादनमा सहयोग पुऱ्याउने उद्देश्यले विगतमा क्षेत्रीय तथ्याङ्क कार्यालय, रहेकोमा वि.सं. २०५० साल श्रावण १ गते देखि कास्की र तनहुँ जिल्ला कार्य क्षेत्र हुने गरी शाखा तथ्याङ्क कार्यालय, कास्कीको स्थापना भएकोमा मिति २०७० साल चैत्र १ गते देखि कार्यालयको नाम परिवर्तन भई तथ्याङ्क कार्यालय, कास्की भएको हो । नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषद्को मिति २०८०/०९/१२ को निर्णय अनुसार राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय मातहतका ३३ वटै तथ्याङ्क कार्यालयहरू खारेज भै १८ जिल्लामा कार्यालय रहने गरी ७७ वटै जिल्लाका स्थानीय तहहरूसँग समन्वय गर्ने गरी १८ वटा तथ्याङ्क समन्वय कार्यालय स्थापना भएका हुन् । हाल कास्की, तनहुँ र नवलपरासी बर्दघाट सुस्ता पूर्व गरी तीन जिल्ला कार्यक्षेत्र रहने गरी मिति २०८१ श्रावण १ गते तथ्याङ्क समन्वय कार्यालय, कास्की स्थापना भई गण्डकी प्रदेशको राजधानी पोखरा महानगरपालिका वडा नं. ७, रत्नचोक स्थित आफ्नै कार्यालय भवनमा रहेको छ ।

काम, कर्तव्य र अधिकार

राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालयले तथ्याङ्क समन्वय कार्यालय, कास्की लगायत मातहतका १८ जिल्लामा रहेका तथ्याङ्क समन्वय कार्यालयहरूको लागि निर्धारित गरिएका कार्यहरू देहाय बमोजिम रहेका छन् ।

- क) राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालयबाट आफ्नो क्षेत्रमा सञ्चालन गरिने गणना एवं सर्वेक्षणमा संलग्न हुने,
- ख) राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालयबाट जिल्लास्तरमा सञ्चालन हुने तालिम कार्यमा सघाउ पुर्याउने र स्थानीय स्तरमा कार्यक्रम सञ्चालन गर्न आवश्यक पर्ने तालिम सञ्चालन गर्ने, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालयबाट जिल्लास्तरमा सञ्चालन हुने तालिम कार्यमा सघाउ पुर्याउने र स्थानीय स्तरमा कार्यक्रम सञ्चालन गर्न आवश्यक पर्ने तालिम सञ्चालन गर्ने,
- ग) आवश्यकता अनुसार प्राथमिक तथा द्वितीय तथ्याङ्क संकलन तथा प्रशोधन गर्ने,
- घ) प्रदेश र कार्यक्षेत्र अन्तर्गतका प्रदेश, जिल्ला एवम् स्थानीय तहहरूको वस्तुगत विवरण तयार पार्ने
- ङ) योजना, नीति निर्माण, अध्ययन अनुसन्धान एवम् अनुगमन मुल्यांकनको लागि आवश्यक तथ्याङ्क उपलब्ध गराउने,
- च) तथ्याङ्क विकासका लागि पैरवी र सुझाव उपलब्ध गराउने,
- छ) वडा र गणना क्षेत्रको सीमाना, धरातल र घर परिवारको निर्दिष्ट स्थान छुट्याउने गरी नक्साङ्कन गर्ने,
- ज) प्रदेश, जिल्ला तथा स्थानीय तहहरूसँग तथ्याङ्कीय क्रियाकलापहरूको समन्वय गर्ने,
- झ) तथ्याङ्कीय अभिलेखहरूको संरक्षण,
- ञ) तथ्याङ्कको गुणस्तरमा निरन्तरता र एकरूपता कायम गरी विभिन्न निकायसँग समन्वय गर्ने,

तालिका नं. १०.१ : नयाँ संगठन संरचना अनुसार तथ्याङ्क समन्वय कार्यालयको कर्मचारी विवरण

सि.न.	पद	श्रेणी	सेवा	समुह	पद सङ्ख्या
१	तथ्याङ्क समन्वय अधिकारी	रा. प. द्वितीय	ने.आ.यो. तथा तथ्याङ्क	तथ्याङ्क	१
२	तथ्याङ्क अधिकृत	रा. प. तृतीय	ने.आ.यो. तथा तथ्याङ्क	तथ्याङ्क	२
३	सुपरिवेक्षक	रा. प.अनं.प्रथम	ने.आ.यो. तथा तथ्याङ्क	तथ्याङ्क	४
४	गणक	रा.प. अनं.द्वितीय	ने.आ.यो. तथा तथ्याङ्क	तथ्याङ्क	५
५	खरीदार	रा. प.अनं.द्वितीय	नेपाल प्रशासन	सामान्य प्रशासन	२
६	सहलेखापाल	रा. प.अनं.द्वितीय	नेपाल प्रशासन	लेखा	१
७	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहिन	नेपाल प्रशासन	सामान्य प्रशासन	२
जम्मा					१७

१०.३ निर्वाचन र गरिब पहिचान सम्बन्धी विवरण

तालिका नं. १०.२ : गरिब परिवार पहिचानका लागि सङ्कलित तथ्याङ्क विवरण

वडा नं	गणना घर सङ्ख्या	गणना परिवार सङ्ख्या	पुरुष	महिला	जम्मा	कृषक सङ्ख्या
१	४९८	५१८	९४७	१०५२	२०२६	४९८
२	२९६	३०१	६३६	६४६	१२८२	२१०
३	४०३	४०९	६८८	८३७	१५२५	४०९
४	३८१	३९१	६५१	७२२	१३७३	३१३
५	५८२	६१५	११०८	११६३	२२७१	५१३
६	७२३	७४२	१८५५	१८५६	३७११	६१७
७	७०९	७२९	१५६४	१६५९	३२२३	६६०
जम्मा	३५९२	३७०५	७४७६	७९३५	१५४११	३२२०

स्रोत: एक भलकमा रुपा अंक २, २०८०, रुपा गाउँपालिका

तालिका नं. १०.३ : बहुसङ्ख्यक वडावासीहरूले वडाभित्र वा आधाघण्टा पैदल दुरीमा रहेको स्थानबाट उपभोग गर्दै आएको सामाजिक पूर्वाधार तथा सेवा सुविधा अनुसार वडाको वर्गीकरण

क्षेत्र	जम्मा वडा सङ्ख्या	सेवाको प्रकार अनुसार वडाको सङ्ख्या							
		आधा घण्टा भित्रको पैदल दुरीमा उच्च शिक्षा(कक्षा १२) भन्दा माथिको सेवाको पहुँच	आधा घण्टा भित्रको पैदल दुरीमा पुस्तकालय सुविधा	आधा घण्टा भित्रको पैदल दुरीमा मेडिकल डाक्टरको सेवा उपलब्ध	आधा घण्टा भित्रको पैदल दुरीमा सुरक्षा वेस तथा प्रहरी चौकीको पहुँच	वडाको मुख्य वस्तीबाट ५ कि.मि. दुरीमा दमकल सेवा	आधा घण्टा भित्रको पैदल दुरीमा हरियाली पार्क र बाल उद्यान/खेल मैदान	आधा घण्टा भित्रको पैदल दुरीमा सिनेमा हल नाचघर कला केन्द्रको सुविधा	आधा घण्टा भित्रको पैदल दुरीमा व्यापारीक केन्द्र/सपिड मल सुविधा
कास्की	७२	३८	२१	२९	४३	१४	४२	१६	२५
रूपा गापा	७	२	२	४	४	०	४	१	१

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, सामुदायिक तथ्याङ्क, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

तालिका नं. १०.४ : प्राकृतिक विपद् वा प्रकोपको खतरा अनुसारको वडाको वर्गीकरण

क्षेत्र	जम्मा वडा सङ्ख्या	प्राकृतिक विपद् वा प्रकोपको खतरा र वडा																
		बाढी	पहिरो	भू-क्षय	ढुवान	आँधी/हुरीवातस	चट्याङ्	असिना	अतिबृष्टि	खण्डबृष्टि	लु	शीतलहर	सुखा वा खडेरी	आगलागी वस्तिमा	वन ढढेलो	हिमताल विस्फोटन	हिम पहिरो	कुनै जोखिम नभएको
कास्की	७२	४२	५९	३८	१८	१२	३१	४८	५	१	०	०	१०	९	३२	०	०	१
रूपा	७	४	६	४	२	३	२	५	०	०	०	०	२	०	४	०	०	०

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, सामुदायिक तथ्याङ्क, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

तालिका नं. १०.५ : वडा कार्यालयवाट सबैभन्दा टाढाको बस्तीमा एकतर्फी पुग्न लाग्ने समयको आधारमा वडाको वितरण

वडा कार्यालयवाट सबैभन्दा टाढाको बस्तीमा पुग्न लाग्ने समय (एकतर्फो)																			
जम्मा वडा सङ्ख्या		सवारी साधनवाट					पैदलवाट					सवारी साधन र पैदल दुवै					जम्मा जुनसुकै माध्याम		
		३० मिनेट भित्र	३०-६० मिनेट	१-२ घण्टा	३-४ घण्टा	४-५ घण्टा	५ घण्टा भन्दा बढी	३० मिनेट भित्र	३०-६० मिनेट	१-२ घण्टा	३-४ घण्टा	४-५ घण्टा	५ घण्टा भन्दा बढी	३० मिनेट भित्र	३०-६० मिनेट	१-२ घण्टा	३-४ घण्टा	४-५ घण्टा	५ घण्टा भन्दा बढी
७	०	०	०	०	०	०	०	०	२	०	०	०	०	०	०	४	३	०	०

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, सामुदायिक तथ्याङ्क, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ । (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results>)

तालिका नं. १०.६ : रूपा गाउँपालिकाको मतदान केन्द्र अनुसार मतदाता सङ्ख्या खसेको मत र प्रतिशत एवं वडा/पालिका अध्यक्षको प्राप्त मतमा बदर प्रतिशत

क्र.सं.	वडा नं.	मतदान केन्द्र	मतदाता संख्या	खसेको मत					बदर मत प्रतिशत (अध्यक्ष पदको)
				जम्मा	पुरुष	महिला	ते.लि.	प्रतिशत	
१	१	सरस्वती आधारभूत विद्यालय (क)	९५६	६५४	२९२	३६१	१	६८.४१	४.९५
२	१	सरस्वती आधारभूत विद्यालय (ख)	९५२	६६१	३११	३५०	०	६९.४३	

क्र.सं.	वडा नं.	मतदान केन्द्र	मतदाता संख्या	खसेको मत					बदर मत प्रतिशत (अध्यक्ष पदको)
				जम्मा	पुरुष	महिला	ते.लि.	प्रतिशत	
३	२	शिवालय मा.वि. सिर्कुतान (क)	६१६	४५९	२३०	२२९	०	७४.५१	४.५५
४	२	शिवालय मा.वि. सिर्कुतान (ख)	६२२	४६४	२०४	२६०	०	७४.६०	
५	३	जनता मा.वि. पोल्याड (ख)	६९२	५१०	१९५	३१५	०	७३.७०	४.०४
६	३	जनता मा.वि. पोल्याड (क)	६४४	४७८	२२०	२५८	०	७४.२२	
७	४	गाउँफर्क मा.वि. खाल्टे (ख)	८०३	५५८	२३९	३१९	०	६९.४९	६.४६
८	४	गाउँफर्क मा.वि. खाल्टे (क)	७५६	५३५	२६५	२७०	०	७०.७७	
९	५	विश्वशान्ति मा.वि. देउराली (ख)	८१२	५६३	२९५	२६८	०	६९.३३	४.६९
१०	५	विश्वशान्ति मा.वि. देउराली (क)	८१२	६०२	२९७	३०५	०	७४.१४	
११	५	विश्वशान्ति मा.वि. देउराली (ग)	८२४	५६३	२२५	३३७	१	६८.३३	
१२	६	वडा कार्यालय भवन भिरचोक (क)	१०६४	७४३	३५२	३९१	०	६९.८३	३.८३
१३	६	वडा कार्यालय भवन भिरचोक (ख)	१०६४	७१५	३५६	३५९	०	६७.२०	
१४	६	वडा कार्यालय भवन भिरचोक (ग)	१०३७	६९२	२८२	४१०	०	६६.७३	
१५	७	इन्द्रायणी आधारभूत विद्यालय दाङसिमराङ (क)	६७२	४८३	२४२	२४१	०	७१.८८	३.४५
१६	७	इन्द्रायणी आधारभूत विद्यालय दाङसिमराङ (ख)	७१३	५२९	२४३	२८६	०	७४.१९	
१७	७	रामकोट मा.वि. रामकोट (ख)	८२४	५७०	२५२	३१८	०	६९.१७	
१८	७	रामकोट मा.वि. रामकोट (क)	८१२	५६६	३०१	२६५	०	६९.७०	
जम्मा			१४६७५	१०३४५	४८०१	५५४२	२	७०.४९	
रूपा गाउँपालिका अध्यक्ष			१४६७५	१०३२४	-	-	-	७०.३५	४.०४

तालिका नं. १०.७ : राजनितिक दल अनुसार रूपा गाउँपालिकामा निर्वाचित जनप्रतिनिधि संख्या

राजनितिक दल	अध्यक्ष	उपाध्यक्ष	वडामा निर्वाचित			
			अध्यक्ष	महिला सदस्य	दलित महिला सदस्य	सदस्य
नेकपा एमाले	१	१	६	६	६	१२
नेपाली काँग्रेस	०	०	१	१	१	२

तालिका नं. १०.८ : स्थानीय निर्वाचन २०७८ मा रुपा गाउँपालिकाको अध्यक्ष/उपाध्यक्ष पदको निर्वाचन परिणाम

वडा	पद	उमेदवारको नाम	लिंग	उमेर	राजनैतिक दल/स्वतन्त्र	प्राप्त मत	कैफियत
	पालिका अध्यक्ष	नवराज ओझा	पुरुष	३४	नेकपा एमाले	५७४९	निर्वाचित
	पालिका अध्यक्ष	गी माय गुरुङ	महिला	५०	नेपाली काँग्रेस	४९३७	निकतम् प्रतिद्वन्द्वी
	पालिका उपाध्यक्ष	लालसुवा गुरुङ	महिला	४७	नेकपा एमाले	५४४५	निर्वाचित
	पालिका उपाध्यक्ष	नारायण कुमार श्रेष्ठ	पुरुष	५८	नेपाली काँग्रेस	४३४७	निकतम् प्रतिद्वन्द्वी
१	वडा अध्यक्ष	राम बहादुर गोदार	पुरुष	५६	नेपाली काँग्रेस	७७९	निर्वाचित
१	वडा अध्यक्ष	शिव प्रसाद खनाल	पुरुष	६०	नेकपा एमाले	३६२	निकतम् प्रतिद्वन्द्वी
२	वडा अध्यक्ष	राजन सुवेदी	पुरुष	२८	नेकपा एमाले	५२९	निर्वाचित
२	वडा अध्यक्ष	विष्णु प्रसाद ओझा	पुरुष	५३	नेपाली काँग्रेस	३६०	निकतम् प्रतिद्वन्द्वी
३	वडा अध्यक्ष	दिपेन्द्र गौतम	पुरुष	४२	नेकपा एमाले	४९२	निर्वाचित
३	वडा अध्यक्ष	भरत बहादुर खत्री	पुरुष	६७	नेपाली काँग्रेस	४२८	निकतम् प्रतिद्वन्द्वी
४	वडा अध्यक्ष	मुकुन्द बहादुर वंशी	पुरुष	६९	नेकपा एमाले	५८९	निर्वाचित
४	वडा अध्यक्ष	राजेन्द्र बहादुर सेन ठकुरी	पुरुष	५३	नेपाली काँग्रेस	४९९	निकतम् प्रतिद्वन्द्वी
५	वडा अध्यक्ष	राजन खनाल	पुरुष	४५	नेकपा एमाले	९९०८	निर्वाचित
५	वडा अध्यक्ष	रविराज घिमिरे	पुरुष	४३	नेपाली काँग्रेस	५३९	निकतम् प्रतिद्वन्द्वी
६	वडा अध्यक्ष	नारायण गुरुङ	पुरुष	५८	नेकपा एमाले	९२८९	निर्वाचित
६	वडा अध्यक्ष	बलराम गुरुङ	पुरुष	५५	नेपाली काँग्रेस	७४९	निकतम् प्रतिद्वन्द्वी
७	वडा अध्यक्ष	कृष्णराज सुवेदी	पुरुष	६५	नेकपा एमाले	९०९८	निर्वाचित
७	वडा अध्यक्ष	दया सागर सुवेदी	पुरुष	५९	नेपाली काँग्रेस	९७५	निकतम् प्रतिद्वन्द्वी

स्रोत: गण्डकी प्रदेश निर्वाचन कार्यालय, पोखरा कास्की २०८१

अनुसूचीहरू

अनुसूची १

तथ्याङ्क समन्वय कार्यालयहरूको कार्यालय रहने स्थान, कार्यक्षेत्र र समन्वय गर्नुपर्ने स्थानीय तह संख्या

तथ्याङ्क समन्वय कार्यालयहरूको कार्यालय रहने स्थान, कार्यक्षेत्र र समन्वय गर्नुपर्ने स्थानीय तह संख्या

क्र.सं.	जिल्ला	कार्यालय रहने स्थान	कार्यक्षेत्र	समन्वय गर्नुपर्ने स्थानीय तहको संख्या
१	कोशी	बिराटनगर, मोरङ	मोरङ, सुनसरी, उदयपुर, धनकुटा, तेह्रथुम, संखुवासभा	६०
२	कोशी	इलाम, इलाम	इलाम, पाँचथर, ताप्लेजुङ, झापा	४२
३	कोशी	दिक्तेल, खोटाङ	खोटाङ, ओखलढुङ्गा, सोलुखुम्बु, भोजपुर	३५
४	मधेश	जनकपुर, धनुषा	धनुषा, सप्तरी, सिराहा, महोत्तरी	६८
५	मधेश	विरगञ्ज, पर्सा	पर्सा, बारा, रौतहट, सर्लाही	६८
६	बागमती	हेटौडा, मकवानपुर	मकवानपुर, चितवन, सिन्धुली	२६
७	बागमती	धुलिखेल, काभ्रेपलान्चोक	काभ्रेपलान्चोक, सिन्धुपाल्चोक, रामेछाप, दोलखा	४२
८	बागमती	काठमाडौं, काठमाडौं	काठमाडौं, ललितपुर, भक्तपुर, धादिङ, नुवाकोट, रसुवा	४१
९	गण्डकी	पोखरा, कास्की	कास्की, तनहुँ, नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पूर्व)	२३
१०	गण्डकी	गोरखा, गोरखा	गोरखा, लमजुङ, मनाङ	२३
११	गण्डकी	बागलुङ, बागलुङ	बागलुङ, स्याङ्जा, पर्वत, म्याग्दी, मुस्ताङ	३९
१२	लुम्बिनी	भैरहवा, रुपन्देही	रुपन्देही, नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पश्चिम), कपिलवस्तु	३३
१३	लुम्बिनी	तानसेन, पाल्पा	पाल्पा, गुल्मी, अर्घाखाँची	२८
१४	लुम्बिनी	घोराही, दाङ	दाङ, बाँके, बर्दिया, रोल्पा, प्यूठान, रुकुम (पूर्वी भाग)	४८
१५	कर्णाली	बिरेन्द्रनगर, सुर्खेत	सुर्खेत, सल्यान, जाजरकोट, रुकुम (पश्चिम भाग), दैलेख	४३
१६	कर्णाली	खलङ्गा, जुम्ला	जुम्ला, मुगु, कालिकोट, हुम्ला, डोल्पा	३६
१७	सुदूर पश्चिम	धनगढी, कैलाली	कैलाली, कञ्चनपुर, डडेल्धुरा, बैतडी, बझाङ, दार्चुला	६०
१८	सुदूर पश्चिम	दिपायल, डोटी	डोटी, अछाम, बाजुरा	२८

१२

अनुसूची २

गाउँपालिका र वडाको उमेर समुह अनुसार जनसङ्ख्या

उमेर समूह	जम्मा		पुरुष		महिला	
	जनसङ्ख्या	प्रतिशत	जनसङ्ख्या	प्रतिशत	जनसङ्ख्या	प्रतिशत
रूपा गाउँपालिका						
जम्मा	१४८९१	१००.००	७११३	१००.००	७७७८	१००.००
००-०४ वर्ष	९९५	६.६८	४९७	६.९९	४९८	६.४०
०५-०९ वर्ष	११४५	७.६९	६३०	८.८६	५१५	६.६२
१०-१४ वर्ष	११५६	७.७६	५५७	७.८३	५९९	७.७०
१५-१९ वर्ष	१३२१	८.८७	६६१	९.२९	६६०	८.४९
२०-२४ वर्ष	१३४३	९.०२	६५४	९.१९	६८९	८.८६
२५-२९ वर्ष	१२५६	८.४३	६०१	८.४५	६५५	८.४२
३०-३४ वर्ष	१०६०	७.१२	४९२	६.९२	५६८	७.३०
३५-३९ वर्ष	९८६	६.६२	४५१	६.३४	५३५	६.८८
४०-४४ वर्ष	८३१	५.५८	३६२	५.०९	४६९	६.०३
४५-४९ वर्ष	७४१	४.९८	३३३	४.६८	४०८	५.२५
५०-५४ वर्ष	८४४	५.६७	४०४	५.६८	४४०	५.६६
५५-५९ वर्ष	७८३	५.२६	३५१	४.९३	४३२	५.५५
६०-६४ वर्ष	७२०	४.८४	३३५	४.७१	३८५	४.९५
६५-६९ वर्ष	५९५	४.००	२८९	४.०६	३०६	३.९३
७०-७४ वर्ष	५०८	३.४१	२०८	२.९२	३००	३.८६
७५-७९ वर्ष	३२३	२.१७	१५४	२.१७	१६९	२.१७
८०-८४ वर्ष	१६९	१.१३	८१	१.१४	८८	१.१३
८५-८९ वर्ष	७२	०.४८	३१	०.४४	४१	०.५३
९०-९४ वर्ष	२७	०.१८	११	०.१५	१६	०.२१
९५+ वर्ष	१६	०.११	११	०.१५	५	०.०६
वडा नं.१						
जम्मा	१९०४	१००.००	८९२	१००.००	१०१२	१००.००
००-०४ वर्ष	१३२	६.९३	६८	७.६२	६४	६.३२
०५-०९ वर्ष	१६८	८.८२	८८	९.८७	८०	७.९१
१०-१४ वर्ष	१५३	८.०४	७५	८.४१	७८	७.७१
१५-१९ वर्ष	१४८	७.७७	८५	९.५३	६३	६.२३

उमेर समूह	जम्मा		पुरुष		महिला	
	जनसङ्ख्या	प्रतिशत	जनसङ्ख्या	प्रतिशत	जनसङ्ख्या	प्रतिशत
२०-२४ वर्ष	१४६	७.६७	६१	६.८४	८५	८.४०
२५-२९ वर्ष	१६६	८.७२	७६	८.५२	९०	८.८९
३०-३४ वर्ष	१४९	७.८३	६५	७.२९	८४	८.३०
३५-३९ वर्ष	१०३	५.४१	५५	६.१७	४८	४.७४
४०-४४ वर्ष	८६	४.५२	३१	३.४८	५५	५.४३
४५-४९ वर्ष	८३	४.३६	३६	४.०४	४७	४.६४
५०-५४ वर्ष	१०४	५.४६	४६	५.१६	५८	५.७३
५५-५९ वर्ष	११२	५.८८	४६	५.१६	६६	६.५२
६०-६४ वर्ष	१००	५.२५	४३	४.८२	५७	५.६३
६५-६९ वर्ष	९५	४.९९	४५	५.०४	५०	४.९४
७०-७४ वर्ष	६४	३.३६	२१	२.३५	४३	४.२५
७५-७९ वर्ष	४९	२.५७	२६	२.९१	२३	२.२७
८०-८४ वर्ष	३२	१.६८	१९	२.१३	१३	१.२८
८५-८९ वर्ष	१२	०.६३	५	०.५६	७	०.६९
९०-९४ वर्ष	२	०.११	१	०.११	१	०.१०
९५+ वर्ष	०	०.००	०	०.००	०	०.००

वडा नं. २

जम्मा	१२९५	१००.००	६४३	१००.००	६५२	१००.००
००-०४ वर्ष	९१	७.०३	४६	७.१५	४५	६.९०
०५-०९ वर्ष	९०	६.९५	४४	६.८४	४६	७.०६
१०-१४ वर्ष	९३	७.१८	५६	८.७१	३७	५.६७
१५-१९ वर्ष	१२८	९.८८	७१	११.०४	५७	८.७४
२०-२४ वर्ष	११२	८.६५	६१	९.४९	५१	७.८२
२५-२९ वर्ष	१२६	९.७३	६२	९.६४	६४	९.८२
३०-३४ वर्ष	९५	७.३४	४८	७.४७	४७	७.२१
३५-३९ वर्ष	९१	७.०३	३९	६.०७	५२	७.९८
४०-४४ वर्ष	७३	५.६४	३४	५.२९	३९	५.९८
४५-४९ वर्ष	४९	३.७८	२४	३.७३	२५	३.८३
५०-५४ वर्ष	८६	६.६४	३८	५.९१	४८	७.३६
५५-५९ वर्ष	५९	४.५६	२९	४.५१	३०	४.६०

उमेर समूह	जम्मा		पुरुष		महिला	
	जनसङ्ख्या	प्रतिशत	जनसङ्ख्या	प्रतिशत	जनसङ्ख्या	प्रतिशत
६०-६४ वर्ष	५४	४.१७	२६	४.०४	२८	४.२९
६५-६९ वर्ष	३८	२.९३	१७	२.६४	२१	३.२२
७०-७४ वर्ष	४६	३.५५	१८	२.८०	२८	४.२९
७५-७९ वर्ष	२५	१.९३	१४	२.१८	११	१.६९
८०-८४ वर्ष	२१	१.६२	९	१.४०	१२	१.८४
८५-८९ वर्ष	१२	०.९३	४	०.६२	८	१.२३
९०-९४ वर्ष	३	०.२३	१	०.१६	२	०.३१
९५+ वर्ष	३	०.२३	२	०.३१	१	०.१५
वडा नं. ३						
जम्मा	१४८६	१००.००	६७२	१००.००	८१४	१००.००
००-०४ वर्ष	११७	७.८७	६३	९.३८	५४	६.६३
०५-०९ वर्ष	११५	७.७४	५४	८.०४	६१	७.४९
१०-१४ वर्ष	१२४	८.३४	५१	७.५९	७३	८.९७
१५-१९ वर्ष	११८	७.९४	५६	८.३३	६२	७.६२
२०-२४ वर्ष	१४३	९.६२	६४	९.५२	७९	९.७१
२५-२९ वर्ष	१२७	८.५५	५९	८.७८	६८	८.३५
३०-३४ वर्ष	९७	६.५३	४१	६.१०	५६	६.८८
३५-३९ वर्ष	९२	६.१९	३७	५.५१	५५	६.७६
४०-४४ वर्ष	८८	५.९२	४०	५.९५	४८	५.९०
४५-४९ वर्ष	६७	४.५१	२४	३.५७	४३	५.२८
५०-५४ वर्ष	७७	५.१८	३३	४.९१	४४	५.४१
५५-५९ वर्ष	८४	५.६५	३२	४.७६	५२	६.३९
६०-६४ वर्ष	८६	५.७९	४१	६.१०	४५	५.५३
६५-६९ वर्ष	६०	४.०४	३४	५.०६	२६	३.१९
७०-७४ वर्ष	४६	३.१०	२१	३.१३	२५	३.०७
७५-७९ वर्ष	२७	१.८२	१३	१.९३	१४	१.७२
८०-८४ वर्ष	१०	०.६७	५	०.७४	५	०.६१
८५-८९ वर्ष	५	०.३४	३	०.४५	२	०.२५
९०-९४ वर्ष	१	०.०७	०	०.००	१	०.१२
९५+ वर्ष	२	०.१३	१	०.१५	१	०.१२

उमेर समूह	जम्मा		पुरुष		महिला	
	जनसङ्ख्या	प्रतिशत	जनसङ्ख्या	प्रतिशत	जनसङ्ख्या	प्रतिशत
वडा नं. ४						
जम्मा	१४१७	१००.००	६७६	१००.००	७४१	१००.००
००-०४ वर्ष	८३	५.८६	३५	५.१८	४८	६.४८
०५-०९ वर्ष	१०२	७.२०	४८	७.१०	५४	७.२९
१०-१४ वर्ष	९६	६.७७	५१	७.५४	४५	६.०७
१५-१९ वर्ष	१०७	७.५५	५८	८.५८	४९	६.६१
२०-२४ वर्ष	१४६	१०.३०	६७	९.९१	७९	१०.६६
२५-२९ वर्ष	१०३	७.२७	५९	८.७३	४४	५.९४
३०-३४ वर्ष	९३	६.५६	५२	७.६९	४१	५.५३
३५-३९ वर्ष	८४	५.९३	३४	५.०३	५०	६.७५
४०-४४ वर्ष	६८	४.८०	३३	४.८८	३५	४.७२
४५-४९ वर्ष	७२	५.०८	३०	४.४४	४२	५.६७
५०-५४ वर्ष	९५	६.७०	४७	६.९५	४८	६.४८
५५-५९ वर्ष	९३	६.५६	३३	४.८८	६०	८.१०
६०-६४ वर्ष	६७	४.७३	३१	४.५९	३६	४.८६
६५-६९ वर्ष	७७	५.४३	३७	५.४७	४०	५.४०
७०-७४ वर्ष	६६	४.६६	३१	४.५९	३५	४.७२
७५-७९ वर्ष	३५	२.४७	१६	२.३७	१९	२.५६
८०-८४ वर्ष	१६	१.१३	८	१.१८	८	१.०८
८५-८९ वर्ष	८	०.५६	३	०.४४	५	०.६७
९०-९४ वर्ष	६	०.४२	३	०.४४	३	०.४०
९५+ वर्ष	०	०.००	०	०.००	०	०.००
वडा नं. ५						
जम्मा	२१९९	१००.००	१०५५	१००.००	११४४	१००.००
००-०४ वर्ष	११६	५.२८	६१	५.७८	५५	४.८१
०५-०९ वर्ष	१४५	६.५९	८२	७.७७	६३	५.५१
१०-१४ वर्ष	१४८	६.७३	७६	७.२०	७२	६.२९
१५-१९ वर्ष	२३०	१०.४६	११७	११.०९	११३	९.८८
२०-२४ वर्ष	१८७	८.५०	१०३	९.७६	८४	७.३४
२५-२९ वर्ष	१४४	६.५५	७०	६.६४	७४	६.४७

उमेर समूह	जम्मा		पुरुष		महिला	
	जनसङ्ख्या	प्रतिशत	जनसङ्ख्या	प्रतिशत	जनसङ्ख्या	प्रतिशत
३०-३४ वर्ष	१३९	६.३२	६७	६.३५	७२	६.२९
३५-३९ वर्ष	१५४	७.००	५८	५.५०	९६	८.३९
४०-४४ वर्ष	१५१	६.८७	६०	५.६९	९१	७.९५
४५-४९ वर्ष	११५	५.२३	५४	५.१२	६१	५.३३
५०-५४ वर्ष	१३९	६.३२	७३	६.९२	६६	५.७७
५५-५९ वर्ष	१२२	५.५५	५८	५.५०	६४	५.५९
६०-६४ वर्ष	११२	५.०९	५३	५.०२	५९	५.१६
६५-६९ वर्ष	८६	३.९१	४४	४.१७	४२	३.६७
७०-७४ वर्ष	८९	४.०५	२५	२.३७	६४	५.५९
७५-७९ वर्ष	५७	२.५९	२३	२.१८	३४	२.९७
८०-८४ वर्ष	४४	२.००	१९	१.८०	२५	२.१९
८५-८९ वर्ष	१३	०.५९	७	०.६६	६	०.५२
९०-९४ वर्ष	४	०.१८	२	०.१९	२	०.१७
९५+ वर्ष	४	०.१८	३	०.२८	१	०.०९
वडा नं. ६						
जम्मा	३३९१	१००.००	१६११	१००.००	१७८०	१००.००
००-०४ वर्ष	२५२	७.४३	१२१	७.५१	१३१	७.३६
०५-०९ वर्ष	२८०	८.२६	१६०	९.९३	१२०	६.७४
१०-१४ वर्ष	२८३	८.३५	१२७	७.८८	१५६	८.७६
१५-१९ वर्ष	३२१	९.४७	१४८	९.१९	१७३	९.७२
२०-२४ वर्ष	३२१	९.४७	१५६	९.६८	१६५	९.२७
२५-२९ वर्ष	३२९	९.७०	१४४	८.९४	१८५	१०.३९
३०-३४ वर्ष	२३०	६.७८	१००	६.२१	१३०	७.३०
३५-३९ वर्ष	२२३	६.५८	१०८	६.७०	११५	६.४६
४०-४४ वर्ष	१९१	५.६३	९१	५.६५	१००	५.६२
४५-४९ वर्ष	१८०	५.३१	७६	४.७२	१०४	५.८४
५०-५४ वर्ष	१६२	४.७८	८८	५.४६	७४	४.१६
५५-५९ वर्ष	१५६	४.६०	७१	४.४१	८५	४.७८
६०-६४ वर्ष	१४२	४.१९	६६	४.१०	७६	४.२७
६५-६९ वर्ष	११९	३.५१	५९	३.६६	६०	३.३७

उमेर समूह	जम्मा		पुरुष		महिला	
	जनसङ्ख्या	प्रतिशत	जनसङ्ख्या	प्रतिशत	जनसङ्ख्या	प्रतिशत
७०-७४ वर्ष	९८	२.८९	४८	२.९८	५०	२.८१
७५-७९ वर्ष	६३	१.८६	३०	१.८६	३३	१.८५
८०-८४ वर्ष	१८	०.५३	७	०.४३	११	०.६२
८५-८९ वर्ष	१२	०.३५	६	०.३७	६	०.३४
९०-९४ वर्ष	७	०.२१	१	०.०६	६	०.३४
९५+ वर्ष	४	०.१२	४	०.२५	०	०.००
वडा नं. ७						
जम्मा	३१९९	१००.००	१५६४	१००.००	१६३५	१००.००
००-०४ वर्ष	२०४	६.३८	१०३	६.५९	१०१	६.१८
०५-०९ वर्ष	२४५	७.६६	१५४	९.८५	९१	५.५७
१०-१४ वर्ष	२५९	८.१०	१२१	७.७४	१३८	८.४४
१५-१९ वर्ष	२६९	८.४१	१२६	८.०६	१४३	८.७५
२०-२४ वर्ष	२८८	९.००	१४२	९.०८	१४६	८.९३
२५-२९ वर्ष	२६१	८.१६	१३१	८.३८	१३०	७.९५
३०-३४ वर्ष	२५७	८.०३	११९	७.६१	१३८	८.४४
३५-३९ वर्ष	२३९	७.४७	१२०	७.६७	११९	७.२८
४०-४४ वर्ष	१७४	५.४४	७३	४.६७	१०१	६.१८
४५-४९ वर्ष	१७५	५.४७	८९	५.६९	८६	५.२६
५०-५४ वर्ष	१८१	५.६६	७९	५.०५	१०२	६.२४
५५-५९ वर्ष	१५७	४.९१	८२	५.२४	७५	४.५९
६०-६४ वर्ष	१५९	४.९७	७५	४.८०	८४	५.१४
६५-६९ वर्ष	१२०	३.७५	५३	३.३९	६७	४.१०
७०-७४ वर्ष	९९	३.०९	४४	२.८१	५५	३.३६
७५-७९ वर्ष	६७	२.०९	३२	२.०५	३५	२.१४
८०-८४ वर्ष	२८	०.८८	१४	०.९०	१४	०.८६
८५-८९ वर्ष	१०	०.३१	३	०.१९	७	०.४३
९०-९४ वर्ष	४	०.१३	३	०.१९	१	०.०६
९५+ वर्ष	३	०.०९	१	०.०६	२	०.१२

अनुसूची ३

रूपा गाउँपालिकाको सन् २०५१ सम्मको जनसङ्ख्या प्रक्षेपण

वर्ष	कुल	पुरुष	महिला
२०२१	१४,९८२	७,१६३	७,८१९
२०२२	१४,८६६	७,०४२	७,८२४
२०२३	१४,७३४	६,९२६	७,८०८
२०२४	१४,६१२	६,८३४	७,७७८
२०२५	१४,४६४	६,७२५	७,७३९
२०२६	१४,३०७	६,६२२	७,६८५
२०२७	१४,१७६	६,५३१	७,६४५
२०२८	१४,०५३	६,४४७	७,६०६
२०२९	१३,९१९	६,३६०	७,५५९
२०३०	१३,७७८	६,२९०	७,४८८
२०३१	१३,६५८	६,२२१	७,४३७
२०३२	१३,५३९	६,१५८	७,३८१
२०३३	१३,४३१	६,१०८	७,३२३
२०३४	१३,३१४	६,०५१	७,२६३
२०३५	१३,२०१	६,००९	७,१९२
२०३६	१३,१०६	५,९७१	७,१३५
२०३७	१२,९९७	५,९३०	७,०६७
२०३८	१२,९३१	५,९२०	७,०११
२०३९	१२,८४१	५,८९५	६,९४६
२०४०	१२,७७४	५,९०२	६,८७२
२०४१	१२,७११	५,८९६	६,८१५
२०४२	१२,६८३	५,९१९	६,७६४
२०४३	१२,६०९	५,९०९	६,७००
२०४४	१२,५५८	५,९३४	६,६२४
२०४५	१२,५३८	५,९७९	६,५५९
२०४६	१२,५१६	६,००४	६,५१२
२०४७	१२,४६४	६,०१८	६,४४६
२०४८	१२,४१७	६,०२९	६,३८८

वर्ष	कुल	पुरुष	महिला
२०४९	१२,३६८	६,०२१	६,३४७
२०५०	१२,२८६	६,०१२	६,२७४
२०५१	१२,२५१	६,०२३	६,२२८

अनुसूची ४

समूहकृत देशहरूको नाम र सो अर्न्तगत राखिएका देशको नाम

१. सार्क मुलुक: अफगानिस्तान, बंगलादेश, भुटान, माल्दिभ्स, पाकिस्तान, श्रीलंका
२. आसियन मुलुक: ब्रुनाई, कम्बोडिया, इन्डोनेशिया, लाओस, मलेसिया, म्यान्मार (बर्मा), फिलिपिन्स, सिंगापुर, थाइल्याण्ड, भियतनाम,
३. मध्यपूर्वका मुलुक: बहराईन, इरान, इराक, इजरायल, जोर्डन, कुवेत, किर्जिस्थान, लेबनन, लिविया, ओमन, प्यालेस्टाइन, कतार, साउदी अरेबिया, सिरिया, ताजिकिस्तान, टर्की, तुर्कमेनिस्थान, युनाइटेड अरब इमिरेट्स, उब्जेकिस्तान, यमन
४. अन्य एशियाली मुलुक: चीन, हङकङ, जापान, कजाकास्तान, उत्तर कोरिया, दक्षिण कोरिया, मकाउ, मंगोलिया, ताइवान
५. युरोपियन युनियन आवद्ध मुलुक: अस्ट्रिया, बेल्जियम, बुल्गेरिया, साइप्रस, चेक रिपब्लिक, डेनमार्क, स्टोनिया, फिनल्याण्ड, फ्रान्स, जर्मनी, ग्रीस, हंगेरी, आइरल्याण्ड, इटाली, लाटभिया, लिथुनिया, लक्जम्बर्ग, माल्टा, नेदरल्याण्ड, पोल्याण्ड, पोर्तुगल, रोमानिया, स्लोभाकिया, स्लोभानिया, स्पेन, स्वीडेन,
६. अन्य युरोपेली मुलुक: यु.के. (बेलायत), अल्बानिया, एण्डोरा, अर्मेनिया, अजरबैजान, बेलारुस, बेलिज, बोस्निया हर्जगोभिना, क्रोसिया, जर्जिया, जिब्राल्टर, आइसल्याण्ड, मेसेडोनिया, मोल्डोभा, मोनाको, मन्टेनिग्रो, नर्वे, रसिया, सानमारिनो, सर्बिया, स्विजरल्याण्ड, युक्रेन,
७. उत्तर अमेरिकी मुलुक: क्यानडा, यु.एस.ए. (अमेरिका), ग्रीनल्याण्ड
८. दक्षिण अमेरिकी मुलुक: एन्टिगुआ एण्ड बर्मुडा, अर्जेन्टिना, बाहामा, बोलिभिया, ब्राजिल, चिली, कोलम्बिया, कोस्टारिका, क्युबा, डोमेनिक, डोमेनिक रिपब्लिक, इक्वेडोर, एल साल्भाडोर, फकल्याण्ड, ग्रेनेडा, ग्वाटेमाला, गुयना, हैटी, होन्डुरस, जमैका, मेक्सिको, निकारागुवा, पानामा, पाराग्वे, पेरु, ट्रिनिडाड एण्ड टोबागो, उरुग्वे, भेनेजुयला
९. अफ्रिका: अल्जेरिया, अंगोला, बेनिन, बोत्स्वाना, बुर्किना फासो, बुरुण्डी, क्यामरून, केपभर्डे, सेन्ट्रल अफ्रिकन गणतन्त्र, चाड, कंगो, डिजिबुटी, इजिप्ट, इरिट्रिया, इथियोपिया, फ्रेन्च गुयना, गाबोन, गाम्बिया, घाना, गुयना, गिनी बिसाउ, केन्या, लेसोथो, लाइबेरिया, माडागास्कार, मलावी, माली, मौरिटानिया, मौरिसस, मोरक्को, मोजाम्बिक, नामिबिया, नाइजर, नाइजेरिया, रुवान्डा, सेनेगल, सिरालिओन, सोमालिया, दक्षिण अफ्रिका, सुडान, सुरिनाम, स्वाजिल्याण्ड, तान्जानिया, टोगो, ट्युनिसिया, युगान्डा, पश्चिमी साहारा, जाम्बिया, जिम्बावे

१०. प्रशान्त महासागरीय टापु मुलुक: अस्ट्रेलिया, फिजी, किरिबाटी, मार्शल आईलैण्ड, म्याक्रोनेसिया, नाउरु, न्यु केलेडोनिया, न्यूजिल्याण्ड, निउए, पलाउ, पपुवा न्यूगिनी, सामोआ, सोलोमोन आईलैण्ड, टिमोर लेट्से, टोङगा, टुभालु, भानुआतु,

अनुसूची ५

अवधारणा र परिभाषा

घरपरिवार: एउटा घरमुलीको आम्दानी र खर्चमा भर परि एउटै घरको छाना मुनि अक्सर बसोबास गरी एउटै चुलोमा खाना खाने व्यक्तिहरूको समुहलाई घर परिवार भनिन्छ। घर परिवारमा १ जना मात्र वा सो भन्दा बढी सदस्यहरू बस्न सक्छन्। नाता पर्ने वा नपर्ने सदस्यहरू पनि घरपरिवारका सदस्य हुन सक्छन्।

घरपरिवार मुली: घर परिवारको आम्दानी खर्चको चाँजोपाँजो मिलाउने र आवश्यक पर्ने घर परिवारको सम्पूर्ण कुराको निर्णय गर्ने परिवारको सदस्यलाई परिवारमुली भनिन्छ।

जनसंख्या: निश्चित क्षेत्र भित्र अक्सर बसोबास (स्थायी वा अस्थायी रूपमा) गरेका घरपरिवारका सदस्यहरूलाई जनसङ्ख्यामा गणना गरिएको छ। लामो समयका लागि घरपरिवारबाट बाहिर गएका सदस्यलाई अनुपस्थित जनसङ्ख्याको रूपमा गणना गरिएको छ।

विदेशमा रहेको जनसङ्ख्या वा अनुपस्थित जनसंख्या: गणनाको समयमा कुनै परिवारको सदस्य लामो समयदेखि वा लामो समयका लागि (छ महिना वा सो भन्दा बढी) विदेशमा रहेको वा छोटो समयको लागि घरमा आएको भए पनि विदेशमा रहेको जनसङ्ख्यामा गणना गरिएको छ। छोटो समयको लागि तीर्थाटन, भ्रमण वा उपचारका लागि विदेश गएका वा पुन नजाने गरी आएका परिवार सदस्यहरूलाई विदेशमा रहेको जनसङ्ख्यामा गणना गरिएको छैन।

संस्थागत जनसंख्या: नेपाली सेना, जनपथ प्रहरी र शसस्त्र प्रहरीमा रहेका, कारागारमा रहेका, छात्रावास, धर्मशाला आदिमा सामुहिक रूपमा बसेका व्यक्तिहरूलाई संस्थागत जनसङ्ख्यामा गणना गरिएको छ।

वार्षिक जनसङ्ख्या बृद्धिदर: दुई जनगणना वर्षको जनसङ्ख्यालाई आधार लिई Population Models अन्तर्गतको सूत्रहरू प्रयोग गरि वार्षिक रूपमा जनसङ्ख्यामा थपघटको प्रतिशतमा निकालिने बृद्धि दरलाई वार्षिक जनसङ्ख्या बृद्धि दर भनिन्छ।

जनघनत्व: कुनै निश्चित ठाउँको कुल जनसङ्ख्यालाई त्यस स्थानको कूल क्षेत्रफलले भाग गरी आउने मानलाई त्यस ठाउँको जनघनत्व भनिन्छ।

लैङ्गिक अनुपात: कुनै निश्चित ठाउँको पुरुष जनसङ्ख्यालाई महिला जनसङ्ख्याले भाग गरी १०० ले गुणन गरी आउने मान लैङ्गिक अनुपात हो। यसले १०० जना महिला जनसङ्ख्यामा पुरुष जनसङ्ख्या भन्ने जनाउँछ।

बाल निर्भरता दर: कुनै ठाउँ ०-१४ वर्ष सम्मको जनसङ्ख्यालाई १५-४९ वर्ष सम्मको जनसङ्ख्याले भाग गरी आउने प्रतिशतको मानलाई बाल निर्भरता दर भनिन्छ।

प्रौढ निर्भरता दर: कुनै ठाउँको ६० वर्ष वा सो भन्दा माथिको कूल जनसङ्ख्यालाई १५ देखि ५९ वर्षसम्मको कूल जनसङ्ख्याले भाग गरी आउने प्रतिशतको मानलाई प्रौढ निर्भरता दर भनिन्छ ।

कूल निर्भरता दर: कुनै ठाउँको ०-१४ वर्ष सम्मको र ६० वर्ष वा सो भन्दा माथिको दुवैको कूल जनसङ्ख्यालाई १५ देखि ५९ वर्षसम्मको कूल जनसङ्ख्याले भाग गरी आउने प्रतिशतको मानलाई कूल निर्भरता दर भनिन्छ ।

प्रजनन् योग्य उमेर: १५ देखि ४९ वर्षसम्मका महिलाहरूको जनसङ्ख्यालाई प्रजनन् योग्य उमेरको जनसङ्ख्या भनिन्छ । मातृ-शिशु अनुपात: कुनै ठाउँको ०-४ वर्ष सम्मको बाल जनसङ्ख्यालाई १५ देखि ४९ वर्ष सम्मको महिलाको कूल जनसङ्ख्याले भाग गरी १००० ले गुणान गरी आउने मान मातृशिशु अनुपात हो ।

पढ्न लेख्न जान्ने: गणना गर्ने परिवारका ५ वर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरका सदस्यहरू जुनसुकै भाषामा पढ्न लेख्न जान्नेलाई पढ्नलेख्न जान्नेमा उल्लेख गरिएको छ ।

साक्षरता दर: नेपालको सन्दर्भमा राष्ट्रिय जनगणना २०६८ अनुसार कुनै ठाउँको ५ वर्ष वा सो भन्दा माथिको उमेर समूहको साक्षर जनसङ्ख्या (पढ्न लेख्न र साधरण हरहिसाव गर्न जान्ने) लाई सोही उमेर समूहको जम्मा जनसङ्ख्याले भाग गरी १०० ले गुणान गरी आउने मान साक्षरता दर हो ।

प्रौढ साक्षरता दर: कुनै ठाउँको १५ वर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरका साक्षर पौढहरूको जनसङ्ख्यालाई सोही उमेर समूहको कूल पौढहरूको जनसङ्ख्याले भाग गरी १०० ले गुणान गरी आउने प्रतिशतको मानलाई प्रौढ साक्षरता दर भनिन्छ ।

कुलभर्ना दर: कुनै विद्यालयको कुनै तहको कुल विद्यार्थी भर्ना सङ्ख्यालाई सोही तहको उमेर समूह (५ देखि ९ वर्ष) जम्मा जनसङ्ख्याले भागगरी १०० ले गुणान गर्दा आउने प्रतिशत नै कुल भर्ना दर हो । नेपालको प्राथमिक तहको आधिकारिक उमेर ५ देखि ९ वर्ष सम्म रहेको छ । कुल भर्नादर १०० भन्दा बढी पनि हुन सक्दछ ।

खुद भर्ना दर: कुनै विद्यालयको कुनै तहको कुल विद्यार्थी भर्ना सङ्ख्या (आधिकारिक उमेरका मात्र) लाई सोही तहको उमेर समूह (आधिकारिक उमेर) को जम्मा जनसङ्ख्याले भागगरी १०० ले गुणान गर्दा आउने प्रतिशत नै खुद भर्नादर हो । खुद भर्नादर १०० भन्दा बढी हुन सक्दैन ।

परिवार नियोजन साधन प्रयोगकर्ता दर: परिवार नियोजनका स्थायी वा अस्थायी साधन प्रयोग गर्ने विवाहित जनसङ्ख्यालाई जम्माविवाहित जनसङ्ख्याले भाग गरी १०० ले गुणन गर्दा आउने प्रतिशत नै परिवार नियोजन साधन प्रयोगकर्तादर हो ।

आर्थिक क्रियाकलाप दर: १० वर्ष वा सो भन्दा माथिको उमेर समूहको आर्थिक रूपमा सक्रिय जनसङ्ख्यालाई सोही उमेर समूहको जम्मा जनसङ्ख्याले भाग गरी १०० ले गुणन गर्दा आउने प्रतिशत नै आर्थिक

क्रियाकलाप दर हो । आर्थिक रुपमा सक्रिय जनसङ्ख्यामा रोजगार र बेरोजगार दुवै जनसङ्ख्यालाई समावेश गरिन्छ ।

कूल रोजगार दर: १० वर्ष वा सो भन्दा माथिको उमेर समुहको जम्मा रोजगार जनसङ्ख्यालाई सोही उमेर समुहको जम्मा आर्थिक रुपमा सक्रिय जनसङ्ख्याले भाग गरी १०० ले गुणन गर्दा आउने प्रतिशत नै कूल रोजगारी दर हो ।

कूल बेरोजगार दर: १० वर्ष वा सो भन्दा माथिको उमेर समुहको जम्मा बेरोजगार जनसङ्ख्यालाई सोही उमेर समुहको जम्मा आर्थिक रुपमा सक्रिय जनसङ्ख्याले भाग गरी १०० ले गुणन गर्दा आउने प्रतिशत नै कूल बेरोजगारी दर हो ।

कृषि चलन: पहाड तथा हिमालमा ४ आना र तराइमा ८ धुर वा सो भन्दा बढी कृषि कार्यका लागि जग्गा उपयोग गर्ने वा कम्तीमा १ ठुलो चौपाया वा कम्तीमा ५ वटा साना चौपाया वा कम्तीमा २० वटा कुखुरा हाँस जस्ता पक्षीपालन गर्ने कृषक परिवारलाई कृषि चलन भनिन्छ ।

प्रतिष्ठान: एउटा प्रशासनिक इकाइमा रही एउटा प्रमुख वस्तु तथा सेवाको उत्पादन गर्ने कुनै एक स्थानमा रहेको निकाय तथा उद्योगलाई प्रतिष्ठान भनिन्छ । औद्योगिक गणनाको परिभाषा अनुसार १० जना वा सो भन्दा बढी व्यक्ति संलग्न रहेको उत्पादन मुलक उद्योगलाई ठूला प्रतिष्ठानमा गणना गरिन्छ ।

अनुसूची ६

सन्दर्भ सामग्री तथा सामग्री प्राप्त स्रोत

१. कास्की शैक्षिक दर्पण २०८०, २०८१, शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई, कास्की
२. शैक्षिक बुलेटिन (स्थिति पत्र) २०७९/८०, रुपा गाउँपालिका शिक्षा युवा तथा खेलकुद शाखा
३. रुपाको सँगालो २०७७, रुपा गाउँपालिका, कास्की
४. आ.व. २०७९/८० को वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन, डिभिजन वन कार्यालय कास्की, २०८०
५. एक झलकमा रुपा अंक २ २०८०, रुपा गाउँपालिका, कास्की
६. जल तथा मौसम विज्ञान कार्यालय, पोखरा, कास्की २०८१
७. प्रदेश निर्वाचन कार्यालय, कास्की, २०८१
८. राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, राष्ट्रिय जनगणना २०६८ र २०७८ का नतिजाहरू
९. राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, राष्ट्रिय जनगणना २०७८ (<https://censusnepal.cbs.gov.np/result>)
१०. केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग, काठमाण्डौं, राष्ट्रिय आर्थिक गणना २०७५, National report, report no.1-3 by province and district and (ward profile no. 1)
११. राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८
१२. ताल संरक्षण तथा विकास प्राधिकरण, पोखरा, २०८०
१३. वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन आ.व २०७९/०८० रुपा गाउँपालिका गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय, कास्की
१४. रुपा गाउँपालिका कास्कीको २०७७/०८८ वार्षिक प्रगति रुपा गाउँपालिका गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय, कास्की

